

श्रेष्ठि-देवचन्द-लालभाइ-जैनपुस्तकोद्धार मन्थाङ्कः ६०

सूरिशेखरयुगप्रधानश्रीजयचन्द्रसूरिपुरन्दर-

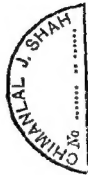
शिष्यश्रीमज्जिनहर्षगणिप्रवरनिर्मितः

श्रीविचारामृतसारसंग्रहः

[विंशतिस्थानकचरितं.]

प्रसिद्धिकारकः—अस्याः संस्थायाः कार्यवाहकः

शाह जीवनजाइ साकरचंद ऊह्वरी.



वीर संवत् २४४९ विक्रम संवत् १९७९ मूल्यम् १-०-० काश्चित् सन् १९२३ मत्तयः ७५०

पालीताणा—श्री बहादुरसिंहजी मी. मेसमां शा. अमरचंद बहेचरदासे छाप्नुं.

३९३२४

धर्मभेदाः	१—१०	१
विंशतिस्थानकनामानि	११—१६	१
जिनपूजनस्वरूपं	१७—३१	२
पूजनविधिः	३५—७५	३
स्नात्रोत्सवविधिः	७६—६३	४
(१) प्रथमार्हत्पदाराधनफलानि	६४—१०५	४
प्रथमपदे देवपालकथा	१०६—२५६	५
(२) द्वितीयेसिद्धपदस्वरूपं	१— ७	१०
„सिद्धभेदा यात्रास्वरूपं च	८—१४	११
सिद्धपदाराधनफलानि	१५—१६	११
सिद्धपदे हस्तिपालकथा	२०—८०	११
(२) तृतीयेप्रवचनपदस्वरूपं	१— ३	१३
प्रवचनपदे जिनदत्तकथा	१—७७	१४
(४) चतुर्थेगुरुभक्तिपदस्वरूपं	} १—१८६	१६
गुरुपोत्तमकथा च		

(५) पंचमस्थविरपदस्वरूपं	१—११	२२
स्थविरपदे पद्मोत्तरनृपकथा	१२—६७	२३
(६) षष्ठबहुश्रुतपदस्वरूपं	१— २	२६
बहुश्रुतपदे महेंद्रपालकथा	३—८२	२६
(७) सप्तमतपस्विपदस्वरूपं	१— २	२६
तपोभेदे बाह्यतपोभेदाः	३—३३	२६
अभ्यन्तरतपोभेदाः	३४—६०	३१
तपस्विपदे वीरभद्रश्रेष्ठिकथा	६१—१०६	३३
(८) अष्टमज्ञानोपयोगपदस्वरूपं	१— ७	३७
ज्ञानोपयोगे जयन्तदेवराजर्षिकथा	८—५६	३८
(९) सम्यग्दर्शनपदस्वरूपं	६— १	४०
सम्यक्त्वस्य भेदाः	२— ४	४०
सम्यक्त्वप्राप्तिक्रमः	५— ७	४१
ग्रन्थभेदस्वरूपं	८—१७	४१
सम्यक्त्वभेदानां स्थितिः	१८—३०	४१

	दर्शनपदे हरिचिन्मकथा	३१-१३८	४२
(१०)	विनयपदस्वरूपं विनयभेदाश्च	१-१८	४५
	विनयपदे धनदेवकथा	१८-८६	४६
(११)	आयक्षपकपदे स्वरूपं भेदाश्च	१-२	४८
	१-सामागिके स्वरूपं भेदाश्च	३-१२	४८
	सामागिकफलं	१३-१५	५०
	२-चतुर्विंशतिस्तयस्वरूपं	१६-९	५१
	३-चन्दनकभेदाः	१७-२०	५१
	चन्दनके फलं	२१-२२	५१
	४-प्रतिक्रमणभेदकलानि	२३-२४	५१
	५-कायोत्सर्गस्वरूपं	२५-२८	५१
	६-प्रत्याल्लानस्वरूपं	२९-४२	५२
	आयक्षपकपदे अन्नदेवकथा	४३-१७५	५३
(१२)	ब्रह्मचर्यपदे स्वल्पं भेदाश्च	१-६	५७
	शीलपदे पञ्चयमकथा	१०-१६५	५७

(१३)	क्षणलवध्यानपदस्वरूपं	१-२	६३
	ध्यानभेदनिस्वरूपं	३-२८	६३
	ध्यानपदे हरिवाहनकथा	३०-८८	६४
(१४)	तपःपदे स्वरूपं फलं च	१-१५	६६
	तपःपदे कनककेतुकथा	१६-७५	६७
(१५)	दानपदस्वरूपं	१-२	६७
	पात्रापात्राविचारणा	२-२०	६८
	दानपदे नरवाहनकथा	२१-८५	६८
(१६)	वैष्णवपदस्वरूपं	१-३	७१
	वैष्णवपदे जीमूतकेतुकथा	४-७७	७१
(१७)	समाधिपदस्वरूपं	१-६	७४
	समाधिपदे पुरन्दरकथा	७-१४८	७४
(१८)	अपूर्वज्ञानग्रहणपदस्वरूपं	१-६	७८
	अपूर्वज्ञानपदे मागरचन्द्रकथा	७-१६५	७९
(१९)	शुभाशक्तिपदस्वरूपं	१-२	८४

द्वादशांगीपदप्रमाणं	३- ९	८५
चतुर्दशापूर्वपदप्रमाणसंख्या	७- २६	८५
श्रुतभक्तिकलानि	२७- ३३	८६
श्रुतभक्तिपदे रत्नबूझनूपकथा	३४-१३२	८६

(२०) प्रवचनप्रभावनापदस्य रूपं	१- २	८६
प्रभावनापदे चैरुप्रभनूपकथा	३-११८	८०
उपसंहारः	१- ८	८३
विंशतिस्थानकाधिकारसंग्रहः	१- २०	८३
प्रशस्तिः	१- २२	८४

इति समाप्तोऽनुक्रमः

प्रार्थना—प्रारब्धोऽयं मुद्रयितुं षटपत्रे लुहाणाख्यमुद्रणालये मुक्तस्तेनाष्टपट्टिं पत्राणां मुद्रयित्वा, पश्चादर्पितः सुरतीयजैनयन्त्राय, तेन तु पत्राष्टकमेव मुद्रितं, पश्चात् पादलिखस्थानगतबहादुरसिंहाख्ये यन्त्रेऽर्पयित्वा समापित इति क्षन्तव्यं वर्णभेदे एकोनसप्तत्यष्टयष्टयोः पृष्ठयोश्च पृष्ठव्यत्ययं इत्यर्थयते आनन्दः



श्रेष्ठी देवचंद लालभाई जहवेरी.

जन्म १९०९ वैक्रमाब्दे

निर्याणम् १९६२ वैक्रमाब्दे

कार्तिकशुक्लैकादश्या, सूर्यपूरे

पौषकृष्णतृतीयायाम्, मुंबय्याम्.

The Late Sheth Devchand Lalbhai Javeri.

Born 1353 A D Sura

Died 13th January 1906 A D Bombay,

10000-1-21

सम्पद्-भावेन भजते फलम् । स्वाद-प्रादुर्भवेद्भोज्ये, किं नाम लवणं विना ? ॥ ९ ॥ भूयांस्यपि तपांसि स्थु, प्रसिद्धानि जिनागमे । परं श्रीविंशतिस्थान-तपस्तुल्यं तपो न हि ॥ १० ॥ यत-—^{*}वीसाए अन्नयं, ठाणमणाराहिऊण णो जीवो । अरिहाईणं मज्झे, जिणिदपदमुत्तमं लहइ ॥ ११ ॥ अरिहंत ? सिद्ध २ पवण ३ गुरु ४ घेरे ५ बहुसुए ६ तवस्सीसु ७ । वच्चलया एएसिं, अमिस्खनाणोवओगे अ ८ ॥ १२ ॥ दंसण ९ विणए १० आव-ससए य १० सीलवए निरइयारे ११ । खणलव १२ तव १३ चियाए १४, वेयावघे १५ समाहीए १६ ॥ १३ ॥ अप्पुत्तनाणगहणे^१ १८, सुयभत्ती १९ पवयणे पभावणया २० । एएहिं कारणेहिं, तिथयस्स लहइ जीवो ॥ १४ ॥ पुरिमेण पच्छिमेण य, एए सबवि फासिया ठाणा । मज्झिमएहिं जिणेहिं, एग दो तिन्नि सवे वा ॥ १५ ॥ इति २० स्थानकानि । ततो भव्योपकाराय, स्वार्थसंपत्समीहया । दर्शितरपष्टष्टान्तं, तत्स्वरूपं निरूप्यते ॥ १६ ॥

इह हि द्विविधार्हदर्ममूलरूपस्य श्रीसम्पत्त्वस्य विशुद्धये एतानि विंशतिस्थानकानि विवेकिना साधुना श्रावकेणापि च सर्वदा सम्पगाराधनीयानि, सम्पद्दर्शनविशुद्धिपूर्वकमेव सर्वं सदनुष्ठान परमार्थफलोदयाय जायते. यत —

× विंशतावन्यतरत्स्थानमनाराध्य न जीवोऽर्हदादीना मध्ये, जिनेन्द्रपदमुत्तमं लभते ॥ ११ ॥ अर्हत्सिद्धप्रवचनगुरुस्थविरचहुश्रुततपस्विषु । वत्सलतया एतेषा अभीक्ष्णज्ञानोपयोगी च ॥ १२ ॥ दर्शनविनयी आपश्यके शीलव्रते निरतिचार । क्षणलव तपस्त्यागे वैयावृत्ये समाधौ ॥ १३ ॥ अपूर्वज्ञानग्रहणे श्रुतभक्तौ प्रवचने प्रभावनता । एतै कारणैस्तीर्थकरत्वं लभते जीव ॥ १४ ॥ पूर्वेण पश्चिमेन चेतानि सर्वाणि सृष्टानि स्थानानि । मन्यभैर्जनै एक द्वे त्रीणि सर्वाणि वा ॥ १५ ॥

* संपुण्णफलं देइअ, जिणिंदमग्गंमि देसिया किरिया । सम्मत्तनाणसहिया, इयरा अन्नाणकट्टसमा ॥ १७ ॥ तद्यथा—
दानानि शीलानि तपांसि पूजा, सतीर्थयात्रा प्रवरा दया च । सुश्रावकत्वं व्रतधारकत्वं, सम्यक्त्वमूलानि महाफलानि ॥ १८ ॥
तत्र सर्वेष्वपि स्थानकेषु श्रीसम्यग्दर्शननैर्मल्यकारिणी श्रीजिनपूजा विकालं विधेया, यतः— *जो पूण्ड्र तिसंझे, जिणिंदरायं तहा
विगयदोसं । सो तइयभवे सिज्झइ, अहवा सत्तद्धमे जम्मे ॥ १९ ॥ जिणपूअणं तिसंझं, कुणमाणो सोहए य सम्मतं ।
तित्थयरनामगुत्तं, पावइ सेणियनरिंदइ ॥ २० ॥ तद्यथा—एकशोऽष्टप्रकारा विधेया जिनार्चा, पंचशकस्तवैश्च देवा वन्दनीयाः, तत्र
द्रव्यभावाम्नां द्विविधा जिनपूजा, सद्यस्कसुरमिपुष्पादिमिर्यदुत्तमद्रव्यैर्जिनार्चा सा द्रव्यपूजा, सम्यग्ज्ञापालनं भावपूजा, यतः—
‡दुविहा जिणिंदपूआ, दव्वे भावे य तत्थ दव्वंमि । दव्वेहिं जिणपूआ, जिणआणापालणं भावे ॥ २१ ॥ अहवा उ भावपूआ,

* संपूर्णफलं ददाति जिनेन्द्रमार्गे देशिता क्रिया । सम्यक्त्वज्ञानसहिता इतरा अज्ञानकट्टसमा ॥ १७ ॥

* यः पूजयति त्रिसन्ध्यं जिनेन्द्रराजं तथा विगतदोषम् । स तृतीयभवे सिध्यति, अथवा सप्ताष्टमे जन्मनि ॥ १९ ॥ जिनपूजनं त्रिसन्ध्यं,
कुर्वन् शोधयति च सम्यक्त्वम् । तीर्थकरनामगोत्रं, प्राप्नोति श्रेणिकनेन्द्र इव ॥ २१ ॥

‡ द्विविधा जिनेन्द्रपूजा द्रव्ये भावे च तत्र द्रव्ये । द्रव्यैर्जिनपूजा, जिनाज्ञापालनं भावे ॥ २१ ॥ अथवा तु भावपूजा स्थित्वा चैत्यवन्दनोचिते
स्थाने । यथाशक्ति चित्रस्तुतिस्तोत्रादिना देववन्दनम् ॥ २२ ॥ उत्कृष्टं द्रव्यस्तवमाराध्य यात्यच्युतं यावत् । भावस्तवेन प्राप्नोत्यन्तर्मुदूर्त्तेन
निर्वाणम् ॥ २३ ॥

विंशति-

॥२॥

ठावं चिद्वंदनोचिष्ट ठाणे । जहसति वित्तयुद्धुत्त-भाइणा देवदणयं ॥ २२ ॥ उक्कोसं दध्वयं, आराहिअ जाइ अच्चुअं जाव । भावत्यपुण पावइ, अंतमुहुत्तेण निव्वाणं ॥ २३ ॥ अथवा विविधा पञ्चविधाऽष्टविधा वा जिनपूजा. यत.— † विग्वो-वसामिगेगा, अम्बुदअसाहिणी भवे वीया । निव्वुइकरणी तइया, अंगगयभावओ तिहा पूआ ॥ २४ ॥ पंचोवयारजुता, पूआ अट्टोवयारकलिया य । रिद्धिविसेसेण पुणो, नेया सच्चोवयारा वा ॥ २५ ॥ वरकुसुमावलिअक्खय-चंदणदवधूवपवरदीवेहि । पंचोवयारपूआ, कायव्वा वीयरगाणं ॥ २६ ॥ कुसुमक्खयगंधपईव-धूवनेवेज्जफलजलेहि पुणो । अट्टविहकम्ममहणी, जिनपूआ अट्टहा भणिया ॥ २७ ॥ सच्चोवयारपूआ, न्हवणच्चणवत्थभूषणाईहि । फलवलिदीवाइनट्टगीयआरतियाईहि ॥ २८ ॥ निच्चं चिय संपुण्णा, जइवि हु एसा न तीरण काउं । तहवि अणुचिद्धियव्वा, अक्खयदीवाइदाणेणं ॥ २९ ॥ (श्रीहरिभद्रसंस्कृत) पंचवस्तुके, स्नानं विलेपनविमूषणपुष्पवास-धूपप्रदीपफलतण्डुलपत्रपूगैः । नैवेद्यवारिवसनं चमरातपत्र-वादित्रगीतनटनस्तुतिकोपवादिः ॥ ३० ॥ इत्येकविंशतिविधा जिनराजपूजा, ख्याता सुरासुरगणेन कृता सदैव । खण्डीकृता कुमतिमिः कलिकालयोगा-द्यद्य-त्प्रियं तदिह भाववशेन योज्यम् ॥ ३१ ॥

† विग्वोपशमिकेला अम्बुदयसाधनी भवेद् द्वितीया । निर्वृत्तिकरणी तृतीया अङ्गाग्रभावतस्त्रिधा पूजा ॥ २४ ॥ पञ्चोपचारयुक्ता, पूजाऽष्टो-पचारकलिता च । ऋद्धिविशेषेण पुनर्नेया सर्वोपचारा वा ॥ २५ ॥ वरकुसुमावल्यास्ततश्चन्दनद्रवधूपप्रवर्गदीपैः । पञ्चोपचारपूजा कर्तव्या वीतरागाणाम् ॥ २६ ॥ कुसुमासतगन्धप्रदीपधूपनैवेद्यफलजले पुनः । अष्टविधकर्ममथनी, जिनपूजाऽष्टधा भणिता ॥ २७ ॥ सर्वोपचारपूजा स्नपनार्चनवस्त्रभूषणा-दिभिः । फलवलिदीपादिनृत्यगीतारात्रिकादिभिः ॥ २८ ॥ नित्यमेव संपूर्णा यद्यपि चैषा न शक्यते कर्तुं । तथाप्यनुष्ठातव्या अक्षतदीपादिदानेन ॥ २९ ॥

अथ पूजाविधिः—विमुच्य निद्रां चरमे त्रियाम्ना-यामार्द्धभागे शुचिमानसेन । हुष्कर्मरक्षोदलनैकदशो, ध्येयस्त्रिधा
 श्रीपरमेश्वरमन्त्रः ॥ ३२ ॥ ततो विशुद्धो विधिवद्गृहीत-सामायिकः साम्यमुधाप्रशान्तः । निशातमच्छेदनिशातशस्त्रं,
 कुर्यात्प्रतिकान्तिविधिं विधिज्ञः ॥ ३३ ॥ विलोक्य वामेतरपाणिरेखां, संयोज्य हस्तौ रचयन् स्वभाले ।
 वदन्नदम्भामिति गां जिनाय, नमोऽस्तु सर्वत्र सुखी जनोऽस्तु ॥ ३४ ॥ विज्ञातनिर्दोषतरोरदीर्घ-तुच्छानतिस्थूलकृशेन मौनी ।
 शुद्धाभिरद्भिर्द्विजशोधनेन, कुर्याद्रसज्ञादशनादिशुद्धिम् ॥ ३५ ॥ स्नानीयपानीयमयोपनीय, निवेदितः कालविदा जनेन । स्नानार्हवासो
 विशदं वसीत, निःशीतवातातपसाददेशे ॥ ३६ ॥ नीरन्त्रनिर्जन्तुविशुद्धमभि-विमूषणोच्चासनसंनिविष्टः । जातोद्यमोऽभ्यङ्गनमर्दनाभ्यां,
 स्नायादनायासमना हि मौनी ॥ ३७ ॥ अखण्डदुग्धोदकधौतवस्त्र-युग्मं पवित्रं सुदृढं वसीत । धीचन्दनालङ्कृतभालपाणिः, शुचिः
 सुधीरर्चति वीतरागम् ॥ ३८ ॥ तथा—विशुद्धिं वपुषः कृत्वा, यथायोग्यं सुवारिमिः । धौतवस्त्रे वसीत द्वे, विशुद्धे धूप-
 धूपिते ॥ ३९ ॥ मनोवाक्कायवस्त्रोर्वी-पूजोपकरणस्थितेः । शुद्धिः सप्तविधा कार्या, श्रीअर्हत्पूजनक्षणे ॥ ४० ॥ यतः—* काऊण
 विहिणा ण्हाणं, सेयवत्यनिअंसणो । मुखकोसं तु काऊणं, गिहिर्विवाणि पमज्जए ॥ ४१ ॥ गंधोदपूण ण्हावित्ता, जिणे वेळ-
 क्कवंधवे । गोसीसचंदणार्द्धे, विलिपित्ता य पूअए ॥ ४२ ॥ त्यक्तक्रोधादिविकृतिः, पापव्यापारवर्जितः । एकाग्रहृदयो मूर्त्वा,
 जिनेन्द्रं पूजयेच्छुचिः ॥ ४३ ॥ पनपूणफलवारिमञ्जुला-खण्डतण्डुलनिवेद्यदौकनम् । धूपधूपनयवामचालना-ऽऽराविकस्य सह

॥२॥

* कृत्वा विधिना स्नानं परिहितश्चेतवस्त्रः । मुखकोशं तु कृत्वा, गृहविम्बानि प्रमार्जयेत् ॥ ४१ ॥ गन्धोदकेन स्नपयित्वा जिनान् त्रैलो-
 क्यवाग्वान् । गोशीर्षचन्दनादिभिर्विलिप्य च पूजयेत् ॥ ४२ ॥

मङ्गलार्चिषा ॥ ४४ ॥ एष पूजनविधिक्रमो जिने, तेन पुण्यमनसा विधीयते । विस्तरेण पुनरस्ति यो विधि-र्जायते च स विशेषपर्वसु ॥ ४६ ॥ तथा—भास्वत्प्रकाशिते वस्तु-जाते जन्तुकृपावृत्ते । अर्हन्तं पूजयेत्मातः, शुचिर्द्विघटिकावाधि ॥ ४७ ॥ तथा—प्रातः शुचीमूय सुवौतवासा, निर्माल्यमुत्तार्य विशुद्धभूमौ । संस्थाप्य तन्निर्मलपट्टपीठे, निधाय बिम्बं विधिना जिनस्य ॥ ४८ ॥ पुष्पगन्धविशुद्धाम्बु-पूरैः पुण्यतैः पुनः । अमिषिञ्चति पृतात्मा, सूत्रपाठपुरस्सरम् ॥ ४९ ॥ युग्मम् । पाठश्चायं—
 × बालत्तणमि सामी, सुमेरुसिहरमि कणयकलसेहिं । तियसासुरेहि ण्हविओ, ते धन्ना जेहि दिट्ठोसि ॥ ५० ॥ तथा च—
 चक्रे देवेन्द्राजैः सुरगिरिशिखरे योऽभिषेकः पयोभि-र्नृत्यन्तीभिः सुरीमिलंलितपदगतैस्त्वय्यनदैस्तु दीप्तैः । कर्तुं तस्यानुकारं शिवसुखजनकं मन्त्रपूतैः सुकुम्भै-र्विम्बं जैनं प्रशान्तं विधिवचनपरः स्नापयाम्यन काले ॥ ४९ ॥ युक्तिशक्त्यादिसद्भावे, दुग्ध-
 दध्यादिभिः सुधीः । अभिषेकं जगद्भर्तुः, कुर्यात्सर्वातिशान्तये ॥ ५० ॥ यतः—क्षीरेण जोऽभिसेअं, कुण्ड जिणिदस्स भत्तिराणं । गोक्षीरधवलविमले, रमइ विमाणे चिरं कालं ॥ ५१ ॥ दहिकुंभेहि जिणंदं, जो सिंचइ होइ सुरविमाणेसुं । उप्पज्जइ लच्छिधरो, देवो दिव्येण रूपेण ॥ ५२ ॥ इतो घयामिसेअं, जो कुण्ड जिणेसरस्स पययमणो । सो होइ सुरहि-

× बालत्वे स्वामिन् सुमेरुशिखरे कलकलशैः । त्रिदशासुरैः स्नापितस्ते धन्या वैदित्योऽसि ॥ ५० ॥

‡ क्षीरेण योऽभिषेकं करोति जिनेन्द्रस्य भक्तिरागेण । गोक्षीरधवलविमले, रमते विमाने चिरं कालम् ॥ ५१ ॥

दधिकुम्भैर्जिनेन्द्रं योऽभिषिञ्चति भवति सुरविमानेषु । उत्पद्यते लक्ष्मीधरो, दिव्यो दिव्येन रूपेण ॥ ५२ ॥

अतो घृताभिषेकं यः करोति जिनेन्द्रस्य प्रगतमनाः । स भवति सुरभिदेहः सुरप्रवरो वरविमाने ॥ ५३ ॥

देहो, सुरपवरो वरविमाणंभि ॥ ५३ ॥ वस्त्रेणातिपवित्रेण, मृदुना च सुगन्धिना । सावधानतया जैनं, बिम्बं कुर्याद्गतोदकम्
 ॥ ५४ ॥ कर्पूरकेसरोन्मिश्र-श्रीखण्डेन ततोऽर्चनाम् । कुर्वन् जिनेशितुर्भावे, कुर्वीत तिलकं घुरि ॥ ५५ ॥ नवाङ्गे तिलकैः
 कार्या, ततः पूजा जगत्पतेः । अंहिजानुकरांसेषु, शीर्षे श्रीखण्डयोगतः ॥ ५६ ॥ पश्चादालिपयेदङ्गं, घुसृणैर्मसृणैर्विभोः । कण्ठे
 हृदि न्यसेच्छीर्षे, ततः स कुसुमस्रजः ॥ ५७ ॥ मुकुलैः कुसुमैः सृष्ट्या, विस्फुरद्भूरिसौरभैः । वस्त्रावृतमुखाम्भोजः, पूजयेच्छ्री-
 जिनं ततः ॥ ५८ ॥ पञ्चवर्णैस्ततः पुष्पै-र्यथास्याननियोजितैः । अर्चनां रचनायोगाद्रचयेद्गुचिदां मृणाम् ॥ ५९ ॥ यतः—
 न शुष्कैः पूजयेद्देवं, कुसुमैर्न महीगतैः । न विशीर्णदलैः स्पृष्टै-र्नाशुभैर्नाविकाशिमिः ॥ ६० ॥ कीटकेनापविद्धानि, शीर्णपर्यु-
 पितानि च । वर्जयेद्वर्णनाभेन, वासितं यदशोभनम् ॥ ६१ ॥ पूतिगन्धीन्यगन्धीनि, आम्लगन्धीनि वर्जयेत् । मलमूत्रादि-
 निर्माणा-दुत्सृष्टानि कृतानि च ॥ ६२ ॥ ग्रन्थिमादिचतुर्भेदैः, पुष्पैः सद्यस्कसौरभैः । निजान्यहृदयानन्द-दायिनीं कुरुतेऽर्चनाम्
 ॥ ६३ ॥ ततोऽर्चयेज्जिनावीशं, नालिकेरादिभिः फलैः । प्रियंकैरशीर्णाङ्गै-र्नागवल्लीदलैस्तथा ॥ ६४ ॥ अक्षतै रक्षितुर्विश्वं,
 पुरः पुञ्जत्रयं सृजेत् । ज्ञानदर्शनचारित्र-शुद्धये शशिनिर्मलैः ॥ ६५ ॥ राजतैस्तण्डुलैरग्रे, रचयेदष्टमङ्गलीम् । दर्पणादिसदाकारै-
 र्मङ्गलार्थं दिने दिने ॥ ६६ ॥ यतः— दिप्पण १ भद्रासण २ वद्व-माण ३ सिरिवच्छ ४ मच्छ ५ वरकलसा ६ । सच्छिद्य
 ७ नंदावत्ता ८, लिहिया अट्टङ्ग मंगलया ॥ ६७ ॥ वासघूपप्रदीपादि-भूजां कृत्वा ततः पुनः । नैवेद्यं दर्शयेत्पूतं, वारिपात्रपुर-

† दर्पणं भद्रासनं कर्षमानं श्रीवत्समतस्यवरकलशाः । स्वस्तिकनन्दावर्तौ लिखितान्यष्टाष्ट मङ्गलकानि ॥ ६७ ॥

रसरम् ॥ ६८ ॥ यतः—इह होइ असणपूआ, वरखज्जगमोअगाइभवखेहिं । दुद्धदहीधयाईणं (दिधयाइ) भायणेहिं तह ओ-
अणाईहिं ॥ ६९ ॥ साइमपूआइ पुणो, नेयं पूगफलपत्तगुलपमुहं । पंचंगुलिलिहणाइं, पुष्पपगराइदीवेहिं ॥ ७० ॥ गंधव्वन-
द्ववाईय-लवणजलारत्तिआइदीवेहिं । जं किज्जइ तं सव्वं, अवयई अगगपूआए ॥ ७१ ॥ ततः सुश्रावकः कुर्वन्, लवणाम्बु-
विधिक्रमम् । कुर्वीतारात्रिकं पूजा-पूर्वं मङ्गलदीपकम् ॥ ७२ ॥ नैवेधिकीविधानेन, भावपूजाविधित्सया । प्रमाज्योर्वीं प्रतिक्रम्ये-
र्षापथिकीं समाधिनान् ॥ ७३ ॥ मुद्रात्रिकादिविधिना, द्वादशाधिकृतिस्थिते । पञ्चाङ्गमणिपातेन, वन्दित्वा वन्दतेऽर्हतः ॥ ७४ ॥
प्रत्यहं समनुष्ठेयो, देवपूजाविधिः सताम् । स्नात्रोत्सवविधि किञ्चित्, संक्षेपादुच्यतेऽधुना ॥ ७५ ॥ तत्र—धौतवासाः सदाचारः,
सालङ्कारः सुवी. शुचिः । पुरो विधाय त्रिम्बस्य, कलशं जलसम्भृतम् ॥ ७६ ॥ निर्माल्यकरणं सूत्र-पाठपूर्वं जगद्गुरोः ।
कुरुते श्रावकः शुद्धो, धूपोत्क्षेपपुरस्सरम् ॥ ७७ ॥ गुग्मम् । किं लोकनाथ । भवतोऽतिमहार्घतैषा, किंवा स्वकार्यकुशलत्वमिदं
जनानाम् । किंवाद्भुतं सुमनसां गुण एष कश्चि-दुष्णीषदेशमधिरुह्य विभाति येन ॥ ७८ ॥ प्रतिमोष्णीपभागे तु, कुसुमारोपणं व्यधुः ।
पथेनानेन वन्दारु-लोकानां श्रेयसे किल ॥ ७९ ॥ ततः पुष्पाञ्जलीः पञ्च, सप्त वा श्रीजिनेक्षितुः । विधिनाग्रे विधायोच्चै-
स्तूर्यञ्चानमनोहरम् ॥ ८० ॥ जन्मामिषेकं जैनेन्द्रं, गन्धर्वश्रुतिवन्द्यम् । पठति श्रावकः श्रीमान्, सुधासोदरया गिरा ॥ ८१ ॥ गुग्मम् ॥
स्वर्णरूप्यकलशाङ्कितहस्ता, हस्तिराजपतिसन्निभशोभाः । श्रावका. सकललोकविलोक्यस्तोकमूषणमृतो गुणवन्तः ॥ ८२ ॥

इह भवत्पूजनपूजा वरखाद्यमोदकादिभक्ष्यै । दुग्धदधिघृतादिभाजनेस्तथौदनादिभिः ॥ ६९ ॥ स्वाद्यपूजाया पुनर्नेयं पूगफलपत्रगुडप्रमुखम् ।
पञ्चाङ्गुलिलेहनादि पुष्पप्रवरादिदीपैः ॥ ७० ॥ गान्धर्वनाट्यवादिश्रवणजलारात्रिकादिदीपैः । यत्कियते तत्सर्वं अवतरति अग्रपूजायाम् ॥ ७१ ॥

आनन्दमेदुरहदः कलशादिपाठे, सद्रूपधूमलहरीसुरमीकृताशाः । मिथ्यादृशामपि सृजन्ति जिनेन्द्रधर्म-स्थैर्यं गमीखचसा रचयन्त उर्व्याम् ॥ ८३ ॥ युग्मम् । नृत्यनारीसहस्रं चलचमरयुगं वादितानेकवाद्यं, व्याक्षिप्ताशेषलोकं सकलसुरगणं कुर्वदानन्दपात्रम् । स्नात्रं त्रैलाक्यनेतुर्दुरितश-
 तहतिः श्राद्धलोकः क्रमेण, कुर्याद्देवेन्द्ररीत्या जिनमतश्रुतां दर्शयन् वारिपूरैः ॥ ८४ ॥ अमिपेकतोयवारा, धारेव ध्यानमण्डला-
 ग्रस्य । भवभवनमितिभागान्, भूयोऽपि भिनत्तु भागवती ॥ ८५ ॥ एतद्वृत्तं पठन्तोऽथ, श्रावकाः शुद्धवारिणा । सन्तापशा-
 न्तये धारां, जैनत्रिम्बोपरि व्यधुः ॥ ८६ ॥ गन्धकाषयिकारूपेण, सिचयेन जिनेश्वरम् । रत्नादर्शमिवोन्मृज्य, व्यधुरुज्ज्वलमार्हताः ॥ ८७ ॥ ततः पूजां ययोद्विष्टां, श्रीखण्डकुसुमादिभिः । रचयन्त्यद्भुतां भक्त्या, यथायोगं जिनेक्षितुः ॥ ८८ ॥ विधिं विधाय
 निःशेषं, सम्यक् लवणवारिभिः । चन्दनस्वस्तिकं कृत्वा, रत्नस्थालोपरिस्थितम् ॥ ८९ ॥ अभ्यर्च्य चन्दनैः पुष्पैः, प्रणम्य च
 जगत्पतिम् । विधिनोत्तारयत्युच्चैः-शीघ्रमारात्रिकं सुधीः ॥ ९० ॥ मङ्गलोपपदं दीपं, गजेन्द्रारूढमुज्ज्वलम् । विधत्ते विधिना-
 धीमान्, चर्चितं चन्दनादिभिः ॥ ९१ ॥ यतः निषष्टीयश्रीआदिचरित्रे-प्रमोदतः सुरगणैः, प्रकीर्णकुसुमोत्कारम् । भर्तुर्नुत्ता-
 रयामास, तन्निस्त्रिदशपुंगवः ॥ ९२ ॥ श्रेयोदीपं प्रदीपं तं, निवेश्य श्रीजिनाग्रतः । भावपूजाकृते श्राद्धः, कुरुते चैत्य-
 वन्दनाम् ॥ ९३ ॥ इति स्नात्रम् ॥

अथाद्यस्थानकं कुर्वन्नर्हद्भक्तिचिकीर्षया । विशेषात् कुरुते सम्पद्दृष्टिः पूजां द्विधार्हताम् ॥ ९४ ॥ पदस्थध्यानशुद्धात्मा,
 परमेष्ठिनमस्कृतेः । अष्टोत्तरसहस्रं, तु, जपेदाद्यपदं सुधीः ॥ ९५ ॥ यद्वा पठन् शुचिमत्ताः परमेष्ठिमन्त्रं, सप्तपदाक्षरलयोत्तमसा-
 म्यशीतः । श्रीखण्डपुष्पवरतण्डुलपूजनेन, भक्तिं महोदयपदं कुरुते जिनस्य ॥ ९६ ॥ इत्यर्हत्प्रतिमाया यः, पण्मासी भक्तिमद्भुताम् ।

विंशति-
॥५॥

स्थान०

वितनोति शुचिं तस्य, सम्पदः स्युर्मेनीषिताः ॥ ९७ ॥ ऐहिकाशुफलप्राप्त्यै, फलेनाम्यर्च्य भक्तितः । श्रीखण्डाक्षतस्तुष्पैर्मन्त्रजापपु-
रस्सरम् ॥ ९७ ॥ शुभाज्यदीपमुद्योत्य, पूजयेज्जगतः पतिम् । मुद्रादिविधिना सम्यक्, वन्दते स्तौति चादृतः ॥ ९८ ॥ तथा-
पुष्पप्रदीपाक्षतधूपपूगीफलैर्जिनेन्द्रप्रतिमां प्रपूज्य । ये लक्षशः श्रीपरमेष्ठिमन्त्रं, जपन्ति ते तीर्थकृतो भवन्ति ॥ ९९ ॥
तथा-शाश्वताशाश्वतान्यहर्द्विम्बानि त्रिजगत्स्यपि । प्रणिधाय नमस्कुर्वा-धैत्यवन्दनपूर्वकम् ॥ ९८ ॥ चन्द्रप्रभपुष्पदन्तौ, शुक्ल-
ध्यानसमाधिमान् । ध्यापेदहर्द्विगुणस्मृत्या, श्वेतद्युतिसमन्वितौ ॥ ९८ ॥ जन्तुंश्चतुर्गतिक्लेशावेशात्रातुमिवोत्थिताम् । नामाकृति-
द्रव्यभावै-श्चतुर्धा श्रीमदहर्तः ॥ ९९ ॥ यो नमस्कुरुते भक्त्या, त्रिसन्ध्यं पूजयत्यपि । उपारते ध्यायति स्तौति, सद्भुतगुण-
कीर्तनैः ॥ १०० ॥ शुभं । स्नात्रं विलेपनं पूजामष्टधा दिव्यवरतुमिः । कुर्यात्तिषां महर्घ्यालङ्कारैर्वस्त्रैश्च पूजनम् ॥ १ ॥ आग-
मोक्तेन विधिना, निर्मिमीते नमस्कृत्याम् । तत्कचैत्यानि नद्यानि, नव्या मूर्तीश्च कारयेत् ॥ २ ॥ इक्षोः खण्डं रसं पाकं, गुडं खण्डं
सितोपलम् । यथा स्वादयतः पुंसः, सुखं स्यादधिकाधिकम् ॥ ३ ॥ तथा श्रद्धादिरूपेण, स्वान्तानन्देन भावितः । नमस्करोति
यो जैनमूर्तिं शक्रस्तवादिभिः ॥ ४ ॥ देवपाल इवासाद्य, स राज्यं स्वःसुखान्वितम् । तीर्थकूपदवां प्राप्तो, मोदते मुक्तिसम्पदा
॥ ५ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ।

तथाहि—अत्रैव भरतक्षेत्रे, खण्डेन्द्राकारधारिणि । षट्खण्डवसुधाधीशकीर्तिकर्पूखासिते ॥ ५ ॥ सज्जन्दकधियोपेतं, कमलापति-
पाणियत् । अस्ति स्म स्वस्तिकाकारं, मुद्योऽचलपुरं पुरम् ॥ ६ ॥ राजा सिंहस्थो नाम, धाम तत्राद्भुतश्रियः । आसीदासीकृताराति-
रनातिक्रमविक्रमः ॥ ७ ॥ प्रिया कनकमालेति, ख्यातामूच्छीललीलया । तस्य विश्वत्रयस्त्रैणगुणसौन्दर्यजित्वरी ॥ ८ ॥ दिव्यो-

पपाचितशतैरासीद्विष्वैकविश्रुता । मनोरमा रमाकारा, तयोः पुत्री पवित्रघीः ॥ ९ ॥ अथात्रैव पुरे श्रेष्ठी, जिनदत्तः सतां मतः ।
 राज्यमान्योऽभवद् भूयोधनेन धनदोपमः ॥ १० ॥ सम्यग्दृष्टिशिरोस्तन्मुपकारपरम्पराम् । यः कुर्वन् पौरवर्गस्य, विरराम न हि
 क्वचित् ॥ ११ ॥ तद्गृहे देवपालोऽमूढः, मूपालान्वयसंभवः । कृपालुः सर्वजीवेषु, धर्मपुत्रोऽप्यतिप्रियः ॥ १२ ॥ विज्ञात-
 जिनधर्मोऽसौ, सुसाधुगुरुसङ्गमात् । गोकुलं श्रेष्ठिनस्तस्य, पालयत्यनुवासरम् ॥ १३ ॥ वर्षाकालेऽन्यदा वारिष्ठाविते सरितस्तटे ।
 स युगादिजिनाधीशमूर्तिभैक्षिष्ठ निर्मलाम् ॥ १४ ॥ चिन्तामणिमिवालोक्ष्य, तामसौ मुदिताशयः । सुकृती कृतवानेवं, विमर्शं
 निजमानसे ॥ १५ ॥ अहो पुण्योदयः कोऽपि, प्रादुरासीन्ममाधुना । यदियं त्रिजगद्भर्तु-मूर्तिर्हृदयमागमत् ॥ १६ ॥
 भङ्गयुरेतरभाग्यानि, न विना दर्शनं निजम् । देवो दत्ते परोऽप्येष, विशेषात्रिजगत्पतिः ॥ १७ ॥ पवित्रे तदसौ स्थाने, क्वापि
 स्थाप्या मयाधुना । स्थापयन्नर्हतो मूर्ति, जगत्पूज्यो भवेद्यतः ॥ १८ ॥ ततस्तृणमयं वेश्म, निवेशमिव सम्पदः । कृत्वा तत्र
 सरित्तीरे, स तां पीठोपरि व्यधात् ॥ १९ ॥ यावज्जीवमिमां मूर्तिमर्हतो गर्हितापहाम् । पूजयित्वा नमस्कृत्य, मया भोक्तव्य-
 मन्वहम् ॥ २० ॥ सर्वेषु सविशेषं तु, चतुर्दश्यादिपर्वसु । इत्युग्रभाववान् देवपालोऽभिग्रहमग्रहीत् ॥ २० ॥ युग्मम् ।
 ततोऽसौ चारयन्नित्यं, सुरमीः सुरतिस्थितिः । अर्चयादिजिनाधीशप्रतिमां कुसुमादिभिः ॥ २१ ॥ पयसैकार्णवीभावं,
 लम्मिते मण्डले भुवः । निरन्तरमहापृष्ठ्या, सप्तरात्रं पयोमुचः ॥ २२ ॥ तदर्चनकृते गन्तुं, तेनाशक्नुवता बहिः । अभिग्रहवता
 सप्तोपवासाः खलु निर्मिताः ॥ २३ ॥ युग्मम् । सप्ताहं संततं जैनपूजाध्यानवशाशयः । क्षपणैः क्षपयामास, क्लिष्टकर्मावली-
 मसौ ॥ २४ ॥ निवृत्तायां ततो वृष्टौ, कृशीमूले पयःप्लवे । अष्टमेऽङ्कि जिनेन्द्रस्य, पूजार्थं स ययौ प्रगे ॥ २५ ॥ तां मूर्ति

विंशति
॥ ६ ॥

भक्तिलोऽम्यर्च्यं, देवपालो जिनेशितुः । भक्तिमुग्धो विशुद्धात्मा, कृताब्जलिर्व्यजिज्ञपत् ॥ २६ ॥ क्षमाव त्वं क्षमाधार, कृपा-
गार जगत्प्रभो ! । सप्ताहं यदपूज्योऽमूर्मन्दभाग्यतया मम ॥ २७ ॥ त्वदर्शनं विना स्वामिन् ! ममामृतसत्तासरी । अकृतार्था
यपारण्यमूमीरुहकलावलिः ॥ २८ ॥ श्लाघ्योऽयं दिवसो नेतः !, शस्योऽयं समयस्तथा । यत्त्वं नेत्रातिथिर्जातो, ममाद्य जगदीश्वर !
॥ २९ ॥ तद्भाग्यमपि मूषोभिर्भाग्यैवोपलभ्यते । येन त्वं दृश्यसे देव !, सेवधिः शिवशर्मणः ॥ ३० ॥ इत्यर्हद्भक्तिवि-
ज्ञप्तिरावेशवशंवदम् । तमवक् देवता काचिन्, प्रीता प्रत्यक्षतां गता ॥ ३१ ॥ विम्बाधिग्रायिका देवी, त्वदीयाद्भुतभक्तिः ।
सन्तुष्टाऽहं महाभाग !, मनोऽमीष्टं वरं वृणु ॥ ३२ ॥ तेनापि तत्पुरेश्वर्यसम्पदो मुग्धचेतसा । मार्यिता यज्जनः प्राय, ऐहिकं
फलमीहते ॥ ३३ ॥ दिनैः कतिपयैर्वत्स !, राज्यं तव भविष्यति । भावपूजा जिनेन्द्रस्य, भक्तकामगावी यतः ॥ ३४ ॥ इत्यु-
दीर्य तिरोजज्ञे, तत्क्षणादेवता पुनः । आसत्ताद मुदं देवपालोऽपि जगद्भुताम् ॥ ३५ ॥ तत्पञ्चाङ्गप्रणामेन, रजस्तिलकितां
निजाम् । भालस्थलीमसौ तन्वन्, भोजानायागमद् गृहम् ॥ ३६ ॥ ततोऽसौ परमात्मेन, श्रेष्ठिनिर्मितगौरवम् । पारणं निर्ममे
पाददानं निर्माय निर्निभम् ॥ ३७ ॥ तस्मिन्नवसरे तन, दमसारमहामुनेः । उत्पन्नं केवलज्ञानं, शुक्रध्यानानुभावतः ॥ ३८ ॥
आसन्ननिद्रीश्वके, ततस्तन्महिमा महान् । तत्कृतं कनकाम्भोज-मलञ्चके स सर्ववित् ॥ ३९ ॥ नृपः सिंहस्थः सान्तःपुरः पौरप-
रिवतः । केवलज्ञानिनं नन्तुं, तत्रागान्मुदितस्तदा ॥ ४० ॥ उपाविशद्विशामीशस्तस्याग्रे नतिपूर्वकम् । विदधे च तदा धर्म-
देशानां केवली मुनिः ॥ ४१ ॥ शिवपरमृखाभिलाषो, निर्वेदो भवमुखेषु घीर्मेभ्याम् । जगदुपकारे चित्तं, लक्षणमासन्नमोक्षस्य
॥ ४२ ॥ येन प्रभुस्वजनैवभवेद्दगेहे, चिन्तातुरेण मुकृतं न कृतं कदाचित् । वैवाहिकव्यतिकराकुलितस्य तस्य, नो पाणिपी-

स्थान०

डनविधिः स्मृतिमाजगाम ॥ ४३ ॥ आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्थं गतं, तस्यार्द्रस्य कदाचिद्वर्द्धमधिकं चालत्ववृद्धत्वयोः ।
 शेषं व्याधिजराविपोगविवशैः सेवादिभिर्नीयते, मानुष्ये चपले चलाचलतमे सौख्यं कुतः प्राणिनाम् ? ॥ ४४ ॥ एकजन्मसुखस्यार्थे,
 कल्पान्तं नरकायुथ । अचिराय शरीराय, किमर्थं पापमाचरेत् ? ॥ ४५ ॥ इत्याकर्ण्य गुरोर्वाचं, प्रबुद्धः स्माह मूपतिः । कियदा-
 शुर्विभो ! मेऽस्ति, स जगौ दिवसवयम् ॥ ४६ ॥ श्रुत्वैतद्विदधे मूमान्, पश्चात्ताप निजे हृदि । अहो मया महेश्वर्यप्रमादवि-
 वशात्मना ॥ ४७ ॥ सुकृतं न कृतं किञ्चिद्भवान्तरसुखावहम् । वयैव हारितं जन्म, पापकर्मैककारिणा ॥ ४८ ॥ युग्मम् ॥
 भुवनं जिनस्य न कृतं, न च बिम्बं नैव पूजिता गुरवः । दुस्तपतपो न तप्तं, जन्म मुधा हारितं मूढैः ॥ ४९ ॥ कुर्वन्नुशयं
 मूमानेवं सर्वाङ्गिसाक्षिकम् । आश्वासितो मुनीन्द्रेण, सुधामयस्या गिरा ॥ ५० ॥ वर्षकोटितपोभिर्यत्, पुण्यमन्यैरुपाज्यते । अन्तर्मुहूर्त्त-
 माधेन, तदन्येन महात्मना ॥ ५१ ॥ तथापि साम्प्रतं राजन्, शुद्धसम्पत्त्वपूर्वकम् । भजस्व देशतो धर्मं, द्वादशव्रतमूषितम् ॥ ५२ ॥
 सम्यग्बुद्धेरनुष्ठानं, यतः स्तोकमपि घुवम् । निर्जरायै भवेद्राजन्, मूयः क्लिष्टाष्टकर्मणाम् ॥ ५३ ॥ ततो गृहीत्वा साकारं, धर्मं सदृश-
 नोज्ज्वलम् । राजा केवलिनं भक्त्या, प्रणम्यागामिजं गृहम् ॥ ५४ ॥ अथ द्रव्यौ धराधीशश्चक्रसंवेगपूरितः । निराधारं धरैश्वर्यं,
 मोक्तुं युक्तं कथं मम ? ॥ ५५ ॥ आयुस्तु सुतरां स्तोकं, राज्यभारधुरन्धरः । कोऽप्यस्ति नात्मजो मेहे, ततोऽहं करवाणि किम् ?
 ॥ ५६ ॥ इति चिन्तातुरे राज्ञि, राज्याधिष्ठायिकाऽवदत् । पञ्चाधिवास्य दिव्यानि, मुच्यन्तां परितः पुरः ॥ ५७ ॥ अमीभिरभि-
 पित्तस्य, स्वकन्योद्वाहपूर्वकम् । राज्यं पुंसस्त्वया देयं, ततो वृद्धिर्भविष्यति ॥ ५८ ॥ ततस्तथा कृते राज्ञा, सचिवादिविचारतः ।
 देवपालोऽभवद्राजा, जिनपूजानुभावतः ॥ ५९ ॥ मुक्तां मनोरमां तस्मै, प्रदाय समहोत्सवम् । ततः केवलिनः पार्श्वे, तपस्यामाददे

नृपः ॥ ६० ॥ चारिणं निरतीचारमाराव्य द्विदिन सुधीः । देवोऽमृतप्रथमे कल्पे, राजा सिंहस्थासिवः ॥ ६१ ॥ दिनमात्रं
 वरं सम्यक्, तपस्या समतान्विता । न पुनर्ममतायुक्ता, वर्णकोटिं निषेविता ॥ ६२ ॥ एकाहमपि निर्मोहं, प्रवज्यापालकः शमी ।
 न चेन्मोक्षमवाप्नोति, तथापि स्वर्गभागभवेत् ॥ ६३ ॥ यतः—प्रणिहन्ति क्षणार्द्धेन, साम्यमालम्ब्य कर्म तत् । यत्र हन्यान्नर-
 स्तीन्रतपसा जन्मकोटिमिः ॥ ६४ ॥ अपि प्राप्तवतः मोक्षैः, सम्पदं पूर्वमुभुजः । अज्ञातकुलजालादिस्वरूपत्वात्पुनस्तदा
 ॥ ६५ ॥ मूमनो देवपालस्य, श्रेष्ठिसामन्तमन्त्रिणः । आज्ञां न केऽपि मन्यन्ते, स्वजातिबलमविताः ॥ ६६ ॥ युग्मम् ॥
 ततोऽसौ चिन्तयामास, प्रज्ञाविक्रमसम्पदाम् । लीलावेवम पुरा मेऽस्ति, प्रभुः श्रेष्ठो पुराग्रणीः ॥ ६७ ॥ समाहूय महामाल्यपदे
 स्थाप्यः ॥ गौरवान् । तन्महिम्ना ममाप्यस्ति नावृतिर्भाविनी पुरे ॥ ६८ ॥ आहूतोऽपि ततः श्रेष्ठो, प्रतीहारेण मूमुजा ।
 नापाति जातिप्रभुतामदोन्मत्ततया परम् ॥ ६९ ॥ ततो दूनमना मूमान्, गत्वा सान्तःपुरो बहिः । प्रणम्य श्रीजिनाधीशं,
 कवीरस्यं व्यजिज्ञपत् ॥ ७० ॥ निराज्यभोज्यवद्राज्यमहैश्वर्यं प्रभोजिज्ञतम् । किमर्थं भवताऽदायि, प्रसन्नेन मम प्रभो ! ॥ ७१ ॥
 आविर्मूष तदाऽदादि, राज्ञे देवतया तया । मा खेदं कुरु क्वत्स । त्वं, शृणु वार्ता मदीरिताम् ॥ ७२ ॥ मून्मयं गजमारुह्य, राज-
 केलिस्त्वया पुरः । परितोऽस्या विधातन्या, विस्मयं कुर्वताद्विनाम् ॥ ७३ ॥ दिव्यानुभावतो हस्ती, सजीवोऽसौ भविष्यति ।
 तत्राज्ञा पौरलोकेषु, भाविन्यस्खलिता ततः ॥ ७४ ॥ परं जैनेन्द्रपूजायां, सायधानो मृशं भव । यदसौ कामधुक् सर्वं, प्रसूतोऽ-
 र्मीप्सितं फलम् ॥ ७५ ॥ इत्याकर्ण्य गिरं देव्या, मुदितो मेदिनीपतिः । तद्विम्बं भक्तितोऽम्बुचयै, गृहं प्राप्य च विस्मितः
 ॥ ७६ ॥ कुम्भकारिर्निर्माप्य, गजेन्द्रं तल्लशं जवात । ऐरावतमिवोचुङ्गं, हेमालङ्कृतिमण्डनम् ॥ ७७ ॥ आरुरोह स्वयं याव-

तावद्विद्यानुभावतः । स गजो गर्जितं चक्रे, सजीवीमूय तरक्षणात् ॥ ७८ ॥ त्रिमिर्विशेषकम् । तमारूढस्ततो राजा, देवराज
 इव व्रजन् । आजगाम युगाधीशं, नन्तुं भक्तिनराजितः ॥ ७९ ॥ तं नमस्कृत्य पञ्चाङ्गैः, प्रणम्य पृथिवीपतिः । लीलया कल-
 यन् केलिं, करोति स्म सविस्मयम् ॥ ८० ॥ तं तादृशं गजारूढं, प्ररूढापूढविक्रमम् । सामन्तश्रेष्ठिगुरुपारते, नमन्ति स्म सविस्मयाः
 ॥ ८१ ॥ देवपालस्ततो भूमीपालस्तं श्रेष्ठिपुङ्गवम् । अस्थापयन्महामात्यपदे पुण्यनयास्पदे ॥ ८२ ॥ ततः सुकृतसम्भार-
 सम्भावितमनाकुलम् । मन्त्रिन्यस्तधराभारं, स राज्यं बुभुजे चिरम् ॥ ८३ ॥ ॥ श्रेष्ठी जिनदत्तोऽपि, प्राप्य मन्त्रिपदं परम् ।
 विदधे पौरलोकानामुपकारपरम्पराम् ॥ ८४ ॥ अन्यदा तत्पुरोधाने, दमसारमहामुनिः । सर्ववित्समवासार्थीद्वीर्वाणश्रेणिसेवितः
 ॥ ८५ ॥ आयासीन्नृपतिर्नन्तुं, तं तदा मुनिपुङ्गवम् । सामन्तामात्यसंयुक्तः, समं दयितया तया ॥ ८६ ॥ त्रिःपरीय परीवार-
 सहितं महितं घुरैः । महीस्वामी प्रणम्यामुं, यथोचितमुपाविशत् ॥ ८७ ॥ हैमारविन्दमासीनो, नवीनोदितभानुवत् । वाचो
 विस्तारयामास, सम्यग्मार्गप्रकाशिनीः ॥ ८८ ॥ आधारो यस्त्रिलोक्या जलधिजलधराकैन्दवो यन्नियोज्या, भुज्यन्ते यत्प्रसादादसुर-
 सुरनराधीश्वरैः सम्पदोऽपि । आदेशया यस्य चिन्तामणिंसुरसुरमीकल्पवृक्षादयस्ते, श्रीमान् जैनेन्द्रधर्मः किसलयतु स वः शाश्वता-
 नन्दलक्ष्मीम् ॥ ८९ ॥ शुक्लपद्मे यथा चन्द्रः, कलया कलयाऽधिकम् । वर्द्धते धर्मवान् प्राणी, सम्पदाऽपि तथाऽनिशम् ॥ ९० ॥
 साधुश्रावकमेदाम्यां, स धर्मो द्विविधो मतः । विशुद्धं तस्य सम्यक्त्वं, मूलमाहुर्महर्षयः ॥ ९१ ॥ अर्हतां विजगज्जन्तुजातजी-
 षातुसम्पदाम् । सम्यग्ज्ञानैकपूर्वाया, भक्त्यास्तच्छुद्धिरुल्लसेत् ॥ ९२ ॥ द्रव्यभावप्रकाराभ्यामर्हद्वक्तिर्द्विधा स्मृता । तवाद्यानेकधा
 पूजा, तदाज्ञाराधनाऽपरा ॥ ९३ ॥ आद्योत्कृष्टफलं तत्र, कल्पावधि सुखोदयः । भावभक्तिफलं सम्यग्, महोदयपदस्थितिः

॥ ९४ ॥ यतः—† उक्तीसं दक्षपुत्रमाराहिय जाइ अच्युतं जाव । भावपूजण पावइ, अंतमुहुत्तेण निवाणं ॥ ९५ ॥
 मेरुस्त सरिसवस्त य, जत्तियमित्तं तु अंतरं होइ । दक्षपुत्रमावपूजाण, अंतरं तत्तियं जाण ॥ ९६ ॥ सात्त्विकी राजसी
 भक्तिस्तामसीति विधाऽयथा । जन्तोस्तत्तदभिप्रायविशेषादहर्हतो भवेत् ॥ ९७ ॥ अर्हत्सम्यग्गुणश्रेणिपरिज्ञानैकपूर्वकम् ।
 अमृता मनोरदमुपसर्गेऽपि मयसि ॥ ९८ ॥ अर्हत्सम्बन्धिकार्यैः, सर्वस्वमपि दत्तुना । भव्याङ्गिना महोत्साहात्,
 कियते या निरन्तरम् ॥ ९९ ॥ भक्तिः शक्यनुसारेण, निःस्पृहाशयश्रुतिना । सा सात्त्विकी भवेद्भक्तिर्लोकद्वयफलावहा
 ॥ २०० ॥ निमिर्विशेषकम् । यदैहिकफल्पाप्तिहेतवे कृतनिश्चया । लोकरञ्जनवृत्त्यर्थं, राजसी भक्तिरुच्यते ॥ १ ॥
 द्विपदापत्प्रतीकारवृत्ते या कृतमत्सरम् । द्वादशयाद्विधीयेत, सा भक्तिस्तामसी भवेत् ॥ २ ॥ रजस्तमोमयी भक्तिः, सुमापा
 सर्वदेहिनाम् । बुर्लभा सात्त्विकी भक्तिः, शिवावधिगुणावहा ॥ ३ ॥ उत्तमा सात्त्विकी भक्तिर्मध्यमा राजसी पुनः ।
 जघन्या तामसी ज्ञेयाऽनादृता तच्चवेदिभिः ॥ ५ ॥ अथवा पञ्चधा भक्तिर्भेदैः पुष्पार्चनादिभिः । विधिवद्विहिता दत्ते,
 मुखानि निखिलान्यपि ॥ ५ ॥ यतः—पुष्पाद्यर्चा तदाज्ञा च, तद्द्रव्यपरिरक्षणम् । उत्सवास्तीर्थयात्रा च, भक्तिः पञ्चविधाहति
 ॥ ६ ॥ स्यादाभोगादनाभोगाद्, द्विधा वा भक्तिरार्हती । आद्या सर्वोत्तमा-ज्ञेया, द्वितीयादिगुणावहा ॥ ७ ॥ यतः—

† उत्पृष्टा द्रव्यपूजामाराधय यात्यच्युतं यावत् । भावपूजया प्राप्नोति अन्तर्दुःखेन निर्वाणम् ॥ ९५ ॥ मेरो सर्पस्य च यावन्मात्रं
 त्वन्तरं भवति । द्रव्यपूजाभावपूजयोरन्तरं तावज्ज्ञानीहि ॥ ९६ ॥

* देवगुणपरिज्ञाणा, तच्चावाणुगयमुत्तमं विहिणा । आयरसारं जिणपूअणेण आभोगदव्यओ ॥ ८ ॥ इत्ती चरित्तलाभो, होइ लहु सपलकम्मनिदलणो । ता इत्थ-सम्ममेव हि, पपट्टियवं सुदिट्ठीहिं ॥ ९ ॥ अनाभोगमाह-पूआविहिविरहाओ, अपरिज्ञाणाओ जिणगयगुणाणं । सुहपरिणामकयत्ता, एसोऽणाभोगदव्यओ ॥ १० ॥ गुणठाणठाणगुत्ता, एसो एवंपि गुणकरो चेव । सुहपरभावविमुद्धिहेउओ बोहिलाभाओ ॥ ११ ॥ असुहकखपण धणियं, धत्ताणं आगमेसिभद्दणं । अमुणियगुणेवि नूणं, विसण् पीई समुल्लसइ ॥ १२ ॥ होइ पओसो विसण्, गुरुकम्माणं भवामिनंदीणं । पत्थंमि आउराण व, उवट्ठिए निच्छिए मरणे ॥ १३ ॥ इत्तोऽवियत्तं नूणं, जिणत्तिवे जिणवरिद्धममे वा । अमुहच्चासभयाओ, पओसलेसंपि वज्जंति ॥ १४ ॥ तृणगो-मयकाष्ठान्निप्रमुखैरगृह्याथवा । भेदैर्जिनेश्वरे भक्तिर्गदिता योगदृष्टिभिः ॥ १५ ॥ यतः—तृणगोमयकाष्ठदीपकानलरत्नोद्धरवीन्दुभा-निभा । जिनभक्तिरिहार्द्रपुद्गलात्तुते मुक्तिसुखानि तद्भवे ॥ १६ ॥ सम्यग्जिनेन्द्रसद्भक्तिरद्वये शुद्धचेतसा । विधेयं प्रथमं स्थानं,

* देवगुणपरिज्ञानात् तच्चावाणुगतमुत्तमं विधिना । आदरसारं जिनपूजनेन आभोगद्वयस्तवः ॥ ८ ॥ इतश्चारित्र्याभो भवति लघु सकल-कर्मनिर्दलनः । तस्मादत्र सम्यगेव प्रयतितव्यं सुदृष्टिभिः ॥ ९ ॥ पूनाविधिविरहात् अपरिज्ञानाज्जिनागतगुणानाम् । शुभपरिणामकृतत्वात् एसोऽना-भोगद्वयस्तवः ॥ १० ॥ गुणस्थानस्थानकोक्त, एष एवमपि गुणकर एव । शुभतरभावविमुद्धिहेतुतो बोहिलाभात् ॥ ११ ॥ अशुभक्षयेण नादं धन्यानामागमिष्यद्द्राणाम् । अमुणितगुणेऽपि नूनं विषये प्रीतिः समुल्लसति ॥ १२ ॥ भवति प्रद्वेषो विषये गुरुकर्मणां भवामिनन्दिनाम् । पथ्य आतु-राणामिव उपस्थिते निक्षिप्ते मरणे ॥ १३ ॥ इतोऽप्रीतिकं नूनं जिननिम्ने जिनरेन्द्रधर्मे वा । अशुभाभ्यासभयात् प्रद्वेषलेशमपि वर्जयन्ति ॥ १४ ॥

निदानं तीर्थकृतपदः ॥ १७ ॥ निशम्य देशनामेवं, स राजा गुरुराज्ञिषौ । प्रतिपंचार्हतं धर्मं, सम्यग्दर्शनवासितः ॥ १८ ॥
 जिनेन्द्रमन्दिरं हेयं, निकषा राजमन्दिरम् । निर्माय नगरस्यान्तः, प्रतिमां तामतिष्ठिपत् ॥ १९ ॥ युग्मम् ॥ (तामिति कुडी-
 रमव्यरिपतां) पात्रेऽर्हति धनं न्यस्तं, रत्नपात्र इवाभूतम् । प्रकल्प्यते नृणां भुक्तिमुक्तितौख्योपपत्तये ॥ २० ॥ इति ध्यात्वा
 रय मूमानाद्यं स्थानं सृजन् सुधीः । महति स्म जिनेन्द्रं त्रिनिबलक्याऽऽन्तरभक्तिभृत् ॥ २१ ॥ कैलाससदृशान्यूर्वामिहैवैत्यान्य-
 चीकृत् । यच्चैत्यनिर्मितैर्हृत्पदवी प्राप्यते नृणाम् ॥ २२ ॥ केवलित्ना प्रतिष्ठाप्य, महोत्सवपुरस्सरम् । अतिष्ठिपज्जिनाधीशप्रति-
 मारतेषु काश्चन ॥ २३ ॥ रत्नमाणिक्यगाढेयालङ्कारैस्ता अम्पयत् । तासां रत्नानोत्सवं भक्त्या, विदधे सर्वपर्वसु ॥ २४ ॥
 तदाजां पालयामास, यथाध्वनिरोधतः । शृद्धिं निनाय तद्व्यं, दानादानविधानतः ॥ २५ ॥ साधर्मिकेषु वात्सल्यं, तन्वन् दीन-
 वपामयम् । निर्ममे विधिना तीर्थयात्राः पावित्र्यकारिणीः ॥ २६ ॥ पद्मिः कुलकम् । एवमारवयन्नाद्यस्थानकं जिनभक्तिभृत् ।
 ब्रह्मन्वे तीर्थकृतकर्म, देवपालो नरेश्वरः ॥ २७ ॥ मनोरमान्यदा देवी, नरेन्द्रेण समं बहिः । व्रजन्ती कञ्चनालोक्य, नरं काष्ठ-
 भरोद्ब्रह्मम् ॥ २८ ॥ मूर्धामाप्य क्षणं शीतोपचारैर्जातचेतना । कुर्वन्ती नृपतेर्हर्षमरमार्षीत्प्राग्भवं भवम् ॥ २९ ॥ युग्मम् ॥
 ततः सा नृपतिं स्माह, स्वामित्रेष पतिर्मम । आसीद् दरिद्री दुष्कर्मा, प्राग्भवे काष्ठहारकः ॥ ३० ॥ अन्येद्युस्मिन्ना साकं,
 गतया काष्ठहेतवे । मयाऽदर्शि जिनाधीशविम्बं गिरितटीतटे ॥ ३१ ॥ प्रक्षाल्य पयसा पूर्वं, पूजयित्वा गुमादिभिः । नमश्चक्रे
 मया भक्त्या, प्रमृतप्रीतचेतना ॥ ३२ ॥ अयमेव मया प्रोचे, गिरा मधुरया तदा । नत्वाऽर्हत्प्रतिमामेतां, स्वं जन्म त्वं कृता-
 र्थम् ॥ ३३ ॥ अस्य देवाधिदेवरय, जगन्मनन्ददायिनः । भयकोटिकृत पापं, विनाशं याति वन्दनात् ॥ ३४ ॥ असायमव्य-

जीवत्वान्न परं श्रद्धे कुर्वीः । हारयमेव तदा कुर्वन्न ननाम मनागपि ॥ ३५ ॥ प्राणनाथ ! तथैवायं, दुःखान्यनुभवंस्ततः ।
 दुष्कर्मणा करोत्यत्र, दुर्भरोदरक्षणम् ॥ ३६ ॥ ततोऽहं परमैश्वर्यं, प्रापं तत्सुकृतोदयात् । उच्चैःकुलं पुरं प्राप्ता, दुष्प्रापमकृता-
 त्ममिः ॥ ३७ ॥ नृपोऽपि तद्विरं श्रुत्वा, श्रुतिपीयूषवर्णिनीम् । विस्मितस्तं तदाहूय, देवलं काष्ठहारकम् ॥ ३८ ॥ तस्याः स-
 मक्षमप्राक्षीत्स्वरूपं प्राग्भवोद्भवम् । न्यक्षतः सोऽपि नप्रास्यस्तत्तथैव न्यवेदयत् ॥ ३९ ॥ परं नरेश्वरादिष्टं, जिनधर्मं जगद्वितम् ।
 श्रेयोऽनर्हतया नैव, पापात्मा प्रत्यपद्यत ॥ ४० ॥ अभव्यः सर्वथा धर्मं, न श्रद्धते मनागपि । दूरभव्योऽपि नो कश्चित्,
 श्रद्धधाति च कश्चन ॥ ४१ ॥ श्रद्धते भव्य एवाङ्गी, धर्मं निश्छद्मचेतसा । आसन्नसिद्धिकः सम्यक्, श्रद्धधाति करोति च
 ॥ ४२ ॥ अयोग्यं धर्मरत्नस्य, तं विज्ञाय विशांपतिः । स्फुरत्संवेगरङ्गात्मा, निजावासमशिथ्रियत् ॥ ४३ ॥ देवसेनामिधं
 ज्येष्ठपुत्रं सद्बुद्धसम्पदम् । मनोरमामहादेवीकुक्षिमुक्तामणिं ततः ॥ ४४ ॥ निवेशय सोत्सवं राजा, राज्ये शिश्राय संयमम् ।
 चन्द्रप्रभगुरोः पार्श्वे, समं देव्या तया क्रमात् ॥ ४५ ॥ ततस्तपस्यामासाद्य, स राजा रजसोज्झिताम् । अघ्नैष्टैकादशाङ्गानि,
 नव पूर्वाणि चात्मवित् ॥ ४६ ॥ तत्रापि प्रथमं स्थानमार्हतां भक्तिमुद्रहन् । विधिना विदधे घीमान्, राजर्षिर्गुरुणोदितः ॥ ४७ ॥
 चतुस्त्रिंशदतिशयैर्विश्वानन्दविद्यार्पिनाम् । अर्हतां निर्ममे ध्यानं, घृतिमानेष नित्यशः ॥ ४८ ॥ विश्वव्रितयचैत्यस्थाः, प्रतिमाः
 शाश्वता निजे । अशाश्वता अपि स्वान्ते, विधाय प्रणनाम सः ॥ ४९ ॥ आशातनापरित्यागं, विधा शुद्ध्याऽर्हदादिषु । कुर्वन्
 चकार सर्वत्र, तेषां सद्गुणकीर्तनम् ॥ ५० ॥ अर्हतां जन्मदीक्षादिभूमीस्तीर्थतया स्मृताः । ववन्दे विधिना गत्वा, तत्र सूत्रा-
 र्थतत्त्ववित् ॥ ५० ॥ इत्याराध्य पदं पूर्वं, निश्छद्मजिनभक्तिमान् । षष्ठाष्टमादिमासान्ततपोमिर्दुस्तपैः वरैः ॥ ५१ ॥ निरतीचा-

स्चारिताराधनात्कमतोऽभवत् । स मुनिः प्राणते स्वर्गे, स्वर्गी स्वर्गेश्वरः प्रभुः ॥५२॥ विधिनाऽऽराध्य चारित्रं, श्रमण्यपि मनोरमा ।
विधूय युवतीवेदं, लेभे तत्रैव देवताम् ॥ ५३ ॥ ततश्च्युतो विदेहेषु, भावी तीर्थकरो नृपः । राज्ञी मनोरमा तस्य, गणभृच्च
भविष्यति ॥ ५४ ॥ एवं य. प्रथमस्थानं, विधिनाऽऽराधयेत्सुधीः । आसादयत्यसौ सार्वं, पदं सर्वश्रियां पदम् ॥ ५५ ॥ श्रीम-
ज्जिनेन्द्रोज्ज्वलभक्तियुक्तं, श्रीदेवपालक्षितिपालवृत्तम् । श्रुत्वाऽऽद्यमानन्दपदप्रदायि, सृजन्तु सम्यग्रूपदमद्भुतश्रि ॥ ५६ ॥ इति
श्रीविंशतिस्थानकाधिकारे तपागच्छाधिराजश्रीसोमसुन्दरसूरिशिष्यपण्डितश्रीजयचन्द्रसूरिशिष्यश्रीजि-
नहर्षगणिविरचिते प्रथमस्थानककथानकं संपूर्णम् ॥

अथ द्वितीय स्थानकं सिद्धभक्तिरूपं निगद्यते, पथा—तत्र सकलकर्मकेशातीताः शाश्वतचिदानन्दमयस्वरूपा लोकाग्रक्षेत्र-
स्थायिनः परमात्मानः, सिद्धाः, यत.—स्मात् निजं येन पुण्यकर्म, यो वा गतो निर्वृत्तिसौधमूर्त्ति । ख्यातोऽनुशास्ता परिनिष्ठि-
तार्थो, य. सोऽस्तु सिद्धः कृतमङ्गलो मे ॥ १ ॥ तेषा स्मरणध्यानतत्प्रतिभावन्दनपूजनतन्नामजापावर्णवादाशातनावर्जनादिना वि-
वेकिना सततं भक्तिर्विधेया, यत.—अर्हतामपि मान्यानां, परिश्रीणाष्टकर्मणाम् । सन्तः पञ्चदशमिदां, सिद्धानां न स्मरन्ति के । १
॥ २ ॥ निरञ्जनाश्चिदानन्दस्वरूपा रूपवर्जिताः । स्वभावप्राप्तलोकाग्राः, सिद्धान्तचतुष्टयाः ॥ ३ ॥ साधनन्तस्थितिजुषो,
गुणैकविंशतान्विता । परमेशाः परात्मानः, सिद्धा मे शरणं सदा ॥ ४ ॥ न जातिर्न मृतिस्तत्र, न भयं न पराभवः । तथा
न क्लेशलेशोऽपि, यत्र सिद्धाः प्रतिष्ठिताः ॥ ५ ॥ मोक्षास्नम्भ इवासारः, संसारः कैषः सर्वथा । क्व च लोकाग्रजं लोक-

सात्त्विकातिद्वैभयम् ॥ ६ ॥ इति, सिद्धानां गुणत्रयातीतत्वेऽपि अष्टौ गुणा, स्मृताः, यथा—† सम्मत्तनाणदंसणवीरियं मुहुमं तहेऽ
 अवगहणं-। अगुरुलहु-अदावाहं, अट्ट-गुणा-हुंति-सिद्धानां ॥ ७ ॥ ते च पञ्चदशमेदा भवन्ति यथा—केऽपि स्वान्यगृहस्थ-
 षण्डपुरुषस्त्रीलिङ्गतोऽन्ये स्वयंप्रत्येकप्रतिबुद्धप्रोषिततया तीर्थेष्वतीर्थे परे । सिद्धास्तीर्थकृतोऽयं केचिदितरे नैके तर्पकाकिनस्ते
 सर्वेऽपि दिशन्तु पञ्चदशधा सिद्धाः समृद्धिं सताम् ॥ ८ ॥ श्रीसिद्धभक्तिचिकीर्षुणा महातीर्थपुण्डरीकाक्षपदसम्मतेऽशिखरेऽजयन्ता-
 विसृ-सिद्धस्थानेषु विधिना तीर्थयात्रा विधेयाः यतः—† अष्टावयंमिं उत्सभो, सिद्धिदाओ वासुपुज्ज-चपाए । पावाए वद्धमाणो,
 अरिद्वेनेमी-उ उज्जंते ॥ ९ ॥ अवसेसा तित्थयरा, जाइजरामरणचंवणविमुक्का । सम्मेयसेलसिहरे, वीसं परिनिञ्चुए वंदे ॥ १० ॥
 तथा—चित्तस्त पुत्रिमाए, समणाणं पंचकोटिपरिवरिओ । मुत्तिनिलयंभि पत्तो, सिरिसित्तुंजयमहातित्थे ॥ ११ ॥ (श्रीपुंडरीक-
 गणधर इति शेषः) तेन तद्याना ह्यात्मनः परमं पवित्रीकरणं, यतः—अन्यतीर्थेषु यद्यात्रासहस्रैः पुण्यमाप्यते । तदेकयात्रया पुण्यं,
 शतुञ्जयगिरौ भवेत् ॥ १२ ॥ पदे पदे विलीयन्ते, भवकोटिकृतान्यपि । पापानि पुण्डरीकाद्रेयात्रायां गच्छन्तो विधेः ॥ १३ ॥ अन्यत्र

† सम्यक्सत्त्वज्ञानदर्शनवीर्याणि सूक्ष्म तथैव अवगाहनम् । अगुरुलघुत्व अद्यावाभ्यवमष्ट गुणा भवन्ति सिद्धानाम् ॥ ७ ॥

† अष्टावयंमिं नाम सिद्धिं गतो वासुपुज्यश्रमपात्रायाम् । पापाया वर्धमानोऽरिद्वेनेमिस्तु उज्जयन्ते ॥ ९ ॥ अवसेषास्तीर्थसरा जातिनरामरणवन्ध
 नविमुक्ता । सम्मेतदौऽशिखरे विशति परिनिर्मुक्ता (तान्) वन्दे ॥ १० ॥ चैत्रम्य-पूर्णमाया श्रमणाना पञ्चकोट्याः परिपूतः । मुत्तिनिच्ये प्राप्त-
 श्रीशतुञ्जयमहातीर्थे ॥ ११ ॥

विंशति-
॥११॥

वर्षकोट्या यत्तपोदानदयादिभिः । प्राणी बज्जाति सत्कर्म, शुद्धार्तादिह तद् भुवम् ॥१४॥ गमो सिद्धाणमित्येनत्पदं सिद्धिपदप्रदम् ।
सिद्धयानैकतानेन, मनसा बहुशः स्मरेत् ॥ १५ ॥ यतः—^x सिद्धाण नमुक्कारो, जीवं मोएड् भवसहस्साओ । भावेण कीरमाणो,
होइ पुणो बोहिलाभाए ॥ १६ ॥ अपैतत्स्थानकं कुर्वन्, सिद्धभक्तितरङ्गितः । गुरुदितेन विधिना, सम्यग्दृष्टिः प्रशान्तहृत् ॥१७॥
सिद्धस्थानेष्वमीषां यो, मूर्त्तौः प्रासादवर्त्तिनीः । निर्मायार्चयति स्तौति, हस्तिपालनरेन्द्रवत् ॥ १८ ॥ स वश्यचूर्णवल्लब्ध्वा, तीर्थ-
कृतकर्म दुर्लभम् । भवे तृतीयेऽर्हल्लक्ष्मीं, वशीकृत्य प्रमोदते ॥ १९ ॥ विमिर्विशेषकम् । तथाहि—अत्रैव भरतक्षेत्रे, श्रीमत्साकेत-
पत्तने । हस्तिपालनरेन्द्रोऽमृतसुरेन्द्र इव तेजसा ॥ २० ॥ वासांसीव प्रभुर्दृष्ट्वा, यो यशांसि दिशो दश । युगपत् शोभयामास,
निवास सर्वसम्पदाम् ॥ २१ ॥ तन्मन्त्री चैत्रनामासीत्, पवित्रः पात्रदानतः । आधारः पौरलोकानां, सदाचाराध्वगामिनाम् ॥२२॥
सोऽन्यदा भूभुवादेशात्, श्रीभीमनृपसंनिधौ । आयासीत्पुरि चम्पायां राजकार्यचिकीर्षया ॥ २३ ॥ पुराश्रियं ततो मन्त्री, पश्यन्
विश्वातिशायिनीम् । श्रीवासुपूज्यतीर्थेशप्रासादे जगदद्भुते ॥ २४ ॥ प्राप्तवान् पुण्ययोगेन, धर्मवोगमुनीश्वरम् । अभङ्गरूपसौन्दर्यं,
लक्ष्मीकेलिनिकेतनम् ॥ २५ ॥ दृष्ट्वा दृष्ट्युत्सवाकारं, धर्ममूर्त्तिमिवामलम् । स्वभावेन विनीतत्वात्, प्रणम्योपाविशत्पुरः ॥ २६ ॥
विमिर्विशेषकम् । योग्यतां तस्य विज्ञायावधिज्ञानोपयोगतः । गुरुणापि तदाऽकारि, देशना धर्मदेशना ॥ २७ ॥ संसारापारका-
न्तारप्रान्तश्रान्तसुधासराः । धर्मः सम्यग् जिनेन्द्रोक्तः, प्राप्यते कर्मलाघवात् ॥ २८ ॥ जन्तूनां पालनादेव, स धर्मः परमः स्मृतः ।
जीवितादपरं प्राणिप्रियं नैव यतो भवेत् ॥ २९ ॥ एकस्मिन् रक्षिते जीवे, त्रैलोक्यं रक्षितं भवेत् । घातिते घातितं तस्मान्न

^x सिद्धाना नमुक्कारो जीव मोचयति भवमहस्या । भावेन क्रियमाणो भवति पर्वशोऽभिगम्य ॥ १० ॥

स्थान०

जन्तून् घातयेत्पृथ्वी ॥ ३१ ॥ जीवाः संसारिणो मुक्ताः, पञ्चाक्षाः संख्यसंज्ञिनः । स्थूढिनिचतुरक्षाश्च, पर्याप्ता इतरेऽपि च ॥ ३२ ॥
जीवस्थानान्यपून्यहर्त्तृप्रणीतानि प्रयत्नतः । विज्ञाय रक्षणीयानि, सम्यग्धर्मेष्मृनाऽङ्गिना ॥ ३३ ॥ परागमेऽप्युक्तम्—यत्र जीवः
शिवस्तत्र, न भेदः शिवजीवयोः । न हि स्यात्सर्वभूतानि, शिवभक्तिचिकीर्षकः ॥ ३४ ॥ तत्र जीवदया साधोविशस्या स्याद्विशो-
पवे । तदे(सायै)केनाङ्गिनो रक्षा, गदिता गृहमेधिनः ॥ ३५ ॥ मुक्ता एकस्वभावाः स्पुर्जन्मादिक्लेशवर्जिताः । अनन्तदर्शनज्ञान-
वीर्यानन्दमयाश्च ते ॥ ३६ ॥ चिदानन्दैकरूपाणां, सिद्धानां गतकर्मणाम् । जराजन्ममृतिक्लेशास्तत्र न स्युः कदाचन ॥ ३७ ॥
तेषां स्थानं तु लोकाग्रं, सिद्धिक्षेत्रमिति स्मृतम् । अनन्तानन्तसौख्यश्रीविलासप्रवेदमभम् ॥ ३८ ॥ सुरामुरनरादीनां, यानि
सौख्यानि संसृता । ततोऽनन्तगुणं शर्म, स्वभावानिर्गुणतमनाम् ॥ ३९ ॥ यथाभूतरसास्वादी, नान्यत्र रमते जनः । तथा मृक्ति-
सुखामिज्ञो, रज्यते न सुखान्तरे ॥ ४० ॥ यत्रैको निर्वृतात्मा स्यात्तत्रानन्ता भवन्त्यमी । अमूर्तत्वादमीषां नो, विद्यायाऽस्ति
परस्परम् ॥ ४१ ॥ निशतानि त्रयस्त्रिंशद् धनुषामवगाहना । निभागेनाधिकोत्कृष्टा, निर्वृत्तौ निर्वृतात्मनाम् ॥ ४२ ॥ रतिनिभागतो
न्यूनाश्चत्वारो रत्नयः स्मृताः । मध्यमातिकनिष्ठा तु, हस्तश्चाष्टाङ्गगुलाधिकः ॥ ४३ ॥ सिद्धध्यानाद्विलीयन्ते, जन्तोर्दुष्कृतकोटयः ।
पीयूषविन्दुमात्रेण, यथा तीव्रविषोर्मयः ॥ ४४ ॥ सम्यक् सिद्धिस्वरूपं यो, निजात्मप्राप्तिविश्रितम् । पश्यति विजगत्पृथ्व्यं, पदं तस्य
न दुर्लभम् ॥ ४५ ॥ इत्यादिदेशनां श्रुत्वा, धर्मवोपगुरोस्ततः । सिद्धभक्त्या समं मन्त्री, श्राद्धधर्ममशिश्नियत् ॥ ४६ ॥ निर्माय
राजकार्याणि, ततो मन्त्री पवित्रहत् । गुरुराजं नमस्कृत्य, क्रमात्प्रापन्नजं पुरम् ॥ ४७ ॥ किमप्याश्रयमालोकि, मन्त्रिस्तत्र पुरे
त्वया । इत्यारयातो नरेन्द्रेण, धीसखरतमुदाहृत् ॥ ४८ ॥ प्राप्तोऽहं नगरे तत्र, नगरेकारिमन्दिरे ॥ (पर्वतभान्तिशारिमन्दिरे

इत्यर्थः) जगद्वयनमस्यस्य, वासुपुण्यजिनेशितुः ॥ ४९ ॥ प्रासादं जगदाह्लादप्रदमद्राक्षमुन्नतम् । प्रैलोक्यसुन्दरं नाम, धाम स-
 र्वानुत्तथियः ॥ ५० ॥ शुग्मम् । दिवस्पतिरपि प्रेक्ष्य, यस्य सौन्दर्यसम्पदम् । स्वर्णिमानश्रियो नेत्र, स्मृत्यपि मनाम् विभो ।
 ॥ ५१ ॥ तत्र प्रैलोक्यनेत्राणां, कर्मणं मणिनिर्मिताम् । प्रतिमामुपमातीतां, दिव्याभरणमणिनाम् ॥ ५२ ॥ तत्र नेत्रातिवीकृत्य,
 जिनेन्द्रस्य जगत्पतेः । साफल्यं मे दृशो जज्ञे, सत्पुण्योदययोगतः ॥ ५३ ॥ शुग्मम् । तत्र श्रीधर्मवोपाख्यमुनिनाथस्य स-
 निधौ । धर्मचिन्तामणिः प्राप्तः, प्राप्तव्यावधिरार्हणः ॥ ५४ ॥ स्वरूपं तस्य सिद्धानां, सिद्धेश्वर गुरुणोदितम् । मन्वी धारीपतेरग्रे,
 तदोवाच यथास्थितम् ॥ ५५ ॥ तत्स्वरूपं नृपरवान्ते, रत्नादर्श इवोज्ज्वले । प्रतिविम्बीभवत्साक्षाद्दीक्षितं तच्चवेदिमिः ॥ ५६ ॥
 अग्रान्तरे नरेन्द्रस्योद्याने ध्यानेप्सितप्रदः । महर्षिः समवासापीद, धर्मवोषो मुनीश्वरः ॥ ५७ ॥ नृपस्तदागमं ज्ञात्वा, प्रमोद-
 भर्मेदुरः । तत्रागत्य वचन्दे तं, मुनीन्द्रं मन्त्रिणा समम् ॥ ५८ ॥ समं सिद्धस्वरूपेण, गुरुणा करुणामयः । धर्मः सम्यगद्विधाऽऽ-
 रूपायि, साधुश्रावकभेदतः ॥ ५९ ॥ आर्हतः सार्हतं धर्म, सदर्शनमनोहरम् । तदा प्रपद्य पुण्यात्मा, वन्दित्वा पृष्ठवानिति ॥ ६० ॥
 मुक्तात्मनां कथं भक्तिरस्मामिः कियते ? यतः । अमी दृग्गोचरीभावं, न भजन्ते कदाचन ॥ ६१ ॥ गुरुराख्यन्महाराजः, नि-
 जात्मानं निरञ्जनम् । शाश्वतैकप्रतिष्ठानं, विमुक्तं निखिलैर्गुणैः ॥ ६२ ॥ सिद्धस्वरूपसम्मिश्रं, निष्कपायो जितेन्द्रियः । यो ध्यायति
 विशद्वात्मा, तल्लपालीनमानसः ॥ ६० ॥ मुक्तात्मनां प्रतिकृतीः, सिद्धस्थानेषु संस्थिता । नमस्करोति भावेन, द्विधा प्रजापु-
 रसरम् ॥ ६१ ॥ सिद्धभक्तिर्भवेत्तस्य, धातिकर्मविधातिनी । क्रमेण, त्रिजगन्नाथपदसम्पत्तिवन्धनम् ॥ ६२ ॥ इत्याहुर्ण्य विभुः पृ-
 ष्ठ्याः, प्रमोदी गुरुसन्निधौ । सिद्धभक्तिपदं सम्यक्, प्रपदे सन्नोदयः ॥ ६३ ॥ आजगाम निजं धाम, प्रणम्याथ मुनीश्वरम् ।

सिद्धध्यानं सुखस्थानं, धृतिमान् विदधे नृपः ॥ ६४ ॥ सिद्धस्थानेषु पुण्येषु, सम्मतशिखरादिषु । भूमान् पवित्रपापास, यात्रयात्मान-
 मात्मवित् ॥ ६५ ॥ सिद्धक्षेत्रे जगत्पूज्ये, श्रीशत्रुञ्जयपर्वते । समन्त्री स व्यधाद्यानां, सिद्धभक्तितरङ्गितः ॥ ६६ ॥ नमो सिद्धाण-
 मित्येतत्पदं प्रतिपदं सुधीः । मारापरमारमुक्तात्मा, सस्मार क्रूरकर्महम् ॥ ६७ ॥ एवं मुक्तात्मनां भक्त्या, सम्यक् सिद्धान्तशुद्धया ।
 ब्रह्मणे तीर्थकृत्कर्म, राजेन्द्रः शर्मकारणम् ॥ ६८ ॥ पालयित्वा चिरं राज्यं, धामीमृच्चित्रमन्त्रियुत् । तस्यैव श्रीगुरोः पार्श्वे, चारित्र्यं
 प्रत्यपद्यत ॥ ६९ ॥ अधीत्यैकादशाङ्गानि, राजर्षिः सिद्धभक्तिभारु । सिद्धमूर्त्तीर्नमस्कृत्य, श्रीसम्मतगिरौ समम् ॥ ७० ॥ व्रजन् भक्तपरि-
 त्यागामिग्रही गुरुणाऽन्यदा । स्वर्गिणाऽग्निकुमारेण, वज्रिस्तुत्यसहिष्णुना ॥ ७१ ॥ नानोपसर्गसंसर्गैर्मर्मभिद्भिरुपहतः । मुनीन्द्रः
 क्षुत्पिपासादिव्यथया व्यथितोऽधिकम् ॥ ७२ ॥ द्विमासक्षपणैः क्षामदेहोऽपि न परं व्यधान् । सिद्धभक्तिविपर्यासं, न च तस्योपरि-
 क्रुधम् ॥ ७३ ॥ आविर्भूय ततरतेन, नाकिना प्रीतचेतसा । व्यथां संहृत्य वेगेन, रत्नवृष्टिर्विनिर्ममे ॥ ७४ ॥ ततो नत्वा मुनिं
 नाकी, जगाम निजसद्यनि । सिद्धमूर्त्तींश्च वन्दित्वा, सोऽपि पारणकं व्यधात् ॥ ७५ ॥ आराध्य निरतीचारं, राजर्षिः संयमं ततः ।
 समाधिमुतिमासांश्च, देवोऽमूदच्युते महान् ॥ ७६ ॥ ततो राजा विदेहेषु, च्युत्वा तीर्थकरश्रियम् । आसाद्य जगदानन्दी, भावी
 भव्यनमोऽपहः ॥ ७७ ॥ तत्रैव विदशो मूत्वा, मन्त्री च्युत्वा क्रमात्ततः । भावी गणभृतामाश्रयतस्यैव श्रीजिनेशितुः ॥ ७८ ॥
 एवं यः कुरुते भक्तिं, सततं निर्वृतात्मसु । सम्यग्दृष्टिस्त्रिधा शुद्धः, भवेन्नजगत्पतिः ॥ ७९ ॥ श्रीहस्तिपालनृपचित्र-
 रिणमेतत्, श्रीसिद्धभक्तिरुलितं हृदये निवेदय । आराधनीयमनिशं किल सिद्धभक्तिस्थानं द्वितीयमिदमार्हतहर्षदायि ॥ ८० ॥
 इति श्रीविंशतिस्थानकाधिकारे द्वितीयस्थानककथानकम् ॥

अथ तृतीयस्थानके विवेकिना निर्व्याजं विषेया प्रवचनभक्तिः, तत्र प्रवचनं चतुर्विधः श्रीभ्रमणसङ्ख्यस्त्रिभुवनजनपूज्य-
 रयापि श्रीजिनेश्वरस्य पूज्यः, पूज्यतमस्य तस्य भगवत्स्तीर्थकृत्कर्माजिनमूलवीजं. यतः—^{*}एयंमि पृथ्वंमि, नत्तिय तयं जं न पृथ्वं होइ ।
 भुवणेवि पूयणिज्जो, न गुणी संघाउ जं अत्तो ॥१॥ द्रव्यभावभेदाभ्यां तद्वर्तिर्द्विप्रकारा, तत्राद्या-निखद्यव्यापारैकनिष्ठस्वान्तवृत्तीनां
 निरतीचारचरणाचरणतत्पराणां निश्छिन्नदशविधधर्मधुरन्वराणां सावूनां साव्वीनां च कल्पकालोचितन्यायागतवस्त्रपावान्नपानोपाश्रयादीनां
 सद्भाषणं विधिरदानेन धर्मावष्टम्भजनने, श्रीसम्पत्तवमूलद्वयशिवतविमृषितात्मनां श्रीसर्वज्ञशासनप्रभावनाविभावकारिनैकप्राणिशोधि-
 योजनिदानविधिवत्प्रासादाहृतप्रतिमाप्रतिश्रीतीर्थयात्राऽऽचार्यादिपद्मौटोत्सवादिपुण्यानुग्रन्धिपुण्यकार्यपस्मरकृतार्थीकृतन्यायार्जितनि-
 जसम्पन्नशाखिनां श्रावकादीनां यथायोग्यं बहुमानपूर्वं भोजनवस्त्रताम्बूलफलचन्दनकुसुमादिभिर्वात्सल्यविधानं, भावभक्तिस्तु
 तत्तद्गर्भकौपेण सीदतां तेषां यथाशुक्ति स्थिरीकरणं, सम्पद्गुणवत्तया निश्छिन्नविनयपूर्वं बहुमानदानं, तत्तद्गुणानुमोदनया तच्चित्त-
 संतोषजनने, तद्व्याप्यविधानेन समाधिसंपादनं, नमः श्रीप्रवचनायेति पुनः पुनरेकाग्रतया पदध्यानेनात्मनस्तन्मयीकरणं च, यतः—
 तत्त्वं प्रवक्तोत्येतस्मादन्यथादमिधीयते । बुधैः प्रवचनं सङ्खरूपमार्हतदर्शनम् ॥ १ ॥ तत्र दृढशिशुगलानशिक्षाणां कल्पवस्तुमिः ।
 भक्तिं यः कुरुते सङ्घुर्गृही वा जिनदत्तकृत् ॥ २ ॥ स सत्यंकारयित्वाऽऽद्ये, भवे तीर्थद्वुराश्रयम् । तार्त्ताधिके च तां भुत्तया,
 शाश्वतानन्दमश्नुते ॥ ३ ॥ तथाहि-

^{*} एतस्मिन् पुनिते नास्ति तद्यत्त पुनितं भवति । भुक्तेऽपि पुननीयो न गुणी सत्तु यदन्य- ॥ १ ॥

द्वीपेऽस्मिन् भरतक्षेत्रे, वसन्तपुरपत्तने । आसीदासीकृतारातिरविन्दनरेश्वरः ॥ १ ॥ तत्रैव जिनदासोऽमूनिवासः सर्वसंप-
 दाम् । श्रेष्ठी सदृष्टिदृतात्मा, राजमान्यः सदग्रणीः ॥ २ ॥ जिनदासी प्रिया तस्य, नाम्नाऽपि गुणतोऽप्यमूत् । वित्तव्ययी विवेकी
 च, जिनदत्तस्तयोः सुतः ॥ ३ ॥ यौवने प्राप्तवांश्चन्द्रातपविद्याधराधिपात् । परमात्सुहृदो हृद्यां, स विद्यां बहुरूपिणीम् ॥ ४ ॥
 सोऽन्यदा कारयन्नाट्यमुद्याने सवयोऽन्वितः । चित्रकूटहस्तविन्यस्तामपश्यच्चित्रपट्टिकाम् ॥ ५ ॥ जिनदत्तस्तमाचख्यौ, वक्षोजो-
 ह्वाससालसम् । कस्या रूपमिदं भद्र !, प्रोन्निद्रावयवाद्भुतम् ? ॥ ६ ॥ सोऽलपत्पुरि चम्पायां, धनेन धनदोपमः । प्रवाहः पुण्य-
 कृत्यानां, सार्थवाहो धनावहः ॥ ७ ॥ तस्यास्ति भवने वस्तुद्वयमत्यन्तमुत्तमम् । एकमेकावलीहारो, मुक्तानामतिनिर्मलः ॥ ८ ॥
 द्वितीयं भाग्यसौभाग्यधन्या विज्ञानशालिनी । कन्या हारप्रभानाम्नी, तस्या रूपमिदं पुनः ॥ ९ ॥ देवतादत्तविज्ञानवरसिद्धिविलो-
 कनम् । कुर्वता लिखितं वृत्तिकृते दिङ्मात्रतो मया ॥ १० ॥ त्रिमिर्विशेषकं । जिनदत्तो निशम्येति, तद्रूपालोकविस्मितः । लक्ष-
 मूल्यं ददौ तस्मै, कटिसूत्रं मणिप्रभम् ॥ ११ ॥ ततोऽसौ गृहमागत्य, तद्रूपगतमानसः । योगीव लयलीनात्मा, विस्मृतान्यक्रियोऽभवत्
 ॥ १२ ॥ लक्षवित्तव्ययं कुर्वश्चित्रमानकृते मुवा । वत्स ! मुग्धोऽसि तावेनोपालम्भीति स दुर्वचः ॥ १३ ॥ विद्याया बहुरूपिण्याः,
 प्रसादेन गरीयसा । तत्स्वरूपं परिज्ञाय, निखिलं श्रेष्टिसूततः ॥ १४ ॥ स्वपितृशिक्षासारेण, किञ्चिन्म्लानमुखाम्बुजः । एकाकी पुरि
 चम्पायां, सार्थवाहगृहं गतः ॥ १५ ॥ स्वप्रालोकितकल्पद्रुमं वादप्रीतचेतसा । गौरवं गौरवंशस्य, तस्य तेनापि निर्ममे ॥ १६ ॥
 सदाचारतया तिष्ठन्नसौ तत्र पवित्रहृत् । तत्कुटुम्बं व्यवादहर्द्धर्मकर्मैककर्मठम् ॥ १७ ॥ विज्ञातकुलशीलाय, तद्गुणाकृष्टहृत्कमात् ।
 ददौ हारप्रभां कन्यां, धनस्तस्मै कृतोत्सवम् ॥ १८ ॥ नानायौतकदानेन, तस्मिन् सन्मानशालिना । जामातुर्व्यतनोत्तस्य, सार्थेशः

प्रीतिमान्तराम् ॥ १९ ॥ दिनानि कतिचित्तत्र, स्थित्वाऽसौ स्वजनाग्रहात् । आगच्छन् प्रियया साक, वसन्तपत्तनं प्रति
 ॥ २० ॥ प्रपन्नप्रतिमं दृष्ट्वा, विद्याधरमुनीश्वरम् । स्थादुत्तीर्णं वेगेन, स नन्नाम प्रियान्वित ॥ २१ ॥ युग्म ॥ स मुत्तवा
 प्रतिमां दत्त्वा, दयांत्मा सुकृताक्षिणम् । तयोर्विनीतयोस्त्रे, त्रिदशे धर्मदेशनाम् ॥ २२ ॥ तद्यथा-धर्मेण धर्मममल
 समुपार्जयन्ति, धर्मेण च द्रविणमूर्जितमर्जयन्ति । धर्मेण कामसुखमत्र लभन्त एव, धर्मेण मुक्तिमपि यान्ति जना क्रमेण
 ॥ २३ ॥ श्रीधर्मो दयैकया निजगदे ज्ञानक्रियाम्ना द्विधा, जानाद्येस्त्रिविधश्चतुर्विधतया ख्यातो व्रते पञ्चगा ।
 षोडशवश्यकपालनेन नयतः समाख्या मातृभिः, सत्तत्त्वेनैवधा गुणैर्दशविध क्षान्त्यादिभिर्विश्रुत ॥ २४ ॥ लक्ष्मीकल्प-
 लताया, भोग कुसुम फल पुनर्दानम् । तस्माद्भवति हि जन्तो, पुण्यं तद्भद्रबीजमिह ॥ २५ ॥ इत्याकर्ण्य मुनेर्वाणी,
 स प्रणम्य व्यजिज्ञपत् । केनायं भगवन् । धर्मं, प्रणीतं परमं सुदृढं ? ॥ २६ ॥ मुनिराह महाभाग । धर्मोऽयं हित-
 हेतवे । अर्हद्भिः केवलज्ञानशालिभिः समुदीरित ॥ २७ ॥ श्रुत्वेति श्रेष्ठिनाऽऽख्यायि, धर्मतीर्थकृता भुवि । पुण्येन केन हे
 रगामित्रहता पदमाप्यते ? ॥ २८ ॥ तमाख्यत्स मुनिस्तीर्थकृतपदं लभ्यते नमि । अर्हद्भक्त्यादिभिः श्रेष्ठिन् । विंशत्या हेतुभिः
 शुभे ॥ २९ ॥ तृतीयेऽथ पदे तेषु, सङ्गभक्तिर्गरीयसी । प्रिवेकिना विधीयेत, निश्छिन्नाशयपूर्वकम् ॥ ३० ॥ यत—
 गुणानामिह सर्वेषां, स्नानानामिव रोहणं । श्रीमान् भ्रमणसङ्घोऽयमाधारः परमो भुवि ॥ ३१ ॥ अर्हन्नपि वदत्युच्चैः, केवल-
 ज्ञानवानपि । नमस्तीर्थाय विश्लेषा, समस्त भक्तिपूर्वकम् ॥ ३२ ॥ एकतः सर्वकार्याणि, सङ्गवात्सल्यमन्यत । एकतोऽखिलती-
 र्थानि, षण्ढरीकाद्विरन्यत ॥ ३३ ॥ कुर्वन् विशालदत्ताख्य, श्रेष्ठी सुश्राद्भगौवप । तस्मिन्नेव भवे चिन्तारत्न लेभेऽदिदेवत ॥ ३४ ॥

सर्वात्मना भवेच्छुद्धं, यस्य श्रीसङ्गौरवम् । तस्य सम्यक्त्वनैर्मल्यं, भवेदर्हत्पदप्रदम् ॥ ३५ ॥ † भूसिज्जइ सम्मतं, तह जिणमय-
भक्तिरायरयणेण । जह तित्थयरसिरीवि हु, सम्मतधरं नरं वरइ ॥ ३६ ॥ इक्कु(चु)च्चिय पुग्गभवे, जिणपवयणनिविडभक्तिराएणं ।
पत्तं तित्थयरत्तं, सिरिसंभवतित्थनाहेणं ॥ ३७ ॥ इत्याकर्ण्य प्रवचनगरीयस्त्वं विशेषतः । तृतीयं स्थानकं तेन, प्रपेदे गुरुसन्निधौ
॥ ३८ ॥ ततोऽसौ परया भक्त्या, महर्षेस्तस्य पारणम् । कारयित्वा स्वयं शुद्धैस्त्राद्यैः समयोचितैः ॥ ३९ ॥ क्रमेण स्वगृहं
प्राप्य, प्रीणिताशेषसज्जनम् । आरराध ययाशक्ति, सङ्गभक्तिपदं तथा ॥ ४० ॥ चतुर्विधस्य सङ्गस्य, विदधे विदितागमः ।
वात्सल्यं प्रत्यहं श्रेष्ठी, नानायुक्ति ययोचितम् ॥ ४१ ॥ तपस्विग्लानवालादिमुनीनां स विशेषतः । कल्प्यैराहारैर्वसतिवस्त्रपानौ-
षधादिभिः ॥ ४२ ॥ यतः—§ संघे तित्थयरंमि य, सूरीसरसीसगणमहग्घेसु । जेसिं चिय बहुमाणो, तेचिं चिय दंसणं सुद्धं
॥ ४३ ॥ मूर्खाः कुडम्बं पुष्णन्ति, भोज्यैर्दौर्गत्यकृद्भैः । विवेकिनः प्रवचनं, पुनर्दौर्गत्यनाशनम् ॥ ४४ ॥ स्वदेहं रङ्गवद्भोज्य-
रहश्चिन्वन्ति बालिशः । बुद्धाः प्रवचनं स्वर्गापवर्गसुखदं पुनः ॥ ४५ ॥ कुपानेषु धनं न्यस्तं, कुपथ्याहारवन्नृणाम् । सुखाभासं
सुखे पुष्णत्, परिणामे न सुन्दरम् ॥ ४६ ॥ यैः श्रीश्रमणसङ्घस्य, वात्सल्यं निर्भमेऽनवम् । बभूव संपदा साकं, तेषां जन्म

† भूप्यते सम्यक्त्वं तथा जिनमतभक्तिरागरब्जनेन । यथा तीर्थकरश्रीरपि च सम्यक्त्वधरं नरं वृणुते ॥ ३६ ॥

एकेनैव पूर्वभवे जिनप्रवचननिविडभक्तिरागेण । प्राप्तं तीर्थकरत्वं श्रीशम्भुवतीर्थनाथेन ॥ ३७ ॥

§ सङ्घे तीर्थकरे च सूरीश्वरशिष्यगणरान्निधेयुः । येषामेव बहुमानस्तेषामेव दर्शनं शुद्धम् ॥ ४३ ॥ १ विधुतागमः ५.० ।

पलेग्रहि ॥ ४७ ॥ शृण्वन्निति फलं पावदानस्य गुरुसन्निधौ । श्रीमत्प्रवचने भक्ति, श्रेष्ठी चक्रे निरन्तरम् ॥ ४८ ॥ अथ
 रत्नावली रत्नामृतप्रीतचेतसः । राज्ञः श्रेष्ठिपदं प्राप्य, जिनवत्तः पुरे महत् ॥ ४९ ॥ चकारोद्घोषणार्पूर्वमाहूय निजवेदमनि ।
 सम्यग्दृष्टिर्जनश्रेणि, इतितां सगौरवम् ॥ ५० ॥ शुग्मम् उच्चैर्मानं गतोऽप्येष, प्रसादात्पृथिवीभुजः । न मानं विदधे क्वापि, लक्ष्मी-
 भाग्यकुलोद्भवम् ॥ ५१ ॥ व्यवहारविशुद्धश्रीर्विधिवद्दाननिर्मलः । निरीहं निरहङ्कारमहंदाशैकतत्परः ॥ ५२ ॥ अन्तःसमं दिवः
 स्वामी, प्रशशंस तमन्यदा । अहो धन्याग्रणीः श्रेष्ठी, जिनवत्तः सद्भुतमः ॥ ५३ ॥ भक्तिः शक्यनुसारेण, यस्य प्रवचनेऽबुना ।
 निर्व्याजं हृदि जागर्ति, सम्यग्मार्गानुसारिणी ॥ ५४ ॥ शुग्मं । असहिष्णुर्गिरं तस्य, त्रिदशो रत्नशेखरः । छद्मना श्रावकीभूय,
 तनागात्तं परीक्षितुम् ॥ ५५ ॥ गृहागतं तमालोक्य, श्रावकं श्रावकाग्रणीः । वन्दित्वाऽवगममागः, किमर्थं त्वमिहागमः ?
 ॥ ५६ ॥ सोऽवादीद्भवतः श्रुत्वा, भक्तिं प्रवचनेऽनवाम् । कुटुम्बप्रेरितोऽत्यर्थं, सम्यग्दृष्टिर्गुणवती ॥ ५७ ॥ पुकावलीमहाहारं,
 दुःखवातापहारकम् । अहमागं कृपाम्भोवे !, प्रार्थयितुं त्वदन्तिके ॥ ५८ ॥ न भवान् प्रार्थनाभङ्गं, विधाता कस्यचित्पुनः ।
 तेनार्थित्वं मपन्नोऽस्मि, प्रति त्वां स्वप्रियागिरा ॥ ५९ ॥ यतः—किं न कुर्यान्नरः प्राज्ञः, प्रियया प्रेरितोऽधिकम् । मन्थाः सुवंश-
 जातोऽपि, मथ्नाति रनेहलं दधि ॥ ६० ॥ श्रुत्वेति मुदितस्वान्तः, श्रेष्ठी सदृष्टिकामधुक् । तस्मै तमार्पयद्वेगादहो आर्हतगौरवम्
 ॥ ६१ ॥ तस्यौदार्यं तदालोक्य, स नाकी विस्मितोऽधिकम् । पुष्पवृष्टिं सृजन् शीर्षे, साक्ष्याद्भूतः स्तुतिं जगौ ॥ ६२ ॥ धन्य-
 म्त्वं सुकृतिवातावतंसो जिनशासने । यस्य प्रवचने भक्तिरीदृशी तव चेतसि ॥ ६३ ॥ श्राद्धमात्रस्य सद्भवया, भवतैकावलिभि-
 माम् । ददता सत्यतां नीतो, नाकिनां परमेश्वरः ॥ ६४ ॥ श्रीमन्तः सन्ति सर्वत्र, विश्रुताः स्वीयसंपदा । न परं त्वादृशः कोऽपि,

सङ्गभक्तोऽरित साम्प्रतम् ॥ ६५ ॥ पूर्वं विमृश्य पात्रास्यान्यालोक्य च यथोचितम् । दत्ते दानं खलु प्रायो, न तश्चक्रे भवान् परम् ॥ ६६ ॥ तस्येति स्तुतिमासूत्र्य, दत्त्वा चिन्तामणिं पुनः । स देवस्त्रिदिवं प्रापदिन्द्रोक्तचारुव्यानपूर्वकम् ॥ ६७ ॥ चिन्तारत्नं तदासाद्य, जिनदत्तः सुधीस्ततः । सर्वेषां पूरयामास, सद्दृष्टीनां मनोरथान् ॥ ६८ ॥ अन्यदा श्रेष्ठिना तेन, पृष्ठे रत्नप्रभो गुरुः । स्वां भवस्थितिमाचख्यौ, चतुर्ज्ञानधराग्रणीः ॥ ६९ ॥ आद्ये ग्रैवेयके देवो, भवान् भूत्वा महर्द्विकः । विदेहे तीर्थं कृच्छ्रश्मौ, प्राप्य मुक्तिं गमिष्यति ॥ ७० ॥ निशम्येति गुरोः पार्श्वे, सप्तक्षेत्रेषु संपदः । व्ययेन सफलीकृत्य, जिनदत्तः प्रियान्वितः ॥ ७१ ॥ तपस्यामाददेऽनेकमहेभ्यैरमितो वृतः । तादृशानां यतो जन्म, सर्वत्रोदयसंपदे ॥ ७२ ॥ स तत्रापि प्रवचने, भक्तिं निर्माय निर्मलाम् । विशुद्धाहारपानाद्यैः, प्राप्तैः कालोचितैः स्वयम् ॥ ७३ ॥ तीर्थकृतपदवीं पुण्यां, वशीकृत्य शमी क्रमात् । आद्ये देवोऽनवद्यात्मा, श्रीमान् ग्रैवेयकेऽजनि ॥ ७४ ॥ युग्मं । ततश्च्युतो विदेहेषु, स भावी तीर्थनायकः । नामतो जगदानन्दी, जगदानन्दिरूपमृत् ॥ ७५ ॥ हारप्रभा च गणभूषणमासाद्य निर्मलम् । तस्यैव तीर्थनाथस्य, तीर्थे मुक्तिं गमिष्यति ॥ ७६ ॥ एवं तृतीयपदभक्तिफलप्रकाशं, वृत्तं निशम्य जिनदत्तमहार्हतस्य । भक्तिं दृढां प्रवचने रचयन्तु हर्षाद्येनार्हतं पदमदम्भतया भवेद्भूः ॥ ७७ ॥

इति श्रीविंशतिस्थानकाधिकारे श्रीजिनदत्तपरमार्हतस्य तृतीयस्थाने कथानकं संपूर्णम् ॥

अथ चतुर्थस्थानके चतुर्थपुमर्थसाधनैकसाधनमूला सकलश्रेयोराजधानी निखिलसमग्रवर्मानुष्ठानजीवितरूपा निखलविद्याप-

विंशति-
॥१६॥

विवमन्त्रसिद्धिबीजं श्रीगुरुभक्तिर्विवेकिना शुद्धाशयपूर्व विवेया, यतः—*भतीइ जिणवराणं, खिज्जंती पुवसंचिया कम्मा । आय-
रियनमुक्कारेण, विज्जा मंता य सिज्जंति ॥ १ ॥ सापि द्रव्यभावाम्यां द्वेधा, तत्र विशुद्धद्रव्यक्षेत्रकालोचितान्नपानपायवस्त्रकम्बलौ-
पधवसतिदानादिना द्रव्यभक्तिः, एषाऽपि भावभक्तिहेतुतया महते सुकृतोदयाय धनसार्थवाहवज्जायते, भावभक्तिस्तु विधिवद्वन्द-
नप्रदक्षिणाद्वादशावर्त्तवन्दनप्रदानविश्रामणां द्विप्रक्षालनत्रयस्त्रिंशदाशातनावर्जनषट्त्रिंशद्गुरुगुणानुभावनाश्रुत्तक्रियासम्यक्पालनादिना,
तथा नमो आचरियाणमिति पदस्य सहस्रशः स्मरणेन, सुवर्णवर्णषोडशार्हद्वन्दनपूजनतः, तथा †चउदस सया दुवत्ता, सवेंके गण-
हरा वंदे' इत्यागमोक्तश्रीपुण्डरीकादिगणधरस्मरणादिना वा भवति । यतः—गुणैः पट्त्रिंशता युक्तस्याचार्यस्य महात्मनः । पञ्चधाऽऽचार-
पूतस्य, युगार्हागमवेदिनः ॥ २ ॥ वसत्यौषधवस्त्रादिदानैरञ्जलियोजनैः । वैशाख्येन चित्तानुवृत्त्या वैनयिकेन च ॥ ३ ॥ प्रत्यक्ष-
वत्परोक्षेऽपि, सद्गुणग्रामकीर्तनैः । समीपात्यजनैराज्ञाऽऽराधनैः कार्यसाधनैः ॥ ४ ॥ विपत्सु प्राणदानेन, बहुमानोपदर्शनैः ।
वात्सल्यं सुधिया कार्यं, पुरुषोत्तममूपवत् ॥ ५ ॥ चतुर्भिः कलापकं । तथाहि—अत्रैव भरतक्षेत्रे, ख्यातिं तन्वति भारतीम् ।
पद्मावतीति पूरासीज्जन्मभूमिरिव श्रियः ॥ ६ ॥ तस्यां विश्वम्भराभारवुखन्वरभुजोऽजनि । अच्युतस्थितिमातन्वन्, मूपतिः पुरुषो-
त्तमः ॥ ७ ॥ विश्वं गुणमयं तन्वन्, त्रिशगैरात्मनो गुणैः । द्रव्याश्रयी गुण इति, ख्यातिं यो निर्ममे वृथा ॥ ८ ॥ अन्वयेनापि
नाम्नाऽपि, सुमतिस्तस्य धीसखः । धर्मस्येव विवेकोऽमूतः, सद्विचारमनोहरः ॥ ९ ॥ आजन्म सद्गुरोर्योगात्तत्त्वावबोधतः ।

* भक्त्या जिनवराणां क्षीयन्ते पूर्वसंचिनानि कर्माणि । आचार्यनमस्कारेण, विद्या मन्त्राश्च सिन्ध्यन्ति ॥ १ ॥

† चतुर्दश शतानि द्विषन्नाशतं च सर्वाङ्केन गणधरान् वन्दे ।

स्थान०

अमृतामर्हतो धर्मे, राजा मन्त्री च निश्चलो ॥ ९ ॥ अन्यदाऽभ्यर्च्य सर्वज्ञप्रतिमां भक्तिनिर्भरम् । सिंहासनमलङ्कृत्य, विशा-
 मीशो न्यवीविशत् ॥ १० ॥ नृदेवं तं नमस्कृत्य, श्रेष्ठिसामन्तमन्त्रिणः । पर्पदं पूरयामासुः, स्वस्वस्थाननिवासिनः ॥ ११ ॥
 तस्मिन्नवसरे तन, विद्याविकटविग्रहः । कपाली रुद्रनामाऽऽगात्, कूटकोटिनिकेतनम् ॥ १२ ॥ तमाशीर्वचसाऽऽनन्द्य, योगी
 नृपमुपाविशत् । राजाऽपि तोषयामास, तं श्रेयोवार्त्तया पुनः ॥ १३ ॥ जगौ योगी महाराज !, त्वयि राशि हि राजति ।
 श्रेयांसि कुमुदानीव, विजृम्भन्ति निरन्तरम् ॥ १४ ॥ राजाऽऽख्यद्भवतो योगिन् !, निःस्पृहेकशिरोमणेः । आगतिर्निकषा भूप-
 मभवत्किप्रयोजना ? ॥ १५ ॥ सोऽवग् नरेन्द्र ! पण्मासी, विद्यां साधयतो मम । पूर्वसेवाविधानेन, निर्विघ्नाऽमूदतः परम् ॥ १६ ॥
 अपेक्षतेऽयुना तस्याः, सिद्धिरुत्तरसाधकम् । मेदिन्यां धान्यनिष्पत्तिर्यथा सत्पवनोदयम् ॥ १७ ॥ युग्मं ॥ विश्वोपकारयौरेयस्ततो
 दाक्षिण्यदीक्षितः । भव त्वं नृपते ! विद्यासिद्धिसांनिध्यदायकः ॥ १८ ॥ राजन् ! मित्यादृशां सङ्को, नायतौ गुणहेतवे । सम्य-
 ग्दृशां भवेन्मूलं, सम्यक्त्वव्रतवृषणात् ॥ १९ ॥ मन्त्रिणेत्युच्यमानोऽपि, दाक्षिण्येन नरेश्वरः । वचनं योगिनस्तस्य, तत्त्ववेत्ताऽप्य-
 मन्यत ॥ २० ॥ ततः कपालिना तेन, सार्कं भूपाकशासनः ! असिपाणिर्निशि प्रापदेकाक्षी प्रेतकानने ॥ २१ ॥ समग्रहोम-
 सामग्रां, कृत्वा योगी जगौ नृपम् । एकं मृतकमानीहि, कुतश्चिद्वीरकुञ्जर ! ॥ २२ ॥ ततरतद्वचसा राजा, पुरीपरिसरे भ्रमन् ।
 साहसी तरुशाखाग्रालम्बि वीक्ष्य शवं क्वचित् ॥ २३ ॥ मण्डलाग्रेण तद्वन्धरज्जुं चिच्छेद तत्क्षणात् । नाधः पपात तद् भूमौ,
 कुतश्चित्कारणादहो ॥ २४ ॥ युग्मं ॥ त्रिरेवं भूभुजा छिन्ने, बन्धरज्जौ निजासिना । दिव्यानुभावतो नाधः, पतयेतत्कथञ्चन ॥ २५ ॥
 ततोऽसौ तरुमारुह्योत्तारयेद्यावदात्मना । सत्पुण्योदयतोऽवादीत् तावत्कुलदेवता ॥ २६ ॥ भवन्तं जगदाधारं, हत्वा दुष्टतमाशयः ।

विंशति-
॥१७॥

साधयिष्यति योग्येय, गात्रेयपुरुषं नृप ! ॥ २७ ॥ सावधानतया तेन, भाव्यं मूष ! त्वयाऽधिकम् । योगिभालस्थले धूमवर्णो-
कारस्य जायतः ॥ २८ ॥ निशम्य तद्वचस्तथ्यं, सावधानमना शृणु । गृहीत्वा मृतकं मृमान्, सन्निधौ योगिनो ययौ ॥ २९ ॥
तत्पण्णी दक्षिणे खदगं, निवेश्यार्चनपूर्वकम् । उपाविश्यामि कुण्डस्य, निकटे कपटे यदुः ॥ ३० ॥ अष्टोत्तरशतं विद्याजापं योगी
विनिर्गमे । ध्यानलीनमना मौनी, कण्वीरादिहोमतः ॥ ३१ ॥ युग्मं ॥ अम्यञ्जं रतत्पदौ पद्ममृत्ता निजपाणिना । योगिभालेऽथ
सोऽपदय-व्यूहं श्यामलतेजसम् ॥ ३२ ॥ सस्मार देवतादेशादोकारं वैरिवृन्दहम् । ध्यातवान् ध्याननिर्वोतपेतात्मा भुवः स्थिरम्
॥ ३३ ॥ ॐकारस्फारमाहात्म्यात्, पूर्णं विद्याजपावधौ । शगोऽपि सहस्रोत्थाय, पश्चात्तत्र निपेतिवान् ॥ ३४ ॥ विधेर्न्यूनाद्भूतां
ज्ञात्वा, योगी जापं पुनर्व्यधात् । तपैवोत्थाय तद्वचानाल्लुलोठोर्वोतले शयः ॥ ३५ ॥ एवं पुनः पुनः कुर्वन्, योगी राजजि-
घांसया । विद्यादेवतयाऽश्लेषि, कुण्डमध्ये विभाजसौ ॥ ३६ ॥ स मृत्वाऽजनि गात्रेयपुमान् भूषणभोदयात् । परद्रोही हि किं क्वापि,
स्वार्थसिद्धिगवाप्नुयात् ? ॥ ३७ ॥ यतः—दृष्टान्ति ये महात्मन्यो, दृष्टन्त्यात्मन एव ते । सूर्येन्दुद्रोहकृद्राहुः, शीर्षशेषोऽभवन्न किम् ?
॥ ३८ ॥ ततो हर्षनिपादाम्यामन्वितः काश्यपीपतिः । अहो विद्याभूभावोऽयमिति स्वान्ते व्यचिन्तयत् ॥ ३९ ॥ तं निधाय क्वचिद्
गुह्यस्थाने रौरुपं नृपः । आगत्य धवलागारे, ललौ निद्रासुखं क्षणम् ॥ ४० ॥ युग्मं ॥ मन्त्रिणः प्रातरारूढाय, वृत्तान्तं तं यथास्थि-
तम् । स्वदेहसन्धानयागात्, नरेन्द्रः काञ्चनं नरम् ॥ ४१ ॥ वसुधां वसुधावीशो, वसुधारासिर्बर्णैः । सर्वतः शीतलां धने, नृणा-
तापापहृस्ततः ॥ ४२ ॥ काञ्चनप्रतिमावन्ति, जैनचैत्यानि निर्ममे । निर्ममेशमतोक्तेषु, कृत्येषु निस्तो नृपः ॥ ४३ ॥ उपो-
षितशतदर्शनां, पुण्यसार्पविन्दन् । सुखसुप्तोऽन्यदा मृमानद्राक्षीत्स्वप्नभीदशम् ॥ ४४ ॥ कस्याञ्चित्पुरि विख्यातं, कलाकौशल-

स्थान०

लीलया । वर्तते वकुलीरत्नादेव्याख्यं तापसीद्वयम् ॥ ४५ ॥ तत्समीपे नृपरयैका, कन्या विज्ञानशालिनी । शास्त्रपाठोद्यता
 रूपाद्भुताऽस्ति प्रतिभान्विता ॥ ४६ ॥ पाणौ करोति यो जाग्रदुग्रभाग्योदयेन ताम् । धर्मार्थकागास्तस्यैव, भवन्ति भुवना-
 द्भुताः ॥ ४७ ॥ निमिविशेषकं ॥ ततः प्रबुद्धो मन्त्रीशं, सगाह्य नृपोऽल्पत् । समग्रं स्वमवृत्तान्तं, तत्पाणिग्रहणोत्सुकः
 ॥ ४८ ॥ मन्त्री कर्णसिन्धुकृत्य, मूढतोक्तं ततोऽब्रवीत् । कः प्रलयः प्रभो ! स्वप्रप्राप्ते वस्तुनि धीमताम् ॥ ४९ ॥ वातपि-
 त्तकफोद्रेकचिन्तास्वप्नो हि निष्फलः । पूर्वतापसवृत्तान्तमगार्ये शृणु मूपते ! ॥ ५० ॥ धनपराभिधे ग्रामेऽभिरामे ग्राम्यसंपदा ।
 तपरवी तापसः कश्चित्, पशुमेढ्राद्वयोऽभवत् ॥ ५१ ॥ मठापवरकः सिंहकेसैर्मोदकैर्मृतः । स्वप्ने तेनान्यदाऽदर्शि, तादृक्
 चिन्तातुरात्मना ॥ ५२ ॥ हृष्टोऽसौ प्रातरुत्थाय, सच्छायवदनाम्बुजः । कुलालादिषु शिष्येषु, पूर्वमुख्येषु तज्जगौ ॥ ५३ ॥
 तैश्चाथ तद्विचारेण, भोजनाय जनावली । ग्रामीणाऽऽकारिता वेगान्मठं प्राप्ताऽब्रवीदिति ॥ ५४ ॥ तपोधना जनाः सर्वे, प्राप्ता
 एते भवन्मठे । परं भोजनसामग्री, न मनागपि दृश्यते ॥ ५५ ॥ जगुस्ते गुरुणाऽस्माकं, मठोऽयं मोदकैर्मृतः । स्वप्नेऽदर्शि
 ततोऽस्माभिस्तैर्वा भक्तिः करिष्यते ॥ ५६ ॥ निशम्येति गिरं तेषां, ग्रामीणारते परस्परम् । कुर्वन्तो हास्यमायाता, निजं
 धाम बुभुक्षिताः ॥ ५७ ॥ एवं स्वमोपलब्धार्थं, सत्यासत्यत्वसंशये । मन्त्रिणोक्तोऽपि भूनेता, न मुञ्चति तदाग्रहम् ॥ ५८ ॥
 स्वप्नदृशार्थसंवादितापसीद्वयसन्निधौ । पठन्त्या नृपकन्याया, दिव्यरूपेण मण्डितम् ॥ ५९ ॥ नानाविदेशजश्रेणिभोजनाय नृपा-
 ज्ञया । पुरीपरिसरे मन्त्री, सपागारं ततो व्यधात् ॥ ६० ॥ युग्मं ॥ भोज्यन्ते विविधैर्भोज्यैः, पान्यारतत्र दिने दिने । श्रूयते
 मन्त्रिणा तेभ्यो, देशोदन्ता नवा नवाः ॥ ६१ ॥ दूरदेशागतौ पान्यौ, शयकन्यासमन्वितौ । अन्येद्युर्मन्त्रिणा वीक्ष्य, मुञ्जानौ

साश्रुलोचनौ ॥६२॥ जगदाते कुतो हेतोर्भवतोः साश्रुनेत्रता ? । दृश्यते कुर्वतोः स्वादु, भोजनं गौरवोज्ज्वलम् ॥६३॥ युग्मम् ॥
तावच्चतुर्मेहामन्त्रिमेतच्चित्रविलोकनात् । अस्मत्पुरी समायासीत्साम्प्रतं स्मरणाव्वानि ॥ ६४ ॥ तेनावयोः स्वचञ्चूनां, तत्स्थान-
स्मरणादमृतम् । तद्वियोगार्तिसंसर्गान्नेयोरश्रुपातता ॥ ६४ ॥ युग्मम् ॥ अथ तौ सचिवः स्माह, भवत्पुर्यां किमद्भुतम् । तस्यामस्तीति
तौ श्रुत्वा, वदतः स्म समादतौ ॥ ६५ ॥ अत्युत्तस्यां विख्याताऽसंख्यातगुणशालिनी । पुरी प्रियङ्करीनाम, धाम धर्मनय-
स्थितेः ॥ ६६ ॥ यस्याः पुरो महामात्यः, पुरी पौरन्दरी वृषम् । स्वान्ते सुमनसां शश्वदरीव प्रतिभासते ॥ ६७ ॥ मही-
पाल इति ख्यातो, महीपालनलालसः । सम्राज्यं कुरुते तस्यां, यथा दिवि दिवस्पतिः ॥ ६८ ॥ विश्वाद्भुताद्भिसौन्दर्या, पद्म-
श्रीस्तस्य नन्दिनी । अस्त्युन्मादपदं यूनामनूना गुणसंपदा ॥ ६९ ॥ अधीत्याखिलशास्त्राणि, तापसीद्वयसन्निधौ । वाग्वादिनीव
विख्याता, याऽजनि त्रिजगत्पि ॥ ७० ॥ श्रुत्वेति धीसखः स्वर्णदानेनानन्द्य तौ ततः । तत्स्वरूपं नृपस्याग्रे, मुदितात्मा
व्यजिज्ञपत् ॥ ७१ ॥ निशम्य पान्यवृत्तान्तं, नितान्तं कौतुकाकुलः । ततो राज्यधुरं गुर्वी, तस्मिन् विन्यस्य मन्त्रिणि ॥७२॥
स्वप्नोपलम्भं मन्वानः, समयकन्यादिदृक्षया । उदीच्यां प्रस्थितः स्वामी, स्थिरायां मण्डलाग्रवान् ॥ ७३ ॥ युग्मं ॥ स्थावरेतर-
तीर्थानि, नमस्कुर्वन्नराग्रणीः । पुरीं प्रियङ्करीं प्रापत्, क्रमात्प्रीतिकर्तुं नृणाम् ॥ ७४ ॥ तयोद्याने मुरागारे, नृपतिर्मणिनिर्मिते ।
कन्यारत्नं तदालोक्य, तापसीद्वयसन्निधौ ॥ ७५ ॥ किमिदं जगदानन्दियुष्यलावण्यसंपदः । निधानं कामभूभर्तुर्मुदितात्मा व्यचि-
न्तयत् ॥ ७६ ॥ युग्मं ॥ ताभ्यां समं विनिर्माय, निर्मायं शास्त्रसंकथाम् । तस्यां नरेन्द्रकन्यायां, गतायां निजवेश्मनि
॥ ७७ ॥ पुष्पपाणिर्नमस्कृत्य, विनयी तापसीद्वयम् । उपाविशाद्विशामीशस्तदग्रे वशिनां गुरुः ॥ ७८ ॥ तं वीक्ष्य स्पृहणी-

याङ्गं, गाङ्गचीरमिवामलम् । तापस्यावचतुर्वत्स !, कुतोऽन त्वमिहागमः ? ॥ ७९ ॥ कुसुमैरसमामोदैः, सप्रमोदमना नृपः । अभ्य-
 चर्य चरणाम्भोजं, तयोरेवं न्यवेदयत् ॥ ८० ॥ पद्मावत्या अहं पुर्याः, पृथिव्यालोककौतुकी । भवत्पदाम्बुजद्वन्द्वं, नन्तुमनागतो-
 ऽस्म्यहम् ॥ ८१ ॥ नूनं महानुभावोऽयमिति निध्याय ते उभे । सुभोज्यैश्चक्रतुस्तस्य, वात्सल्यं विद्ययाऽऽदृतैः ॥ ८२ ॥ भोज-
 नानन्तरं तत्रोद्याने छायातरुद्वे । सुष्पाय मूपती रत्नपट्टिकायां तयोर्गिरा ॥ ८३ ॥ अथ विशाधरस्तन, कश्चित्क्रीडार्यमागतः ।
 निद्रायमाणमुर्वीशं, सौन्दर्यजितमन्मथम् ॥ ८४ ॥ दृष्ट्वेतद्रूपसौन्दर्यं, निजस्त्री मोहसंभवम् । मा कार्षीदौषधीवन्धाद्, युवतीं कृतवा-
 न्दपम् ॥ ८५ ॥ युग्मं ॥ तत्कान्ता कान्ततां तस्य, वीक्ष्य विश्वातिशायिनीम् । संभाव्य च तदालोकात्, स्वकान्ते मोहमूढताम्
 ॥ ८६ ॥ औषधीवलयेनाशु, तां पुमांसं पुनर्व्यधात् । पुण्याश्रयो यतः प्राणी, भवेत्सर्जन सौख्यभाक् ॥ ८७ ॥ युग्मं ॥ मुक्त-
 निश्चे नरेन्द्रोऽयं, निजयोः पाणिपद्मयोः । औषधीवल्यद्वन्द्वं, बद्धं दृष्ट्वा सविस्मयः ॥ ८८ ॥ पुरुषवल्यं देवात्, पृथक् चक्रे स्व-
 पाणितः । आत्मानं वनिताकारं, दृष्ट्वा चागात्स विस्मयम् ॥ ८९ ॥ ततो द्वितीयं तत्काण्डं, वामहस्तात् पृथक् व्यधात् । निजा-
 त्मरूपमासाद्य, मुमुदे च मलीरतिः ॥ ९० ॥ युग्मं ॥ ततस्तदौषधीयुग्मं, संस्थाप्य क्वापि मूपतिः । आयासीत्तापसीपार्श्वे, सायं
 विश्रामकाम्पया ॥ ९१ ॥ नैलोक्याद्भुतसौभाग्यां, वीक्ष्य तस्याकृतिं तदा । तापस्यावचतुर्वत्स !, कोऽपि त्वमसि मूपतिः ॥ ९२ ॥
 सोऽवर् पद्मावतीपुर्याः, शास्ताऽस्मि पुरुषोत्तमः । स्वमानुसारतः प्रापं, द्रष्टुं राजसुतामिह ॥ ९३ ॥ परं पुण्योदयः कोऽपि, प्रादु-
 रासीन्ममावुना । भवत्योर्दर्शनं तत्र, येन संजातमर्तिहृत् ॥ ९४ ॥ तस्यां विज्ञाय मूजानि, कन्यायामनुरागिणम् । तापसी रत्नदे-
 व्याख्यत्, तमीषत्स्मितपूर्वकम् ॥ ९५ ॥ पुरुषद्वेषिणी राजन् !, राजकन्याऽस्ति सा पुनः । कस्यहं न कस्यापि, मन्यते मन्धु-

नाऽन्विता ॥ ९६ ॥ तत्कथं भवता भद्र !, जनमात्रेण सा क्ली । पाणौ करिष्यते शीघ्रं, दुर्ग्रहा शुसदामपि ॥ ९७ ॥ जजल्प
जगर्तनेता, यतःचा ते तपस्विनि ! । स्त्रीरूपेण करिष्यामि, तां वश्यां स्ववशामहम् ॥ ९८ ॥ ताम्यामुक्तं कथं राजन् !,
स्त्रीरूपं त्वं करिष्यसि ? । सोऽन्वीदौपथी मेऽस्ति, नारीरूपविधायिनी ॥ ९९ ॥ ततस्तां दर्शयामास, तापस्योरौपथीं नृपः ।
तस्यो तत्र तददेशादृपं कृत्वाऽयं योषितः ॥ १०० ॥ अथ प्रातः समायातां, तामालोभ्य नृपात्मजा । स्वामिन्येषाऽस्ति का
योया ?, दत्तहोयत्यभाषत ॥ १ ॥ सोवाच तां मम मातुस्तनयाऽसौ सुलोचना । नाम्ना पद्मावतीपुर्या, मिलनार्थं समागमत् ॥ २ ॥
अगण्यपुण्यलावण्यां, तदेहश्रुतिसंपदम् । सा स्वनेत्रपटैः पीत्वा, तापस्यो विस्मिताऽवदत् ॥ ३ ॥ स्वामिन्येषा मनस्तुष्टिं, दत्ते दृष्टा
ममाधिकम् । मत्पार्श्वे तिष्ठतां तस्मादेवमस्त्विति सा जगौ ॥ ४ ॥ तददेशात्ततो राजा, तथा साकं नृपालयम् । आयातः परमं
प्रापद्गौरव गुणगौरवान् ॥ ५ ॥ नानाग्रन्थक्यान्कीडासुधास्वादकृतमयोः । क्षीरनीरोपमा भीतिस्तयोरासीत्परस्परम् ॥ ६ ॥ यतः-
क्षीरेणात्मगतोदकाय हि गुणा दत्ताः पुरा तेऽखिलाः, क्षीरे तापमवेश्य तेन पयसा ह्यात्मा कृशानौ दुतः । गन्तुं पावकमुन्म-
नस्तदभवद् दृष्ट्वाऽयं मित्रपदं, युक्तं तेन जलेन शाम्यति पुनर्मेरी सतामीदृशी ॥ ७ ॥ व्याजहारान्यदा राजा, राजकन्या
रहस्यदः । नरोपरि रूपं द्वेषो, यौवनेऽप्यस्ति ते सखि । ॥ ८ ॥ जामे । सा स्माह मे जातिस्मृतेर्द्वेषोऽस्ति पूरुषे ।
राजाऽऽख्यते कुतः ! प्राच्यजन्मज्ञानमजायत ॥ ९ ॥ लज्जानमाननाचख्यो, सा ततस्तां मृदुत्वनिः । दृष्ट्वेभमिधुनं कीडाम-
स्मार्थं प्राक्तनं भवम् ॥ १० ॥ तद्वया हस्तिमिधुनं, विन्व्याचलवनावनौ । अन्योऽन्यं निविटस्तेहमन्यरं सममूलकिल ॥ ११ ॥
तयान्पदा स्फुल्लज्जालाकृताले अनपावके । जाते प्रत्युपरश्लेष्ठं, तत्प्रापद्भीतिविह्वलम् ॥ १२ ॥ तद्भीश्य शूकरव्यालमृगादिप्राणि-

मिर्धतम् । जीवानुकम्पया, त्यक्त्वा, तद्रतं द्रुतमन्यतः ॥ १३ ॥ भयातुरः करी मुक्त्वा, ततः कान्तां क्वचिद्रतः । आगतायां
 मृतो जन्तोः, कः कस्य स्यात् किल प्रियः ? ॥ १४ ॥ वज्रं पततु शीर्षेऽस्य, धातुर्यस्तादृशेष्वपि । पुंस्त्वं विद्यते स्वप्राण-
 कृते मुञ्चन्ति ये, प्रियाम् ॥ १५ ॥ इति ध्यात्वा स्वयं स्वान्ते, निःस्नेहा सा मृता सती । प्राणिनां कृपया जाता, सुताऽहं
 पृथिवीभुजः ॥ १६ ॥ ततो नान्यं समीहेऽहं, वरीतुं पुरुषं सखि ! । प्राच्यजन्मप्रियं त्यक्त्वा, समानमुकृतोदयम् ॥ १७ ॥
 तत्स्वरूपं नृपः श्रुत्वा, स्मृत्वा च प्राग्भवं निजम् । चिन्तामेवं दयौ स्वान्ते, कट रे धर्मवैभवम् ? ॥ १८ ॥ अमूर्खं पुनरप्ये-
 वंविधः श्रीमानहं नृपः । यस्यानुभावतः प्राणिनामिमायजन्मतः ॥ १९ ॥ युग्मं ॥ कृपा निर्व्याजमायाता, यस्य जन्तुषु चेद्
 हृदि । शोषिलाभस्तदा भार्वा, तस्यावश्यं भयान्तरे ॥ २० ॥ यतः—महतामपि दानानां, कालेन क्षीयते फलम् । मीताभय-
 मदानस्य, क्षय एव न विद्यते ॥ २१ ॥ स्वाकारगोपनं कृत्वा, भुवो गोप्ता ततोऽखिलम् । तापस्योः कथयामास, वृत्तान्तं
 कन्ययोदितम् ॥ २२ ॥ सल्लेहं हस्तिना हस्तदण्डेन शीतलाम्बुना । हस्तिनीं सिच्यमानाङ्गी, पतिभक्तितराङ्गिताम् ॥ २३ ॥
 लिखित्वा तापसी, चित्रपट्टिकाया पुरेऽखिले । दर्शयामास सर्वेषामाप्तपुंसां विवेकिना ॥ २४ ॥ युग्मं ॥ रुमेण नृपतेः पुनी, तां दृष्ट्वा
 चित्रपट्टिकाम् । किमल्लयेत्तन्महाभागेल्यवोचत्तं सविस्मया ॥ २५ ॥ सोवाच तामसौ पद्मावतीपुर्यां अधीश्वरः । सोमान्वयी कृपा-
 म्मोर्धिरूपः श्रीपुरुषोत्तमः ॥ २६ ॥ अयं प्राच्यभवे हस्ती, जातो विन्ध्याचलावनौ । दग्धो दवाग्निना प्राप्य, पृत्युमन्याङ्घ्रिरक्षणात्
 ॥ २७ ॥ नरेन्द्रपदवीं प्राप्तो, जातजातिस्मृतिः पुनः । इदं चित्रं विनिर्माय, ज्ञातुं प्राच्यप्रियां वशाम् ॥ २८ ॥ समानमुकृतार-
 म्भनिर्दम्भगुणशालिनीम् । पृथिव्यां दर्शयामास, सर्वेभ्यः मम पाणिना ॥ २९ ॥ निमिर्निशेषकं । अथ नेत्रपुटेः पीत्वा, सा तद्रूपसु-

धारसम् । गल्लसरांश्चसंतापा, सत्वरं तं बुध्नुषति ॥ ३० ॥ तत्स्वरूपं पिता तस्या, विज्ञाय प्रीतिमन्मनाः । निर्मापोद्वाहसामग्री,
 समयां स्वर्गसन्निभाम् ॥ ३१ ॥ समं स्वमन्विराजेन, परिवारपुरस्कृताम् । तां सुतां प्रेषयामास, प्रति पद्मावतीं पुरीम् ॥ ३२ ॥
 ॥ गुग्मं ॥ सा प्रणम्य पितुः पादाम्भोजं गन्तुं समुत्सुका । इति शिक्षाश्रयीचक्रे, भुभुजा हितहेतवे ॥ ३३ ॥ कुर्याः प्रमादं मा
 धमे, तस्मिन् पुनि । गुणाधिके । दत्ते भव्येण यो मुक्ति, जीवाकृष्टि विनाद्भुतम् ॥ ३४ ॥ प्राणैर्म्योऽप्यधिकं शीलं, पालनीयं
 प्रयत्नः । शीलमुक्तो यतो दुःखं, लभतेऽहो भवे भवे ॥ ३५ ॥ भर्तुः प्रसादमासाद्य, गर्वः सर्वगुणापहः । न विधेयः कदाप्युच्चैः,
 पश्यपुजाभ्यतिक्रमात् ॥ ३६ ॥ ततोऽसौ तापसीगुग्मं, भक्तिपूजापुरस्सरम् । अभिवन्द्याचलद्राजाऽऽदेशतस्तं पुरीं प्रति ॥ ३७ ॥
 तया समं नरेन्द्रोऽपि, तादृग्येवविमृषितः । प्रीतिमान् कार्यसंसिद्धया, तापस्यादेशतोऽचलत् ॥ ३८ ॥ कयाविनोदं तन्वाना, स्त्रीरु-
 पोर्द्विभुजा समम् । क्रमात्पद्मावतीपुरीं, सा प्रापत्सपरिच्छदा ॥ ३९ ॥ अवद्यमिदं योगीन्द्रः, स्त्रीत्वं हित्वा ततो नृपः । सायं
 प्रापद्विजं धाम, लब्धलक्षणगाग्रणीः ॥ ४० ॥ राजसौभाग्यं वीक्ष्य, राजानं कुशलेन तम् । आनन्दं परमं प्रापुः, श्रेष्ठिसामन्तम-
 न्निजः ॥ ४१ ॥ तदागमलुधास्वादममोदोद्गममेदुराः । प्रतिवेद्य व्ययुः पौरास्तदा तत्र महोत्सवान् ॥ ४२ ॥ ततो वृत्तान्तमा-
 रुयाय, राजा एवं मन्त्रिणः पुनः । तस्याः सपरिवाराया, भक्तिं भोज्यैरचीकृतत् ॥ ४३ ॥ उपयेमे ततो भूमान्, महोत्सवमनो-
 हरम् । पद्माश्रिपं श्रिपं साक्षात्, संपदा पुरुषोत्तमः ॥ ४४ ॥ पुनः पुरुषसिंहोऽभूत्, सिंहस्वप्नोपलम्भमृत् । तयोः क्रमेण
 सरोद्गमुखसागरमग्नयोः ॥ ४५ ॥ तत्कजन्मोत्सवश्रेणि, प्रीणिताखिलमार्गणाम् । स्वजनानन्दिनी चक्रे, मृदितो मेदिनीपतिः ॥ ४६ ॥
 पद्माश्रिपः प्रमोदायै, पृष्णीशो विधे निजे । विनिर्मेये दयादानं, निदानं सर्वसम्पदाम् ॥ ४७ ॥ चल्पुतेव देवीमिर्नन्दने

नृपनन्दनः । धानीमिः पञ्चमिः पाल्यमानो वृद्धिमवाप सः ॥ ४८ ॥ असौ राजसुता अष्टौ, विशिष्टगुणसंपदः । जनका-
देशतः पाणौ, चकार नवयौवनः ॥ ४९ ॥ कालान्तरे महादाहंज्वरार्त्तनामशेषताम् । पद्मश्रीगमत्कर्मपरतन्त्रं यतो जगत्
॥ ५० ॥ तद्वियोगविमूढात्मा, रोदिति प्रत्यहं नृपः । रङ्गवद्विपदं प्राप्तो, धीरः कोऽप्येव जायते ॥ ५१ ॥ तस्मिन्नवसरे तत्र,
सर्वदेवमुनीश्वरः । घतुर्ज्ञानः समायासीत्, प्राणिश्रेणिशुभोदयात् ॥ ५२ ॥ पञ्चाभिगमवान् राजा, तं नमस्कृत्य भाक्तितः ।
शुश्राव देशनामेवं, भयक्लेशविनाशिनीम् ॥ ५३ ॥ मानुष्यार्थक्षेत्रदेशान्वयायुर्नारोगत्वाचार्यबुद्ध्यादिसंपत् । संसारेऽस्मिन्
मानवानां समग्रा, सामग्रीयं दुर्लभा धर्ममार्गे ॥ ५४ ॥ दुर्लभमिति मानुष्यं चतुरधिकाशीतियोनिलक्षेषु । भ्रमति हि यदेव जीवः
प्रकटं कुलकोटिलक्षेषु ॥ ५५ ॥ प्रत्येकं क्षितितोयवाह्निरुतां कायेषु सप्तोदिताः, प्रत्येकारूपवनस्पतौ दश चतुर्युक्ताश्च
साधारणे । प्रत्येकं त्रिवलेन्द्रियेषु युगले सप्ताहते ते नृणां, तिर्यग्मास्वदेवयोनिगणना लक्षाचतुष्कं पृथक् ॥ ५६ ॥ अनन्त-
पुद्गलावर्तान्, भ्रमता प्राणिनाऽमुना । अतन्तशो भवाम्भोवौ, प्रत्येकं पूरिता अमूः ॥ ५७ ॥ भ्रमन्नेतासु संसारी, कथञ्चित्कर्म-
लाववात् । चत्वारि परमाङ्गानि, नृजन्मादीनि लब्धवान् ॥ ५८ ॥ यतः-संप्राप्य दुर्लभतरं नरजन्म सारं, दानोपवा-
सनियमेषु मनो विधेयम् । यस्मादुपैति हत मृत्युरयं क्षणेन, यत्ने कृतेऽप्यसुमतां विविधैरुपायैः ॥ ५९ ॥ नानन्तेनापि कालेन,
नृसुरामृरसंभवेः । तृप्तिर्भोगैर्भवेज्जन्तोर्नद्योवैरिव वारिधेः ॥ ६० ॥ यत्स्वतन्त्रामिमानस्य, सुखं तदपि किं सुखम् ? । स्वकर्म-
परतन्त्रस्य, भोगतृणाकुलात्मनः ॥ ६१ ॥ सांसारिकमहादुःखविमोक्षोऽत्र तदा भवेत् । सम्यग्धर्मविधायित्वं, यदा स्याद्वोधिपूर्वकम्
॥ ६२ ॥ इत्यादिदेशनां श्रुत्वा, प्रबुद्धः पृथिवीपतिः । नत्वा विज्ञपयामास, श्रीगुरुन् रचिताञ्जलिः ॥ ६३ ॥ दुःखत्रयमहा-

वर्ते, दोषयमहोरोगे । भव मे भ्रमतो भर्तः !, कर्णवारो भवार्णवे ॥ ६४ ॥ ततो गुरुनिदेशेन, प्राप्त. सवेगवान् गृहम् । सप्त-
 क्षेत्रेषु निर्माय, वित्तव्ययमनेकधा ॥ ६५ ॥ न्यस्य राज्यचुरं ज्येष्ठपुत्रे सुवामविक्रमे । स समन्वी गुरोः पार्श्वे, नृपो दीक्षामुपाददे
 ॥ ६६ ॥ तपस्यां णलपत्रेवं, स्थितः समितिगुप्तिषु । अनगासगुणध्रेणि, बभार धिनयाद्भुनाम् ॥ ६७ ॥ राजर्षिर्नैव पर्वाणि,
 पीजद्विधिवीतवान् । तपांस्पनेकधा बहाधमादीनि व्ययस्तपुनः ॥ ६८ ॥ अन्यदा स मुनिर्दध्यौ, धौनचेताः शमाम्भुभिः । शूरो-
 मतिकार्यत्वमस्त्युपकारकोटिमिः ॥ ६९ ॥ यत्न-दुष्प्रतिकारो मातापितरौ स्वामी गुरुश्च लोकेऽस्मिन् । तत्र गुरुरिहामु च
 सुदुष्करतरमवीकारः ॥ ७० ॥ स गुरुः स पिता माता, स च चिन्तामणिः स्मृतः । यः शास्त्रोपाययाख्याय, नरकेभ्यः समुद्धरेत्
 ॥ ७१ ॥ इति ध्यायन् स्वयं साधुः, सिन्धुः संवेगसंपदाम् । जयाह गुरुनात्सल्यामिग्रहं दुर्यहं परैः ॥ ७२ ॥ तद्यथा—विविधं
 त्रिविधेनाशातनाः स त्रयस्त्रिंशतम् । पर्यहार्षीत्यमयनी, पुण्याब्धेः पुरुषोत्तमः ॥ ७३ ॥ भक्तपानौषधैर्वैश्वैर्देशकालोचितैः शुभैः ।
 स कल्पनरुषत्कल्पैर्गुरोर्वात्सल्यमातनोत् ॥ ७४ ॥ अहमर्हकवच्चाङ्गं, स गुरोः सममर्दयत् । यथाऽवसरमुत्सर्गापवावजोऽखिलं व्यधात्
 ॥ ७५ ॥ पदत्रिंशतं गुरुगुणानन्त.स्वान्तं सदा स्मरन् । प्रत्यक्षेऽपि परोक्षेऽपि, चकाराचारसंस्तुतिम् ॥ ७६ ॥ एवं समाधिसिद्धान्तविधिनाऽऽज्ञा-
 विधानतः । तद्वयानलपलीनात्मा, कुर्वन्निश्छद्महृद् गुरोः ॥ ७७ ॥ राजर्षिर्जयामास, तीर्थकृत्पदसंपदम् । यद्भक्तिः सद्गुरोः सर्व-
 धर्माणां जीवितं परम् ॥ ७८ ॥ युग्मम् । अग्रान्तरे गुरोर्भक्तिं, सुधर्माधिपतिः स्वयम् । अक्षाविष्ट नरेन्द्रैः, समाजे दनुजद्विषाम् ॥ ७९ ॥
 यथाऽयं भरतक्षेत्रे, राजर्षिः गुरुयोत्तमः । धत्ते विश्वाद्भुतां वित्ते, गुरुभक्तिनदीशताम् ॥ ८० ॥ न तथा साम्प्रतं कोऽपि, निष्को-
 पहृदयोऽनिशम् । यथाभक्तिं गुरौ भक्तिं, निर्व्याजां जनयत्यहो ॥ ८१ ॥ तदाकर्ण्य सरः कश्चिदीर्घ्याल्लज्जिनशासने । प्रवर्त्तमाने

रूपं, निर्माय भुवमागतः ॥ ८२ ॥ नानापवाददोषादिकरणैः कटुभाषणैः । गुरुभक्तिरतस्वान्तं, निर्दम्भं तं पदे पदे ॥ ८३ ॥
 निष्ठुरं तर्जयामास, जातिनिन्दनपूर्वकम् । न भावमङ्गस्तस्यासीन्न चाकुप्यत्स तं प्रति ॥ ८४ ॥ विभिर्विशेषकं । ततः प्रदक्षिणी-
 कृत्य, तं मुनिं प्रणिपत्य च । इन्द्रस्वरूपमाख्याय, स नाकी नाकमासदत् ॥ ८५ ॥ ततः श्रीगुरुवात्सल्याभिग्रहं परमं मुनिः ।
 प्रतिज्ञाकोटिमारोप्य, निःस्पृहः शुद्धसंयमः ॥ ८६ ॥ सम्यक् श्रीगुरुराजेभ्यो, नमोऽस्त्वेवं पठन् सुधीः । मासानशनमाराध्य, देवोऽ-
 मूढच्युते महान् ॥ ८७ ॥ युग्मम् । ततश्च्युतो विदेहोर्व्या, राजा श्रीपुरुषोत्तमः । भावी तीर्थकरः श्रीमान्, गुरुभक्तिप्रभावतः
 ॥ ८८ ॥ इति पुरुषोत्तमनरपतिचरितं श्रुत्वा सहर्षमुखवसतौ । यतितव्यं गुरुभक्तौ भवति यतस्तीर्थकरलक्ष्मीः ॥ ८९ ॥
 इति चतुर्थस्थानकोपरि गुरुभक्तिविषये नृपश्रीपुरुषोत्तमावनिनायकचरित्रं संपूर्णम् ॥

अथ पञ्चमस्थानके लौकिकलोकोत्तरमेदाभ्यां द्विविधेषु स्थविरेषु सर्वगुणश्रेणिप्राप्तिकारणं भक्तिविवेकिना विधेया, तत्राद्याः
 स्थविरा जनकजनन्यादयः, एतेष्वपि भक्तिर्लोकद्वयसुखावहत्वेन महते गुणोदयाय जायते, यतः—गुणवृद्धेषु वृद्धेषु, यो भक्तिं
 कुरुतेऽनघाम् । भवद्वयी भवेत्तस्य, सर्वदाऽपि सुखावहा ॥ १ ॥ मातृपित्रादिवृद्धानां, नमस्कारं करोति यः । तीर्थयात्राफले
 तस्य, तत्कार्योऽसौ दिने दिने ॥ २ ॥ इति, लोकोत्तरवृद्धाश्च पञ्चमहाव्रतमूषिता निस्सङ्गचित्तवृत्तयो यतय एव परमार्थतः,
 यतः—तपःश्रुतधृतिध्यानविवेकव्रतसंयमैः । ये वृद्धास्तेऽत्र शस्यन्ते, न पुनः पलिताङ्कुरैः ॥ ३ ॥ श्रीभागवतेऽपि—महत्सेवां
 द्वाग्माहुर्विमुक्तेस्तमोद्वारं योषितां सङ्घिसङ्गम् । महान्तरते समचित्ताः प्रशान्ता, विमन्यवः सुदृढः साधवो ये ॥ ४ ॥ ते

आचार्यादिभेदैः पञ्चधा, यतः-^{*}आयरियउवज्झाए पवत्ति येरे तहेव रायणिए । एणसिं किइकम्मं कायतं निज्जसुहाए ॥ ५ ॥
इति, तत्र सम्यहसंयमयोगेण सीदतां बालगलानादिसाधूनां ययार्हसाहाय्यदानेन स्थिरताविधायिनः स्थविरा भवन्ति. यतः-^xधिरकरणा
पुण येरे, पवत्तिवावारिएसु अर्येसु । जो जत्थ सीदइ जई संतबलो तं थिरं कुणइ ॥ ६ ॥ तेषां विशुद्धान्नपानवस्त्रपात्रमे-
पजोपाश्रयादिदानविश्रामणपर्युपासनसंमुखगमनसंप्रेषणमार्गदर्शनाभ्युत्थानासनोपदौकनविनयाञ्जलिविधानद्वादशावर्तवन्दनसुखसंयमया-
प्रानिर्वाहपृच्छादिमिरनेकथा द्रव्यक्षेमकालाद्यौचित्येन विधीयमाना भक्तिर्नयसारस्येव सर्वश्रेयोनिबन्धनबोधिवीजलाभाय भवति,
यतः-⁺वस्त्रं पात्रं भक्तपात्रं पवित्रं, स्थानं ज्ञानं भेषजं पुण्यहेतुः । ये यच्छन्ति स्वात्मभावैकतारं, ते सर्वाङ्गं सौख्यमासादयन्ति
॥ ७ ॥ तथा स्थविरभक्तये ' नमो लोए सपसाहूण ' मिति पदं श्रीमुनिसुवतश्रीनेमिष्यानेन सहस्रशः स्मरणीयं, सर्वार्हत्प-
रिवारसायुवन्दनं साम्प्रतसमये महाविदेहप्रवर्तमानद्विकोटीमितोत्कृष्टकेवलज्ञानिद्विसहस्रकोटीमितोत्कृष्टसंयमधरसायुवन्दनं विधेयं,
सायुगुणानामनुमोदना च तद्गुणप्राप्तये विधेया, सायुगुणास्त्वमी, यथा-⁺वयल्लर्कमिदियाणं निग्गहो' भावकरणसङ्घं च । स्व-

- * आचार्योपाध्यायाः प्रवर्तकः स्थविरस्तथैव रत्नाधिकः । एतेषां कृतिकर्म कर्तव्यं निर्जरार्थाय ॥ ५ ॥
x स्थिरकरणात्पुनः स्थविरः प्रवर्तकृत्यापारितेज्ज्येष्ठः । यो यत्र सीदति यतिः सद्भ्यस्तं स्थिरीकरोति ॥ ६ ॥
+ व्रतपट्टमिन्द्रयाणां निग्रहो भावकरणसङ्घं च । क्षमा विरागताऽपि च मनआदीनां निरोधश्च ॥ ८ ॥
कायानां पदकं योगे युक्तना वेदनाध्यासना । तथा मारणान्निक्कयासना चैतेऽनगागुणाः ॥ ९ ॥

मयौ विरामयावि यं, मणगाङ्गं नितोहो ज ॥ ८ ॥ कायाण उक्ते जोगंभि जुत्तयौ वेयणाहिआसणयौ । तह मारणंतियहि-
 यासणो य पण्डगगारुणा ॥ ९ ॥ इति, तथा-पर्यायेण विशत्यब्दा, वयसा पष्टिचार्षिकाः । श्रुतेन समवायाद्भवराः स्युः
 स्वविरास्तिवा ॥ १० ॥ स्वविराणां विभेदानां, तेषामत्रादिवस्तुभिः । वात्सल्यं भक्तिनिस्तुल्यं, कुर्वाणोऽङ्गी गुणो-
 ज्जलः ॥ ११ ॥ निवृष सहसा नीचैर्गोत्रकर्मोदितोदयम् । लभते तीर्थकृष्टश्र्गो, पञ्चोत्तरनृपो यथा ॥ १२ ॥ युग्मम् ।
 तथाहि—क्षेमेऽन भगते पुर्यां, वाराणस्यामजायत । वगुवाऽधीश्वरः पञ्चोत्तरः सुकृतिमत्तरः ॥ १३ ॥ लावण्यामृतहूपामे, यस्य
 रूपे नतप्रवाह । विश्रान्ताः परमानन्दं, दशः प्रापुरिचान्वगाः ॥ १४ ॥ न गजे नाद्वजे यस्य, स्तिषां नैव न च श्रियाम् ।
 उपकारं विना स्वान्तं, नितान्तं क्वापि मोदते ॥ १५ ॥ इतः शुभनिधानायां, पुर्यां वर्यविभाऽर्पमा । जयोऽजनि जगज्ज्या-
 यात्, न्यायधर्मगुणैर्नृपः ॥ १६ ॥ पद्मिनी पद्मिनीवासीत्, सुता तस्यालिशालिनी । अन्या कुमुदिनीनाम, धाम सौभाग्य-
 संपदः ॥ १७ ॥ तथा गजगुरे सिंहयस्य पृथिवीपतेः । आद्या भोगावती कन्या, परा विप्रमवत्यभूत् ॥ १८ ॥ कन्या
 एताश्चनहोऽपि, पञ्चोत्तरनरेशितुः । वीक्ष्य चित्रपटे रूपं, लिखितं विश्वतोऽद्भुतम् ॥ १९ ॥ स्वयंवराः समायाताः, प्राचीन-
 रुक्मनोदयात् । परिणीता नरेन्द्रेण, तेनोत्सवशरसरम् ॥ २० ॥ युग्मं ॥ सपत्नीनामपि प्रीतिस्तासामासीत्परस्परम् । सोदरीणा-
 मिध रवान्ते, नासृषा तु मनागपि ॥ २१ ॥ मैत्र्यादिभावनाभिः स्यात्, संयतस्य यथा वृत्तिः । तथा चनसृमिस्ताभिः, प्रियाभिः
 पृथिवीभुजः ॥ २२ ॥ अन्यदा कोशलास्वामी, कामी सुग्रीवमूपतिः । तासां लीलायितं भुत्वा, मृशं सस्पृहमानसः ॥ २३ ॥
 नाः कान्ताः कान्तिभिः कान्ताः, कुन्तीर्द्वतेन योचते । पञ्चोत्तरगु सत्तेजा, नै दत्ते श्रुतियोत्तमः ॥ २४ ॥ ततोऽन्योऽन्यं तपो-

वशति-
॥२३॥

रामीत्, प्रोद्योद्बोधान्धनेनयोः । द्युसदामपि दुर्लभस्तदर्थं दारुणो रणः ॥ २५ ॥ परं पद्मोत्तरः कान्ताशीललीलानुभावतः । भटको-
टीविनिजित्य, जयाश्रियमक्षिश्रियत् ॥ २६ ॥ काममेव पुमर्थेषु, ततोऽधिकतया नृपः । सेवमानश्चिरं कालं, निन्ये तद्रूपमूढहृत् ॥ २७ ॥
अयेन्द्रजालिको द्रष्टुमिन्द्रशर्मा नरेश्वरम् । समीहते परं तस्मै, न दत्तेऽसौ स्वदर्शनम् ॥ २८ ॥ खड्गपाणिस्ततो भूत्वा, पुमान्
पुण्यतमाकृतिः । दिव्यदिव्याङ्गनायुक्तः, स प्राप नृपसंसदम् ॥ २९ ॥ तमालोक्य नृपः प्राह, भद्र ! त्वमसि कः पुमान् ? । का-
न्येया युवती रेखां, रूपेण स्त्रीषु विप्रती ॥ ३० ॥ केन प्रयोजनेनागाद्राजसंसदि सम्पत्ति । स प्राञ्जलीर्नमस्कृत्य, भूपमेवं न्यवे-
दयत् ॥ ३१ ॥ अहं विद्याधरत्वामी, राजव्राता मणिप्रभः । इयं सुलोचना मेऽस्ति, प्राणेभ्योऽपि प्रिया प्रिया ॥ ३२ ॥ लीला-
वनं विनोदेन, व्रजन्ती वैरिणा पुनः । हनाऽसौ वज्रनादेन, खेचरेण दुरात्मना ॥ ३३ ॥ समं संग्राममाधाय, तेनेयं वालिता मया ।
त ततो हन्तुमागच्छति मां प्रति कोपमत् ॥ ३४ ॥ गतनाणामिमां प्राणप्रियां मे रक्ष भूपते ! । यया यामि समं तेन, विधातुं
दारुणं रणम् ॥ ३५ ॥ यतः—शास्त्रं सुनिश्चितविद्या परिचिन्तनीयं, स्वात्मीकृताऽपि युवतिः परिरक्षणीया । आराधितोऽपि नृपतिः
परिशङ्कनीयः, शान्त्रे नृपे च युवती च कुतः स्मरत्वम् ? ॥ ३६ ॥ इत्युक्त्वा नृपतेः पार्श्वे, तां मुक्त्वा सोऽगमत्क्षणात् । स पुनः
स्थापयामास, स्वसारमिव वेदमनि ॥ ३७ ॥ ततोऽदिप्रमुखा देहावयवाः खेचरेक्षितुः । निपेतुर्नभसस्तस्य, क्षणेन क्षोणिमण्डले
॥ ३८ ॥ तदङ्गावयवान् सर्वास्तानालोक्योपलक्ष्य च । पृत्कारं कुर्वती तीव्रं, तद्भार्या भूपमब्रवीत् ॥ ३९ ॥ प्रतीका मत्प्रियस्यैते,

प्रभो ! सर्वेऽपि निश्चितम् । करिष्ये तदहं साकम्भीभिः काष्ठभक्षणम् ॥ ४० ॥ ततो नरेश्वरामात्यमुख्यानापृच्छ सा द्रुतम् ।
 ज्वलद्वह्निप्रवेशेन, स्वात्मानं भस्मसाद्व्यधात् ॥ ४१ ॥ सविस्मयमना यावत्तस्थौ राजाऽऽसने स्थितः । तावत् स खेचरः प्राप्तो,
 याचते दयितां निजाम् ॥ ४२ ॥ सखेदं मूमुजाऽऽख्याते, तद्वृत्तान्ते ययास्थिते । आचरुषौ तीव्रदुःखार्तः, खेचरोऽपि
 क्षितीश्वरम् ॥ ४३ ॥ त्वादृशा अपि मृपालाः, शरणागतवत्सलाः । गरीयांसः स्वलन्त्येवं, प्रतिज्ञातार्थवर्त्मनः ॥ ४४ ॥ कस्या-
 धारे तदा लोके, लोकेश्वर ! विचारय । चराचरजगद्वन्धुधर्मः शर्मनिधिर्भवेत् ॥ ४५ ॥ इत्याकर्ण्य सकर्णानां, गुरुर्वर्णाग्रणीर्भृशम् ।
 हीणः प्रतिवचो दातुं, तस्य नाम्नीन्मनागलम् ॥ ४६ ॥ अथागत्य क्षणाद्बाला, बालादित्योपमप्रभा । कुर्वती विस्मयं तत्र, तद्वामा-
 ङ्गमश्रियत् ॥ ४७ ॥ किमेतत्तं नृपः प्राह, सोऽवह् तं विद्यया मया । त्वत्प्रबोधाय राजेन्द्र !, माया ह्येवं विनिर्ममे ॥ ४८ ॥
 दृष्टनष्टं क्षणाद्राजन्निद्रजालमिदं यथा । तथा स्त्रीराजक्रन्द्यादि, सर्वं संसारवर्त्मनि ॥ ४९ ॥ यतः—न्यस्तो हन्त यदेन्द्रजालविदुषा
 मोहेन बन्धो दृशां, दृष्टाः काञ्चनचन्द्रचम्पकनिभाकारास्तदा योषितः । सम्प्रत्यत्र विवेकमन्वपयसा ध्वरते यथावस्थितं, तत्कायेषु
 वसात्वगस्थिपिशितस्तोमादि संलक्ष्यते ॥ ५० ॥ ततः संजातसंवेगरद्वः सङ्गपरोद्भवमुखः । हेमकोटिमदानेन, तमानन्दपदं व्यधात्
 ॥ ५१ ॥ तत्रोद्याने समायासीदेवप्रभगुरुस्तदा । मृपालोऽपि नमस्कर्तुमाययौ तं प्रमोदवान् ॥ ५२ ॥ तस्मै विनयनप्राय, सुधा-
 मधुरया गिरा । मुनीन्द्रोऽपि व्यधादेवं, सम्यक् श्रीधर्मदेशनाम् ॥ ५३ ॥ यया—लज्जातो भयतो चित्तकविधितो मात्सर्यतः स्नेहतो,

निशति-
॥२४॥

लोभादेव ह्यगमिमानविनयात् शृङ्गारकीर्षादितः । दुःखात्कौतुकविस्मयव्यवहृतेर्भावात्कुलाचारतो, वैराग्याच्च भजन्ति धर्मममलं तेषाम-
मेयं फलम् ॥ ५४ ॥ धर्मः श्रुतोऽपि दृष्टोऽपि, कृतोऽपि कारितोऽपि च । अनुमोदितोऽपि राजेन्द्र !, पुनात्यासप्तमं कुलम् ॥ ५५ ॥
निशम्येति क्षमास्वामी, शान्तमोहो मुनीश्वरः । अप्राप्तीत्किं विभो ! प्राच्यभवे पुण्यमहं व्यधाम् ? ॥ ५६ ॥ गुरुराह महाराज !,
त्वमास्तीति नन्दने पुरे । मृत्युः शङ्कमहेभ्यस्य, सत्यतिर्नन्दनामिधः ॥ ५७ ॥ स्मोराभ्युज्ज्वजोपेतं, व्रजन्तं त्वां गृहं प्रति । कन्याशि-
शुंगसंख्याभिर्निरीक्ष्य जगदे मुदा ॥ ५८ ॥ स्फुत्तसौरभसंभारसाराणि करपङ्कजे । अर्हत्पूजोपयोगीनि, सत्स्यस्य कमलान्यहो ॥ ५९ ॥
निशम्येति प्रशान्तात्मा, नन्दनोऽपि जगाद् ताः । साधु साधु वचः मोक्षमवश्यो मे शिवावहम् ॥ ६० ॥ यतः—सद्यस्कपुष्पस-
त्पनमनोरमफलादयः । धन्यस्यैवोपयुज्यन्ते, भावतो जिनपूजने ॥ ६१ ॥ ततोऽसौ निर्मलीभूय, तद्वचःप्रेरितोऽधिकम् । अर्हतो
निर्ममे पूजां, निर्ममेन रचयेत्तसा ॥ ६२ ॥ मूढो न्यस्तं यथा वीजं, सुवायुजलयोगतः । शतशो वर्द्धते भावविधिसारा तथाऽर्चना
॥ ६३ ॥ यतः—श्रेयस्तनोति दुरितानि निराकरोति, लक्ष्मीं करोति शुभसंचयमातनोति । पूज्यत्वमानयति कर्मरिपन्निहन्ति, पूजा
जिनस्य रचिता निजभावसारम् ॥ ६४ ॥ चक्रेऽनुमोदनास्तामिः, कन्याभिर्निर्निभाशौचम् । नृपतिस्त्वं ततो जातस्ता पुतास्तु तव
प्रियाः ॥ ६५ ॥ धर्मः स्वल्पोऽपि सद्भावातिर्विकल्पेन चेतसा । निर्मितः कुरुते श्रेय सर्वाद्भुतसुखाश्रियम् ॥ ६६ ॥ एवं गुरुगिरं
श्रुत्वा, जातजातिरमृतिर्नृपः । स्वसाम्राज्यपदे न्यस्य, पुनं श्रीपद्मशेखरम् ॥ ६७ ॥ अर्हच्चैत्येषु सर्वेषु, विधायाष्टाहिकोत्सवम् ।

१ निशौ

२ निर्मफोन

३ अमाधरणा-शरमायपूर्वम्

रवान०

सफलं यः परित्रय्यां, सफलं समाददे ॥ ६८ ॥ शुभं ॥ पञ्चैकादशाङ्गानि, राजर्षिर्विधित्तुधीः । अधोधीस्त्वगुरोः पार्श्वे, ज्येष्ठ-
 भक्तिभवं फलम् ॥ ६९ ॥ वयःपर्यायसूत्रार्थैर्गारिष्टेषु तपस्विषु । तनोतिच्छद्मना मुक्तो, यो भक्तिं शक्तितोऽनिशम् ॥ ७० ॥ स
 क्लृप्तार्थं निःशेषं, विधूय सहसाऽऽत्मनः । उच्चैर्गोत्रं समासाद्य, मोदते तीर्थकृन्धिषा ॥ ७१ ॥ शुभं ॥ श्रुत्वेति स मुनिः प्रीत-
 स्वान्तोऽभिरुहमग्रहीन् । भोजनादनु भोक्तव्यं, मया ज्येष्ठानगारिणाम् ॥ ७२ ॥ विधेया च यथाशक्ति, भक्तिरतेषु विशेषतः ।
 अन्नपानीयवर्मायैः, प्रायोगैर्जोषितावधि ॥ ७३ ॥ प्रशंसत यतिस्वामी, ततस्तं बहुमानतः । धन्योऽसि त्वं महाभाग !, यस्य ते
 मतिरीदृशी ॥ ७४ ॥ जाग्रद्गुणगरिष्ठानां, ज्येष्ठानां भक्तिरुत्तमा । न वै ग्रन्थेकसत्त्वेन, श्रियातुं शक्यते क्वचिन् ॥ ७५ ॥
 गच्छे तत्र गरीपांसो, मृपांसः सन्ति साधवः । वयसा तपसा पूर्वश्रुतेनाद्भुतलब्धयः ॥ ७६ ॥ भक्तिलो भक्तमानीय, पोनीयं वा
 नयं नयम् । औषधं भेषजं वस्त्रपानाणि च दिने दिने ॥ ७७ ॥ निर्माणं ददतस्तस्य, राजर्षेर्पतिसंततेः । न क्वापि जिज्ञतां प्राप,
 उद्यमो विगमेऽप्यहो ॥ ७८ ॥ अन्यदेन्द्रकृतां तस्य, राजर्षेर्गुणसंस्तुतिम् । श्रुत्वा स्तनाङ्गो देवः, सन्दृष्टिः साधुभक्तिमृन् ॥ ७९ ॥
 हेमाङ्गदेन देवेन, समं मिथ्यादृशा भुवि । आयामीत्तत्परीक्षार्थं, नगरे पोतनाह्वये ॥ ८० ॥ राजर्षो शृणोति प्राह, मित्रं हेमाङ्गदः
 सुरः । शैवास्तपोभना लोके, पवित्रा दुष्करताः ॥ ८१ ॥ जैनास्तु यतयः सर्वे, शौचाचारपराङ्मुखाः । सन्त्येते मलिनाकाराः,
 सायुषाः स्वादुभोजिनः ॥ ८२ ॥ शुभं ॥ स्नाद्दस्तदाऽऽदीदृ, हसन् हेमाङ्गदं पुनः । भज्येतरपरिज्ञानं, नो वेत्ति यतिनां यतः

विंशति-
॥२५॥

॥ ८३ ॥ जैनस्याभिनवस्यापि, मुनेर्नाहन्ति षोडशीम् । कलां शैवाः शल्लक्षतपःकेशविधायिनः ॥ ८४ ॥ निन्दारतुती तयोरेव,
श्रुत्वा राजर्षिरात्मवित् । कोपं दत्ततपोलोपं, प्रमोदं च न हि व्यधात् ॥ ८५ ॥ ततो निर्माय तौ कीरद्वन्द्वरूपं स्फुरद्गुति । समीपे
जग्मतुः शैवमार्गान्निगनपस्विनां ॥ ८६ ॥ कीरेण निर्ममे कीर्या, पुते वाचा प्रगल्भया । निन्दा तपस्विनां तेषां, निजाचारविधादि-
नाम् ॥ ८७ ॥ शैवास्तपोधना एते, सदारो अविवेकिनः । भक्ष्याभक्ष्यपरिज्ञानपरित्यक्ताः पशूपमाः ॥ ८८ ॥ कीरः क्रूरगिरा कुर्व-
न्नेवं तन्मतगर्हणाम् । केनचिन्मुनिनाऽमारि, शैवेन कुपितात्मना ॥ ८९ ॥ स्त्राद्धदोऽवददेवं, मित्रं हेमाद्धदं प्रति । स्वरूपं भवता
दृष्टं, शैवार्हततपस्विनाम् ? ॥ ९० ॥ वर्षकोट्याऽर्जितरयापि, इत्ते तिलजलाञ्जलिम् । यतिः स्वतपसो नृते, परप्राणजिवांसया
॥ ९१ ॥ ततः परीक्ष्य राजर्षेज्यैष्ठभक्तिस्थिरात्मताम् । नानोपसर्गनिर्माणैर्देवमायासमुद्भवैः ॥ ९२ ॥ मित्यात्वमोहनीयस्य, क्षयो-
पशमयोगतः । समत्वं दुर्लभं लेभे, तदा हेमाद्धदः सुरः ॥ ९३ ॥ युग्मम् ॥ साक्षाद्भूय ततो नत्या, तं राजर्षि शमाम्बुधिम् । निवेद्ये-
न्द्रगुणरूपांतिस्वरूपं तौ दिवं गतौ ॥ ९४ ॥ रथविरश्रेणिवात्सल्यविधानसुकृतेन सः । निचद्रतीर्थकृतकर्म, शुके कल्पे सुरोऽभवत्
॥ ९५ ॥ ततश्चयुत्वा विदेहेषु, पद्मोत्तरनरेश्वरः । अर्हतः पद्मासाद्य, समेष्मति महोदयम् ॥ ९६ ॥ एवं निशम्य गुणवृद्धमुनीन्द्र-
शश्वद्भारसल्यदर्शितफलं चरितं सहर्षम् । पद्मोत्तरस्य नृपतेः किल भव्यलोका !, ज्येष्ठेषु भक्तिमनिशं रचयन्तु सम्यग् ॥ ९७ ॥

इति श्रीपञ्चमस्थानके वृद्धभक्त्युपरि नृपश्रीपद्मोत्तरनरेन्द्रकथानकम् ॥

अथ पष्ठस्थानकाधिकारः, तत्र बहुश्रुतानामाचार्योपाध्यायादिसर्वसाधूनां वात्सल्यं विधिवद्विधेयं, श्रुतं तु ब्रह्मचद्रमेदाभ्यां
द्विविधं, यतः—*ब्रह्मचद्रं तु सुअं, ब्रह्मं (तु) दुवालसंगि निदिष्टं । तद्विवरीयमब्रह्मं, निशीहमनिशीह ब्रह्मं च ॥ १ ॥ ब्रह्मं च तत्
सम्यक्श्रुतं योगोद्बहनविधिनोदेशसमुद्देशानुज्ञापूर्वकोपसंपदा प्राप्तं ब्रह्म-सूत्रार्थोभयभेदैः कालिकोत्कालिकाङ्गप्रविष्टादिभेदैश्चानेकधा
श्रुतं येषां ते बहुश्रुताः, ते च द्वादशाङ्गीधरदशपूर्वधरादिभेदैरनेकधा, तेषां भक्तिविशुद्धवस्त्रपात्रभक्तपानादीनां ययोचितदानेन 'नमो
उज्ज्वायाणं, नमो चउदसपुष्पीणं' चेत्यादिपदानां बहुशः पठनेन तथा द्वादशावर्तवन्दनप्रदानविश्रामणादिना च भवति, बहुमानसारं
बहुश्रुतेषु विधीयमाना भक्तिस्तीर्थङ्करनामकर्मोदयाय जायते, यतः—बहुश्रुतानां यो भक्ति, विधत्ते वस्तुभिः शुभैः । महेन्द्रपालभू-
पाल, इव स्यात्स जगत्प्रभुः ॥ २ ॥ तथाहि—अधित्यकायां सिद्धादेः, श्रीसोपारकपत्तने । महेन्द्रपालभूपाल, आसीद्विद्याविदेग्रणीः
॥ ३ ॥ 'अधीती' दर्शनग्रथेष्वस्तौधी शब्दवर्त्मनि । यो बभूव भुवो भेर्ता, विनयी गुरुसेवया ॥ ४ ॥ परिच्छदोऽपि तस्यासी-
त्कलासु कुशलोऽखिलः । लोकोक्तिस्तदसौ सत्या, यथा राजा तथा प्रजा ॥ ५ ॥ मन्यते सद्गुरोर्योगाऽभावान्मिथ्यामतिः परम् ।
स सद्भूततया पञ्च, भूतान्येव महीपतिः ॥ ६ ॥ विना गुरुभ्यो गुणनीरधिभ्यो, जानाति धर्मं न विचक्षणोऽपि । आकर्णदीर्घो-
ज्ज्वललोचनोऽपि, दीपं विना पश्यति नान्वकारे ॥ ७ ॥ तस्य वार्चस्पतिर्वाचस्पतिवेत्प्रतिभाद्भुतः । सर्वज्ञधर्मपूतात्मा, समभू-

॥२५॥

* ब्रह्मचद्रं तु श्रुतं ब्रह्मं तु द्व दशाङ्गी निर्दिष्टम् । तद्विवरीतमब्रह्मं निशीथमनिशीथं ब्रह्मं तु ॥ १ ॥ १ पर्वतलामला भूमिः अधित्यका
२ विद्याधराधीश ३ अभ्यासयुतः ४ अलङ्घ्यम-ग ५ राजा ६ परिवार ७ वर्तमानतया ८ नाम्ना ९ सुरगुणवत् १० नवनवोत्थित-

तसचित्रायेणी. ॥ ८ ॥ तस्यास्ति श्रुतशीलारूपः, सोदरः सुन्दराशयः । प्रागेभ्योऽपि प्रियः पृथ्वीमर्तुः शश्वत्सहव्रजः ॥ ९ ॥
 अन्यदा कुरती गानं, श्रोतृश्रोत्रसुधास्रवम् । सुवर्णकुण्डलोद्योतविद्योतितमुखाम्बुजाम् ॥ १० ॥ मातङ्गस्वामिनीं वीक्ष्य, त्रिग्व-
 मर्धेतदुत्तिम् । मोहग्रहग्रहीतात्मा, कामार्तोऽजनि मूमिर्भूत् ॥ ११ ॥ युग्मं ॥ तद्भावगिद्वितैर्ज्ञात्वा, श्रुतशीलो विवेकवान् ।
 उपदेशैः सुधासारदेशैस्तं सिक्तवानिति ॥ १२ ॥ मा दृश्यतां हृदय ! हन्त तमस्करोऽयमेणीदृशो वदनरूपधरो मृद्वाकः । आच्छाद्य
 निर्मलविवेकदृशं विसारि, यस्मादिदं स्फुरति मोहमहान्धकारम् ॥ १३ ॥ यो विशुद्धान्वयी नारीं, पुमान् कामयतेऽधमाम् । सोऽधमां
 गतिमाप्नोति, शतशः पापपूरितः ॥ १४ ॥ व्यसनैकनिवासमन्दिरं, कुलमालिन्यविधानकज्जलम् । जनतावचनीयताऽऽश्रयं, परना-
 रीगमनं न शोभते ॥ १५ ॥ सा बुद्धिः मलयं प्रयातु कुलिशं तारिन् श्रुते पात्यतां, वल्गन्तः प्रविशन्तु ते हुतंभुजि ज्वालाकराले
 गुणाः । यैः सर्वैः शदिन्दुकुन्दविशदैः प्रसैरपि प्राप्यते, भ्रयोऽप्यत्र पुरन्निगर्भनरककोटाधिवासस्पृहा ॥ १६ ॥ इति । तथापि
 कामदावाग्निसंतप्तं नृपतेर्मनः । न मनाम् शीतलीभूतमहो, तापो मनोभुवः ॥ १७ ॥ राज्याधिष्ठायिका देवी, ततो मन्त्रिरमृता
 सती । तं शशास दुराचारं, वपुषि व्याधिसंक्रमात् ॥ १८ ॥ तद्भोगव्यथयाऽत्यर्थं, व्यथिताङ्गो नरेश्वरः । विलापं रङ्गवत्कुर्वन्,
 व्यरमत्पाप्मनस्ततः ॥ १९ ॥ ततो निर्णितस्तद्भक्त्या, तामानीय प्रसन्नताम् । निरामयं नृपं मन्त्री, कृपालुर्विदधे पुनः ॥ २० ॥
 भूमता, स्वात्मशुद्ध्यर्थं, पश्चात्तापं वितन्वता । पापव्यपगमोपायं, मन्त्री पृष्टोऽन्यदाऽवदत् ॥ २१ ॥ लोके जलमयान्येव, सन्ति तीर्थानि

शालिनी गतिः १ अमात्योत्तमः २ सदा महार. ३ ० भद्रक० ४ राजा ५ ० ममानै. ६ वज्रम् ७ अशौ ८ कामम्

भूपते । । तेषु स्नानेन कायस्य, शुद्धिः स्यान्मनसो न हि ॥ २२ ॥ यतः—चित्तमन्तर्गतं दृष्टं, मलिनं कर्मरेणुभिः । शतशोऽपि
 जलेर्धोत, सुराभाण्डमिवाशुचि ॥ २३ ॥ तथापि विदुषां पञ्चशती प्रातः सभागता । प्रष्टव्या पाप्मनामात्मलम्पानां शुद्धिहेतवे
 ॥ २४ ॥ ततः प्रातः समाहूय, विद्वत्पञ्चशतीं नृपः, अप्राक्षीत्पापनिर्मुक्तिनिमित्तं, साऽपि तं जगौ ॥ २५ ॥ गङ्गापगापय.पा-
 नात्तीर्यतोयोमिषेकतः । विद्यया बद्धिहोमेन, दानैः शास्त्रोदितैस्तथा ॥ २६ ॥ नर्मदाया मृदालेपाद्, व्रतैर्नानातपोमयैः । शुद्ध्यन्ति
 प्राणिनः प्रायः, पापमयमलीमसा ॥ २७ ॥ यतः—कालेन स्नानशौचाम्यां, संस्कारैस्तपसेर्ज्यया । शुद्ध्यन्ति दानैः संतुष्ट्या, द्रव्ये-
 णात्मा तु विद्यया ॥ २८ ॥ तथा—क्षान्त्या शुद्ध्यन्ति विद्वांसो, दानेनाकार्यकारिणः । प्रच्छन्नपापा जापेन, तपसा वेदवित्तमाः
 ॥ २९ ॥ रथ्याकर्दमतोयानि, स्पृष्टान्यन्त्यैश्च वायसैः । मार्तैरेव शुद्ध्यन्ति, पक्वेष्टकपितानि च ॥ ३० ॥ पन्थानश्च विशुद्ध्यन्ति,
 सोमसूर्याशुमारुतैः । अग्निर्गात्राणि शुद्ध्यन्ति, मनः सत्येन शुद्ध्यति ॥ ३१ ॥ विद्यातपोभ्यां मृतात्मा, बुद्धिज्ञानेन शुद्ध्यति ।
 ब्रह्मचारिगतं भैक्ष्यं, नित्यं शुद्धमिति स्मृतम् ॥ ३२ ॥ इत्याकर्ष्य नृपः प्राह, सर्वेषां संमतं मतम् । किमस्त्येतज्जगुस्तेऽपि, स-
 त्यमेतन्नराधिप ! ॥ ३३ ॥ अन्येषुस्तत्परीक्षार्थं, दुग्धकुम्भान् विभुर्भुवः । पण्डितान् प्रार्थयामास, कस्मिंश्चित्पुण्यकर्मणि ॥ ३४ ॥
 लोभश्चोभाश्चस्वान्ता, अम्भ कुम्भास्तु केवलान् । निदयानीय नृपावासे, न्यर्धुस्ते तुल्यबुद्धयः ॥ ३५ ॥ अम्भ एव नृपः प्रात-
 र्धीक्ष्याख्यद्विदुषोऽखिलान् । भवन्तोऽन यथा जाता, लोभान्वा विप्रलम्भकाः ॥ ३६ ॥ तथाऽत्र पाप्मनः शुद्धिविधौ मृदधियो

॥२६॥

दुष्टम् । ततो विवादो विद्वद्भिः, सहामूढं गृष्टतश्चिरम् ॥ ३७ ॥ तस्मिन्प्रसरे तत्र, पुरे पुण्योदयात्सताम् । श्रीयोगमुनिरापासीद-
 र्त्तममहिमोदधिः ॥ ३८ ॥ तमानम्य नृपोऽयाक्षीत्, पाप्मनः शुद्धिकारणम् । मुनिराख्यत् द्विधा शुद्धिर्वाद्याम्यन्तरभेदतः ॥ ३९ ॥
 शुद्धिर्जलादिमिर्वाद्या, जटैरेव विधीयते । अशुद्धः पाप्मनाऽन्तश्चेद्वहिःशुद्ध्या हि किं भवेत् ? ॥ ४० ॥ यतः—न धृत्तिका नैव
 जले, न घाप्ति. कर्मशोधनम् । शोधयन्ति बुधाः कर्म, ज्ञानध्यानतपोजलेः ॥ ४१ ॥ सत्यं शौचं तपः शौचं, शौचमिन्द्रियनिग्रहः ।
 सर्वभूतदया शौचं, जलशौचं तु पञ्चमम् ॥ ४२ ॥ कामरागमदोन्मत्ता, स्त्राणां ये वशवर्त्तिनः । न ते जलेन शुद्ध्यन्ति, म्नाना-
 तीर्षशतेष्वपि ॥ ४३ ॥ अन्तरङ्गा भवेच्छुद्धिर्मनोमलविशोधनम् । सम्यग्ज्ञानक्रियायोगाद्भावतीर्थावगाहनात् ॥ ४४ ॥ यतः—
 आलोचनानिन्दनगर्हणामिः, सम्यक्क्रियाबोधतपोमिरुयैः । तत्पापकर्मसृजतस्त्रिधाऽपि, स्माहुर्विशुद्धिं खलु दुःकृतानाम् ॥ ४५ ॥
 सर्वाभ्रनिरोधेन, संयमेन शमी मुनिः । शोधयेत्तत्क्षणादेव, क्लिष्टकर्मावलीमलम् ॥ ४६ ॥ राजन् ! मुहूर्त्तमात्रेण, सर्वसवरूपया ।
 तपस्यया भवेत्प्राणी, कर्माष्टकमलोज्झितः ॥ ४७ ॥ श्रुत्वेति देशनां तस्य, सम्यक् शुद्धिमकाक्षिणीम् । तेषस्याऽऽदायि संवेगात्,
 श्रुतशीलेन मन्त्रिणा ॥ ४८ ॥ गृहीतसंयमं श्रुत्वा, श्रुतशीलं नृपो हृदि । गुरुन् प्रति बहन् द्वेषं, मन्त्रिणा मतिबोधितः ॥ ४९ ॥
 तनान्यदा सदाचारवानिन्दुरिव शीतलः । समन्तभद्रनामाऽऽगादाचार्यः श्रुतकेवली ॥ ५० ॥ मन्त्रिप्रेरणया राजा, तनागत्य तमान-
 मन् । गुरुणाऽपि तपोरथे, निर्ममे धर्मदेशना ॥ ५१ ॥ तथाहि—मत्ताश्च कुञ्जरवरेन्द्रशिरोऽधिरुद्धा, हारार्द्धहारमणिकुण्डलमधि-

ताङ्गाः । निर्यान्ति मङ्गलशतैः परिपूज्यमाना, धर्मस्य तत्फलमुदारमुदाहरन्ति ॥ ५२ ॥ धर्मादधिगतैश्चर्यः, सेवते धर्ममेव यः ।
 सत्यं शुभगतिर्भावी, स कृतज्ञशिरोमणिः ॥ ५३ ॥ अन्यस्य धर्माजनतत्परस्य, कुर्वन्ति ये मूढधियोऽन्तरायम् । तस्योपरि द्वेषम-
 थानयन्ति, ते दुःखभाजो मनुजा भवन्ति ॥ ५४ ॥ ये धर्मकार्योद्यमतत्पराणां, सहाय्यमुच्चै रचयन्ति तेषाम् । भोगोपभोगोत्तम-
 शर्मलश्मीर्वणोति वै नित्यमनन्तरायम् ॥ ५५ ॥ यावत्स्वस्यमिदं क्लेशग्रहं यावच्च दूरे जरा, यावच्चेन्द्रियशक्तिरप्रतिहता यावत्क्षयो
 नायुषः । आत्मश्चेयसि तावदेव कृतिना कार्यः प्रयत्नो महान्, संदीप्ते भवने हि कूपखननं प्रत्युद्यमः कीदृशः ? ॥ ५६ ॥
 निशम्येति गिरं सरेः, पीयूषद्रवसोदराम् । जयन्ततनयं राज्ये, निवेद्योत्सवपूर्वकम् ॥ ५७ ॥ महेन्द्रपालभूपालः, समेतस्तेन मन्त्रिणा ।
 शिश्राय संपमं मुक्तिपथपायेयमक्षयम् ॥ ५८ ॥ पठित्वाऽसौ क्रमादेकादशार्द्धा गुरुसन्निधौ । गीतार्थोऽजनि निष्णातो, निश्चयव्य-
 वहारयोः ॥ ५९ ॥ यतयः सन्ति गच्छेऽनाध्ययनाध्यापनोद्यताः । नानालब्धिभृतोऽनेके, तपस्यन्तो बहुश्रुताः ॥ ६० ॥ महेन्द्र-
 पालराजर्षिरन्यदा गुरुसन्निधौ । स्थानकानां शृणोति स्म, विचारं विंशतेरिति ॥ ६१ ॥ एतेषु विंशतिस्थानेष्वेकं येनापि सुदृशौ ।
 विधिनाऽऽराध्यते सम्यग्, तद्व्यानाधीनचेतसा ॥ ६२ ॥ तस्य जैनेश्वरी संपन्निष्कम्पोदयशालिनी । सम्यक् तत्पुण्यमाहात्म्याद्व-
 शीभवति लीलया ॥ ६३ ॥ स मुनिः श्रवणोत्तंसीकृत्येति वचनं गुरोः । बहुश्रुतेषु वात्सल्यामिग्रहं जगृहे ततः ॥ ६४ ॥
 तथाहि—सूत्रार्थापेक्षया स्वस्माद्यावत्पूर्वधरानपि । बहुश्रुतानुर्पाचारीद्भोज्यवस्त्रौषवादिभिः ॥ ६५ ॥ विश्रामंणादि तत्राभ्युद्गात्सल्यं

॥२७॥

१ ० सुख २ कुशलः ३ अनेकप्रकारलब्धिगुताः ४ सम्यग्दृशा ५ श्रवणयोर्वतंसो—मुकुटः तथाकृत्वा अर्वायैत्यर्थः ६ असेविष्ट ७ संवाहनादि

॥२८॥

न स व्यधात् । का मर्त्यवार्ताऽरज्यन्त, न के नाकेऽपि नाकिनेः ॥ ६६ ॥ धनदेनान्यदा चक्रे, शक्रे शृण्वति संसदि । महे-
न्द्रपालराज्यैः, सद्गुणस्तुतिरीदृशी ॥ ६७ ॥ धन्यास्ते गृहिणो येषां, गृहं राजर्षिरहिमिः । पुनीतेऽसौ विशुद्धात्मा, श्रुतश्रद्धा-
भावितः ॥ ६८ ॥ असावपि नरेन्द्रर्षिः, श्लाघ्यजन्मा महात्मनाम् । बहुश्रुतेषु वात्सल्यं, विधत्ते योऽर्हदाज्ञया ॥ ६९ ॥ यतः-
कुर्वन्ति पात्रसादस्वमपि स्वीकृत्य केचन । एके स्वमपि नो वस्तुं, चिह्नं चित्रं जन्मिनां मनः ॥ ७० ॥ स्थूललक्ष्मन्त्यहो केचिद्,
दरिद्रत्वेऽपि साधिकाः । अन्ये कोटीश्वरत्वेऽतिकृपणन्त्यथ ही विधिः ॥ ७१ ॥ श्रीदेनेत्युक्तमाकर्ण्य, ततो नाकिविभावसुः ।
श्रेष्ठीभूय पुरि प्रापोज्जयिन्यां तं परीक्षितुम् ॥ ७२ ॥ ग्लानस्य कस्यचित्साधोरुपचारार्थमन्यदा । तस्य वेश्मनि कूष्माण्डपाकप्रार्थ-
नहेतवे ॥ ७३ ॥ असौ राजर्षिरायासीद्, धर्मलाभाशिषं ध्रुवम् । सोऽपि तं दातुमुचस्थौ, ससंगममनाः स्वयम् ॥ ७४ ॥ निमे-
षोज्झितनेत्रत्वादनिमेषं विभाव्य तम् । ऋषिर्निषिद्धवानेष, देवपिण्डो न कल्पते ॥ ७५ ॥ कुपितेन ततस्तेन, सर्वमानेषणा कृता ।
अन्वेषणमुं शुद्धं, यन्नाम प्रतिवेश्म साः ॥ ७६ ॥ क्रमेण स ययौ शूरसार्थवाहस्य वेश्मनि । प्रापत्सुविशुद्धं पाकगनाभोगादिवौ-
कसः ॥ ७७ ॥ गुपानदानतुष्टेन, नाकिना तेन तद्गृहे । शृष्टिर्व्यधायि रत्नानां, पौराणां विस्मयावहा ॥ ७८ ॥ साक्षाद्भूम्य
सुरः सोऽपि, नत्वा तं सद्गुरुं मुनिम् । ततो गुणस्तुतिं कुर्वन्, निजसद्गुणानि जग्मिवान् ॥ ७९ ॥ राजर्षिरर्जितार्हन्त्यकर्मा
निर्भाष गौरवम् । बहुश्रेयस्यभूद् ग्रेयेयकेऽसौ नवमे सुरः ॥ ८० ॥ ततश्च्युत्वा विदेहेषु, भविताऽसौ जिनेश्वरः । श्रुतशीलमुनि-

१ सार्गे २ देवाः ३ पाशाधीनं ४ परकीयमपि ५ पात्रसादिति गम्यं ६ बहुश्लाघिपादाचरन्ति ७ सन्निति ८ प्रतिगृहं ९ नगाम

स्तस्य, गणभृष्ट भविष्यति ॥ ८१ ॥ महेन्द्रपालक्षितिपालवृत्तमिदं समाकर्ण्य बहुश्रुतेषु । निस्तुल्यवात्सल्यविधौ विधेयो, यतो जिने-
न्द्रप्रभुताप्रदायी ॥ ८२ ॥ इति पञ्चस्थानके भूपालश्रीमहेन्द्रपालकथानकम् ॥

अथ सप्तमस्थानके दुस्तरतपःकरणतत्पराणां विशुद्धाशयपूर्वकमशुभोदयकर्मनिर्जरानिदानं विवेकिना गौरवं विधेयं, यतः—
* सुतवरिसयाण पूआपणामसक्कारविणयकज्जपरो । वद्धंपि कम्ममगुहं, सिद्धिलेइ दसारनेया व ॥ १ ॥ तत्र बाह्याभ्यन्तरमेदाम्पां
द्विप्रकारमपि तपो भूयोभवार्जितनिकाचितकर्मनिर्जराऽवन्ध्यवारणं, यतः—दीप्यमाने तपोवद्धौ, बाह्ये चाम्यन्तरेऽपि च । यमी जरति
कर्माणि, दुर्जरण्यपि तत्क्षणात् ॥ २ ॥ तत्र बाह्यमुपवासादि षोढा, यतः—* अणसणमूणोयरिया, वित्तीसंखेवणं रसध्वाओ ।
कायकिलेसो संलीणया य वज्झो तवो होइ ॥ ३ ॥ तत्रानशनं चतुर्विधाहारादिपरित्यागरूपं द्विधा—इत्वरं यावत्कथिकं च, तत्राद्यं
परिमितवालोपवासरूपं चतुर्थादिषण्मासपर्यन्तमभक्तार्थापरनाम यस्य,† उववासो इह भणिओ, पम्मेवेवाहारवज्जणं चउहा । उत्तर-
गुणवुद्धिकए, मुणीण निरवज्जवित्तीणं ॥ ४ ॥ यावत्कथिकं त्वाजन्मभाविचेशेपाधिमेदतस्मिन्मकारं—पादपोपंगमनं इङ्गित्तमरणं
भक्तपरिज्ञा च, तत्राद्यं व्याघातवन्निर्व्याघातवच्च, व्याघाते सिंहादिरूपे सति यत्तत्, उक्तं च—^१सीहाइसु अमिमूओ, पाउवगमणं

× सुतपश्चिना पूजाप्रणामसक्कारविनयकार्यपरः । वद्धमपि कर्माशुभं, सिद्धिलयति नेतेव दशार्हाणाम् ॥ १ ॥

* अनशनमशौर्ध्वं वृत्तिसंज्ञेपणं रसत्यागः । कायक्लेशः संलीनता च बाह्यं तपो भवति ॥ ३ ॥

† उपवास इह भणितः प्रक्षेपाहारवर्जनं चतुर्था । उत्तरगुणवृद्धिकृते मुनीनां निरवयववृत्तीनाम् ॥ ४ ॥

१ सिंहादिभिरभिभूतः

पादपोपगमनं करोति स्थिरचित्त । आयुषि प्रभवात् विज्ञाय परं गीतार्थः ॥ ५ ॥ चत्वारि (वर्षाणि) विचिन्ताणि विकृतिनिर्व्यूढानि चत्वारि

वीसत्यो ॥११॥ एषाऽल्पाहारादिभेदतः पञ्चधा, + अप्याहार अवद्दा, दुभाग पत्ता तहेव किंचूणा । अह दुवालस सोलस चउ-
वीस तहेक्कतीसा य ॥ १२ ॥ भावोनोदस्ता कषायत्यागतो भवति, यथा—*कोहार्दणमणुदिणं, चाओ जिणवयणभावणाओ अ ।
सा भावोणोदरिया, पन्नत्ता वीयरगेहिं ॥ १३ ॥ इत्यूनोदस्ता । अथ वृत्तिसंक्षेपः—स च साधूनां गोचरामिग्रहरूपः, श्राद्धादीनां
द्रव्यादिसंक्षेपरूपः, अमिग्रहः पुनर्द्रव्यक्षेपकालभावैश्चतुर्धा, द्रव्यतो निर्लेपादिद्रव्यग्रहणं, यतः—^१ लेवडमलेवडं वा, अमुगं दवं च
अज्ज विच्छामि । अमुएणं दवेणं अह दवाभिग्गहो नाम ॥ १४ ॥ क्षेत्रामिग्रहः पुनः स्वग्रामपरग्रामनियतगृहावलिनियमरूपः,
कालामिग्रहः प्रथमद्वितीयतृतीयपौरुष्यादिकालरूपः, यतः—^२ काले अमिग्गहो पुण आई मज्झे तहेव अवसाणे ॥ १५ ॥
गायंतो रोअंतो, जं देइ निसन्नमाइओ वावि । ओसक्कण अहिसक्कण परंमुहालंकिइयरो वा ॥ १६ ॥ इत्यादिरूपो भावामिग्रहो
ज्ञातव्यः । अथ रसत्यागः, तत्र रसाः—^३ खीरं १ घय २ दहि ३ तिलं ४ गुलं ५ पक्कन्नं ६ ल भक्खविगइओ^४ ति वचनात्
क्षीरादिषद्विकृतयः, तासां त्यागः, ‘लूहवित्तीसुसंतुट्ठेण’^५ अमिक्खणं निविगइं गया य^६ इत्याद्यागमवचनात्, प्रत्यहं विकृतीनां

+ अल्पाहारा अपार्था द्विभागा प्राप्ता तथैव किञ्चिन्न्यूना । अष्ट द्वादश षोडश चतुर्विंशतिस्तथैकत्रिंशच्च ॥ १२ ॥

* कोधादीनामनुदिनं त्यागो जिनप्रचनभावनातश्च । सा भावावमौर्दव्यता प्रज्ञप्ता वीतरागैः ॥ १३ ॥

^१ लेपकृदलेपद्वयाऽमुकं द्रव्यं चाद्य ग्रहीष्यामि । अमुकेन द्रव्येन असौ द्रव्याभिग्रहो नाम ॥ १४ ॥

^२ कालेऽभिग्रहः पुनरादौ मध्येतथैवावसाने ॥ १५ ॥ गायन् रुदन् यद्दाति निषण्णादिको वापि । अवज्जक्कणमभियक्कणपराइमुत्तालइकृतेतरो वा ॥ १७ ॥

^३ क्षीरं घृतं दधि तैलं गुडं पक्कन्नं पद् भक्षयानिकृतयः । रुक्षवृत्तिसंतुष्टः । अभीक्षणं (पुष्टालम्बनमन्तरा) निर्विकृतिगताश्च

करोइ धिरचित्तो । आउंमि पहुण्णंते वियाणिउं नवरि भीयत्थो ॥ ५ ॥ चत्तारि विचिताइं, विगइनिज्जहियाइ चत्तारि । इत्या-
दियुत्तया क्रियमाणं निर्व्याघातं, इद्विप्रदेशे मरणमिद्वितमरणं, एतच्चतुर्विधाहारपरित्यागरूपं चाणिम्यस्येव, यतः—^१इगियदेसंमि
सया, घउविहाहारयायनिष्फणं । उवत्तणाइजुत्तं तं जेयं इंगिणीमरणं ॥ ६ ॥ भक्तपरिज्ञा त्रिविधचतुर्विधाहारत्यागादिभेदैरने-
कधा, यतः—^२भक्तपरिण्णाणसणं, त्रिविहाहाराइचायनिष्फणं । सप्पडिक्कमं नियमा, जहारासमाहिं विणिदिट्ठं ॥ ७ ॥ अयोनोदरता
द्रव्यभावभ्यां द्विप्रकारा, तत्राद्या उपकरणभक्तपानादिविषया, तत्रोपकरणो नोदरता जिनकल्पिकमुन्यार्थानां, न पुनरन्येषां, उपकर-
णभावे समग्रसंप्रमाभावात्. यतः—^३जं पि वत्थं वा पायं वा, कंबलं पायपुंछणं । तं पि संजमलज्जट्ठा, धारंति परिहरंति य ॥ ८ ॥
जं वट्ठइ उवयारे, उवगरणं तं पि होइ उवगरणं । अइरेगं अहिगरणं, अजओ अजयं परिहरंतो ॥ ९ ॥ भक्तपानो नोदरता
निजाहारपानावूनाहारग्रहणेन ज्ञातव्या, यथा—^४वत्तीसं किर कवला, आहारो कुच्छिपरओ भणिओ । पुरिसरस महिल्लियाए,
अट्ठावीसं भवे कवला ॥ १० ॥ कवलाण य परिमाणं कुक्कुडिअंडप्पमाणमित्तं तु । जो वा अविगियवयणो, कवलं निक्खिखवइ

* इद्विप्रदेशे यदा चतुर्विधाहारस्यागनिष्फणम् । उवत्तनादियुक्तं तज्ज्ञेयमिद्विगनीमरणम् ॥ ६ ॥ ^१ भक्तपरिज्ञाऽनशनं त्रिविधाहारादित्याग-
निष्फणम् । सप्रतिकर्म नियमात् यथासमाधि विनिर्दिष्टम् ॥ ७ ॥ * यदपि वत्थं वा पायं वा कंबलं पादपोच्छनम् । तदपि संप्रमज्जार्थं धारयन्ति
परिहरन्ति (उपभुज्यते) च ॥ ८ ॥ यद्वत्तते उपकारं उपकरणं तदेव भक्त्युपकरणम् । अतिरेकं अधिकरणमयनोऽपतं परिहृन् ॥ ९ ॥

† द्वाविंशतिकल वत्तत्र आहारः कुक्षिपरसो भणितः । पुरुषस्य महिलाया अष्टाविंशतिः भवेयुः कवला ॥ १० ॥ कवलानां च प्रमाणं कुक्कु-
ड्यष्टरप्रमाणमात्रं तु । यो वा अविगुणवदन् प्रकटं निक्षिपति विश्वम् ॥ ११ ॥

वीसत्यो ॥११॥ एषाऽल्पाहारादिभेदतः पञ्चधा, + अप्पाहार अवद्वद्वा, दुभाग पत्ता तहेव किंचूणा । अट्ट दुवालस सोलस चउ-
वीस तहेक्कतीसा य ॥ १२ ॥ भावोनोदरता कषायत्यागतो भवति, यथा—*कोहार्दणमणुदिणं, चाओ जिणवयणभावणाओ अ ।
सा भावोणोदरिया, पन्नत्ता वीयरगेहिं ॥ १३ ॥ इत्यूनोदरता । अथ वृत्तिसंक्षेपः—स च साधूनां गोचरामिग्रहरूपः, श्राद्धादीनां
द्रव्यादिसंक्षेपरूपः, अमिग्रहः पुनर्द्रव्यक्षेपकालभावैश्वर्यतुर्था, द्रव्यतो निर्लेपादिद्रव्यग्रहणं, यतः—^१ लेवडमलेवडं वा, अमुगं दवं च
अज्ज विच्छामि । अमुएणं दवेणं अह दवाभिग्गहो नाम ॥ १४ ॥ क्षेत्राभिग्रहः पुनः स्वयामपरग्रामनियतगृहावलिनियमरूपः,
कालाभिग्रहः प्रथमद्वितीयतृतीयपौरुष्यादिकालरूपः, यतः—*काले अमिग्गहो पुण आई मज्झे तहेव अवसाणे ॥ १५ ॥
गायंतो रोअंतो, जं देइ निसन्नमाइओ वावि । ओसक्कण अहिसक्कण परंमुहालंकिइयो वा ॥ १६ ॥ इत्यादिरूपो भावामिग्रहो
ज्ञातव्यः । अथ रसत्यागः, तत्र रसाः— ॥ स्त्रीर १ घय २ दहि ३ तिलं ४ गुलं ५ पक्कन्नं ६ छ भक्खविगइओ' ति वचनात्
क्षीरादिषद्विकृतयः, तासां त्यागः, 'लूहवित्तीसुसंतुट्ठेण' 'अमिक्खणं निविगइं गया य' इत्याद्यागमवचनात्, प्रत्यहं विकृतीनां

+ अल्पाहारा अवार्धा द्विभागा प्राप्ता तथैव किञ्चिन्मूना । अष्ट द्वादश षोडश चतुर्विंशतिस्तथैकत्रिंशच्च ॥ १२ ॥

* क्रोधादीनामनुदिनं त्यागो निवचनभावनातश्च । सा भावावमौर्द्धता प्रज्ञप्ता वीतरागैः ॥ १३ ॥

^१ लेपकृदलेपकृद्वाऽमुकं द्रव्यं चाद्य ग्रहीष्यामि । अमुकेन द्रव्येन असौ द्रव्याभिग्रहो नाम ॥ १४ ॥

* कालेऽभिग्रहः पुनरादौ मध्येतथैवावसाने ॥ १५ ॥ गायन् रुदन् यददाति निषण्णादिको वापि । अवप्वक्कणमभिप्वक्कणपराइमुखालइकृतेतरो वा ॥ १७ ॥

॥ क्षीरं घृतं दधि तैलं गुड पक्कन्नं षड् भक्ष्यविकृतयः । रसवृत्तिसुसंतुष्टः । अभीक्षणं (पुष्टालम्बनमन्तरा) निर्विकृतिगताश्च

ग्रहणं नावृज्जातं, यतः—[†] दुग्धदहीविगर्दओ, आहारोऽमिक्खणं । अणु अ तवोकम्मे पावसमणत्ति बुच्चइ ॥ १७ ॥ विगर्दं विगर्दमीओ, विगर्दगयं जो अ भुंजए साहू । विगर्दं विगर्दसहावा, विगर्दं विगर्दं बला नेइ ॥ १८ ॥ सुश्रावकाणां शक्तौ पर्वणि-
विकृतिवर्जनं, शेषकालं नियतविकृतिग्रहणं च वाच्यं, यतः—^{*} जहा दवग्गी पउरेवणे वणे, समारुओ नोवसमं उवेइ । एविदि-
यग्गीवि पयामभोइणो, न बंभयारिस्स हियाय कप्पइ ॥ १९ ॥ कायक्केशः पुनर्वीरासनादिरूपः, यतः—[†] वीरासणउक्कुडुअआस-
णलोआइओ अ विन्नेओ । कायकिलेसो संसाखासनिषेयहेउत्ति ॥ २० ॥ वीरासणाइसु गुणा कायनिरोहो दया य जीवेसु । परलो-
अमई य तहा, बहुमाणो चेव अत्तेत्ति ॥ २१ ॥ तथा—आसनेन रुजं हन्ति, प्राणायामेन पातकम् । प्रत्याहारेण योगिन्द्रो,
विकारं हन्ति मानसम् ॥ २२ ॥ अथ संलीनता—इयं चेन्द्रियसंलीनतादिभेदाच्चतुर्धा, यतः—^{*} इन्द्रियकसायजोए, पडुच्च संलीणया

[†] दुग्धदहिनी विकृतीभाहारयति अमीक्षणम् । अस्तस्य तस्य कर्मणि पापश्रमण इत्युच्यते ॥१७॥ विकृतिं विगतिर्भीतो विकृतिगतं यस्तु मुद्गके
साधुः । विकृतिर्विकृतिस्वभावा विकृतिर्विगतिं बलान्नयति-॥ १८ ॥

^{*} यथा दवाग्निः प्रचुरेन्वने वने समारुओ नोपशममुपैति । एवमिन्द्रियाग्निरपि प्रकामभोनिनः न ब्रह्मचारिणो हिताय बह्वने ॥ १९ ॥

[†] वीरामनोत्कुडुकासनलोचादिकश्च विज्ञेय । कायक्केश संसाखामनिर्वेदहेतुरिति ॥ २० ॥ वीरासनादिषु गुणाः कायनिरोधो दया च जीवेषु ।
परलोकसतिश्च तथा बहुमान एवान्येषाम् ॥ २२ ॥

^{*} इन्द्रियकसाययोगान् प्रतीत्य संलीनता मुणिरन्या । तथैव विविक्ताचर्या प्रज्ञप्ता वीतरागैः ॥२३॥ सशब्देन्द्रियदोषेण गर्ताशुकरत्वं गान्ति जीवा ।
निद्रालोलो व्याघ्रः प्राणशशात् मर्पनातिषु ॥२४॥ नयनेन्द्रियेण पतद्गा भवन्ति मृगा परश्रवणदोषेण । एते पश्चापि निवनं व्रजन्ति पद्मेन्द्रिये पुनः ॥२५॥

गुणेषु । तह य विपित्ता चरिया, पञ्चत्ता वीररागेहिं ॥ २३ ॥ फासिंदियदोसेणं, विषडसूअरत्तणंमि जंति जिया । जीहालोळो
 चग्गो घाणवत्ता सप्पजाईसु ॥ २४ ॥ नयणिंदिएणं पयगा, होति मिया नवरि सवणदोसेणं । एण पंचवि निहणं, वयंति पंचि-
 दिएहि पुणो ॥ २५ ॥ तथा—इन्द्रियैर्विजितो जन्तुः, कषायैरमिमूयते । वीरेः कृष्टेष्टकः पूर्व, वप्रः कैः कैर्न खण्डयते ? ॥ २६ ॥
 तद्रिन्द्रियजयं कुर्यान्नितः शुद्धया महामतिः । यां विना यमनियमैः, कायक्लेशो पृथा नृणाम् ॥ २७ ॥ इत्यादीन्द्रियवशताविपाकं
 विज्ञाय शब्दादिसुन्दरेषु विषयेषु रागद्वेषाकरणमिन्द्रियसंलीनता, कषायोदयनिरोधोदीर्णविकलीकरणलक्षणा कषायसंलीनता, यतः—
 * उदयरसेव निरोहो, उदयंपत्ताण चाफलीकरणं । जं इत्थ कसायाणं, कसायसंलीणया एसा ॥ २८ ॥ योगसंलीनताऽकुशलयो-
 गनिरोधः कुशलयोगोदीर्णादिरूपा, यतः— + अपसत्थाण निरोहो, जोगाणमुदीरणं पसत्थाणं । कज्जंमि य विहिगमणं, एसा
 संलीणया भणिया ॥ २९ ॥ विविक्तचर्या स्त्रीपशुपण्डोज्झितालयसेवनं, यतः— * आरामुज्जाणाइसु, थीपसुपंडयविवज्जिण्ठ ठाणे ।
 फलगार्हणं गृहणं तह भणियं एसणिज्जाणं ॥ ३० ॥ इति बाह्यं तपः, अस्य फलं— ' पोरसीचउत्थछट्ठे, काउं कम्मं खवंति

* उदयस्यैव निरोधः उदयप्रसक्तानां चाफलीकरणं । यदत्र कषायाणां कषायसंलीनतेषां ॥ २८ ॥

+ उप्रशस्तानां निरोधो योगानामुदीर्णा प्रशस्तानाम् । कार्ये च विधिगमनमेषां संलीनता भणिता ॥ २९ ॥

* आरामोद्यानादिषु स्त्रीपशुपण्डकविवर्जिते स्थाने । फलकादीनां ग्रहणं तथा भणितमेवणीयानाम् ॥ ३० ॥

। पोरपीतुर्भगिष्ठान् कृत्वा कर्म क्षपयन्ति यन्मुनयः । तन्नो नारकजीवा वर्षशतमहम्वलसैः ॥ ३१ ॥ नमस्कारादिभिर्दशमानैर्मुनयः कर्म क्षपयन्ति यद्
 गुप्तं । तन्नो वर्षशतादिभिः कोटीकोट्या नैरयिकाः ॥ ३२ ॥ यन्नारकाश्च जीवाः क्षपयन्ति बहुभिर्वर्षसहस्रैः । तच्चतुर्थभोज्येव जीवो निर्जरयति शुभभावः ३३ ॥

वशात-
॥३१॥

जं मुणिणो । तं नो नारयजीवा, वाससयसहसलखेहि ॥ ३१ ॥ नमुआईदसमेहि, मुणिणो कम्मं खवंति ज गुत्ता । तं नो
वाससपाईकोडाकोडीहि नेइया ॥ ३२ ॥ जं नारया य जीवा, खवंति बहुएहि वाससहसेहि । तं खलु चउत्तमोई जीवो
निज्जरइ सुहभावो ॥ ३३ ॥ तथाप्पन्तरत्तपो यथा— * पायच्छित्तं विणओ, वेयावच्चं तहेव सज्झाओ । ज्ञाणं उस्सग्गोवि य,
अग्गित्तरओ तपो होइ ॥ ३४ ॥ तत्र पापं छिनत्तीति पापच्छिन्, प्रायो यथावस्थितं चित्तमरिम्ह तत्प्रायश्चित्तं, जओ— + पापं
छिन्दइ जम्हा, पायच्छित्तंति भण्णए तम्हा । पाएण वावि चित्तं, विसोहए तेण पच्छित्तं ॥ ३५ ॥ तत्पुनरालोचनादि दशया
यथा— ' आलोयण पडिक्कमणे, मीस विवेगो तहा विउस्सग्गो । तव छेय मूल अणवद्वया य पारंविणु चेव ॥ ३६ ॥ अथ
विनयः—स चार्हदादिदशपदेषु त्रिविधद्विधीयमानः क्लिष्टकर्मनिर्जरायै भवति, यतः— " अरिहंतसिद्धचेइपुणु य धम्मे य साहु-

* प्रायश्चित्तं विनयो वेयावृत्त्य तथैव स्वाध्याय । ध्यानगुत्तमोऽपि न अम्यन्तर तपो भवति ॥ ३४ ॥

+ पापं छिनत्ति यद्यत् पापच्छिद्विति भण्यते तस्मात् । प्रायेण वापि चित्तं विशोधयति तेन प्रायश्चित्तम् ॥ ३५ ॥

। आलोचना प्रतिक्कमणं मिश्रं विवेकः तथा व्युत्सर्गः । तपश्छेदः मूलमनसाध्यं पाराद्विकं चैव ॥ ३६ ॥

॥ अहंतिस्सच्चैत्यश्रुतं च धर्मे च साधुवर्गे च । आचार्ये उपाध्याये प्रवचने दर्शने विनयः ॥ ३७ ॥ अहन्तः—विहरन्तः सिद्धाः—कर्मसंय-
शिर्वा प्राप्ताः । प्रतिमाश्चैत्यानि श्रुतामिति सामायकादिकम् ॥ ३८ ॥ धर्म आरिचधर्म आचारमस्य साधुवर्ग इति । आचार्या उपाध्याया विशेष-
पगुणमंगतास्तत्र ॥ ३९ ॥ प्रवचनम् अत्रेपमद्द दर्शनमिच्छन्ति अत्र गम्यन्तवम् । विनयो उशानामेपां कर्त्तव्यो भवत्येवं तु ॥ ४० ॥ भक्तिर्बहु-
मानो वर्णपञ्चजनं अकरणमर्णवादम्य । आशातनापरिहारो, विनयः सक्षेपत एव ॥ ४१ ॥

स्थान०

वगमे य । आपरियउवज्झाए, पवयणे दंसणे विणओ ॥३७॥ अरिहंता विहरंता, सिद्धा कम्मस्खए सिवं पत्ता । पडिमाउ चेइयाइं सुयंति
 सामाइयाइंयं ॥३८॥ धम्मो चरित्तधम्मो, आहारो तस्स साहवग्गत्ति । आपरियउवज्झाया, विसेसगुणसंगया तत्थ ॥३९॥ पवयण-
 मसेससंवो, दंसणमिच्छंति इत्थ सम्मत्तं । विणओ दसण्हमेसिं, कायवो होइ एवं तु ॥ ४० ॥ भत्ती बहुमाणो वण्णसंजलणम-
 करणमयत्तवापस्स । आसायणपरिहारो, विणओ संखेवओ एसो ॥४१॥ इति विनयः । तथा व्यावृत्तस्य भावो वेयावृत्त्यं, यतः—
 * वेयावृत्तं वायडभावो इह धम्मसाहणनिमित्तं । साहम्मियकुलगणसंवसंगयं तमिह कायवं ॥ ४२ ॥ स्वाध्यायः पञ्चधा वाचना
 १ पूजना २ परार्त्तना ३ अनुमेशा ४ धर्मकथा ५ रूपतः, तथाऽऽर्त्त १ रौद्र २ धर्म ३ शुक्ल ४ ध्यानमेदाद्वयानं चतुर्धा,
 तत्र—राज्योपभोगशयनासनपादनेषु, स्त्रीगन्धमाल्यमणिरत्नविभूषणेषु । इच्छाऽमिलापमतिमात्रमुपैति मोहाद्, ध्यानं तदार्त्तमिति तत्प्रव-
 र्त्तति भीराः ॥ ४३ ॥ संतेरैरैरहंनभज्जनभारणेश, बन्धप्रहारदमनैर्विनिमृन्तनैश्च । ये यान्ति रागमुपयान्ति न चानुकम्पां, ध्यानं
 पुरो हमिति सत्परावर्त्तति भीराः ॥४४॥ सुपार्श्वसाधनमहाव्रतधारणेषु, बन्धप्रमोक्षगमनागमहेतुचिन्ता । पञ्चेन्द्रियव्यपगमश्च दया च मूढे,
 ध्यानं तु धर्म्यमिति सत्परावर्त्तति भीराः ॥ ४५ ॥ यस्मैन्द्रियाणि विषयेषु पराङ्मुखानि, संकल्पकल्पनविकल्पविकारदोषैः । योगैः
 साध निमिरहो निधुतान्तरात्मा, ध्यानोत्तमं प्रपशुलमिदं परान्ति ॥ ४६ ॥ आर्त्ते तिर्यगितिस्तथा गतिरद्यो ध्याने तु रौद्रे सदा,
 धर्म्ये वेयगतिः शुभं पशुफलं शुद्धे तु जन्मक्षयः । तरमारभापिरुगन्तके पित्तकरे संसारनिर्वहके, ध्याने शुक्लवरे रजःप्रमथने

* वेयावृत्तं व्यावृत्तभावः इह धर्मसाधननिमित्तम् । साधर्मिककुलपणसङ्गमेव तद्विह वर्त्तयाम ॥ ४२ ॥

* साधनम्—पञ्चधा निर्वाहो—नित्यारत्तसाधनम्

कुर्यात्प्रयत्नं बुधः ॥ ४७ ॥ तथा-आर्तसंघेः प्रापदपापकोऽपि, मण्डूकतां सेडुकनामविप्रः । श्रीवीरनामश्रवणात्प्रणामध्यानं
विनाऽद्योगतिमन्त्रयास्यत् ॥ ४८ ॥ रौक्ष्मतेस्तण्डुलनाममीनो, हिंसादिदुष्कर्मं विनापि याति । असंख्यदुष्कर्मकरालमृतं, तमेवै
मूयो नरकं दुरन्तम् ॥ ४९ ॥ दुर्ध्यानसंधानमहानिदानमाहुः कपायान् विषयान्मुनीन्द्राः । पार्श्वेऽपि ते सन्ति सदैव दुष्टध्यानं
तदाधिरभ्यभं नराणाम् ॥ ५० ॥ तेनागमानाममृतं निर्णीतं, शुश्रूषिताः सद्गुरवश्च तेन । पञ्चेन्द्रियार्थाश्चतुरः कपायानेकै-
कवीरानपि यो जिगाप । ॥ ५१ ॥ द्रव्यभावस्यां व्युत्सर्गो द्विधा, तत्र द्रव्यतश्चतुर्धा-गणशरीरोपस्थाहात्पागतः, भावतोऽने-
कधा क्रोधादिपरित्यागरूपः, यतः-^{*} द्रव्ये भावे च तद्वा, दुहा उरसगो चउविहो द्रव्ये । गणदेहोवहिभक्ते, भावे क्रोहाद्विचोत्ति
॥ ५२ ॥ अष्टोऽब्जासमानदेहोत्सर्गस्यापि ज्ञानोपयोगयुक्तस्यैतत्फलं भवति-^१पूगूणवीसं लख्वा, तेसद्विसहस्रं दुसयसत्तद्वी ।
पठिपाइं देवाउं, वंथइ नवकारउरसगो ॥ ५३ ॥ एकास्मिन्नपि चतुर्विंशतिस्तवकायोत्सर्गं फलं यथा-^२ लक्षिखगसद्वी पणतीस-

१ आर्तयानम् २ अप्रतिष्ठानाख्यम् ३-४ चकारो गम्य-

^{*} द्रव्ये भावे च तथा द्विधा व्युत्सर्गश्चतुर्विधो द्रव्ये । गणदेहोपविभक्तेषु, भावे क्रोधादित्याग इति ॥ ५२ ॥

^१ एकोनविंशतिर्लक्षाः त्रिपष्टिः सहस्राणि द्विशताधिकं सप्तपष्टिः । पल्योपमानां देवायुर्नञ्जाति नमस्कारकायोत्सर्गं ॥ ५३ ॥

^२ एकाद्विंशतिः पञ्चविंशत्सहस्राणि द्वे शते व्यधिके (पल्योपमानां देवायुः) नञात्यधिकं नीवः पञ्चविंशत्युच्छ्वासकायोत्सर्गं ॥ ५४ ॥ काले-
गणदेहो अतिरिक्ताद्भुतभक्तयानानाम् । क्रोधानां मननं कर्तव्यं भवति त्याग इति ॥ ५५ ॥

सहस्र दुसयदुअपलिअदेवाउं । बंधइ अहियं जीवो, पणवीसूसासउस्सग्गे । ५४ ॥ काले गणदेहाणं, अइरित्तागुद्धमत्तपाणाणं ।
 कोहाइयाण सययं, कायवो होइ चाओत्ति ॥ ५५ ॥ षड्विधान्तरत्तपांसि धारयन्, यस्त्रिधा भवति तस्वजागरः । संयमस्य च
 शमस्य साधकस्तस्य न स्युरिह भाववैरिणः ॥ ५६ ॥ इत्यभ्यन्तरं तपः । एवंविचद्वादशविधतपोवन्तस्तपस्विनस्तेषु भक्तिः, तथा
 -पूर्वक्षमाधराकारारते जीयासुरतपस्विनः । यत्रोदेति तपोभास्वान्, द्वादशात्मा तमश्चिह्नः ॥ ५७ ॥ आमर्षौषधिमुख्याः स्युर्यत्तपो-
 महिमोदयात् । भूयस्यो लब्धयस्ते स्युः, श्रेयसे श्रीतपस्विनः ॥ ५८ ॥ तेषां तपस्विनां शुद्धैर्भक्तपानैर्महौषधैः । वस्त्रपात्रादिदा-
 नैश्च, वात्सल्यं विदधाति यः ॥ ५९ ॥ स तत्प्रभावतो लक्ष्मीं, तार्त्तीयिकभवेऽर्हतः । प्राप्य सिद्धिपदं यायाद्वीरभद्रमहेभ्यवत्
 ॥ ६० ॥ तथाहि—नगरी श्रीविशालाऽस्त्यवन्तिमण्डलमण्डनम् । पूज्यन्ते कौतुकं यस्यां, संकलना महर्षयः ॥ ६१ ॥ तस्यां
 षष्ठभद्रासोऽमृद्, मूर्तात्तिहरणोद्यतः । श्रेष्ठी सनन्दनः श्रीमातुर्मेतो मेरुवत्क्षितौ ॥ ६२ ॥ तस्यासीदयिता वीरमती भाग्यवती
 सती । तयोः सुतुरमूनर्थावीरभद्राभिधोऽजनि ॥ ६३ ॥ विज्ञानेषु समयेषु, कलाम्बु सकलास्वपि । कौशलं कुशली मेजे,
 स पुनर्योवनोदये ॥ ६४ ॥ इतश्च पद्मिनीखण्डपत्तने परमार्हतः । श्रेष्ठी सागरदत्तोऽमृद्, भूरिमूर्तिर्महेशवत् ॥ ६५ ॥ सम्यग्द-
 ष्टिगिरिभूटारतेनाद्भुततेजसा । रत्नगर्भाऽभवन्नूनं, यथार्था श्रेष्ठिनाऽमुना ॥ ६६ ॥ तदीयतनया वीरभद्रेण प्रियदर्शना । श्रीगुर्वा-

॥ ६२ ॥

१ ज्ञानावरणादिभ्रान्तच्छेदित्वात् २ सर्वजन्तुरक्षकाः कौतुकार्ये कलत्राणि स्त्रियः ३ नन्दनं—पुत्रं नन्दनं—पुत्रः ४ पक्षे गम्भीरः
 उन्महमुक्तो वा ५ पक्षे हानावपि. ६ सौम्ययुक्तः ७ मातापित्राद्यानामाज्ञायाः

देशति-
॥३३॥

देशतः पाणौ, चक्रेऽतिप्रियदर्शनः ॥ ६७ ॥ सर्वाद्भुसुखदायिन्या, संगतः प्रियया तथा । वीरभद्रोऽन्यदा द्रव्यौ, श्वशुरैकं स्थि-
तः मुषीः ॥ ६८ ॥ कलासु कौशलं मेऽन, पुरे स्वजनशालिनि । पिफलं सकलं जातं, दुर्भगाभरणं यथा ॥ ६९ ॥ ततो
विदेशमासाद्य, स्वकलोत्कर्षसंपदः । फलं ग्रामं मया कल्पलताया इव निर्निर्भम् ॥ ७० ॥ ततो निर्वाद्य सौरयेन, कतिचिद्वि-
वतानसौ । प्रियालापैः प्रियां पुण्यां, सन्मान्य प्रियदर्शनाम् ॥ ७१ ॥ आत्मपुण्यपरीक्षार्थं, गुटिकायाः प्रयोगतः । कृत्वा रूपा-
न्तरं प्रापद्, द्वीपे सिंहलनामनि ॥ ७२ ॥ युग्मं । शङ्खश्रेष्ठिगृहे तत्र, पवित्रे वज्रपाणिनू । सुखेन पुत्रवत्तस्थौ, कलाकौश-
लदर्शनान् ॥ ७३ ॥ तत्र रत्नाकरक्षोणीभर्तुः सौन्दर्यशालिनीम् । अनङ्गसुन्दरीं नाम, सुतां विजानन्निर्भुताम् ॥ ७४ ॥ श्रुत्वा
श्रेष्ठिमुत्ताम्भोजायौवनोदयमन्यराम् । गुटिकाभावतो योषिद्वरूपं निर्माय कौतुकान् ॥ ७५ ॥ शङ्खस्यात्मजया साकं, द्रुष्टुं
सस्पृहमानसः । राजवेश्म ययौ वीरभद्रोऽन्येद्युर्वराकृतिः ॥ ७६ ॥ निमिर्विशेषकं । वीणायास्तत्करस्याया, नादं कृत्वा सुवा-
धवम् । तनूक्षणाद्रञ्जयामास, वीरभद्रो वशाकृतिः ॥ ७७ ॥ राजकन्याऽपि तद्रूपं, निरूप्य प्रीतिमत्तरा । सगौरवं निजे पार्श्वे,
स्थापयामास तं पुनः ॥ ७८ ॥ तत्र स्थितमता तेन, तादृगरूपमता सुखम् । गीतनृत्यक्रयोदन्तकलामिः प्रीणिता सती ॥ ७९ ॥
स्वस्वरूपं परिज्ञाप्य, क्रमाद् मूमिमृदाजया । जाग्रत्पुण्यानुभावेन, परिणिन्ये कृतोत्सवम् ॥ ८० ॥ युग्मं । अयालेख्य जिनेन्द्र-
स्य, प्रतिमाश्चिन्पट्टके । तथा रूपाणि साधूनां, दर्शं दर्शमनेकशः ॥ ८१ ॥ वसन्सौ नृपावासे, सम्यग्धर्मनिवेदनात् । क्रमा-

१ मम्यत्त २ गृहम् ३ अमागणं ४ प्रसिद्धाम् ५ पुण्या ६ मार्गम् ७ रनिताख्य. ८ अभीक्ष्ण दर्शयित्वा

रथान०

दार्हतधर्मज्ञां, चकारानङ्गसुन्दरीम् ॥ ८२ ॥ युग्मं । कृतोन्नत्यगुणग्रासे, निवासे श्वशुरौकसः । श्रीमतोऽपि किमन्यस्य, महिमा
 हीयते ध्रुवम् ॥ ८३ ॥ यतः—उत्तमाः स्वगुणैः ख्याता, मध्यमाश्च पितुर्गुणैः । अधमा मातुलैः ख्याताः, श्वशुरैश्चाधमा-
 धमाः ॥ ८४ ॥ इति ध्यात्वा नृपादेशादादायानङ्गसुन्दरीम् । महेभ्यं शङ्खस्वमापृच्छय, प्रतिपत्तिपुरस्सरम् ॥ ८५ ॥ यानपात्रं
 समारुह्य, निमृत्तं सारवस्तुमिः । वीरभद्रः प्रशस्तेऽङ्घ्रि, प्रतस्थे स्वपुरं प्रति ॥ ८६ ॥ दुर्दैवोदयतस्तोयेनिधौ दुर्वातयोगतः ।
 पोतोऽभज्यत वेगेनापुण्यस्येव मनोरथः ॥ ८७ ॥ सददर्शनमिवासाद्य, फलकं नृपतेः सुता । उत्तीर्य तटिनीनाथं,
 तटे प्रापत्रिमिर्दिनैः ॥ ८८ ॥ कश्चित्कुलपतिः प्रेक्ष्य, तां दयाऽऽर्द्रमनास्ततः । आनीय पालयामास, स्वाश्रमे पुत्रि-
 कामिव ॥ ८९ ॥ नवीनयौवनोन्मादसौरभाद्भुतविग्रहाम् । तां निरीक्ष्यान्यदा दृष्ट्वौ, स्वान्तेऽसौ तापसाग्रणीः ॥ ९० ॥
 सर्वाङ्गचङ्गसौभाग्यनिभृताया नतभुवः । नास्याः सङ्को गुणाऽऽधायी, यतीनां ब्रह्मचारिणाम् ॥ ९१ ॥ यतः—मदिराया गुणज्येष्ठा,
 लोकद्वयविरोधिनी । कुरुते दृष्टमात्रापि, महिला ग्रहिलं जगत् ॥ ९२ ॥ यथाऽग्निसंनिधानेन, लाक्षाद्रव्यं विलीयते । घीरोऽपि
 कृशकायोऽपि, तथा स्त्रीसंनिधौ नरः ॥ ९३ ॥ सन्मार्गे तावदारते प्रभवति पुरुषस्तावदेवेन्द्रियाणां, लज्जां तावद्विधत्ते विनयमपि
 समालम्बते तावदेव । भ्रूचापाकृष्टमुक्ताः श्रवणपथशुषो लोलपक्ष्माण एते, यावल्लीलावतीनां न हृदि घृतिमुषो दृष्टिबाणाः पतन्ति
 ॥ ९४ ॥ एवं विमृश्य पूतात्मा, ततः कुलपतिः स्वयम् । समीपे पद्मिनीखण्डपत्तनस्य मुमोच ताम् ॥ ९५ ॥ यूयेश्वरपरिभ्रष्टा,

॥३३॥

१ महिमाभक्षणे २ हस्तिप्रमाणधनयुक्तश्रीमद्देशारः ३ प्रणामादिपूर्वकम् ४ दुष्कर्म. ५ समुद्रे ६ कायः

विंशते-
॥३४॥

मृगीव तल्लक्षणा । इतस्ततो भ्रमन्ती सा, पुरीपरिसरे क्षणम् ॥ ९६ ॥ विलोक्य सुवतां नाम, गणिनां सुकृतोदयात् । साव्वी-
रूपपरिज्ञानाद्वन्दे सा तपस्विनीम् ॥ ९७ ॥ युग्मं । कस्यासि तनया वत्से !, कस्य वा सहचारिणी । गणिन्येत्सुदिताऽवादीत्,
सा स्वरूपं यथास्थितम् ॥ ९८ ॥ तद्वृत्तान्तं परिज्ञाय, सा साव्वीमिरुपाश्रये । आनीय शिक्षिता दक्षा, धर्म श्रीअर्हतोदितम्
॥ ९९ ॥ आस्तिकाकृतसामिध्या, तत्र सा नृपनन्दिनी । पठन्ती पुण्यशास्त्राणि, प्रापद् वृत्तिमनुत्तराम् ॥ १०० ॥ शमामृतरसास्वादा-
न्मुदिता सा दिने दिने । श्रुतज्ञानोपयोगेन, क्लिष्टकर्मक्षयं व्यधात् ॥ १ ॥ यतः— * जं अत्राणी कम्मं, खवेइ बहुआहिं वास-
कोढीहिं । तं नाणी तिहिं शुत्तो, खवेइ जसासमित्तेणं ॥ २ ॥ तनान्यदा तयारूपां, तां वीक्ष्य प्रियदर्शना । स्वामिन्येषाऽस्ति
का योपेत्यवादीत्संयतीश्वरीम् ॥ ३ ॥ सोवाच तामसौ भद्रेऽमिधयाऽनङ्गसुन्दरी । श्रेष्ठिनो वीरभद्रस्य, सिंहलेश्वरनन्दिनी ॥ ४ ॥
सपत्नीति ततो ज्ञात्वा, तद्विरा प्रियदर्शना । प्रीता प्रीतिमुधासारमुग्वाचा तामतोषयत् ॥ ५ ॥ ततस्तस्याः पितुर्गेहे, तिष्ठन्ती सा
तदाग्रहान् । सुखेन कुरुते धर्मं, चतुर्यन्तरमुक्तिमृत् ॥ ६ ॥ ते उभे संयतीग्ररूपां, विश्रुतिं शीललीलया । प्राप्नुतस्तत्र पौरेषु,
गुणसौरभधारिषु ॥ ७ ॥ श्रेष्ठी सागरदत्तोऽपि, सुकृती स्वसुतामिव । सारनेपथ्यभोज्याद्यैः, प्रीणयामास तामपि ॥ ८ ॥ इतश्चो-
त्तिद्रोसद्वद्रोदयेन फलकाप्तिः । तीर समदिनैर्वाद्देवैरभद्रोऽपि लब्धवान् ॥ ९ ॥ पलालवद्गर्भरूकदलीचारुचारुषु । वेलाकुलेषु
धाम्प्यन्, रतिं नापत्तया विना ॥ १० ॥ अय रत्नपुरस्वामी, खेचरो रत्नवल्लभः । तत्र कीडार्थगायातस्तमालोक्य कलोज्ज्वलम्

१ श्राविश० २ उत्पृष्ट० ३ ० चारुकुली०

* यदज्ञानी र्म लपयति यदुक्तमिदं स्त्रोटीभि । तदज्ञानी त्रिभिर्दुष्ट लपयति उच्छ्राममात्रेण ॥ ४ ॥

॥ ११ ॥ आनीय स्वर्गदेऽसौ च, सुवृत्ततगौरवम् । स्थापयामास यन्नूनं, सर्वं सुवृत्ती सुखी ॥ १२ ॥ स्वकीयं बुद्धदासेति,
 तत्र नाम प्रकाशयन् । रत्नप्रभां गुणकीतां, पाणौ चक्रे तद्वज्रजाम् ॥ १३ ॥ अथ विद्यावरावीशो, विद्यां गगनगामिनीम् ।
 आभोगिन्या समं तस्मै, जामात्रे प्रददौ मुदा ॥ १४ ॥ दशोपवासतपसा, साधयित्वा जिनायनः । विद्याद्वन्द्वं पवित्रात्मा, सोऽभू-
 द्विद्याधररत्न ॥ १५ ॥ नत्वा नत्वा जिनेन्द्राणां, मूर्तीस्तत्रानुवासयम् । स रत्नप्रभया साकं, श्रीसिद्धायतनादिषु ॥ १६ ॥ विद्या-
 चारणसावृंश्च, सेवं सेवं स्वभक्तितः । सम्यक्त्वं त्रिमूर्त्युक्ते, फलं लेभे च जन्मनः ॥ १७ ॥ आभोगिन्या परिज्ञाय, विद्यया स
 प्रियायुगम् । सुमनासंयतीपाश्वे, स्थितं निर्मलशीलपुम् ॥ १८ ॥ अहानि कतिचित्तत्र, भुञ्जान् पञ्चधा सुखम् । समं तया समु-
 त्तस्थौ, देवो दोगुन्दुको यथा ॥ १९ ॥ युग्मं ॥ वीरभद्रोऽन्यदा तत्र, पद्मिनीखण्डपत्तने । सप्रियः कौतुकेनागात्, प्रियायुग्मदिदृक्षया
 ॥ २० ॥ सुमतोपाश्रयाऽऽसत्तौ, मुञ्च्य तांमपि स प्रियाम् । देहचिन्तामिषात् क्वापि, वामनीम्य जग्मिवान् ॥ २१ ॥ भ्रमन्ती
 साऽपि सत्पुण्यान्, सुमताया उपाश्रयम् । माता ताभ्यां समं तस्थौ, तत्र धर्मोद्यता मुखम् ॥ २२ ॥ सोऽपि सूक्तैः सुधासारैर्गी-
 तैर्नृत्यैश्च कौतुकैः । अपीष्णत्पुरे तत्र, पौरलोकं पदे पदे ॥ २३ ॥ अथ रत्नप्रभान्दमन्दरीप्रियदर्शनाः । तुल्यदुःखनया मेजुः, प्रीतिं
 निस्त्रोऽपि ता मियः ॥ २४ ॥ पठन्ति पुण्यशास्त्राणि, साध्वीनां सन्निधौ समम् । ताः पूजयन्ति प्रतिमां, निवेले निजगङ्गुरोः
 ॥ २५ ॥ भक्त्या सुपाददानेन, सुसाधुपद्वन्दनैः । पोत्राऽऽवदकृत्यैश्च, ता भजन्ति जल-फलम् ॥ २६ ॥ संतुष्टेन क्षितीशेन,
 तद्विज्ञानकलादिभिः । दत्त्वा प्रसादमस्यापि, सोऽपि वागनरूपवान् ॥ २७ ॥ विदधे कौतुकी कश्चिदन्यदा नृपपर्पदि । तासां
 तत्र वरुन्नीनां, सतीनामिति संस्तुतिम् ॥ २८ ॥ धर्मव्याप्तस्थिरस्वन्ताः, साध्वीनां सन्निधौ स्थिताः । पठन्त्यः पुण्यशास्त्राणि,

विशति-
॥३९॥

स्थान०

स्वात्मपाविष्यहेतवे ॥ २९ ॥ समानाकारसौन्दर्या, विषयेषु पसदमुखाः । तिस्रोऽत्र प्रमदाः सन्ति, मुक्तनर्मकुलहलाः ॥ ३० ॥
त मृदाचन जल्पन्ति, पुम्भिरालापिता अपि । मौनव्यो महासत्यो, यौवनेऽपि जितेन्द्रियाः ॥ ३१ ॥ त्रिभिर्विशेषकं । तत्
श्रुत्वा विस्मितः स्माह, तदा संसदि मूपतिः । यः कश्चिज्जल्पयत्येतामृतरथ यच्छामि वाञ्छितम् ॥ ३२ ॥ वामनेन तदाऽवा-
दि, सदर्पमिति संसदि । भाषणीया मया तिस्रोऽप्येताः पश्यन कौतुकम् ॥ ३३ ॥ ततो नखरादेशान्, संयतीनामुपाश्रये ।
आगत्य यतिनीः सर्वा, नत्वा द्वारि निविष्टवान् ॥ ३४ ॥ कथां कथय साश्चर्या कामपाति प्रणोदितः । प्रवसंकेतितैः पुम्भिः,
सोऽपि तानित्यभाषत ॥ ३५ ॥ अमूद् वृषभदासारूप्यविशालावांसिनः सुतः । वीरभद्रः कलाशाली, पद्मिनीखण्डपत्तने ॥ ३६ ॥
सागरस्य सुतां त्यज्या, स प्रियां प्रियदर्शनाम् । क्वाप्यगादिति साद्यन्तं, स्वमेव चरितं जगौ ॥ ३७ ॥ तन्मुखादिति ताः श्रुत्वा,
त्वस्य निश्चित्य चेतसि । एकवल्लभसंवादे, मुदिता वामनं जगौ ॥ ३८ ॥ वीरभद्रः स कुवारित, साम्प्रतं वद वामन ! ।
सोऽप्यारूप्यत्र परस्त्रीमिधुंवेऽहं पृच्छयतां परः ॥ ३९ ॥ कथञ्चिदुपलक्ष्याथ, तमेव दयितं निजम् । श्यामत्वं वामनत्वं च, ता
जवेन व्यमोचयन् ॥ ४० ॥ ततः सागरदत्तेन, श्वशुरेण सगौरवम् । आनीय रथापितो गेहे, निजेऽसौ सौख्यमन्वभूत् ॥ ४१ ॥
यथा साधुः क्षमामैनीकृपाभिम्पितो भवेत् । जगतो मूषणं तामिः, स प्रियाभिस्तथा पुरः ॥ ४२ ॥ तत्स्वरूपं परिज्ञाय, नृपति-
र्विस्मिताशयः । प्रसन्नहृदयस्तस्मै, प्रसादं विदधेऽनघम् ॥ ४३ ॥ अरनायोऽन्यदा तव, श्रीमानष्टादशो जिनः । सर्वज्ञः समवासार्षीत्,
सेव्यमानः सुरासुरैः ॥ ४४ ॥ वीरभद्रः स्वपत्नीमिः, सागरेण च संयुतः । तनागत्य जगन्नाथं, त्रिःपरीयं नमोऽकरोत् ॥ ४५ ॥

संप्रभायानुगामिन्या, सुधामधुरया गिरा । भगवान् विदधे धर्मेदेशनां तत्र तद्यथा ॥ ४६ ॥ मानुषं भवमवाप्य दक्षिणावर्त्तशङ्क-
 वदमुं भवाम्बुधौ । पूरयेत्सुकृतगाङ्गारिणा, पापवृत्तिसुरया न चोत्तमः ॥ ४७ ॥ सुरासुराणां सर्वेषां, मानुष्यमतिदुर्लभम् । तत्सं-
 प्राप्य तथा कुर्यान्न गच्छेन्नरकं यथा ॥ ४८ ॥ धर्मो जगति सारं सर्वसुखानां प्रधानहेतुत्वान् । तस्योत्पत्तिर्मनुजान् सारं तेनैव
 मानुष्यम् ॥ ४९ ॥ मानुष्यं यः समासाद्य, स्वर्गापवर्गसाधकम् । द्वयोर्न साधयत्येकं, स मृतस्तप्यतेऽधिकम् ॥ ५० ॥ जीवाः
 सुखेपिणः सर्वे, तन्मोक्षे मुख्यमक्षयम् । तच्च ज्ञानक्रियाम्बां रयाद्यतन्त्रं तत्र भो जनाः ! ॥ ५१ ॥ धर्मोपदेशनामेवं, विधाय
 विरतेऽर्हति । प्रणम्य सागरः श्रेष्ठी, प्राञ्जलिस्तं व्यजिज्ञपत् ॥ ५२ ॥ अमुना वीरभद्रेण, जामात्राऽथ जिनेश्वर ! । कीदृक्
 प्राच्यभवे पुण्यं, निर्ममे' मे निवेदय ॥ ५३ ॥ आदिदेश जिनाधीशस्तमेवं श्रेष्ठिपुङ्गवम् । इतो भवे तृतीयेऽग्रन्, पुरे
 स्तनपुरामिवे ॥ ५४ ॥ जिनदासामिधः श्राद्धः, श्रद्धावाग्निर्धनोऽपि हि । धर्मावीं व्यवहारेण, सत्यपूतधनार्जकः ॥ ५५ ॥
 अन्यदा स ददौ दानं, चतुर्मासोपवासिने । भक्षयाऽनन्तजिनेन्द्राय, शुचिशुद्धान्नपानयोः ॥ ५६ ॥ द्वादशस्वर्णकोटीनां, तदा षष्टिः
 सूरैः कृता । वेदमन्यानन्दिर्तैस्तरय, ततोऽसौ धनवानमृत् ॥ ५७ ॥ तदानार्जितपुण्येन, ब्रह्मलोके सुरश्रियम् । प्राप्यासौ वीरभद्रोऽ-
 मृदीदृशां संपदां पदम् ॥ ५८ ॥ सुपात्रे श्रद्धया दानं, स्वल्पमप्यद्भुतं फलम् । पुण्यानुबन्धिपुण्यत्वाद्भक्ते क्षिप्तसुखाद्यधि ॥ ५९ ॥ श्र-
 द्धया साध्यते धर्मो, न महद्भिर्धनोत्करैः । निष्किञ्चना हि मुनयः, श्रद्धावन्तो दिवं ययुः ॥ ६० ॥ सर्वस्वं जीवितं वापि, दत्त-
 मश्रद्धया नरैः । निष्फलं जायते सर्वं, तुषाणां वपनं यथा ॥ ६१ ॥ अकृत्वा परसंतापमगत्वा स्वलभायताम् । अनुन्मृज्य

वशति-
॥३६॥

सनां मार्गं, यदल्पमपि तद्वहु ॥ ६२ ॥ अत्रान्तरे नमस्कृत्य, वीरभद्रो जिनं जगौ । क्रियद्भोगफलं स्वामित्रयापि मम वर्तते ॥ ६३ ॥ वर्षाणां विंशतिर्भद्रः, दानभोगफलं तव । ततो भोगफले क्षीणे, तपस्या ते भविष्यति ॥ ६४ ॥ इत्याकर्ण्य जिनेन्द्रोक्तं, वीरभद्रो जिनाधिपम् । प्रणम्यागान्निजं वेश्म, सागरश्रेष्ठिना समं ॥ ६५ ॥ स्थित्वा कतिपयान्येव, दिनान्यथ सगौरवम् । वेदमणि श्रेष्ठिनस्तस्य, सुखास्वादेर्नवेनवेः ॥ ६६ ॥ साधर्मिकेषु वात्सल्यमहर्द्वाक्तिपुरस्सरम् । निर्माय भूभुजदेशात्, सागरानुमतेस्तदा ॥ ६७ ॥ त्रिधापि सकललोऽसौ, प्राप्तवान् स्वपुरं ततः । निर्ममे जनकेनोच्चैरुत्सवानां परम्परा ॥ ६८ ॥ आराध्य पितरौ तन, तीर्थवद् हार्दभक्तिः । चक्रे फलेग्रहिरस्तेन, श्रीमता गृहमेधितौ ॥ ६९ ॥ विधिवत्पुण्यतीर्थेषु, सम्मेताष्टापदादिषु । वीरभद्रस्य साहायान्नत्वा नत्वा जिनेश्वरान् ॥ ७० ॥ आराध्य निस्तीचारां, देशतो विरतिं तथा । क्रमतः पितरौ तरय, देवर्ष्यमुपेतुः ॥ ७१ ॥ युग्मं । ततः श्रेष्ठिपदं प्राप्य, प्रसादान्मेदिनीभुजः । वीरः क्षीरयशाश्चक्रे, परोपकृतिसंततिम् ॥ ७२ ॥ कैलासगिरिसंकाशं, प्रासादं परमोर्हतः । अचीकटपुरे तन, स्वर्णकोटिव्ययादयम् ॥ ७३ ॥ वीरदेववीरदत्तवीरचन्द्रामिवाः क्रमात् । अजायन्त सुतास्तस्य, प्रियाणां तिसृणामपि ॥ ७४ ॥ पुमर्थेषु समर्थेषु, तेषु न्यस्य पदं निजम् । प्रियामिस्तिमृभिः साकं, वीरभद्रो निरर्त्तवान् ॥ ७५ ॥ श्रीसमुद्रपुरोः पार्श्वे, सर्वशुभतपहोदयेः । तपस्याप्यहं श्रेष्ठिपदं पञ्चमिगन्वितः ॥ ७६ ॥ पालयन् संप्रमं सम्पदम्, पठन् पूर्वगतं श्रुतम् । तपस्विनामसौ भक्तेरश्रौपीत्फलमन्यदा ॥ ७७ ॥ * सखेति पयडीणं । परिणामवसा

स्थान०

१ मयीक सर्वशुभ कथाकथाता इति त्रिधा०

२ पल्यती०

३ गृहमता

४ देवभाव०

५ परमश्रावक०

६ वैराग्यमाप्तरान्०

७ दीशाम्०

* मर्माणां प्रवृत्तीनां परिणामवशाद्गुणमो भवति । प्रायोऽनिश्चितानां तपसा तु निश्चितानामपि ॥

उवक्कमो होइ । पायमनिकाइयाणं, तमसा उ निकाइयाणं ॥ ७८ ॥ विरज्य विषयेभ्यो यैस्तेपे मोक्षफलं तपः । तैरेव फल-
 मङ्गस्य, जगृहे तत्त्ववेदिभिः ॥ ७९ ॥ तपःप्रभाततो नैका, लब्धयः स्युर्महात्मनाम् । तेजोलेइयादयो घोरा, दुस्सहा गुरादामपि
 ॥ ८० ॥ त एव मुनयो धन्या, मान्याश्च जगतामपि । दुस्तपं यैस्तपस्तप्तं, निःस्पृहाशयवृत्तिभिः ॥ ८१ ॥ क्षेमकालाविरोचे-
 नाशनपानौषधादिभिः । शुद्धैस्तपस्विनां भक्तिः, कुरुते छद्मनोज्झितः ॥ ८२ ॥ राजहंसीव तीर्थेशलक्ष्मीरागामिजन्मनि । तस्य
 लीलायते पाणिपङ्कजे जगद्भुता ॥ ८३ ॥ युग्मं ॥ महर्षिर्वीरभद्रोऽथ, श्रुत्वेति स्वगुरोर्वचः । तपस्वियतिवात्सल्यामियहं जगृहे
 सुधीः ॥ ८४ ॥ ततस्तपस्विनां भक्तपानकादीनि भक्तितः । आनीयानीय सर्वेषां, दत्ते चित्तेप्सितानि सः ॥ ८५ ॥ वैशाखस्य
 व्यधात्तेषां, वपुर्विश्रामणादिभिः । प्रायोग्यदधिदुग्धादिसारवरतून्यद्वौकयत् ॥ ८६ ॥ युग्मं ॥ नवकल्पविहारेण, विहरन् गुरुणा
 समम् । शालिग्रामेऽन्यदा प्रापद्दीरभद्रमहामुनिः ॥ ८७ ॥ मासोपवासिनस्तन, पुण्येनातिथिपुङ्गवाः । सूरयो मुनिचन्द्राख्याः,
 प्राप्नुनिष्पापचेतसः ॥ ८८ ॥ भक्तितः स्थापयित्वा तान्, पारणार्थं गुरुन् मुनिः । स्वयं प्रायोग्यमिक्षार्थं, तदासन्ने पुरे ययौ
 ॥ ८९ ॥ अतिहृम्यान्तरालस्थां, नदीं संक्रमणाव्वना । गुरुप्रायोग्यभक्तादि, विहृत्योऽऽशु पुरात्ततः ॥ ९० ॥ स पश्चाद्यावदा-
 याति, गुरुभक्तितराङ्गितः । दुरुत्तराऽभवत्तान्, पयःप्रेरेण सा सरित् ॥ ९१ ॥ अशक्तः शीघ्रमायातुं, ततोऽसौ जगदे जनैः ।
 मुनेऽपं सरितः, परश्चिरस्थापी दुरुत्तरः ॥ ९२ ॥ अत्रैव भोजनं तेन, विधेहि विजने क्वचित् । पश्चात्तापं ततस्तन्त्रिणिति चिन्ताः
 मुनिर्व्यवात् ॥ ९३ ॥ युग्मं ॥ ममैव भाग्ययोगेन, प्राप्ता मासोपवासिनः । गुरवोऽतिथयो ज्येष्ठाः, पारणार्थं स्थितास्तथा

॥ ९४ ॥ तादृस्पुण्योदयाभावाद्दीपूरो र्योल्यागः । विधत्तेऽद्यान्तरायं मे, कुर्वेऽहं कियतः परम् ? ॥ ९५ ॥ प्रायः पुण्यात्मनामेव,
पातणार्थं तपस्विनाम् । भवेत्सद्गतुसामग्री, सफला सिद्धिसाधनम् ॥ ९६ ॥ पदविशता गुरुगुणैर्गुरुः पूर्वविदग्धीः । अतिथिः
माप्यते पुण्योदयादेव तपोनिधिः ॥ ९७ ॥ इत्यादिभावनां तस्य, साधोर्भाविपतरततः । आविर्बभूव हृष्टात्मा, लवणाधिपतिः
सुरः ॥ ९८ ॥ तं नमस्कृत्य संहृत्य, सरित्पूरं स्वयंकृतम् । स स्वागः क्षमयामास, पप्रच्छेति गुरुं पुनः ॥ ९९ ॥ भावनां
भायतेय, किं फलं प्राप्तवान्मुनिः ? । गुरुराख्यत्सुरर्पेष्टीर्यकृत्कर्म निर्मलम् ॥ १०० ॥ सर्वेषु धर्मकार्येषु, तपोदानार्चनादिषु ।
पादभ्यामो भजेज्जन्तोः, स तादृक् फलमश्नुते ॥ १ ॥ यतः—ज्ञाने ध्याने दाने, मौने देवार्चने तथा तपसि । यदि
निर्मलो न भावतदा हुतं भस्मनि समयम् ॥ २ ॥ ततस्तं सद्गुरुं हृष्टो, नत्वाऽऽगात्स्वपदं सुरः । पारणं कारयामास, स पुनर्भ-
क्तितो गुरुन् ॥ ३ ॥ एवं तपरिवात्सल्यं, निर्मायामायया मुनिः । आराध्य संयमं स्वर्गो, देवोऽमृदच्युते क्रमात् ॥ ४ ॥ आगा-
मिनि भवे भारी, वात्सल्येन तपस्विषु । विदेहे तीर्थकृद्भीरुमद्रो भद्रद्वरः सताम् ॥ ५ ॥ श्रीतीर्थकृत्पदविधायितपस्विवर्गधातस-
त्पुण्यपदवीमधिगम्य सम्यग् । श्रीवीरभद्रमुनिवद्विधिना विधेयं, स्थानं हि सप्तममिदं शिवसौरूपहेतुः ॥ ६ ॥

इति सप्तमस्थानके वीरभद्रश्रेष्ठिकथानकम् ॥

अपाष्टमस्थानके विरेकिना मूर्तिरक्षिष्कर्मनिर्जराकाणत्वात्त्रिखिलसद्गुणानसंपूर्णफलदायी प्रतिक्षणं जानोपयोगो विधेयः,

यत.—क्षपयेन्नाटकः कर्म, बद्धीमिर्वर्षकोटिमिः । यत्तदुच्छ्वासमात्रेण, ज्ञानोद्युक्तास्त्रिगुप्तिमान् ॥ १ ॥ छद्मद्वन्द्वसमदुवाल-
सेहि अवहुसुअस्स जा सोही । इतो अ अणेगगुणा, सोही नाणिस्स जिमिअस्स ॥ २ ॥ सम्यग्ज्ञानोपयोगेन, स्वात्म-
तत्त्वविचारिणाम् । नृणां जीर्यन्ति कर्माणि, दुर्जराण्यपि तत्क्षणात् ॥ ३ ॥ इत्यर्हत्प्रणीतक्रियासु ज्ञानोपयोग एव म-
हन्निर्जराकारण, तद् ज्ञानं पुनर्मतिश्रुताधिमान्पर्यायकेवलज्ञानैः पञ्चप्रकारं, तत्र मतिज्ञानमष्टाविंशतिभेदं, तद्यथा—अब्जनावग्रहो
मनोनयनवर्जनाच्चतुर्था, अर्थावग्रहेहापायधारणानां प्रत्येकं पञ्चेन्द्रियमनसां संबधित्वेन षड्विधतया चतुर्विंशतिधा, इत्यष्टाविंशतिविधं
मतिज्ञानं, तथा सामान्येन चतुर्दशभेदं श्रुतज्ञानं अक्षरसंज्ञिसम्यक्सादिसपर्ययसानगमिकाद्रप्रविष्टरूपप्रकारैः सप्रतिपक्षैर्भवति, अनु-
गामिवर्द्धमानप्रतिपातिरूपभेदैः सप्रतिपक्षैः कृत्या षड्विधमवधिज्ञानं, ऋजुमतिविपुलमतिभेदाभ्यां द्विविधं मन.पर्यायज्ञानं, सकलाव-
रणव्यपगमादेकविधं केवलज्ञानं, अत्र च स्वपरोपकारितया श्रुतोपयोगाधिकारः, यतः—मूकं ज्ञानचतुष्टयं स्वविषयं नैवामिधातुं क्षमं,
दक्षं चात्मपरमकाशननिधौ सम्यक्श्रुतं दीपवत् । तदाने ग्रहणे श्रुतस्य न पुनः शेषाणि कश्चित्क्षमो, दातुं ज्ञानवराणि निर्मल-
गुणप्राप्तानपि प्राणमृत् ॥ ४ ॥ तत्र श्रुतं बद्धावद्धभेदाभ्यां द्विविधं, यतः—* बद्धमवद्धं तु सुअं, बद्धं तु दुवालसंगि निदिद्धं ।
तद्विवरीयमवद्धं, निसीहमनिसीह बद्धं तु ॥ ५ ॥ बद्धं तु सूनायतदुभयप्रकारैः पुनस्त्रिधा, ततस्तेन श्रुतज्ञानेन सर्वोपयोगिना सकल-

१ पठाष्टमदशमद्वादशभक्तैः अवबुधृतस्य या शुद्धिः । इतश्चानेकगुणा शुद्धिर्ज्ञानयुक्तम्यजिमितस्य ॥ २ ॥

* वद्धमवद्धं तु श्रुतं वद्ध तु द्वादशाङ्गी निर्दिष्टा । तद्विपरीतमवद्ध निशीथमनिशीथं वद्ध तु ॥ ५ ॥

सायंषु सायवानता, 'अनुपयोगो द्रव्य' मिति वचनादुपयोगं विना सर्वानुष्ठानं द्रव्यरूपतां भजति अतः सम्पत्सुखार्थोपयोगप्रवृत्तं सततं
 सदानुष्ठानं विधियद्विधेयं, यतः—सम्पत्सुखतोपयोगेन, द्रव्यक्षेत्रानुसारतः । यो विधत्ते क्रियाकाण्डताण्डवाडम्बरं सुधीः ॥ ६ ॥ जय-
 न्तदेवराजपिरिवासाद्य जगद्धिताम् । स श्रीतीर्थकृतो लक्ष्मीः, लभते सिद्धिसंपदम् ॥ ७ ॥ युग्मम् । तथाहि—जयन्तदेवनामाऽऽसीनः,
 सीमा प्रत्यर्पिजेतृषु, मूपतिमंथितारोतिः, कौशाम्यां पुरि विश्रुतः ॥ ८ ॥ दरिद्रान् सृजतो धातुः, कृतार्थान् कुर्वतोऽर्थिनः । परस्परं
 विशदोऽमूढः, मूढचुपस्य सर्वदा ॥ ९ ॥ पुरीपरिसरोद्यानदीर्घिकास्वस्तुर्वासरम् । सान्तःपुरः स्फुरतेजा, मीनध्वजं इवाङ्गवान् ॥ १० ॥
 चन्दनागुरुकुरूपरुखरीभरसौरभैः । परितः परिपतासु, जलकेलिं करोत्यसौ ॥ ११ ॥ युग्मम् ॥ अन्यदाऽसौ विशामीशो, जलकेलिं
 यथारुचि । त्रिनिर्माय निजावासमागच्छन्तराऽव्वनि ॥ १२ ॥ कुर्वतः कनकाम्भोजे, निविष्टान् धर्मदेशनाम् । अपदयद्विश्रव-
 न्धादधीन्, यशोदेवमुनीश्वरान् ॥ १३ ॥ युग्मम् ॥ उत्तमत्वात्समुत्तीर्य, गर्वादिव कंरीष्टिनः । तान्नमस्कृत्य मूर्जानिरथोजानुरुपावि-
 शन् ॥ १४ ॥ दक्षाऽऽशीर्वादिमानन्दाद्, गुरुः कल्पतरुः सताम् । सुवासारमुचा वाचा, विदधे धर्मदेशनाम् ॥ १५ ॥ ज्ञानाद्विदन्ति
 रात्रि कृत्यमकृत्यजातं, ज्ञानाच्चरित्रममलं च समाचरन्ति । ज्ञानाच्च भव्यभार्विनैः शिवमाप्नुवन्ति, ज्ञानं निदानमखिलोत्तमशर्मल-
 श्रम्याः ॥ १६ ॥ अजातस्याजया हा विष्, देहभाजश्चराचराः । स्वीकृत्य मूमिकास्तास्ता, भवरङ्गे नटन्त्यमी ॥ १७ ॥

१ अनुनयनशीलेषु २ निर्गोजितशत्रुः ३ विशयकाम्य ४ विधेः ५ मार्गणान् ६ प्रतिदिशम् ७ रामः
 ८ नगणा ९ दम्पिनः १० नृपः ११ मध्यगीरा.

अज्ञाना एव बहवो, दृश्यन्ते ज्ञानिनोऽल्पकाः । यथा तारापथे ताराः, स्युस्तथा नेन्दवो निशि ॥ १८ ॥ क्षणं रक्ता विर-
क्ताश्च, क्षणं सर्वेषु वस्तुषु । अज्ञानेनैव कार्यन्ते, प्राणिनः कपिचापलम् ॥ १९ ॥ अज्ञानतिमिरग्रस्ता, विषयामिपलम्पटाः ।
भ्रमन्ति शनशो जीवा, नानायोनिषु दुःखिताः ॥ २० ॥ श्रुत्वेति नृपतिः स्माह, प्रणम्य मुनिपुङ्गवम् । भगवन्नहमज्ञानी,
ज्ञानयान् या निवेद्यताम् ॥ २१ ॥ गुरुः प्रोवाच राजेन्द्र !, भवान् भर्ता भुवोऽनिशम् । आस्तामज्ञानिनः प्रायः, सन्ति
केचित्सुरा अपि ॥ २२ ॥ मृत्युं मृतं जरां जीर्णान्, व्याधींश्च व्याधितान् हृदि । मत्त्वैवं निर्भरं वल्गन्, कथं ज्ञात्री भवे-
ज्जनः ? ॥ २३ ॥ विषयैर्ध्याकुलीभावं, ज्ञानवानपि चेद्वजेत् । अज्ञानिज्ञानिनोलोके, को विशेषस्तदा भवेत् ? ॥ २४ ॥
ततः संजातसंवेगः, धीजयन्तक्षितीश्वरः । जयवर्माभिधं न्यायधर्माद्यनि घुस्व्वरम् ॥ २५ ॥ अनुजं मनुजैश्चैर्ये, पदे संस्थाप्य
सोत्सवम् । शिष्याय संपमारासमभिरामं गुरोर्गिरा ॥ २६ ॥ पालयन्निस्तीचारं, चारिणं स यातिस्ततः । ब्रह्माण द्वादशाङ्गानि, सूत्रा-
र्थोभयमेदतः ॥ २७ ॥ परं चारित्रयोगेषु, मोहकर्मानुभावतः । सातगौरवमग्नोऽसौ, प्रमादी समजायत ॥ २८ ॥ + चउदसपुष्पी
आहारागा य गणनाणिणो वीपरागा य । हुंति पमायपरवसा, तयणंतरमेव चउगर्दया ॥ २९ ॥ मज्जं विसयकसाया, निद्रा

१ छत्रधारात० २ राज्ये०

+ चतुर्दशपट्टिणिः आहारकाश्च मनोज्ञानिनो वीतरागाश्च । भवन्ति प्रमादपरवशास्तदनन्तरमेव चतुर्गतिमः ॥ २९ ॥ मयं विषयाः कृपाया निद्रा
विषया च पञ्चमी भणिता । एते पञ्च प्रमादा जीवं पातयन्ति संसारे ॥ ३० ॥

विरुद्धा य पचमी भणिया । एतु पंच पमाया, जीवं पाडन्ति संमारे ॥ ३० ॥ इत्यागमहस्यानि, निवेद्य गुरुणा तनः । प्रत्य-
 बोधि जगदेव, सुसाधुगुणसिन्धुना ॥ ३१ ॥ यतः—सुखेन बोध्यते ज्ञानी, नैवाज्ञानी पुमान् क्वचित् । अयत्नान्मार्गमायाति,
 चक्षुमाग्नेतरः पुनः ॥ ३२ ॥ ततः प्रमादं निःशेषं, विधूय च्वस्तसत्क्रियम् । जयन्तदेवराजर्षिः, स जग्राहेत्यभिग्रहम् ॥ ३३ ॥
 जनः परं मया ज्ञानोपयोगो हि प्रतिक्षणम् । विधेयो विकथानिद्राकपायादिविधर्जनात् ॥ ३४ ॥ ततः संयमभोगेषु, राजर्षि-
 निखिलेष्वपि । ज्ञानोपयोगमातन्वन्, यथाकालं व्यधात्क्रियाः ॥ ३५ ॥ सम्यक्प्रगुप्तिगुप्तिमात्मा, श्रुतज्ञानोपयोगवान् । भारण्ड-
 वत्किपास्तण्डमप्रमतोऽनिशं सृजन् ॥ ३६ ॥ स मुनिर्नाकिनायेन, विस्मयाश्रितचेतसा । कृत्वा स्वर्गाङ्गनारूपं, दिव्याभरणमपि-
 तम् ॥ ३७ ॥ हारभावेर्नवनैवैर्विनोन्मादमेहुरैः । नाधुम्यत् क्षुम्यमानोऽपि, निष्पक्वः सुमेरुवन् ॥ ३८ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥
 निर्मापागौ ततो रूपं, निमस्यातिगरीयसः । संनिधौ तस्य राजर्षेरगार्क्षादायुरात्मनः ॥ ३९ ॥ सम्यग्ज्ञानोपयोगात्मा, तं मुनिः
 प्राह चासरत् । सागरोपमयुग्मं ते, नूनमायुक्तः परम् ॥ ४० ॥ निगोदाः कीदृशाः सन्ति, श्रीजिनेन्द्रमते मुने ! । इतीन्द्रेणो-
 दिते प्रोचे, तत्स्वरूपमसौ यथा ॥ ४१ ॥ * गोलो अ असंखिज्जा, असंखनिगोअओ हवइ गोलो । इक्किक्कंमि निगोए,
 अणंतजीरा मुणेषणा ॥ ४२ ॥ समयं वक्कंताणं, समयं तेसिं सरीरनिपित्ती । समयं आणग्गहणं, समयं ऊत्तासनीसासा

• गोलसाथ अणंयंया अमंयनिगोदो भवति गोलरूः । एकैकस्मिन् निगोदे अनन्ता जीरा ज्ञातव्याः ॥ ४२ ॥ समयं व्युत्क्रमना समयं
 तेषां सरीरनिपित्ति । समसमानप्रदण, समसमन्तामनिश्यामौ ॥ ४३ ॥ सा सागण आहारः सा सागणमात्मानप्रदणं च । सा सागणजीरानां सा सागण-

॥ ४३ ॥ साहारणमाहारो, साहारणमाणपाणगहण च । साहारणजावाण, साहारणलम्बण एव ॥ ४४ ॥ जह अयगाला धता,
जाओ तत्तवणिज्जसंकासो । सद्यो अगणिपरिणओ, निगोअजीवो तहा जाण ॥ ४५ ॥ इक्करस दुण्ह तिण्हवि, संखिज्जाण व
न पासिउं सक्का । दीसंति सरीराइं, निगोअजीवाणऽणंताणं ॥ ४६ ॥ लोगागासपएसे, निगोअजीवं टवेइ इक्किक्कं । एवं मवि-
ज्जमाणा, हवंति लोगा अणंता उ ॥ ४७ ॥ तथा—लोए असंखजोअणमाणे पइजोअणअंगुला संखा । पइ तं असंखअंसा, पइ
अंसअसंखया गोला ॥ ४८ ॥ गोलु असंखनिगोओ, सो अणंतजिओ जियं पइ पएसा । असंख पइपएसं, कम्माणं वर्गणाणंता
॥ ४९ ॥ पइवर्गणं अणंता, अणुअ पइअणु अणंतपज्जाया । एवं लोगसरूवं, भाविज्ज तहत्ति जिणवुत्तं ॥ ५० ॥ इत्याकर्ण्य
निगोदानां, विचारं तद्विरा ततः । प्रीतस्वान्तः सुराधीशः, प्रत्यक्षीभूय तत्क्षणात् ॥ ५१ ॥ जयन्तदेवराजर्षि, त्रिःपरीय प्रणम्य

लक्षणमेतत् ॥ ४४ ॥ यथाऽयोगोलको ध्मातो जातस्तत्तपनीयसंकाशः । सर्वोऽग्निपरिणतो निगोदजीवस्तथेति जानीहि ॥ ४५ ॥ एकस्य द्वयोस्त्र-
याणामपि न द्रष्टुं शक्तानि संख्येयानामपि । दृश्यन्ते शरीराणि निगोदजीवानामनन्तानाम् ॥ ४६ ॥ लोकाकाशप्रदेशेषु, निगोदजीव स्थापयैरेकम् ।
एवं मीयमाना भवन्ति लोका अनन्ता एव ॥ ४७ ॥ लोके असंख्ययोजनमाने प्रतियोजनमङ्गुलानि असंख्येयानि । प्रतितत् (अङ्गुलं) असं-
ख्या अंशाः प्रत्यंशमसंख्या गोलकाः ॥ ४८ ॥ गोलोऽसंख्यनिगोदः सोऽनन्तजीवो जीवं प्रति प्रदेशाः । असंख्याः प्रतिप्रदेशं कर्मणां वर्गणा अनन्ता-
॥ ४९ ॥ प्रतिवर्गणं अनन्तानन्ता अणुकाः प्रत्यगु अनन्ताः पर्यायाः । एवं लोकस्वरूपं भावयेत् तथेति जिनोक्तमिति ॥ ५० ॥

१ प्रवृत्तिनामयं कृत्वा

घ । गुरुं विजययामास, प्राञ्जलिर्जनितस्तुतिः ॥ ५२ ॥ युग्मं । ज्ञानोपयोगतोऽनेन, किमासादि फलं विभो ! अर्जितं तीर्थ-
कृतकर्म, निम्नञ्चेति जगो गुरुः ॥ ५३ ॥ ततः प्रणम्य राजर्षि, सुपर्वेशो दिवं ययौ । नित्यं ज्ञानोपयोगेन, स सर्वत्र द्युधात्कि-
याम् ॥ ५४ ॥ क्रमादाराध्य चारित्रं, महाशुके सुतोऽजनि । ततश्च्युतो विदेहेऽर्हत्तसौ भावी जगद्गुरुः ॥ ५५ ॥ एवं
जयन्तक्षितिपालवृत्तं, कर्णातिथीकृत्य कृतप्रमोदम् । ज्ञानोपयोगे सततं विधेयो, यत्नो यथा तीर्थकस्त्यमेति ॥ ५६ ॥

इत्यष्टमस्थानके जयन्तदेवराजर्षिकथानकं संपूर्णं ।

अथ नवमस्थानकाधिकारः—तत्र सम्यग्दर्शनं मिथा शुद्धं पालनीयं, तच्च यथाऽवरिष्यतदेवगुरुधर्मसम्पदभ्रद्भानरूपं, यतः—

१ अरिहं देवो मुगुरु, सुसाधुणो जिणमयं मह प्रमाणं । इमाइ मुहो भावो, सम्मतं धिति जगद्गुरुणो ॥ १ ॥ तथानेकधा
परिणामविशेषाद्भवति, यथा—एगविहद्विहतिविहं, चउहा पंचविहं दसविहं सम्मं ॥ एगविहं तत्तरुई, निस्सगुवप्पसओ भवे
वुविहं खइयं खओवसामियं, उवसामियं इइ तिहा नेयं ॥ २ ॥ खइआइ सासणजुअं, चउहा वेयगजुअं च पंचविहं
दशया त्वेयं—निस्सगुवप्परुई, आणरुई सुत्तधीअरुइमेय । अभिगमवित्थारुई, किरियासंखेवधम्मरुई ॥ ४ ॥ तस्यैव गासिकमो

१ अर्हन् देवः मुगुरुः सुसाधुः जिनमतं मम प्रमाणम् । इत्यादि, शुभो भावो जगद्गुरुणो धृतो सम्यक्तयं ॥ १ ॥ एकविधं द्विविधं त्रिविधं चतुर्वि-
धं पञ्चविधं दशविधं सम्प्रत्ययम् । एगविधं तत्तरुवि, निमगोपदेशतो भवेद्विविधम् ॥ २ ॥ सायिकं सागोपशमिकं औपशमिकं इति त्रिधा सम्यक्तयम् ।
सायिकादि साग्यादन्तुं चतुर्विधं वेदरुपं च पञ्चविधम् ॥ ३ ॥ निमगोपदेशात्तुं आशान्वि मूर्धन्यनक्षत्रीण्य । अभिमयविनाम्नी मिया-

यथा—सुइर भवेसु भमिउ, पाय चरिममि पुगलपरट्टे । सन्निपाणिंदियपज्जत्तओ य वइढनपरिणामो ॥ ५ ॥ मोहे 'कोडाकोडी,
सत्तरी वीस नामगोयाण । तीस अयराण चउण्ह, तित्तीसयराइ आउस्स ॥ ६ ॥ इय कम्ममुक्कोसठिई, पलियअसरवराहीणअयराण ।
कोडाकोडिं इक्क, मुचु सयल खविय सेय ॥ ७ ॥ गिरिसरिउत्तनिहेण, जीवो^१अ अहापवत्तिकरणेण । अणभोगगत्तिपुण,
आगच्छइ गठिदेसमि ॥ ८ ॥ गठित्ति सुदुब्भेओ, कम्मखडवणरूढगूढगठिष । जीवस्स कम्मजणिओ, घणरागदोसपरिणामो
॥ ९ ॥ इत्थं य अणतल्लुत्तो, आगतु अभवियावि पावति । दवसुअ न उ सम्म,^२पुणरवि बवंति जिह्ठिठिइ ॥ १० ॥ भव्य
पुन—भिंदिय अपुष्पकरणेण त च आनिणट्ठीकरणओ तत्तो । अतरकरण काउ, करेइ मिच्छस्स ठिइलुअल । ॥ ११ ॥ अत-
मुहुत्तपमाण, हिडिल्लिठिइ खवेइ सुहभावो । अतरकरणद्वाए, पढमे समयमि वट्ठतो ॥ १२ ॥ ऊसरदेस दइडल्लिय च विज्झाइ

सक्षेपमर्हचय ॥ ४ ॥ सुचिर भवेसु भ्रान्त्वा, प्रायश्चरमे पुद्गलपरावर्ते । सन्निपद्येन्द्रियपर्यासाश्च वर्धमानशुभपरिणाम ॥ ५ ॥ मोहे कोटीकोट्य
सप्ततिर्विंशतिर्नामगोत्रयो । त्रिंशच्चातराणि चतुर्णां त्रयस्त्रिंशदतराण्यायुष ॥ ६ ॥ इति कर्मणामुत्कृष्टा स्थितयः पल्यासख्येयहीनाऽनराणा । कोटीको-
ट्यया मुक्त्वा सवत्र क्षयित्वा शेषम् ॥ ७ ॥ गिरिसरिदुपलनिभेन जीवश्च यथाप्रवृत्तकरणेन । अनाभोगनिर्वर्त्तितेनागच्छति ग्रन्थिदेशम् ॥ ८ ॥ ग्रन्थि
रिति सुदुर्भे^३ कर्कशमनरूढगूढग्रन्थिरिव । जीवस्य कर्मजनितो घनरागद्वेषपरिणाम ॥ ९ ॥ अत्र चानन्तकृत्व आगत्य अभव्या अपि प्राप्नुवन्ति ।
द्रव्यश्रुतं न तु सम्यक्त्वं पुनरपि बध्नन्ति ज्येष्ठस्थितिम् ॥ १० ॥ भित्त्वाऽपूर्वकरणेन त चानिवृत्तिमरणतस्ततः । अन्तरकरणं कृत्वा करोति मिथ्या-
त्म्यं स्थितियुगम् ॥ ११ ॥ अन्तर्मुहूर्त्तप्रमाणामश्रमना स्थितिं क्षययति शुभभावः । अन्तरकरणाद्वाया प्रथमे ममये वर्त्तमानः ॥ १२ ॥ ऊपरदेश

विंशति-
॥४१॥

स्थान

वृणद्वो पप्य । इय मिच्छस्स अणुदए, उवसमसम्मं लहइ जीवो ॥ १३ ॥ उवसमसम्मत्ताओ, चइउं मिच्छं अपावमाणस्स । सासायणसम्मत्तं, तयनरालंमि छावळियं ॥ १४ ॥ तउ पडिवडंनसम्मो, मिच्छमपत्तो स होइ सासाणो । अहवा उवसमसम्मी, करेइ मिच्छस्स पुंज-
तिगे ॥ १५ ॥ परिणामविसेसेणं, पओगओ मयणकुइवाणं व । सुद्धो अद्विसुद्धो, अविशुद्धो तत्थ पढमंमि ॥ १६ ॥ वडुंतो वं
खओवसमी, धीए मीसो अ तईयए मिच्छी । मिच्छमवडुपुग्गलपरइ छावडयर संमं ॥ १७ ॥ अंतमुहुत्तं मीरां, उक्कोस जहन्नओ
अ सघाणि । पणवारा उवसमियं, असंखवारा खओवसमिअं ॥ १८ ॥ कलुसंबु खओवसमी, पसन्नसलिलं व उवसमियसंमी ।
राइपगम्मदिट्ठी, विट्ठेओ विमलसलिलं व ॥ १९ ॥ खाओवसमोवसमियसंमाणं भवए अह विसेसं । उवसमगो नो वेयइ,
पपुसओ वावि मिच्छत्तं ॥ २० ॥ उक्कोसं सासायणउवसमिया हुंति पंचवाराउ । वेयगखइगा इक्कासि असंखवारा खओव-

दुग्गं च वि.यायनि वनदवः प्राप्य । इति मिथ्यात्वम्यानुदये औपशमिकसम्यक्तत्वं लभते नीवः ॥ १३ ॥ औपशमिकसम्यक्तत्वात् च्युत्वा मिथ्यात्वम-
प्राप्तम्य । मायादानसम्यक्तत्वं तदन्तरालं षडावलिकाः ॥ १४ ॥ ततः परिपतत्सम्यक्तावो मिथ्यात्वमप्राप्तः स भवति सास्वादनः । अथवौपशमिकसम्यक्तव-
वान् करोति मिथ्यात्वम्य पुन्नविहम् ॥ १५ ॥ परिणामविशेषेण प्रयोगतो मदनकोत्रवाणामिव । शुद्धोऽर्धविशुद्धोऽविशुद्धस्तत्र प्रथमे ॥ १६ ॥ पक्षमानः
क्षायोपशमिको द्वितीये मिथश्च तृतीये मिथ्यादष्टि । मिथ्यात्वमवार्धपुद्गलरावर्त्तं पश्यत्यन्तरं सम्यक्तवम् ॥ १७ ॥ अन्तमुद्गर्त्तं मिथ्यमुत्कृष्टतो नपन्यतश्च
मर्वाणि । पुन्नवारान् औपशमिकममंन्यवारान् क्षायोपशमिकम् ॥ १८ ॥ कलुषाम्बु क्षयोपशमी प्रसन्नसलिलवत् औपशमिकसम्यक्तववान् । क्षाधिक-
सम्यक्तववान् विट्ठेरो विमलसलिलवत् ॥ १९ ॥ क्षायोपशमिकौपशमिकसम्यक्तवयोर्मण्येऽत्र विशेषः । औपशमिको न वेदयति प्रदेशतो वापि
मिथ्यात्वम् ॥ २० ॥ उच्यतेः मायादानौपशमिकं भवतः पञ्चवारान् । वेदकक्षायिकान्येऽन्यारं अमंन्यवारान् क्षायोपशमिक ॥ २१ ॥ सम्यक्तत्वे च लब्धे

समी ॥ २१ ॥ सम्मत्तमि य लद्धे, पळिपपहुत्तेण सायआ दुज्जा । चरणोवसमखयाणं, सागर सखतरा हुंति ॥ २२ ॥
 उत्तार वूरतीरे, फुडिण जाणमि मज्जमाणस्स । पुरिसस्स जलहिमज्जे, जह फलयासायण सरणं ॥ २३ ॥ तह संसारसमुद्धे,
 दुत्तारे दुसह जलहिगंभीरे । जीउरस होइ सरणं, संमत्तासायण चेव ॥ २४ ॥ जह दुक्काले काले, असणविहीणस्स कस्सवि
 नरस । छुदियस्स होइ सहसा, परमत्तं किंपि पुग्गेहि ॥ २५ ॥ तह वूसमए काले, पमायबहुलस्स जीववग्गस्स । दुहियस्स
 होइ सहसा, सम्मत्तं अमयानिस्संदं ॥ २६ ॥ चिंतामणी मणीणं कप्पतरु तरुवराण जह पवरो । तह सम्मत्तं पवरं, भणियं
 सखाणवि गुणाणं ॥ २७ ॥ क्षायोपशमिकं सम्पग्दर्शनं क्षायिकं तथा । चिन्तारत्नमिवासाद्य, दुर्लभं भववारिधौ ॥ २८ ॥
 विभर्ति हृदि यः शुद्धं, पञ्चातीचारवर्जनात् । हरिविक्रमवत्तस्य, विश्वविश्वातिशायिनी ॥ २९ ॥ जिनेन्द्रपदवी राजहंसीव करप-
 ङ्गजे । लीलागजे सदानन्दपदसंपत्तहोदरी ॥ ३० ॥ त्रिमिर्विशेषकं ॥ तद्यथा—अब्रामूद् भरतक्षेत्रे, हास्तिनागपुरे पुरे । हरिवेणो

विंशति-
॥४२॥

भुवो भर्ता, मयसां महसां पदम् ॥ ३१ ॥ निष्णानो जिनपूजायां, न दीनः साधुसेवने । सम्यक्वेऽतिस्थिरस्यान्तो, यो जज्ञे
सद्गुरोर्गिरा ॥ ३२ ॥ तस्य सीमन्तिनीसीमा, गौरीनाम प्रियाऽजनि । तयोश्च तनयो जज्ञे, विक्रमी हरिविक्रमः ॥ ३३ ॥
पितुरादेशतो राजकन्या धन्याद्वसंपदः । नृपयुनुः क्रमेणैव, द्वाविंशत्तमुद्वान् ॥ ३४ ॥ भुञ्जानः स सुखी तामिः, समं वेषः-
यिकं सुखम् । अहानि गमयामास, स्वर्वासीव कियन्त्यपि ॥ ३५ ॥ अथाष्टौ तस्य कुश्रदा, दुष्कर्मोदययोगतः । रोगा भोगा-
रयः प्रादुरासन् देहेऽतिदुस्तहाः ॥ ३६ ॥ आक्रन्दं कुरुते घोरं, ततो रङ्ग इवानिशम् । सर्वाङ्गे पीडितो रोगैः, राजसू रैतिव-
र्जितः ॥ ३७ ॥ वैद्या विद्याविदश्चक्रुर्यचाराननेकशः । जज्ञुरते- विफलास्तस्मिन्, कुपाने दानवत्परम् ॥ ३८ ॥ धनञ्जयामि-
धानस्य, यक्षस्याक्षततेजसः । पुराधिष्ठायकत्वेन, विख्यातस्याखिले जने ॥ ३९ ॥ ततस्तेन रुग्णावेगविषशीकृतचेतसा । गेने मि-
थ्यात्वमुद्वान्, स्वयमेवोपयाचितम् ॥ ४० ॥ वपुर्वल्मीकतो मेऽमी, काक्ष्वेयौ इवामयाः । यक्षराज ! प्रयास्यन्ति, यदि
त्वत्कानुभावनः ॥ ४१ ॥ तदा भक्ति करिष्यामि, यात्रोत्सवपुररसरम् । यमर्यानशतेनाहं, तव सेवकवत्सल ! ॥ ४२ ॥
त्रिभिर्विशेषकं । तस्मिन्वसरे तत्र, श्रीर्मांश्चन्द्रमुनीश्वरः । केवली समावासापीतुः, सर्वजीवदयामय ॥ ४३ ॥ तदागमं तदाकर्ण्य,
हरिषेणनरेश्वरः । आससाद् महानन्दं, कलापीवाम्बुदध्वनिम् ॥ ४४ ॥ ततोऽसौ सञ्जुना तेन, समं तत्र पवित्रहृत् । आगत्य
यतीनामीशं, विशामीशो नमोऽकरोत् ॥ ४५ ॥ राजसूनोर्जवात्तस्य, रुजः सर्वाः क्षयं ययुः । गुरोस्तस्यानुभावेन, रविणेव तमो-
ऽर्तयः ॥ ४७ ॥ जिनपूजनमुनिवन्दनसुपात्रदानादिपुण्यकर्माणि । विहितानि भावपूर्व, भवन्ति महते फलायाशु ॥ ४८ ॥

स्थान०

१ नमसा०

२ निमुम०

३ जज्ञिरे०

४ रोग०

५ नागाः०

६ महिषा०

ततस्तेषां प्रबोधाय, सर्वविद्भगवान्मुनिः । विदधे देशनामेव, सम्यग्धर्ममुवाश्रवाम् ॥ ४९ ॥ यदन कियते कर्म, तत्परनोपभुज्यते ।
मूलसित्तेषु वृक्षेषु, फलं शाखासु जायते ॥ ५० ॥ यस्मिन् देशे यदा काले, वयसा यादृशेन च । कृतं शुभाशुभं कर्म, तत्तथा
तेन भुज्यते ॥ ५१ ॥ यस्मात्पापेन दुःखानि, तीव्राणि विविधान्यपि । तस्मात्पापं न कर्त्तव्यं, परपीडाकरं क्वचित् ॥ ५२ ॥ पापेन
कर्मणा जीवा, नरके यातनाश्चिरम् । अनुभूय भवन्त्यन, नानामयभरार्दिताः ॥ ५३ ॥ हिंसकाः सर्वसत्त्वानां, ये नराः पापवृत्तयः ।
ते सर्वे शतशो राजन्, दुःखिताः स्युर्भवान्तरे ॥ ५४ ॥ जनैर्दयामिरपि संयतदेवतार्हद्गुर्वर्चनाप्रणतिमिश्र जपेस्तपोभिः ।
इत्युक्तपुण्यनिचयैरपचीयमानाः, प्राकृपापजा यदि रुजः प्रशमं प्रयान्ति ॥ ५५ ॥ अवान्तरे नमस्कृत्य, तं गुरुं नृपसृजंगौ । किम-
कारि मया पापं, प्रभो । प्राक्तनजन्मनि ? ॥ ५६ ॥ यौवने प्राभवन् येन, रोगा भोगापहा मम । उवाच केवलज्ञानी, तमेवं
करुणार्णवः ॥ ५७ ॥ प्राग्विदेहे भवानासीन्नृपतिः श्रीपुरे पुरे । पद्माक्षो नाम निर्वर्मा, कुकर्माऽऽरामसारणिः ॥ ५८ ॥ अन्यदा
गच्छता तेन, पापद्विव्यसनार्थिना । अदर्शि सुवतः साधुः, प्रपन्नप्रतिमः पथि ॥ ५९ ॥ तं मण्डुकमिवोत्क्षिप्य, कुन्तेन कुपितोऽ-
धिकम् । पापात्मोच्छालयामास, विहायसि शमीश्वरम् ॥ ६० ॥ पतितश्च मुनिर्मूर्खो, हतस्तेन दुरात्मना । विवेको न भवेत्प्रायो,
जन्तोर्दुर्गतिगामिनः ॥ ६१ ॥ मन्त्रीशत्रेष्टिसामन्तप्रमुखैः गौडपूरुषैः । ऋषिहत्यामहापापपूरणरितवियहम् ॥ ६२ ॥ सुखप्राज्या-
त्ततो राज्यात्तं निष्कावय नयोज्ज्वलः । तत्पुनः पुण्डरीकाक्षः, साम्राज्येऽस्थापि सोत्सवम् ॥ ६३ ॥ युगं । इतस्ततोऽन्यदा तेन,
प्रमता काननादिषु । मुनिं मारयितुं कोपादारब्धं दुष्टचेतसा ॥ ६४ ॥ साधुनाऽपि तत्तस्तेजोलेश्यया ज्वालितो नृपः । सप्तमे
नरके जातो, नारकोऽनेकदुःखभाण् ॥ ६५ ॥ द्विर्द्विः स नारकीभूय, नरकेऽप्यखिलेऽपि । कृष्णलेश्यो महापापैर्नितान्तं दुःखमन्वभूत्

विंशति-
॥४३॥

स्थान०

॥ ६६ ॥ अनन्तशस्ततस्तिर्यग्जातौ दुष्कर्मयोगतः । अज्ञानी तीव्रदुःखार्त्तो, ग्रामं ग्राममयं पुनः ॥ ६७ ॥ अकामनिर्जरायोगात्,
क्षपयित्वाऽप्य दुष्कृतम् । श्रेष्ठिनः सिन्धुदत्तस्य, सुतोऽमूर्ध गुणसुन्दरः ॥ ६८ ॥ तत्र युग्मम् । तस्याभवत् भ्रमा, दीनाक्षिषु दया-
लुता । अन्नदानैकनिष्ठस्य, धर्मबीजमनुत्तरम् ॥ ६९ ॥ प्रान्ते भोगपरित्यागात्तपर्यां तापसीमसौ । तपोभिर्दम्भनिर्मुक्तैः, पालया-
मास दुःसहाम् ॥ ७० ॥ ततस्तत्पुण्ययोगेन, त्वममृद्भुजोऽद्भुजः । अनन्नाभङ्गसौभाग्यशाली श्रीहरिविक्रमः ॥ ७१ ॥ त्रदपिह-
त्पाशुमेनाथ, भुक्तशेषेण सम्प्रति । यौषणेऽप्यभवदेहे, व्याधयस्तव दारुणाः ॥ ७२ ॥ यतः—दुःखं ददाति योऽन्यस्य, ध्रुवं दुःखं
स विन्दति । तस्मान्न कस्यचिद् दुःखं, दातव्यं दुःखभीरुणा ॥ ७३ ॥ पापदः पापमाप्नोति, दाता लक्षगुणं ततः । तस्मान्न दद्यान्मे-
धावी, पातकं जातु कस्यचित् ॥ ७४ ॥ तत्त्वशुश्रूषया सम्यग्, सुनीनां वन्दनात्तथा । तच्छेषकर्म निःशेषं, तत्राऽऽगात् साम्प्रतं
क्षयम् ॥ ७५ ॥ कर्माणुवर्गणाः क्षीणा, असंख्याता यदाऽङ्गिनः । तदा सत्तत्त्वशुश्रूषा, भवेद् भव्यस्य भावतः ॥ ७६ ॥
सम्यक् सत्तत्त्वशुश्रूषापरिणामवतः सतः । क्षीयन्ते तदक्षणाद् भूयो, वर्गणाः क्लिष्टकर्मणाम् ॥ ७७ ॥ मिथ्यात्वमोहनीयस्य, क्षयो-
पशमतरततः । उल्ललास रुचिरतस्य, धर्मं श्रीअर्हतोदिते ॥ ७८ ॥ सम्यक्त्वरत्नमासाद्य, गुरुरत्नाकरात्ततः । प्रमोदं परमं प्राप,
नृपसहस्रविक्रमः ॥ ७९ ॥ सम्यक्त्वगुणदोषादिबोधार्थं तस्य केवली । श्रीगुरुर्विदधे धर्मदेशनाममृतप्रपाम् ॥ ८० ॥ द्विविधस्यापि
धर्मस्य, मूलं सदृशनं स्मृतम् । तीर्थकृत्यदवीप्राप्तिनिमित्तं सिद्धिसाधनम् ॥ ८१ ॥ अनन्तपुद्गलावर्त्तान्, ग्रामं ग्रामं भवार्णवे ।
कोटाकोट्यब्धितः शेषां, विधति कृत्वाऽष्टकर्मणाम् ॥ ८२ ॥ अपार्द्धपुद्गलावर्त्तशेषाणां तु भवस्थितौ । सम्यक्त्वं लभते प्राणी,

१ पानीयशाला

ग्रन्थिमेदे कृते सति ॥ ८२ ॥ युग्मम् । तदनेकविधं रूपतमनेकगुणभूषितम् । सत्यद्वारोपमं मोक्षसपदं क्षाधिकादिकम् ॥ ८३ ॥
 इत्यादिदेशानां श्रुत्वा, प्रीतस्वान्तो नृपात्मजः । समहं गृहभागत्य, पञ्चातीचारवर्जितम् ॥ ८४ ॥ सम्यक्तवं पालयामास, निवास-
 मखिलश्रियाम् । कुर्वन् सद्धर्मकृत्यानि, तद्विशुद्धिविधित्तया ॥ ८५ ॥ युग्मं ॥ जिनेन्द्रभक्तिर्मुनिपर्युपास्तिः, सत्तीर्थसेवा करु-
 णाऽङ्घ्रिर्गे । श्रीरांश्वात्सल्यमुदासृज्या, सम्यक्तवनेर्मल्यकृते कृतानि ॥ ८६ ॥ महिषोपयाचितं यक्षो, धनञ्जयस्तमन्यदा । याचते
 न परं दत्ते, स पुनर्जिनधर्मवित् ॥ ८७ ॥ धर्मयन्धूमरकृत्यान्वदा साधून् वनस्थितान् । आगच्छन्तं निजावासं, कुमारं हरिवि-
 क्रमम् ॥ ८८ ॥ यक्षो निरीक्ष्य दुष्टात्मा, ज्वलन् क्रोधाग्निनाऽविकम् । उत्पाद्य मुद्गरं घोर, मारणार्थमधावत ॥ ८९ ॥ तदी-
 यमुकृतोल्लासात्पुर एव स्थितः परम् । स पापः प्रार्थयामास, सैरिमेयोपयाचितं ॥ ९० ॥ अवादीत् सदयस्वान्तः, साहसी हरि-
 विक्रमः । नाहं कुर्वे वधं जन्तोः, स्वप्राणान्तेऽपि कस्यचित् ॥ ९१ ॥ विगस्तु तव, देवत्वं, प्रौढैश्वर्यं विगस्तु ते । जानन्नपि
 यतो जन्तुघातं वाञ्छसि दुःखदम् ॥ ९२ ॥ त एव स्तुत्यतां यान्ति, देवदानवमानवाः । यदीयं मज्जति स्वान्तं, कारुण्यक्षी-
 रसागरे ॥ ९३ ॥ अहं तु केवलज्ञानिमुनीन्द्रस्य प्रसादतः । अमूर्खं रोगनिर्मुक्तस्तव नैव प्रभावतः ॥ ९४ ॥ ततो मुधा
 सुधास्वोदिन् कुतस्त्वं तत्समीहसे ? । महिषैरात्मनोऽयुक्ता, प्रीतिर्दुर्गतिदायिनी ॥ ९५ ॥ इति तद्वचसा कर्णाऽऽप्रेडितेन निपीडितः ।
 मुद्गरेण क्रुधा यक्षः, कुमारं तमताडयत् ॥ ९६ ॥ मूर्खयाऽसौ ततो मूमौ, छिन्नद्रुम इवापतत् । तथापि प्राणिहिंसायां, तन्मनो
 न मनागभूत् ॥ ९७ ॥ वनवातैः सतां स्वान्तैरिव शीततैरसौ । मुक्तमूर्खः समुत्तस्थौ, सेवकानां समं मुदा ॥ ९८ ॥ आप-

यपि दयादार्यं, ज्ञात्वा तद् हृदि विस्मितः । देवोऽवगृह्य तं सूतं वीर !, महिषैर्मै त्वदर्पितैः ॥ ९९ ॥ परं प्रणामं निर्माप,
 निर्माणमनसा मम । जीवन् याहि निजं वेदम्, नान्यया मुक्तिरस्ति ते ॥ १०० ॥ तमाख्यत् क्षितिमृषुषो, मिथ्यात्वतिमि-
 रान्धलम् । नाहं देवं नमस्कुर्ये, जीवहिंसागलीभसम् ॥ १ ॥ नत्वाऽर्हन्तं जगन्नाथमन्यं को हि निनंसति ? । सद्यः सुधारसं,
 पीत्वा, कः क्षाराम्भः पिपासति ? ॥ २ ॥ परं यदि दयाधर्मं, धत्से सम्यक्पूर्वकम् । तदानीं गौरवं कुर्ये, साधर्मिकतया तव,
 ॥ ३ ॥ एवं तदुक्तिमिः शान्तस्वान्तः पीयूषदृष्टिमिः । यक्षोऽपि विगलत्कोपः, सम्यग्दृष्टिजायत ॥ ४ ॥ सम्यग्धर्मातुभावेन,
 सोऽपि यक्षः प्रसन्तिमात् । तस्यानुचरवचके, साहाय्यं सर्वकर्मसु ॥ ५ ॥ आसाद्य पैतृकं, राज्यं, क्रमेण, हरिविक्रमः । एकात-
 पत्रमैश्वर्यं, जिनधर्मस्य विर्ममे ॥ ६ ॥ कलिद्विषयाधीशं, यमराजं यमोपमम् । निर्जित्य, यक्षसाहाय्यादहार्यप्रभुतास्पदम् ॥ ७ ॥
 जिनेन्द्रशासनं सौवशासनं च नयोज्ज्वलं । तस्मिन् देशे निधायासौ, महाराजोऽजनि कमात् ॥ ८ ॥ युग्मम् । जिनेन्द्रशासनात्
 स्यैर्यप्रमुखैः पञ्चमिर्गुणैः । सम्यक्त्वे निश्चलीचक्रे, स मनो मेरुवान्निजम् ॥ ९ ॥ सम्यग्दृशां प्रमोदार्थमथ, तेनावनीमुजा, । चक्रे
 तत्र जिनागारं, हैर्म हैमाचलोपमम् ॥ १० ॥ विधाय विविना तस्मिन्, चन्द्रकान्ताश्मनिर्मिताः । विदधे श्रीयुगादीशप्रतिमाः
 शनशो नवा ॥ ११ ॥ युग्मं ॥ सिद्धाचलोच्चयन्ताद्रिसम्मेतशिखरादिपुः । भक्तिनः पुण्यतीर्थेषु, पूजं पूजं जिनावलीम् ॥ १२ ॥
 सम्यक्तवं निर्मलीचक्रे, तथा श्रीहरिविक्रमः । मुनयोऽपि नमूवांसो, यथा तस्मै स्पृहालवः ॥ १३ ॥ युग्मं ॥ एकदाऽऽगाद्
 गुरुस्तन, राजा तं वन्दितुं ययौ । धर्मं श्रुत्वाऽग्रहीदीक्षां, पुत्रं राज्ये विवेशयः सः ॥ १४ ॥ (पुत्रं विक्रमसेनारूपं । विक्र-
 माक्रान्तशायवम् । क्रमेण- स्वपदे न्यस्य, न्यायधर्माभिवृद्धये ॥ १ ॥ श्रीमच्चन्द्रमुनीन्द्रस्य, समीपे संपमाश्रियम् । प्रपदे

चङ्गसंवेगाद्विचक्रमभूपतिः ॥ २ ॥ युग्मम् इत्यपि पाठान्तरं) अध्येष्ट द्वादशाङ्गानि, राजर्षिर्वीजबुद्धिमान् । जानपूर्वा क्रिया यस्मा-
 द्भवेत्सम्यक् शिवावहा ॥ १५ ॥ स्वगुरोर्देशनामेवमश्रीपीदन्यदा मुनिः । मतेऽन विंशतिस्थानतपस्तुल्यं तपो न हि ॥ १६ ॥
 विधिनाऽऽराधितेनान, तपसाऽनेन सदृशः । अमुन विजगद्दर्चुर्लभन्ते पदमद्भुतम् ॥ १७ ॥ तत्रापि नवमे स्थाने, निदानं
 सर्वसंपदाम् । सदृशनं विधा शुद्धं, पालनीयं प्रयत्नतः ॥ १८ ॥ श्रुत्वेति नवमं स्थानं, कुर्वन् सर्वजभक्तिभृत् । आचारैरष्टभिः
 शुद्धैः, सदा निःशङ्कितादिभिः ॥ १९ ॥ हरिविक्रमराजर्षिः, सर्वत्रौचित्यकृत्यवित् । निष्प्रकम्पमना जज्ञे, सम्यक्तवे गेरुशृङ्गवत्
 ॥ २० ॥ अन्यदा श्रीपुरे प्राप्तं, राजर्षिं तं रजोऽतिगम् । अमरो भरतक्षेत्राधिष्ठाताऽनादृतः स्वयम् ॥ २१ ॥ सविस्मयमना मान्यं,
 सम्यक्तवस्थिरतागुणैः । ससंभ्रमं समुत्थाय, नमश्चक्रे पुनः पुनः ॥ २२ ॥ युग्मं । तद्गुणाश्रद्धधानेन, देवो विश्वावसुस्ततः ।
 छद्मना तत्र सार्धेशरूपेणागत्य ऋद्धिमान् ॥ २३ ॥ सुधाद्रवमुचा वाचा, वाचंयममुवाच तम् । मुक्त्वा क्लेशकरीं दीक्षामार्हतीं नीर-
 सामिमाम् ॥ २४ ॥ कन्यामेतां गुणोपेतां, हेमकोटिसमन्विताम् । पाणौकृत्य मदादेशाद्वेदमाश्रमनिवासमृत् ॥ २५ ॥ मुद्गश्च भोगाननङ्गा-
 र्त्तितापनिर्वापवाः प्रपाः । देशाद्भोगसामग्री, यतोऽसौ सुकृताद् भवेत् ॥ २६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् । विरक्तो भवभोगेभ्यः, केनचिद्वेतुना
 यदि । अर्हन्मार्गमिमं मुक्त्वा, मूरिकशल्पसौख्यदम् ॥ २७ ॥ बौद्धधर्मं सुखासेव्यं, महत्पुण्यफलप्रदम् । नानातिशयसंपन्नमङ्गीकुरु
 मुनीश्वर ! ॥ २८ ॥ युग्मम् । इत्यादिभोगयोगोक्तिदर्शनान्तरयुक्तिभिः । चाल्यमानोऽपि नाचालीदार्हतात्तेन वर्त्मनः ॥ २९ ॥ त्यक्त्वा

॥४४॥

मायामसौ देवः, साक्षाद्मूय प्रमोदवान् । पुरो नाट्यविधि दिव्यं, विधाय बहुभङ्गीभिः ॥ ३० ॥ हरिविक्रमराजर्षि, सम्यक्तबोज्ज्वलचे-
तसम् । प्रणम्य परया भक्त्या, निर्ममे स्वस्तुतेः पदम् ॥ ३१ ॥ धन्यस्त्वमेव राजर्षे !, श्लाघ्योऽसि मरुतामपि । यस्यातिशायिनी
जैनधर्मे निश्चलतेदृशी ॥ ३२ ॥ अन्यतीर्थचमत्कारस्फुटद्वैभवदर्शनात् । जायते मूढदृष्टित्वं, प्रायः पूर्वविदामपि ॥ ३३ ॥ न परं
भवतस्तत्रभवतो भोगनृणां । मयोक्तिप्रेरितस्यापि, दृग्मोहो न मनागमूत् ॥ ३४ ॥ राजर्षिमिति संस्तुत्य, नाकी प्राप निजं
पदम् । सोऽपि सम्यक्तवपतात्मा, तीर्थकृत्पदमर्जयत् ॥ ३५ ॥ चारित्रं निरतीचारमाराध्य मुनिसत्तमः । द्वाविंशत्सागराशुष्को,
देवोऽभूद्विजये क्रमात् ॥ ३६ ॥ विमानाद्विजयाञ्च्युत्वा, महर्षिर्हरिविक्रमः । विदेहे पूर्वदिग्भागे, भविता जिनपुङ्गवः ॥ ३७ ॥
सम्यक्तवकाश्चनविशुद्धिकपोपलस्य, श्रुत्वा कथानकमिदं हरिविक्रमस्य । सदृशे निजमनो दृढपन्तु सम्यग्, येन स्वयंवरतया जिन-
संपदेति ॥ ३८ ॥

इति नवमस्थानके श्रीहरिविक्रमनृपतिकथानकम् ॥

अथ दशमस्थानके विवेकिना अर्हदादिषु त्रयोदशपदेषु सर्वोपधाविशुद्धः सर्वश्रेयोमूलं विनयो विधेयः, विनीयते-अपनीयतेऽह-
प्रकारं क्लृप्तकर्मानेनेति विनयः, स च सामान्यतः पञ्चधा, तद्यथा- * लोकोपचारविनयो, अर्थनिमित्तं च कामहेतुं च । भयविणय

१ देवानाम् * लोकोपचारविनयः अर्थनिमित्तं च कामहेतुश्च । भयविनयो मोक्षविनयो विनयः सल्लु यच्चथा भणितः । १ । अभ्युत्थान-
नपञ्जलिरामनदानं नातिभिपूना च । लोकोपचारविनयः देवतापूना च विभवेन । २ । अभ्यामृतनिष्ठोऽनुवर्तना देशान्तरानं च । अभ्युत्थानमज्ञानि-

मुक्खविणओ विणओ खलु पंचहा भणिओ ॥ १ ॥ अम्मुट्ठाणं अंजलि, आसणदाणं च अतिहिपूआ य । लोगोवयारविणयो,
 देवयपूआ य विहवेणं ॥ २ ॥ अम्भासवित्तिछंदाणवत्तणा देसकालदाणं च । अम्मुट्ठाणं अंजलि, आसणदाणं च अत्यकए ॥ ३ ॥
 एमेव कामविणओ भएवि नायव आणुपुष्पीए । मुक्खंमिवि पंचविहो, परूवणा तस्सिमा होइ ॥ ४ ॥ दंसणनाणचरित्ते, तवे य तह
 ओवयारिए चेव । एसो अ मुक्खविणओ, पंचविहो होइ नायवो ॥ ५ ॥ दवाण सबभावा, उवइहा जे जहा जिणिदेहिं । ते तह
 सहइह नरो, दंसणविणओ हवइ एसो ॥ ६ ॥ नाणं सिक्खइ नाणं, गुणेइ नाणेण कुणइ किच्चाइं । नाणी नवं न बंधइ, नाण-
 विणओ हवइ तम्हा ॥ ७ ॥ अट्ठविहं कम्मचयं, जम्हा रित्तं करेइ जयमाणो । नवमन्नं च न बंधइ, चरित्तविणओ हवइ तम्हा
 ॥ ८ ॥ अत्रणेइ तवेण तमं उवणेइं सग्गमुक्खमप्पाणं । तवम्मि विणयानिच्छियमई, तवविणओ हवइ तम्हा ॥ ९ ॥ अह ओवयारिओ
 पुण, दुविहो विणओ समासओ होइ । पडिख्वजोगजुंजण, तहय अणासायणाविणओ ॥ १० ॥ पडिख्वो खलु विणओ, काइयजोगे

रामनदानं चार्पकृते ॥ ३ ॥ एवमेव कामविनयो भवेऽपि ज्ञातव्य आनुपूर्व्या । मोक्षेऽपि पञ्चविधः प्ररूपणा तस्यैषा भवति ॥ ४ ॥ दर्शनज्ञानचारित्र्येपु
 तपमि तथौपचारिकश्चैव । एष च मोक्षविनयः पञ्चविधो भवति ज्ञातव्यः ॥ ५ ॥ द्रव्याणां सर्वभावा उपदिष्टा ये यथा जिनेन्द्रैः । तान् तथा श्रद्धधाति
 नरो दर्शनविनयो भक्त्येषः ॥ ६ ॥ ज्ञानं शिक्षते ज्ञानं गुणयति ज्ञानेन करोति कृत्यानि । ज्ञानी नवं न बध्नाति ज्ञानविनयो भवति तस्मात् ॥ ७ ॥
 जट्टविधकर्मचयं यस्मात् रित्तं करोति यतमानः । नवमन्यश्च न बध्नाति चारित्रविनयो भवति तस्मात् ॥ ८ ॥ अपनयति तपसा तम उपनयति स्वर्ग-
 मोक्षावात्मानम् । तपोविनयानिश्चिनमतिस्तपोविनयः स भवति तस्मात् ॥ ९ ॥ अथौपचारिकः पुनर्द्विविधो विनयः समासतो भवति । प्रतिरूपयोगयो-

य वायमाणसिओ । अट्टचउविहदुविहो, परुवणा तस्सिमा होइ ॥ ११ ॥ अचमुट्ठाणं अंजलि आसणदाणं अभिग्गहकिई अ ।
 सुस्ससणमणुगच्छण संसाहण कायअट्टविहो ॥ १२ ॥ हियमियमफरुसवाई, आलोइयभासि वाइओ विणओ । अकुसलमणोनिरोहो,
 कुसलमणउदीरणं चेव ॥ १३ ॥ पडिरुवो खलु विणओ, पराणुवित्तिमओ मुणेषवो । अप्पडिरुवो विणओ, नायवो केवलीणं
 तु ॥ १४ ॥ एसो भे पडिकहिओ विणओ पडिरुवल्लखणो तिविहो । चावन्नविहिविहाणं, विंति अणासायणाविणयं
 ॥ १५ ॥ तित्थयरसिद्धकुलगणसंघकिरियधम्मनाणनाणीणं । आयरिययेरुवज्झायगणीणं तेरसपयाणं ॥ १६ ॥ अणसायणा य
 भत्ती, बहुमाणो तहय वण्णसंजलणा । तित्थयरई तेस्स, चउगुणा हुंति चावन्ना ॥ १७ ॥—यथोक्तं विनयं कुर्वन्नहं दुर्गुर्वादिषु
 स्वयम् । धनवत्तीर्थकृलक्ष्मी, लभते भुवनाद्भुताम् ॥ १८ ॥ तथाहि—अनामूद्भरतक्षेत्रे, नगरी मृत्तिकावती । कल-

जना तथा चानाशातनाविनयः ॥ १० ॥ प्रतिरूपः खलु विनयः कायिकयोगे च वाचिकमानसिकौ च । अष्टचतुर्विधद्विविधाः प्ररूपणा तस्यैवा भवति
 ॥ ११ ॥ अम्पुत्थानमज्जलिरासनदानमभिग्रहकृतिश्च । शुश्रूषणाऽनुगमनसंसाधनानि काये अष्टविधः ॥ १२ ॥ हितमितापरुषवादीआलोच्यभापी वाचिकौ
 विनयः । अकुशलमणोनिरोधः कुशलमनउदीरणं चेव ॥ १३ ॥ प्रतिरूपः खलु विनयः परानुवृत्तिमयो मुणिस्यः । अप्रतिरूपो विनयो ज्ञानरूपः केव-
 लितो तु ॥ १४ ॥ एष भवद्भयः कथितो विनयः प्रतिरूपलक्षणस्त्रिविधः । द्वापञ्चाशद्विधिविधानं ब्रुवते अनाशातनाविनयम् ॥ १५ ॥ तीर्थिकरसिद्ध-
 कुलगणसद्वृत्तियाधर्मज्ञानज्ञानिनाम् । आचार्यस्थविरोपाध्यायगणिनां त्रयोदशानां पदानाम् ॥ १६ ॥ अनाशातना च भक्तिर्बहुमानस्तथा च वर्गसंख्यना ।
 तीर्थिकग्राह्यास्त्रयोदश चतुर्गुणा भवन्ति द्विपञ्चाशत् ॥ १७ ॥

भोल्लोसिमिर्गेहैर्नगरीतिप्रकाशिनी ॥ १९ ॥ तस्यामासीज्जितारातिर्जितारिः पृथिवीपतिः । गानभुक्तं सदा यस्य, मानसं परमोदकम् ॥ २० ॥ दत्तदानः सुपायेषु, मुदत्तः श्रावकाग्रणीः । सच्चरित्रपविनात्मा, तथा तत्राभयद् गृही ॥ २१ ॥ सर्वे सम्यग्दृशामग्रेसरं पौरा विवेकिनम् । यं सर्वत्र पुरोधाय, कुर्वते पुण्यसंततिम् ॥ २२ ॥ अमृतां तनयौ तस्य, वेदमाधारधुन्वरौ । आद्यो धनोऽनवद्यात्मा, द्वितीयो धरणः पुनः ॥ २३ ॥ धनोऽमृच्छन्यमूर्द्धन्यः, सद्गुणैर्विभूतः पुरे । धरणः शरणं सर्वपाप्मनां क्रूरदृग्मनाः ॥ २४ ॥ कर्पूरपूरवत्कीर्तिर्यनस्याजनि सर्वतः । धरणस्यापकीर्तिस्तु, तत्राङ्गार इवावभौ ॥ २५ ॥ असहिष्णुरभद्रात्मा, धरणः करुणोज्झितः । धर्माधारं धनं हन्तुं, ततश्चिद्राणि वीक्षते ॥ २६ ॥ अपश्यंस्तानि पापात्मा, धरणो धनमभ्यधात् । आवाभ्यां गम्यते बन्धो !, धनमर्जयितुं क्वचित् ॥ २७ ॥ आश्रयोजायते तत्र, भाग्याभाग्यपरीक्षणम् । तेजो विमृग्मते पुंसो, न हि देशान्तरं विना ॥ २८ ॥ अजानंस्तस्य कौटिल्यं, ज्यायानृजुतया ततः । अतुजेन समं देशान्तरं प्रति स जग्मिवान् ॥ २९ ॥ धरणोऽयं धनं स्माह, गच्छंस्तुच्छमनाः पथि । संसारेऽत्र सुखं भ्रातर्धर्मात्स्यादधवाऽवतः १ ॥ ३० ॥ धर्मेणैव सुखं वत्स !, जायते नात्र संशयः । सर्पिर्दध्न इवावन्यामित्युवाच धनोऽपि तम् ॥ ३१ ॥ यतः—पुण्यमेकमनेकानां, सौख्यानां कारणं परम् । यथा संसारकार्येषु, लक्ष्मीः सर्वार्थसाधनम् ॥ ३२ ॥ अहो धर्मस्य माहात्म्यं, को वा वर्णयितुं क्षमः १ । स्युर्यदाभासमानेण, प्राणिनो

॥४६॥

१ हस्तिवत्प्रमानाहुतमाहतातृषि, सुखेन वामात् २ पर्वतरीणि ३ प्रमाणेन मानेन धरहितम् ४ अग्नेषामानन्ददायि पक्षे श्रेष्ठतया

विंशति-
॥४७॥

विश्वपूजिताः ॥ ३३ ॥ धरणोऽप्यवद्धातमिव्या किं भाषसे ? यतः । अधर्मादेव दृश्यन्ते, शर्माणि प्राणिनां भुवि ॥ ३४ ॥
इत्थं विवदमानाम्यामुक्तिपुक्तिप्रयुक्तिभिः । नेत्रार्पणपणस्ताम्यां, चक्रे रभसवृत्तितः ॥ ३५ ॥ क्वापि ग्रामे ततस्ताम्यां, पृष्टा दुष्टा-
शया नराः । भवेद्वर्माधर्माद्वा, देहिनां शर्म भो ! जनाः ? ॥ ३६ ॥ तैरुचे नास्तिकप्रायैः, पापादेव सुखं भवेत् । नास्ति
यन्मूर्खलोकानां, पुण्यपापफलज्ञता ॥ ३७ ॥ ततः क्रमना नेत्रे, धनस्य धरणोऽग्रहीत् । तत्रैव तं तयाऽवस्थं, मुक्त्वाऽगाच्च स्व-
येदमनि ॥ ३८ ॥ तेन पित्रोः पुरः प्रोचे, धनो व्याघ्रेण भक्षितः । सुतोऽन्तःकाननं तात !, तनोऽहं गृहमागमम् ॥ ३९ ॥
तद्वार्ताश्रवणात् शोको, विदधे जनकादिभिः । धनाभावो हि शोकाय, कस्य न स्यात् सचेतसः ? ॥ ४० ॥ इतश्चाद्भुतपु-
ण्यात्मा, वनदेवतया धनः । दिव्याञ्जनप्रयोगेण, निर्ममे निर्मलेश्चणः ॥ ४१ ॥ तदञ्जनमुपादाय, दत्तं देवतया तया । सुभद्रपुर-
मायासीत्, सुदत्तश्रेष्ठिसुस्ततः ॥ ४२ ॥ अरविन्दनरेन्द्रस्य, पुत्री तत्र प्रभावती । कलाकलापनिष्णाता, सौभाग्यरसवाहिनी
॥ ४३ ॥ यौवनेऽप्यभक्तप्राच्यपापकर्मावुभावतः । मृगनेत्राऽपि हृन्नेत्रा, कपालोत्कटरोगतः ॥ ४४ ॥ यः करोति नरे-
न्द्रस्य, सुतां सज्जेश्णामिमां । अर्द्धराज्यश्रियं तस्मै, दत्ते राजाऽनया समम् ॥ ४५ ॥ आकर्ण्योद्योषणामेवं, धनो
धन्यजनाग्रणीः । दिव्याञ्जनाञ्जनेनाशु, तामुज्ज्वलदृशं व्यधात् ॥ ४६ ॥ प्रीतः पृथ्वीपतिस्तस्मै, समेतोऽं सुतया
तया । अर्द्धराज्यश्रियं प्रादान्, सन्तः सत्यगिरो यतः ॥ ४७ ॥ धनस्य राज्यलाभादिस्वरूपममृतस्रवम् । निशम्य

स्थान०

स्वजनाः सर्वे, जहर्षुर्धरणं विना ॥ ४८ ॥ जनकादेशतस्तत्र, धरणो धनसन्निधौ । दुष्टशयतया यातो, मिलनव्याजतोऽन्यदा
 ॥ ४९ ॥ धनेन भूधनेनापि, मुकृतोन्नतचेतसा । सौदैर्यस्नेहतोऽतोषि, धरणः स्वश्रियोऽर्पणात् ॥ ५० ॥ धनस्याद्भुतमैश्वर्यं,
 परं प्रेक्ष्य ॥ मत्सरी । राजानमन्यदाऽवादीदरविन्दं रहस्यदः ॥ ५१ ॥ श्वपाकः स्वसुतादानाद्धनो गौरवितस्त्वया । कुरुते नग-
 रीलोकं, लोकनाथ ! मलीमसम् ॥ ५२ ॥ तद्गिरा कुपितस्वान्तो, राजा मारयितुं धनम् । अचिन्तयत्परं दैवात्स पृवामारि-
 तज्जनैः ॥ ५३ ॥ यतः—पद्भिर्मसैस्तथा पक्षैः, पद्भिरेव दिनैः किल । अत्युग्रपुण्यपापानां, फलमनैव जायते ॥ ५४ ॥
 सप्तमं नरकं प्रापद्, धरणः पापकर्मणा । निष्कलङ्को धनश्चासीत्, सत्कृती नभसो गिरा ॥ ५५ ॥ तत्स्वरूपं परिज्ञाय, संवे-
 गामृतसागरः । आकार्य पितरौ तत्र, पवित्रौ पुण्यसंपदा ॥ ५६ ॥ सुतं मलयकेतुं स्वं, निवेदय पितुरन्तिके । भुवनप्रभसूरीणां,
 पार्श्वे दीक्षामशिश्रियन् ॥ ५७ ॥ युग्मम् । अधीत्यैकादशाङ्गानि, सहोपाद्वैरजायत । भावसाधुः प्रसन्नात्मा, निस्तरङ्गपयोधिवत्
 ॥ ५८ ॥ भावसाधुलक्षणं यथा—निर्वाणसाधकान् योगान्, यस्मात्साधयतेऽनिशम् । समश्च सर्वभूतेषु, तस्मात्साधुरुदाहृतः
 ॥ ५९ ॥ क्षात्यादिगुणसंपन्नो, भैष्यादिगुणमपितः । अप्रमादी सदाचारे, भावसाधुस्त्वसौ स्मृतः ॥ ६० ॥ सूत्रार्थपौरुषीयुक्त्या,
 व्रजन् ग्रामपुरादिषु । धनर्षिरन्यदाऽश्रौधीन्मुखाम्भोजाद् गुरोरिति ॥ ६१ ॥ विनयेन गुरोस्तोषः, सम्यग्ज्ञानं ततो भवेत् ।
 सददर्शनमतः सम्यक्चारित्र्यं परमं ततः ॥ ६१ ॥ तस्माच्च संवरस्तस्मात्तपस्तस्माच्च निर्जरा । ततः कर्मक्षयस्तस्मात्केवलज्ञानमु-

॥४७॥

विंशति-
॥४८॥

ज्ज्वलम् ॥ ६२ ॥ मुक्तिश्रोतंगमस्तस्मात्तस्मात्सुखमनन्तकम् । सर्वेषां श्रेयसामेवं, विनयो मूलकारणम् ॥ ६३ ॥ प्रतिरूपा-
शातनाभिः, पदपट्टिधा भवेदसौ । तत्राद्यश्चतुर्दशधा, कायवाक्चित्तमेदतः ॥ ६४ ॥ अम्युत्थानं तदालोकेऽमियानं च तदागमे ।
शिरस्यञ्जलिसंश्लेषः, स्वयमासनदौकनम् ॥ ६५ ॥ आसनाभिग्रहो भक्त्या, वन्दना पर्युपासनम् । तद्यानेऽनुगमश्चेति, विनयः
कायिकोऽष्टधा ॥ ६६ ॥ चतुर्धा वाचिकः पथ्यमृद्वल्पालोच्यभावणैः । द्विधाऽऽन्तरस्तु सदसन्मनोवृत्तिनिवृत्तितः ॥ ६७ ॥ सङ्घः
कुलं गणो धर्मः, पञ्चापि परमेष्ठिनः । ज्ञानं क्रिया च स्याविरा, ज्ञानी चेति पृथक् पृथक् ॥ ६८ ॥ आशातनापरित्यागो,
भक्तिः सन्मानसंस्तुती । चतुर्भिर्गुणितेष्वेपु, त्रयोदशपदेष्ट्विति ॥ ६९ ॥ द्वापञ्चाशद्विधोऽन्यस्तन्, पदपट्टिर्द्वयमीलने । तं कुर्वन्नि-
रतीचारं, मुनिरार्हन्त्यमश्नुते ॥ ७० ॥ श्रुत्वेति स्वगुरोर्वाधं, सर्वाङ्गानां शुभायतिः । तदा धनमुनिर्धन्यान्, स जगद्देव्यभिग्र-
हान् ॥ ७१ ॥ मनोवाक्चतुभिः कार्यो, विनयः परमेष्ठिषु । विशेषाद् गुरुरादेषु, सर्वश्रेयोविधापिषु ॥ ७२ ॥ ततः प्रशंसपा-
मास, सम्यग्विनयतत्परम् । तपोधनं धनं धरिः, सुधासोदरया मिरा ॥ ७३ ॥ बाह्यैस्तपोभिः क्लिश्यन्ते, युगकौटिं जडाशयः ।
मुक्तेरौपयिकं चैनपिकं त्वेकं न जानते ॥ ७४ ॥ गुणानां विनयो राजा, गीयते जिनशासने । यं विना निष्फलाः सर्वे, गुणाः
शमदमादयः ॥ ७५ ॥ पशोभयविशुद्धात्मा, विनयं कुरुते यतः । चक्रवर्ती नमत्युच्चैर्न पुनः प्राकृतो यतिः ॥ ७६ ॥ विधिना
विनयं कुर्वन्नर्हदादिषु संयमी । भुञ्जानोऽप्युपवासस्य, प्रत्यहं लभते फलम् ॥ ७७ ॥ इति, त्रिधा शुद्धं ततस्तन्वन्, विनयं
विकसन्मनाः । परमेष्ठ्यादिषु सद्बोधिवीजायापिपदेष्ट्वसौ ॥ ७८ ॥ गुरुणा सह सांकेतपुरोयानविमूषणम् । आयासीद्वन्दितुं

स्थान०

देवान्, चैत्ये श्रीकृष्णभगवतो ॥ ७९ ॥ मुद्रानिर्मितपाणिपद्मवटनां शीषाञ्जलीनां विधिः, सूत्रार्थोभयसंपदामधिमनो नित्योपयो-
गात्मताम् । नेत्रन्यासानिजाङ्घ्रिघण्टजगतिगासादभागस्थितिः, यः सम्यक्कृत्वे स एव सुकृती चैत्ये विनीतः स्मृतः ॥ ८० ॥
इत्यादि चैत्यविनयं, विधिवत्कुर्वतो मुनेः । नागेन्द्रो धरणस्तत्र, जिनं वन्दितुमागमत् ॥ ८१ ॥ मनोनिश्चलतां तस्य, ज्ञातुं
तिनयकर्मसु । नानोपसर्गनिर्माणात्तदा विश्वोभमातनोत् ॥ ८२ ॥ नागेन्द्रनिर्मितैर्नागेर्वेष्टितोऽसौ सगन्ततः । दष्टो ह्रष्टैश्च नो
चैत्यविनयाद्व्यचलन्मनाम् ॥ ८३ ॥ विनये मेरुवद्वीक्ष्य, निश्चलाङ्गं मुनिं ततः । प्रत्यक्षीभूय भोगीन्द्रः, प्रणम्य गुरुमब्रवीत्
॥ ८४ ॥ विनयं कुर्वताऽनेन, विशुद्धं श्रीजिनादिषु । किमासादि फलं ? रमाह, गुरुस्तीर्थकृतः पदम् ॥ ८५ ॥ मुनिमताङ्घ्रिकां
नत्वा, ततस्तं त्रिः परीय च । स्वधाम्नि जग्मिवान् वेगात्तद्गुणै रञ्जिताशयः । ८६ आराध्य निरतीचारं, संयमं धनसंयमी ।
क्रमेण त्रिदशो जज्ञे, सहस्रारे स्फुटद्युतिः ॥ ८७ ॥ ततश्च्युतो विदेहेषु, विनयाराधनात्पुनः । धननामा मुनिर्भावी, जिनेन्द्रो
जगदीश्वरः ॥ ८८ ॥ एवं धनपिचरितं दुरितापहारि, श्रुत्वा सृजन्तु विनयं गुणवत्सु सम्यग् । येन विलोकजनवाञ्छितपुण्य-
पुण्या, तीर्थद्वारस्य पदवी न दवीयसी स्यात् ॥ ८९ ॥

॥ इति श्रीदशमस्थानके धनमुनीश्वरकथानकं समाप्तम् ॥

अथैकादशस्थानकाधिकारः—तत्रोभयसन्ध्यं सायायिकादीनि षडावयवकानि सूत्रार्थसंपत्सावधानतया विधिवद्विधेयानि,

१ गुनिर्यम्

भाविष्यपदेशान्तरतया स्वल्पकालं, तच्च प्रथमचरमतीर्थकरतीर्थे भरतैरवतक्षेत्रेषु प्रथमशैश्वस्य यावन्महामतारोपो न विधीयते तावद्
 ज्ञेयं, पश्चाच्छेदोपस्थापनीयचारित्रं, आत्मनः कथां यावदारते यत्तद्यावत्कायिकं, यावज्जीवमित्यर्थः, तच्च भरतैरवतक्षेत्रेषु श्रीअजि-
 तादिद्वाविंशतितीर्थकरसाधूनां विदेहसाधूनां चावसेयं, तस्य लाभः श्रीजिनागमे एवं निवेदितो यथा—सायायिकोपचातिज्ञाना-
 वरणीयदर्शनावरणीयमिध्यात्वमोहनीयकर्मणां सर्वघातिषु स्पर्धकेषु उद्घातितेषु सत्सु देशघातिषु स्पर्धकेषु अनुद्घातितेषु अन-
 न्तगुणपृथ्व्या प्रतिसमयं विशुद्ध्यमानः शुभशुभतरपरिणामवान् प्राणी भावतः सामायिकस्य पूर्वाक्षरं ककारं लभते, एवमनन्तगुण-
 पृथ्व्यैव प्रतिसमयं विशुद्ध्यमानः सन् रकारादिवर्णावलीमाप्नोति, एवं भावतः सामायिकस्य लाभो भव्यस्य भवति. यतः—⁺ कह
 सामाद्यलंभो १, तस्सष्टविचाइदेसवाचाई । देसोवचाई फड्डग अणंतवुइढी विमुद्धस्स ॥ ५ ॥ एवं ककारलंभो, सेसाणवि
 एवमेव कमलंभो ॥ इत्यादि, तस्य चत्वारि एकार्थिकानि, सामं १ समं २ सम्यग् ३ इकं ४ चेति, इकशब्दो देशीयभाषया
 क्वापि प्रवेशार्थं गीयते, तत्र द्रव्यभावाभ्यामेतानि द्विविधानि, द्रव्यसामं मधुरपरिणामं शर्करादिद्रव्यं, द्रव्यसमं तुलारूढं द्रव्यं,
 द्रव्यसम्यग् क्षीरखण्डादियुक्तिः, द्रव्यमिकं सूत्रे मुक्ताकलापस्य चयनं चितिः प्रोतनमित्यर्थः, यतः—^{*} मधुरपरिणाम सामं
 १ समं तुला २ क्षीरखंडशुद्ध ३ समं । दोरे हारस्स चिई ४ इगमेयाइं तुं ददंमि ॥ ६ ॥ भावसामादिस्वरूपं त्वेवं यथा

⁺ कथं सामायिकलाभः ? तत्सर्वोपघातिनो देशोपघातिनः । देशोपघातिषु स्पर्धकेषु अनन्तवृद्ध्या विशुद्धस्य ॥ ५ ॥ एवं ककारलाभः शेषा-
 णामपि एवमेव तस्य लाभः । ^{*} मधुरपरिणामं सामं समं तुला क्षीरखण्डयुक्तिः सम्यक् । दवरके हारस्य चित्तिरिक्तेनानि तु द्रव्ये ॥ ६ ॥

यतः—⁺ सामादयं १ चतुर्विंशत्यो २ वंदनं ३ पडिक्रमणं ४ काउरसंगो ५ पञ्चमखाणं ६, तत्र सामायिकं सम्यक्तवसासा-
मायिकादिभेदौ द्विधा. यतः—^{*} सामादयं च त्रिविधं सम्यक्तं सुअं तद्वा चरितं च । द्विविधं चैव चरितं अगारमणगारियं चैव
॥ १ ॥ तत्राद्यमौपशमिकादिभेदैः पञ्चधा, श्रुतसामायिकं द्वादशाङ्गीरूपं सम्यक्श्रुतं, चारित्रसामायिकमगागनगाराभ्यां द्विधा,
तत्राद्यं देशविरतिरूपं द्वादशवताराधनात्मकं, द्वितीयं सर्वसावयव्यापारकर्जनरूपं पञ्चमहाव्रतपञ्चसमितिविशुत्तिसावधानस्यानगारिणो
भवेत्, यतः—^{*} सावज्जयोगविराओ तिगुत्तो छसु संजओ । उवउत्तो जयमाणो, आया सामादयं होइ ॥ २ ॥ अथवा समानां
ज्ञानदर्शनचारित्राणामायो लाभः समायः, यद्वा समो रागद्वेषविप्रमुक्तो य आत्मवत्सर्वभूतानि पश्यति स समस्तस्यायो लाभः,
समो हि प्रतिक्षणमपूर्वैर्ज्ञानदर्शनचारित्रपर्यायैर्युज्यते, समाय एव सामायिकं मूलगुणानामाधारभूतं. यतः—सामायिकं गुणानामा-
धारः खमिअ सर्वभावानाम् । न हि सामायिकहीनाश्चर्यादिगुणान्विता येन ॥ ३ ॥ तस्माज्जगाद भगवान् सामायिकमेव निरु-
पमोपायम् । शारीरमानसानेकदुःखनाशस्य मोक्षस्य ॥ ४ ॥ यद्यपि सर्वमपि चारित्रं सकलसावयव्यापारपरिहाररूपत्वात्सामायिक-
मुच्यते, तथापि छेदादिप्रकारैर्नानात्वं भलते, तत्राद्यमविशेषतया सामायिकमुच्यते, तच्च द्विधा—इत्वरं यावत्कथिकं च, तत्रैत्वरं

⁺ सामायिकं चतुर्विंशतिभूतं. वन्दनं प्रतिक्षणं कायोत्सर्गः प्रत्याख्यानम्

^{*} सामायिकं च त्रिविधं सम्यक्तं श्रुतं तथा चारित्रं च । द्विविधं चैव चारित्रमगारिकमनगारिकं चैव ॥ १ ॥

^{*} सावज्जयोगविरा तिगुत्ता पदसु सत्यं । उपयुक्तो यत्मान आत्मा सामायिकः भवति ॥ २ ॥

भाविष्यपदेशान्तरतया स्वल्पकालं, तच्च प्रथमचरमतीर्थकरतीर्थे भरतैरवतक्षेत्रेषु प्रथमशैशस्य यावन्महाप्रतारोपो न विधीयते तावद्
 शेयं, पश्चाच्छेदोपस्थापनीयचारित्रं, आत्मनः कथां यावदास्ते यत्तद्यावत्कार्यकं, यावज्जीवमित्यर्थः, तच्च भरतैरवतक्षेत्रेषु श्रीअजि-
 तादिद्वाविंशतितीर्थकरसाधूनां विदेहसाधूनां चावसेयं, तस्य लाभः श्रीजिनागमे एवं निवेदितो यथा—सायायिकोपधातिज्ञाना-
 वरणीयदर्शनावरणीयमिष्यात्वमोहनीयकर्मणां सर्वघातिषु स्पर्धकेषु उद्धातितेषु सत्सु देशघातिषु स्पर्धकेषु अनुद्धातितेषु अन-
 न्तगुणवृद्ध्या प्रतिसमयं विशुद्ध्यमानः शुभशुभतरपरिणामवान् प्राणी भावतः सामायिकस्य पूर्वाक्षरं ककारं लभते, एवमनन्तगुण-
 वृद्धयैव प्रतिसमयं विशुद्ध्यमानः सन् रकारादिवर्णावलीमाप्नोति, एवं भावतः सामायिकस्य लाभो भव्यस्य भवति. यतः—[†] कह
 सामाद्वयलंभो ?, तस्सबविवाइदेसवाघाई । देसोवघाई फड्डग अणंतवुइठी विमुद्धस्त ॥ ५ ॥ एवं ककारलंभो, सेसाणवि
 एवमेव कमलंभो ॥ इत्यादि, तस्य चत्वारि एकार्थिकानि, सामं १ समं २ सम्यग् ३ इकं ४ चेति, इकशब्दो देशीयभाषया
 क्वापि प्रवेशार्थे गीयते, तत्र द्रव्यभावाभ्यामेतानि द्विविधानि, द्रव्यसामं मधुरपरिणामं शर्करादिद्रव्यं, द्रव्यसमं तुलारूढं द्रव्यं,
 द्रव्यसम्यग् क्षीरखण्डादियुक्तिः, द्रव्यमिकं सूत्रे मुक्ताकलापस्य चयनं चितिः प्रोतनमित्यर्थः, यतः—^{*} मधुरपरिणाम सामं
 १ समं तुला २ खीरखंडजुइ ३ समं । दोरे हारस्त चिई ४ इगमेयाइं तुं दहंमि ॥ ६ ॥ भावसामादिस्वरूपं त्वेवं यथा

[†] कथं सामायिकलाभः ? तत्सर्वोपधातिनो देशोपधातिनः । देशोपधातिषु स्पर्धकेषु अनन्तवृद्ध्या विशुद्धस्य ॥ ५ ॥ एवं ककारलाभः शेया-
 णामपि एवमेव तस्य लाभः । ^{*} मधुरपरिणामं सामं समं तुला क्षीरखण्डयुक्तिः सम्यग् । दवरके हारस्य चित्तिरिक्मेतानि तु द्रव्ये ॥ ६ ॥

१ आओवमाइ परदुक्खमकरणं रागदोसमज्झत्यं । नाणाइतियं तह आयपोअणं भावसामाई ॥ ७ ॥ जस्स सामाणिओ अप्पा, संजगे नियमे तवे । तस्स सामाइयं होइ, इइ केवलिभासियं ॥ ८ ॥ जो समो सबभूएसु, तसेसु थावरेसु अ । तस्स सामाइयं होइ, इइ केवलिभासियं ॥ ९ ॥ श्रावकोऽपि कृते चास्मिन्, यत्स्यात् भ्रमणवत्ततः । पुनः पुनरिदं कुर्यात्, क्षणिकं तु यदा तदा ॥ १० ॥ मनोदुष्पणिधानाद्यास्याज्याः पञ्चातिचारकाः । कुरूपश्चासकासादितीवदुःखौघदायिनः ॥ ११ ॥ त्यक्तार्तरौद्रव्यानस्य, त्यक्तसावधकर्मणः । मुहूर्तं समता या तां, विदुः सामायिकव्रतम् ॥ १२ ॥ इदमपि श्रावकस्य महते लाभाय भवति, यतः—
+ दिवसे दिवसे लक्ष्खं देइ सुवण्णस्स खंडियं कोई । इयरो पुण सामाइयं करेइ न पहुप्पए तस्स ॥ १३ ॥ सामाइयं कुणंतो समभावओ सावओ घडियदुगं । आउं सुरेसु बंवइ इत्तिपमिताइं पळियाइं ॥ १४ ॥ बाणवइ कोडीओ लक्खा गुणसट्ठि सहस्स

१ आत्मोपमया परदुःखाकरणं रागद्वेषमाध्यस्थम् । ज्ञानादित्रिकं तथाऽऽत्मप्रोतनं भावसामादयः ॥ ७ ॥ यस्य समान आत्मा संशये नियमे तपसि । तस्य सामायिकं भवति इति केवलिभाषितम् ॥ ८ ॥ यः समः सर्वभूतेषु त्रसेषु ग्थावरेषु च । तस्य सामायिकं भवति इति केवलिभाषितम् ॥ ९ ॥

१ निर्ध्याना

+ दिवसे दिवसं लक्षाः सुवर्णस्य खण्डिका ददाति कश्चित् । इतर पुनः सामायिकं करोति न प्रमरति तस्मै ॥ १३ ॥ सामायिकं कुर्वन् समभावतः श्रावको घटिकाद्विभक्तम् । आयुः सुरेषु चान्नाति एतावन्मात्राणि पल्यानि ॥ १४ ॥ छिनवतिः कोट्यः लक्षा एकोनषष्टिः सहस्राणि पञ्चविंशतिः । नव शतानि पञ्चविंशतिः सत्रिभागा अष्टभागा पल्यान्य ॥ १५ ॥

पणवीसा । नवसयपणवीसजुआ सतिहा अडभाग पळियस्स ॥ १५ ॥ तथा चतुर्विंशतिस्तवः—श्रीमदर्हतां सान्वयनामकीर्त्तनरूपो नामस्तवामिधानः, असावपि पदसंपदुपयोगतः सार्यक्तया द्विसन्ध्यं पठ्यमानो महते सुकृतोदयाय भवति, यतः— * चउवीसत्थाणुं भंते जीवे किं जणेइ ?, चउवीसत्थाणुं दंसणविसोहिं जणेइ, तथा—ससुआर्योपयोगेन, चतुर्विंशतिसंस्तवम् । यः पठेत्प्रयतात्माऽसौ, लभते तीर्थकृतपदम् ॥ १६ ॥ अथ किडाछोभद्वादशावर्त्तमेदैस्त्रिधा वन्दनं, यतः— * गुरुवन्दनमिह त्रिविधं, तं किडा छोभ बारसावत्ते । सिरनमणाइसु पढमं, पुण्णखमासमणहुगे वीयं ॥ १७ ॥ † तइयं तु छंदणहुगं, तत्थ मिहो आइमं सयलसंधे । वीयं तु दंसणीणं, पयट्टियणं च तइयं तु ॥ १८ ॥ अथ तु द्वादशावर्त्तवन्दनं विवेकिना श्रीगुर्वादीनां विधेयं, एतत्पञ्चनामा-दिद्वाविंशत्या द्वीरेद्विनवत्यधिकचतुःशतप्रकारशुद्धं विधीयमानं क्लिष्टकर्मनिर्जरायै भवति, यतः— † वंदणपणं भंते जीवे किं जणेइ ?, वंदणपणं जीवे नीआगोअं कम्मं खवेइ उच्चागोअं निव्वंइ, सोए च अप्पडिहयं आणाफलं निव्वत्ते इदाहिणभावं च णं जणेइ । वंदणयं साहूणं, जो सम्मं देइ गुणसयरयाणं । सो पावइ सयलसुहं, हरिष कम्मकरवयं कुणइ ॥ १९ ॥ दुओणयं अहाजायं, किइकम्मं बारसावयं ।

× चतुर्विंशतिस्त्वेन भदन्त । जीवः किं जनयति ? चतुर्विंशतिस्त्वेन दर्शनविशोधिं जनयति ।

* गुरुवन्दनमिह त्रिविधं तत् स्फुटस्तोभद्वादशावर्त्तान् । शिरोनमनादिषु प्रथमं पूर्णक्षमाश्रमणद्विकं द्वितीयम् ॥ १७ ॥

† तृतीयं तु वन्दनद्विकं तत्र मिथ आद्य सकलमङ्गे । द्वितीयं तु दर्शनिनां पदस्थितानां च तृतीयं तु ॥ १८ ॥

+ वन्दनकेन भदन्त ! जीवः किं जनयति ?, वन्दनेन जीवो नीचैर्गोत्रं कर्म क्षणयति उच्चैर्गोत्रं कर्म निवृत्ताति, सौभाग्यं चाप्रतिहतमाज्ञाफलं निर्वर्त्तयति दाक्षिण्येभ्यः च जनयति । वन्दनकं साधुभ्यो यः सम्पद्गुं गदाति गुणशतरतेभ्यः । स प्राप्नोति सकलसुखं हरिवत् कर्मक्षयं करोति ॥ १९ ॥

नतातिचारविशुद्ध्यर्थं जघन्येनान्तर्मुहुर्त्तप्रमाणः द्वितीयः कष्टाष्टकर्माष्टकजयार्थं कायोत्सर्गः श्रीचाहुबल्यादिवत्, यतः— * सो उस्सग्गो
 दुविहो चिद्धाए अमिभवे य नायवो । भिक्खायरिया ३ पढमो उस्सग्गमिजुंजणे वीओ ॥ २५ ॥ अट्ठविहंपि य कम्मं, अरि-
 मूअं तेण तज्जयद्वाए । अब्भुट्ठिया य तवसंजमंमि कुव्वंति निर्गंथा ॥ २६ ॥ * तस्स कसाया घत्तारि, नायगा कम्मसत्तुसेत्तरस ।
 काउसग्गमभग्गं, करंति तो तज्जयद्वाए ॥ २७ ॥ संवच्छरमुक्कोसं, मुहुत्तमद्धं तु अमिभवुस्सग्गो । चिद्धाउस्सग्गस्स उ कालपमाणं
 उवरि वुच्छं ॥ २८ ॥ अयं प्रत्याख्यानं—श्रुतप्रत्याख्याननोश्रुतप्रत्याख्यानभेदाभ्यां द्विविधं, तत्र श्रुतप्रत्याख्यानं पूर्वश्रुतप्रत्या-
 ख्याननोपूर्वश्रुतप्रत्याख्यानभेदाभ्यां द्विप्रकारं, तत्राद्यं नवमं पूर्वं प्रत्याख्यानप्रवादाख्यं, नोपूर्वश्रुतप्रत्याख्यानभेददेव यत् साम्प्रतं
 श्रीवीरतीर्थे वर्तते, नोश्रुतप्रत्याख्यानमपि मूलोत्तरगुणप्रत्याख्यानाभ्यां द्विविधं, तत्राद्यं सर्वदेशभेदाभ्यां द्विप्रकारं, एकैकमपि इत्वरं
 यावत्कथिकं च, तत्र पंचमहाव्रतरूपमूलगुणपालनरूपं इत्वरं प्रत्याख्यानं धम्मिल्लयेव ज्ञेयं, यावत्कथिकं च सर्वसाधूनां,
 श्रावकस्यापि पञ्चाणव्रतपरिपालनमयं, देशमूलगुणप्रत्याख्यानं च इत्वरं यावत्कथिकं च भवति, तत्र साधूनां त्रिविधत्रिविधेन प्र-

* स व्युत्सर्गः द्विविधश्चेष्टायामभिभवे च ज्ञातव्यः । भिक्षाचर्यायां प्रथम उपसर्गाभियोजने द्वितीयः ॥ २५ ॥

अष्टविधमपि कर्म अरिभूतं तेन तज्जयार्थम् । अभ्युत्थिताश्च तपःसंयमयोः कुर्वन्ति निर्ग्रन्थाः ॥ २६ ॥

* तस्य कपायाश्चत्वारो नायकाः कर्मशत्रुसैन्यस्य । कायोत्सर्गमभ्यं कुर्वन्ति ततस्तज्जयार्थम् ॥ २७ ॥ संवत्सरमुत्कृष्टः मुहुर्त्तान्तस्त्वभिभवोत्सर्गः ।
 चैष्टोत्सर्गस्य तु कालप्रमाणमुपरि वक्ष्ये ॥ २८ ॥

विंशति-
॥५२॥

न्याख्यानं, अगारिणां तु द्विविधविविधादिभेदेन, यतः—तं दुविहं सुअनासुअ, सुअं दुहा पुवमेव नोपुअं । पुवसुअ नवमपुव्वं, नोपुव्वसुअं इमं चेव ॥ २९ ॥ नोसुअपच्चक्खाणं मूलगुणे चेव उत्तरगुणे य । मूले सव्वे देसे इत्तरियं जावकहियं च ॥ ३० ॥ मूलगुणावि य दुविहा, समणाणं चेव सावयाणं च । ते पुण विभज्जमाणा, पंचविहा हुंति नायव्वा ॥ ३१ ॥ इति । पाणिवह-
मुसावाए, अदत्तमेहुणपरिग्गहे चेव । समणाणं मूलगुणा, तिविहं तिविहेण नायव्वा ॥ ३२ ॥ इति, उत्तरगुणप्रत्याख्यानमनेक-
विधमुपवासादिकभेदेन, यतः— * पच्चक्खाणं उत्तरगुणेषु खमणाइयं अणेगविहं । तेण य इह पगइयं तंपिय इणमो दसविहं तु ॥ ३३ ॥ अणागयमइकंत कोडीसहियं नियंटियं चेव । सागारमणागारं परिमाणकडं निखसेसं ॥ ३४ ॥ संकेयं चेव अद्वाए, पच्चक्खाणं तु दसविहं । सयमेवणपालणियं दाणुवएसे जहसमाही ॥ ३५ ॥ नवकारपोरसीए पुरिमइडेगासणेगठाणे य । आयंविहअभत्तडे, चरिमे य अमिग्गहे विगई ॥ ३६ ॥ दो चेव नमुक्कारे, आगारा छच्च पोसीए उ । सत्तेव य पुरिमइडे,

स्थान०

पुगासणगंमि अट्टेव ॥ ३७ ॥ सत्तेगठाणगरस ३ अट्टेव य अंबिलस्स आगारा । पंचेव अभत्ते छप्पाणि चरिम चत्तारि ॥ ३८ ॥ पंच चत्तरो अभिग्गहे निविड्ढि अट्ट नव य आगारा । अप्पाउरणे पंच ३ हवन्ति सेसेमु चत्तारि ॥ ३९ ॥ पच्च-
 क्खवाणंमि कए, आसवदाराइं हुंति पिहिआइं । आसववुच्छेएणं, तण्हावुच्छेएणं होइ ॥ ४० ॥ तण्हावुच्छेएण य अउलोवसमो
 भवे मणुरसाणं । अउलोवसमेण पुणो पच्चस्खाणं हवइ सुद्धं ॥ ४१ ॥ इति ॥ त्रिधोपयोगतस्तन्वत्तावश्यककियां सुवीः । लभते
 तीर्थकृत्स्नमी, श्रीमानरुणदेववत् ॥ ४२ ॥ तथाहि-अत्रैव भरतक्षेत्रे, नगरं मणिमन्दिरम् । तमो निरस्यते नित्यं, यथार्हन्मणिम-
 न्दिरैः ॥ ४३ ॥ तत्रासीन्नासितारातिर्भूपतिर्भणिशेखरः । यथार्थनामवान् जज्ञे, यस्यागैस्त्यागिषु क्षितौ ॥ ४४ ॥ तस्याभून्मणि-
 मालेव, मणिमाला मियाऽमला । भूषयन्ती सदा भर्तुः, सद्गुणा हृदयस्थलम् ॥ ४५ ॥ तयोः पुत्रोऽभवत्पात्रं, निस्त्रासगुणसंपदः ।
 श्रीमानरुणदेवाख्यः, क्षितिर्विरूपातविक्रमः ॥ ४६ ॥ सुमतिः सुमतिस्तस्य, मित्रं गन्धिसुतोऽजनि । सहायः सर्वकार्येषु, सुखदुःख-
 समाशयः ॥ ४७ ॥ मित्रेण सममन्येद्युर्यौवनोन्मादमन्थरः । वसन्ते क्रीडया क्रीडोद्याने भूपसुतोऽगमन् ॥ ४८ ॥ रुचिमान् रघयस्तस्मिन्,

॥ ३७ ॥ एतेकमानरुग्ग तु अट्टायेयाचामालस्याकारा । पधेयभत्तार्थे पट् पाने चत्तार ॥ ३८ ॥ पच्च चत्तारो (या) अभिग्गहे निर्विक्कवावट्ट नव
 चाकारा । अप्पावरणे पच्च तु भवन्ति शेषेषु चत्तार ॥ ३९ ॥ प्रत्याख्याने पृते आश्रयत्ताराणि भवन्ति विहितानि । आश्रयवुच्छेदेन तृष्णावुच्छेदेन
 भवति ॥ ४० ॥ तृष्णावुच्छेदेन चाकुल उपशमो भवेन्मनुष्याणाम् । अतुलोपशमेन पुन प्रत्याख्यानं भवति शुद्धम् ॥ ४१ ॥

१ दाने २ महात्मम्

विंशति- ॥५२॥ त्वाख्याने, अगारिणां ॥ द्विविधत्रिविधादिभेदेन, यतः—तं दुविहं सुअनासुअ, सुअं दुहा पुअमेव नोपुअं । पुअसुअ नवमपुअं, नोपुअसुअं इमं चेव ॥ २९ ॥ नोसुअपअस्खाणं मूलगुणे चेव उत्तरगुणे च । मूले सव्वे देसे इत्तरियं जावकहियं च ॥ ३० ॥ मूलगुणावि य दुविहा, समणाणं चेव सव्वणाणं च । ते पुण विभज्जमाणा, पंचविहा हुंति नायव्वा ॥ ३१ ॥ इति । पाणिवह-मुसावाप, अदत्तमेदुणपरिग्गहे चेव । समणाणं मूलगुणा, त्रिविहं त्रिविहेण नायव्वा ॥ ३२ ॥ इति, उत्तरगुणप्रत्याख्यानमनेक-विधमुपवासादिकभेदेन, यतः— * पअस्खाणं उत्तरगुणेषु खमणाइयं अणेगविहं । तेण य इह पगइयं तंमिय इणमो वसविहं तु ॥ ३३ ॥ अणागयमइकंतं कोडीसहियं नियंटियं चेव । सागारमणागारं परिमाणकडं निखसेसं ॥ ३४ ॥ संकेयं चेव अद्दाण, पअस्खाणं तु दसविहं । सयमेवणपालणियं दाणुवएसे जहसमाही ॥ ३५ ॥ नवकारपोरसीए पुरिमइडेगासणेगठाणे य । आपविलअभत्तहे, चरिमे य अमिग्गहे विग्गई ॥ ३६ ॥ दो चेव नमुक्कारे, आगारा छव पोरसीए ॥ सत्तेव य पुरिमइडे,

स्थान०

* तद्विविधं श्रुतनौश्रुतात् श्रुतं द्विधा पूर्वं नोपुअं । पूर्वश्रुतं नवमं पूर्वं नोपुअं श्रुतमिदमेव ॥ २९ ॥ नोश्रुतप्रत्याख्यानं मूलगुणे चेव उत्तरगुणे च । मूले सर्वे देशे इत्यर्थं यावत्कथितं च ॥ ३० ॥ मूलगुणा अपि च द्विविधाः श्रमणानां देशे आषट्कणां च । ते पुनर्विभज्यमानाः पंचविधा भवन्ति ज्ञातव्याः ॥ ३१ ॥ प्राणिवहमुसावापे अदत्तमेदुणपरिग्रहेषु चैव । श्रमणानां मूलगुणाः त्रिविधत्रिविधेन ज्ञातव्याः ॥ ३२ ॥ प्रत्याख्यानमुत्तरगुणेषु क्षणमादिक-मनैरविशम् । तेन गेट प्रकृतं तदपीदं दशविधमुक्तम् ॥ ३३ ॥ अनागतमतिक्रान्तं कोटीमहितं नियन्त्रितमेव । साकारमनाकारं परिमाणकृतं निरय-शेषम् ॥ ३४ ॥ संकृतमद्वायामेव प्रत्याख्यानं तु दशविधम् । स्वयमेवान्पालनीयं, ज्ञानोपदेशयोर्यथासमाधि ॥ ३५ ॥ नवकारसहितं पौरुषी पुरिमार्धमे-वात्मनमेतन्प्रधानं च । आनामन्ममत्तार्थं चरमं चाभिग्रहो विवृतिः ॥ ३६ ॥ इत्येव नमस्कृते आकारौ पठेय पौष्ण्यां तु । सत्तेव च पूर्वनिष्पन्नाशनेऽप्येव

पुगासणभंमि अट्टेव ॥ ३७ ॥ सत्तेगठाणगरस ३ अट्टेव य अंबिलस्स आगारा । पंचेव अभत्तट्ठे छप्पाणे चरिम चत्तारि
 ॥ ३८ ॥ पंच चउरो अभिग्गहे निविड्ढु अट्ट नव य आगारा । अप्पाउरणे पंच उ हवंति सेसेसु चत्तारि ॥ ३९ ॥ पच्च-
 कखाणंमि कप, आसवदाराइं हुंति पिहिआइं । आसववुच्छेएणं, तण्हावुच्छेएणं होइ ॥ ४० ॥ तण्हावुच्छेएण य अउलोवसमो
 भवे मणस्साणं । अउलोवसणेण पुणो पच्चकखाणं हवइ सुद्धं ॥ ४१ ॥ इति ॥ विधोपयोगतस्तन्वत्तावश्यकक्रियां सुधीः । लभते
 तीर्थकृच्छ्रमी, श्रीमानरुणदेववत् ॥ ४२ ॥ तथाहि—अथैव भरतक्षेत्रे, नगरं मणिमन्दिरम् । तमो निरस्यते नित्यं, यमार्हन्मणिम-
 न्दिरैः ॥ ४३ ॥ तत्रासीन्नासितारातिर्मूपतिर्मणिशेखरः । यथार्थनामवान् जज्ञे, यस्त्यागैस्त्यागिषु क्षितौ ॥ ४४ ॥ तस्याभून्मणि-
 मालेव, मणिमाला प्रियाऽमला । भूषयन्ती सदा भर्तुः, सद्गुणा हृदयस्थलम् ॥ ४५ ॥ तयोः पुत्रोऽभवत्पात्रं, निस्त्रासगुणसंपदः ।
 श्रीमानरुणदेवाख्यः, क्षितिर्विख्यातविक्रमः ॥ ४६ ॥ सुमतिः सुमतिस्तस्य, मित्रं मन्त्रिसुतोऽजनि । सहायः सर्वकार्येषु, सुखदुःख-
 समाशयः ॥ ४७ ॥ मित्रेण सममन्येयुर्यौवनोन्मादमन्थरः । वसन्तेक्रीडया क्रीडोद्याने भूपसुतोऽगमत् ॥ ४८ ॥ रुचिमान् रचयंस्तस्मिन्,

॥ ३७ ॥ एतेकम्भानस्तस्य तु अष्टावेशाचामात्रस्याकाराः । पञ्चैवाभक्तार्थे पदं पाने नरभे चत्वारः ॥ ३८ ॥ पच्च चउरो (वा) अभिग्रहे निर्विहतापट्ट नव
 चाकाराः । अप्पावरणे पच्च तु भवन्ति शेषेषु चत्वारः ॥ ३९ ॥ प्रत्याख्याने कुले आश्रयद्वाराणि भवन्ति पिहितानि । आश्रयवुच्छेदेन तृणावुच्छेदेन
 भवति ॥ ४० ॥ तृणावुच्छेदेन चाकुल उपशमो भवेन्मनुष्याणाम् । अतुलोपशमेन पुनः प्रत्याख्यानं भवति शुद्धम् ॥ ४१ ॥

१ दानैः २ महात्मसु

विंशति-
॥५२॥

स्थान०

स पुपावचय र्ने । कन्या धन्यां व्यलोकिष्ट, काञ्चिद्दोलावलम्बिनीम् ॥ ४९ ॥ त्रैलोक्याद्भुतलावण्यां, पश्यन्तं तां सुलोच-
नाम् । निविडं ताडयामास, तं कामः कैङ्करिभिः ॥ ५० ॥ यतः—चित्रस्था अपि चेतांसि, हरन्ति हरिणीदृशः । किं पुनः
रमाविरमेरयिस्फारितविलोचनाः ॥ ५१ ॥ तस्मिन्नवसरे तन्नागतः कञ्चिन्नभश्चरः । उपादाय समिधं तं, तस्याज गहने वने ॥ ५२ ॥
त युद्धेन विनिर्जित्य, कुमारेण खगाधमः । चक्रन्द पातितो भूमौ, व्यथया तीव्रयाऽधिकम् ॥ ५३ ॥ तद्ब्राम्हाऽशनिवेगेन, क्रुधो-
त्क्षिप्य महौजसा । कुमारोऽक्षेपि गम्भीरे, कूपे पापीव दुर्गतौ ॥ ५४ ॥ पुण्यानुभावतस्तत्र, पपाताल्पजलावनौ । स्वरयीभूय
पुनः कूपात्, कथञ्चित्तिर्ययो बहिः ॥ ५५ ॥ कर्मानुकूल्यतस्तत्र, कथञ्चिन्मिलितेन सः । मित्रेणानुगतो गच्छन्, देशान्तरदिद-
क्षया ॥ ५६ ॥ लक्ष्मीदेवीगृहसत्तां, क्वचिदीक्षितवान्तरम् । दिव्याकरं तरौ बद्धपूर्वपादमधोमुखम् ॥ ५७ ॥ तत्समीपे च सुदती,
रुदती करुणस्वरम् । मूषणैर्निर्भितोद्योतां, दिव्याङ्गीं देवतामिव ॥ ५८ ॥ युग्मं । कुपारः करुणाम्भोधिरेभ्यथानां मृगेक्षणाम् ।
दुरवस्थामिमां शोऽयं, प्राप्तोऽस्ति सुकृती पुमान् ? ॥ ५९ ॥ साऽवक् विद्याधरस्वामी, भद्रायं मम वल्लभः । कुसुमावचयं कुर्वन्,
लक्ष्मीरमणकानने ॥ ६० ॥ लक्ष्मीदेवतया बद्धः, क्रुद्धयाऽत्र महाशय ! । मोचनीयस्त्वया विश्वोपकारस्फारचेतसा ॥ ६१ ॥ तस्या
याचं तदारुण्यं, कुमारस्तस्य मुक्तये । समभ्यर्च्य श्रियं भक्त्या, प्रस्तौति स्मौचिवीपतिः ॥ ६२ ॥ जय त्वं कमले देवि !, से-
वकामीष्टदायिनि ! । सुशसुन्नरश्रेणिसेव्यमानपदाम्बुजे ! ॥ ६३ ॥ तव प्रसादतो मातर्दोषा अपि गुणात्मस्ताम् । श्रयन्ति प्राणिनां
तस्मात्प्रसीद परमेश्वरि ! ॥ ६४ ॥ इति स्तुतिवचःप्रीता, पद्मा प्रत्यक्षतां गता । तमुवाच वरं वत्स !, वृणीष्व हृदयंगमम्

॥ ६५ ॥ साञ्जलिस्तां ततोऽवादीत्, प्रीतिमान् पृथिवीशसुः । अमुं विद्यावरं देवि !, मुञ्च विश्वाङ्घ्रिस्तले ! ॥ ६६ ॥ तद्विरा
 खेचरोऽमोचि, पद्मपाऽथ प्रसन्नया । परोपकारनिष्ठस्य, देवाः सेवामृतो यतः ॥ ६७ ॥ पुनर्जातमिवात्मानं, मन्वानः खेचरेश्वरः ।
 व्याजहार नराधीशनन्दनं नन्दिताशयः ॥ ६८ ॥ पुंरत्न ! रत्नगर्भेयं, भवता मूरजायत । स्वार्थादप्यधिको यस्य, परार्थो हृदयेऽभवत्
 ॥ ६९ ॥ यतः—शुद्धाः सन्ति सहस्रशः स्वभरणव्यापारमात्रोद्यताः, स्वार्थो यस्य परार्थ एव स पुमानेकः सतामग्रणीः । दुष्पूरो-
 दरपूरणाय पिबति श्रोतःपतिं वाडवो, जीमूतस्तु निदाघसंभृतजगत्संतापविच्छिन्नये ॥ ७० ॥ ततः प्रत्युपकारार्थं, कृतज्ञः खेचरे-
 श्वरः । प्रज्ञप्तिप्रमुखास्तस्मै, विद्या अर्पितवान् दश ॥ ७१ ॥ प्राप्तविद्यः श्रियं देवी, प्रणम्य परमादरात् । कुमारोऽथ समं व्योम-
 गामिना मुहृदाऽन्वितः ॥ ७२ ॥ पुरो व्रजन् तरुश्रेणिफलपुष्पसमाहितम् । अपश्यत् शान्तिनाथस्य, चैत्यं काञ्चननिर्मितम् ॥ ७३ ॥
 युग्मं ॥ पयोमिनिर्मलीभूय, चन्द्रकान्तविनिर्गतेः । प्रविश्य विधिना तस्मिन्, भृतो भावेन भूयसा ॥ ७४ ॥ अभ्यर्च्य प्रतिमां
 पुष्पैः, श्रीशान्तेः सौरभाद्भुतैः । पञ्चाङ्गेन प्रणामेन, प्रणम्य स्तुतवानिति ॥ ७५ ॥ श्रीशान्ते ! जगतां नेतर्निजात्मप्रतिबिम्बतः ।
 चिदानन्दमय स्वामिन् !, ममात्मानमलङ्कुरु ॥ ७६ ॥ विश्वसेननराधीशर्वशाकाशविवस्वति । पद्मोल्लासपदे दृष्टे, त्वय्यासीन्मे दि-
 नोदयः ॥ ७७ ॥ यस्ते धत्ते शिरस्याज्ञां, तस्याज्ञां नाथ ! मूर्द्धसु । संपन्नवसुधाभोगा द्योपामूपाश्च कुर्वते ॥ ७८ ॥ त्वद्भक्तिकलिता
 मुक्तामया दृढगुणान्विताः । वक्षःस्थले विराजन्ते, हारा इव शिवश्रियः ॥ ७९ ॥ त्वत्स्वरूपमयं यस्य, सम्यक् स्वान्तं भवेद्विभो ! ।
 तस्य विश्वत्रयैश्वर्यपदवी न दवीयसी ॥ ८० ॥ यन्मनस्त्वन्मयीभावं, दुग्धाम्बुवद्विभो ! व्रजेत् । स एव सुकृती नूनं, भवेदासन्न-
 सिद्धिकः ॥ ८१ ॥ दूरीकृततमा विश्वविदुरः सद्गुणालयः । श्रीशान्तिर्ददतां शान्तिं, तीर्थेशोऽन्येऽपि शाश्वतीम् ॥ ८२ ॥ इति स्तुत्वा

जिनाधीशं, श्रीशान्तिं कान्तिभासुरम् । सोऽपश्यद्भारतीं देवीं, मण्डितां तत्र मण्डपे ॥ ८३ ॥ सर्वविद्वदनाम्भोजचतुष्पथप्रतिष्ठि-
 ताम् । भक्तितोऽसौ नमस्कृत्य, तां स्तौति रम सितश्रुतिम् ॥ ८४ ॥ सत्कान्यनादपञ्चाग्यां, भुवनत्रयचारिणी । देवी सरस्वती
 हंसी, रमतां यय मानसे ॥ ८५ ॥ यस्त्वद्वस्त्रमृगाङ्गमण्डलमिलत्कान्तिप्रतानोच्छलच्चञ्चन्द्रकचक्रचिन्तितकुरुक्कन्याकुलं ध्यायति ।
 याणी वाणि । विविधभङ्गगुरूपदमार्गम्यशृङ्गारिणी, नृत्यत्युन्मदनर्त्तकीव सरसं तद्वस्त्ररङ्गाङ्गणे ॥ ८६ ॥ इति स्तुतिसुधास्वादप्रसन्ना
 सा सरस्वती । वरं तस्मै ददौ वरम् ।, कन्यां शान्तिमतीं भवान् ॥ ८७ ॥ परिणीय पराह्लादपदं भवामिवाद्भुताम् । भ्याद्विद्या-
 धरस्यामी, योगीवेश्वर्यसंगतः ॥ ८८ ॥ युग्मं ॥ श्रीशान्तिवेश्वरस्वतरेण, ततो निर्गच्छता पुरः । दृष्टा शान्तिमती कन्या, लावण्यामृ-
 तसारिणी ॥ ८९ ॥ ततोऽसौ चिन्तयामास, दोलालीलावलम्बिनी । उद्याने या मयाऽदर्शितः, दर्शनानन्दकोमुदी ॥ ९० ॥ सैवेयं सुख-
 सर्वत्र, जीवितं जगतीतरे । उपकारी महानेप, व्योमगो मे ततोऽभवत् ॥ ९१ ॥ प्राच्यपुण्योदयादस्मिन्नानीतो विपिनेऽमुना ।
 येन लक्ष्मीमहोदयाः, सर्वैर्गुणलशालिनी ॥ ९२ ॥ युग्मं । कन्यापि तं तदालोक्य, कुमारं कामसन्निभम् । बभार परमां प्रीतिं,
 रोमान्ज्योद्वितकृन्तुका ॥ ९३ ॥ ऊर्ध्वलक्ष्मणकश्रेणैर्ग्रथिता सा सुमस्रजम् । भर्जपत्रं च गात्रेयं, स्वहस्तलिखिताक्षरम् ॥ ९४ ॥
 रथधारीपाणिना प्रेपीत्, तस्मै हार्दानुरागतः । मालामादाय तत्पत्रं, सोऽपि वाचितवान् यथा ॥ ९५ ॥ वेताढ्ये दक्षिणश्रेण्यां,
 नगरे शिवमन्दिरे । वज्रवेगोऽस्ति भूभर्ता, वज्रवेगा च तत्पिया ॥ ९६ ॥ तयोः शान्तिमती नाम्ना, नन्दनाऽहं वरार्थिनी ।
 नैमित्तिकगिरा सौवपितुरादेशतस्तथा ॥ ९७ ॥ पूजयन्ती प्रतिदिनं, श्रीशान्तिं भारतीं तथा । ध्याय्या समं सुखेनात्र, वसागि
 विजने वने ॥ ९८ ॥ पुण्यपुण्योदयादत्र, भारत्या सुप्रसन्नया । अपि नोऽस्ति वरो मह्यं, भवानत्रभवान् गुणैः ॥ ९९ ॥ समग्रोद्वा-

हसामग्रीसहित. प्रातरेष्यति । भवदागमनं श्रुत्वा, पिता मे मुदितोऽधिकम् ॥ १०० ॥ ततः प्रसादमाधाय, कृपाधाम नृपात्मज । ।
एकरानं त्वया स्येयं, वनेऽत्र हृदयंगमे ॥ १ ॥ अवगत्येति परार्थः, कुमारो हृदयंगमम् । पुष्पमालां हृदि न्यस्य, प्रीत्या प्रणयि-
नीमिव ॥ २ ॥ उन्निद्रस्नेहतो मुद्रां, निजनामाङ्कितामसौ । कन्यायै प्रेषयामास, धाम्या हस्ताम्बुजन्मना ॥ ३ ॥ वज्रवेगः
प्रेगे तत्रागम्य नीत्वा च तं पुरे । सुतामुद्राहयामास, ततस्तां रचितोत्सवम् ॥ ४ ॥ स विद्यामृद्दो तस्मै, पाणिमोचनपर्याणि ।
राज्यलक्ष्म्या समं दिव्यमणिमाणिर्यमण्डलीम् ॥ ५ ॥ तस्मिन्नवसरे नाट्योन्मत्तेन व्योमचारिणा । दुरात्मना हतस्तस्य, सुमतिः
परमः सुहृत् ॥ ६ ॥ प्रज्ञप्तिविद्ययाऽऽनीय, कुमारमृनयाऽपितः । न चिरस्यायिनी येन, विपत्सद्वृत्तशालिनाम् ॥ ७ ॥
॥ युग्मं ॥ विधाय विधिवद्विद्यासाधनं क्रमतः सुधीः । जित्वा च खेचरं नाट्योन्मत्तं संग्रामकर्मणा ॥ ८ ॥ सम्राट् विद्याध-
रश्रेणेः, सोऽमृद् मूरिपराक्रमः । धर्मो जयति सर्वस्मिन्निति सत्यापयन् पदम् ॥ ९ ॥ युग्मं ॥ सोऽन्यदा शुश्रुवे धर्मदेशनां
दयितासेख । चारणश्रमणस्वामिजयन्तस्वामिना कृताम् ॥ १० ॥ यथा—तीर्थे यात्रा विधेया निजकरकमलेः प्रजनीया जिने-
न्द्रा, धार्य सम्यक्व्रतनं मनसि निरुपमं जन्तवश्चातुकम्प्याः । देवं पात्रेषु दानं सुकृतितनुभृतो माननीया विमौयं, तीर्थशश्रीस्त्रि-
लोकीतलतिलकसमा प्राप्यते येन पुष्पां ॥ ११ ॥ ततोऽसौ तं नमस्कृत्य, सम्पन्नव्रतमूपितम् । शान्तिदेव्या समं सम्यग्, श्राद्ध-
धर्ममक्षिप्रियत् ॥ १२ ॥ शाश्वताशाश्वतान्यर्हच्चेत्यानि निखिलान्यपि । प्रणम्य भक्तितः सम्यग्दृष्टिनैर्मल्यहेतवे ॥ १३ ॥ जगृहेऽ-

रुग्गदेवेन, फलं सा राज्यसंपदः । विवेकी यत् श्रियं प्राप्य, सत्कार्यं न प्रमादति ॥ १४ ॥ युग्मं ॥ कृत्वाऽय वज्रवेगाय, श्रेणि-
द्वयप्राधियम् । शान्तिदेश्या सह श्रीमानरुणः स्वेचरेश्वरः ॥ १५ ॥ दिव्यं विमानमारुहः, प्रौढैर्विद्याधरेष्वृतः । नानाऽऽतोयनि-
गादेन, गर्जयन् व्योममण्डलम् ॥ १६ ॥ प्रापन् कृतोत्सवे पौरैः, पुरे श्रीमणिमन्दिरे । निजतातपदाम्भोजं, विनीतात्मा ननाम च
॥ १७ ॥ त्रिमिरिजेश्वरं ॥ गणेशेश्वरमपालः, स्वाङ्गजश्रीपिलोत्तनात् । रिदधे मुदितरचान्तः, सद्भुत्तावपरम्पराम् ॥ १८ ॥ निज-
राज्यपदे न्यस्य, तनयं मुनयोज्ज्वलम् । मुनिप्रभगुरोः पार्श्वे, राजा जग्राह संपमम् ॥ १९ ॥ श्रीमानरुणवेयोऽपि, प्रजो इव
निजप्रजाः । पालयन् दर्शयामास, पन्थानं न्यायधर्मयोः ॥ २० ॥ श्रीपद्मप्रभगीराङ्गं, पद्मशेखरमङ्गजम् । अजीजनत्क्रमाच्छान्ति-
देवी राज्यधुरन्धरम् ॥ २१ ॥ मधुमासेऽन्यदा गच्छन्, लीलोद्यानं स लीलया । गणेशेश्वरराजर्षिं, प्रशान्ताशेषकल्मषम् ॥ २२ ॥
दृष्ट्वा दृष्ट्युत्ससात्तामनगात्रं पुगे बहिः । सस्मार प्राक्तनीं जातिं, जगतीजोनिरात्मनः ॥ २३ ॥ तवाहि—शुक्तिमत्स्यां पुरा पुर्या,
मातारम्भान्वितोऽजनि । मूरुर्मा गृही श्रीमान्, वैद्यो विद्याविदग्रणीः ॥ २४ ॥ धनैकदृष्टिना नानाकूटयोगोपदेशतः । तेनायुर्वे-
दिना रुक्मो, लोहो नो वक्षितः शिखौ ॥ २५ ॥ तरयान्यदा गृहे कश्चिज्जेषजार्थी तपोनिधिः । गुरुणा प्रेषितः प्राप्नुमुनिधर्म-
इराङ्गान् ॥ २६ ॥ विशुद्धमौषधं तरयै, स वैद्यः प्रददौ स्वयम् । मुनिनाऽपि तदाऽऽदेशि, तरयेय हितहेतवे ॥ २७ ॥ प्राय-
श्रैकितिराक्तं शाग्यं, बह्वारम्भैरुकारणम् । पापशुततापाऽऽख्यातं, निमित्तं दुर्गतेः परम् ॥ २८ ॥ ज्योतिःशाग्यं चिकित्सा च, धातु-

वांशोऽथ वैद्यकम् । पात्रं विना न देयानि, पापव्यापृतिदर्शनात् ॥२९॥ तथापि भवता भद्र !, मुनीनां विरतात्मनाम् । कल्प्यौ-
 षधानि देयानि, यथायोगं स्वभक्तितः ॥ ३० ॥ संप्राप्तिर्बोधिवीजस्य, येनागामिनि जन्मनि । भवतोऽपि भवेन्नूनं, मुक्तिशर्म-
 निबन्धनम् ॥ ३१ ॥ यतः—गृहिणां गृहिधर्मस्य, सारमेतत्परं स्मृतम् । यथाशक्ति सुपात्रेषु, दानं यच्छुद्धवस्तुनः ॥ ३२ ॥
 ततः प्रमृति साधूनां, दयार्द्रहृदया मनाक् । क्वचित्क्वचिद्दौ कल्प्यौषधानि विविधान्यपि ॥ ३३ ॥ आर्तध्यानात्परं मृत्वा, स
 जजे वानराग्रणीः । वानरीणां पतिः पञ्चशतीनां काननावनौ ॥ ३४ ॥ सोऽन्यदा जातिमस्मार्षात्सशल्यमुनिदर्शनात् । यद् दृष्टा
 अपि जन्तूनां, साधवः स्युः शिवावहाः ॥ ३५ ॥ प्राग्भवाम्यासतः साधुमौगधीम्यामसौ व्यधात् । गतशल्यं भवाम्भोधेः, पारमाप
 च तत्क्षणात् ॥ ३६ ॥ न्यवेदि साधुना तस्मै, धर्मो निश्छद्मचेतसा । पीयूषादपरं किञ्चित्किमिन्दुर्भुवि वर्षति ? ॥ ३७ ॥ वा-
 नरोऽपि ततः प्राप्य, बोधिलाभं मनोहरम् । त्रिदिनीं पालयामास, सम्यग् सामायिकं व्रतम् ॥ ३८ ॥ ततोऽनशनमाराध्य, मुने-
 र्वाचा प्रशान्तहृत् । विपल्यायुरसौ स्वर्गे, सौधर्मे त्रिदशोऽजनि ॥ ३९ ॥ ज्ञानेनावधिना ज्ञात्वा, तं मुनिं गुरुसन्निधौ । गत्वा
 स्वरूपमाख्याय, नत्वा देवो दिवं ययौ ॥ ४० ॥ ततश्च्युतोऽभवद्देवोऽरुणदेवामित्रो नृपः । संस्पृत्येति निजां जातिं, सोऽप्य-
 नंसीन्मुनिं पुनः ॥ ४१ ॥ विमुच्य प्रतिमां तस्मै, धर्माशीर्वादपूर्वकम् । प्रददौ स मुनिर्वर्मदेशनाममृतस्रवाम् ॥ ४२ ॥ न्यग्रोधे
 दुर्लभं पुष्पं, दुर्लभं स्वातिजं पयः । दुर्लभं मानुषं जन्म, दुर्लभं जिनशासनम् ॥ ४३ ॥ कल्पद्रुस्पर्शपाषाणदक्षिणावर्त्तशङ्खवत् ।
 तत्रापि दुर्लभं राजन् !, तत्त्वश्रद्धानमान्तरम् ॥ ४४ ॥ जिनेन्द्रो देवता तत्र, सर्वज्ञः सर्वदोषहृत् । निश्छद्मब्रह्मपूतात्मा, सर्वसावद्य-
 हृद् गुरुः ॥ ४५ ॥ क्षमादिर्दशधा धर्मः, शिवशर्मपदं पुनः । एतानि त्रीणि तत्त्वानि, प्रणीतानि जिनागमे ॥ ४६ ॥ रत्नत्रयमिदं

सम्यग्, यः श्रद्धते शुभाशयः । तस्य भव्यत्वपाकेन, भवेच्चारिवयोग्यता ॥ ४७ ॥ तद्देशसर्वविरतिस्वरूपाभ्यां द्विधा स्मृतम् ।
 तत्रायं गृहिणां प्रोक्तं, द्वितीयं तु जितात्मनाम् ॥ ४८ ॥ देशचारित्रमाराध्य, प्राणी देवत्वमनुते । सिद्धिगामी भवेन्नूनम्, सर्व-
 संयमपालनात् ॥ ४९ ॥ मुहूर्त्तमात्रं चारित्रं, यदि रथान्निष्कपायिकम् । वैमानिकपदैश्वर्यं, भवेत्प्रायस्तदाऽद्भिनः ॥ ५० ॥ इत्याकर्ण्य
 गिरं साधोः, प्रबुद्धोऽसौ महीपतिः । पद्मशेखरपुत्राय, पवित्राय नयश्रिया ॥ ५१ ॥ वितीर्य निजसाम्राज्यं, निर्मिताशहिकोत्सवम् ।
 स श्रीप्रभसुनीन्द्रस्य, पार्श्वे शिष्याय संयमम् ॥ ४३ ॥ युग्मं ॥ शान्तिदेवी तदा देवी, संवेगरसंपूरिता । दीक्षां जग्राह
 जैनेन्द्रीमनेकां हःक्षपक्षमाम् ॥ ५३ ॥ अधीयन् द्वादशाङ्गानि, स्थानकानां फलं महत् । अन्यदाऽरुणराजर्षिः, शुश्राव गुरु-
 सन्निधौ ॥ ५४ ॥ पृक्कादशे पदे साधुः, सम्यग्ज्ञानोपयोगवान् । त्रिधा शुद्धेन विधिना, कुर्वन्नावदयकक्रियाम् ॥ ५५ ॥ तीर्थ-
 कृत्पदमाराधय, मोदते मुक्तिसंपदा । आवदयकोपयुक्तस्य, गुर्वी स्यान्निर्जरा यतः ॥ ५६ ॥ यतः—आवदयकेषु शान्तात्मा, सोप-
 योगमना मुनिः । दुर्जराण्यपि कर्माणि, तत्क्षणाज्झरति ध्रुवम् ॥ ५७ ॥ श्रुत्वेत्यरुणराजर्षिः, सोऽभिग्रहमजिग्रहत् । पञ्चधाऽपि
 परित्यज्य, प्रमादं विषमेष्वपि ॥ ५८ ॥ आवदयकेषु सर्वेषु, सदा सामायिकादिषु । सम्यक् स्वान्तोपयोगेन, त्रिधा कार्यो मयो-
 द्यमः ॥ ५९ ॥ युग्मं ॥ सामायिके ततः संयक्, संयमामलतावहे । कृतसम्यक्त्वनैर्मल्ये, चतुर्विंशतिसंस्तवे ॥ ६० ॥ कुर्व-
 न्निश्छद्वा सर्वत्र, सावधानतयोद्यमम् । राजर्षिस्तीर्थकृत्कर्म, खरात्ताकं विनिर्ममे ॥ ६१ ॥ चतुर्भिः कलापकं । षणमासावधि
 राजर्षेस्तस्याकारि परीक्षणम् । लक्ष्मीदेवतया घोरैरुपसर्गशतैरपि ॥ ६२ ॥ शब्दरूपरसस्पर्शविषयैः मुखहेतुभिः । क्वचिद्देवाङ्ग-
 नाञ्जनैरमन्दानन्ददायिभिः ॥ ६३ ॥ योगिनोऽपि स्पृहामानैर्हविभावप्रसरम् । प्रार्थितोऽपि स निर्यन्यः, स्नेहगर्भं पदे पदे

॥ ६४ ॥ अप्रातिकारिभिः क्वापि, दुर्वान्ये. क्रकचोपमे. । वृत्त दोषमुद्धोष्य, भर्तिततोऽप्यप्रियद्वरेः ॥ ६५ ॥ न रागद्वेष-
 कालुष्यनिर्मितं निर्ममाग्रणी. । अतीचारं परं कालातिक्रमं च मनागपि ॥ ६६ ॥ आनिन्ये समताशाली, प्रहोऽसौ वस्तुवेदिषु ।
 विशेषेण निधा शुद्धो, वस्त्वावश्यककर्मसु ॥ ६७ ॥ पञ्चभिः कुलकं । श्रीदेवी मुदितस्वान्ता, प्रादुर्भूय ततो मुनिषु । वन्दित्वा
 क्षमयामास, तन्वती सद्गुणस्तुतिम् ॥ ६८ ॥ धन्योऽसि त्वं महाभाग । वन्द्योऽसि स्वर्गिणामपि । शब्दादिकगुणग्रामैरभिरामैर्मगा
 कृतैः ॥ ६९ ॥ रागद्वेषोदयः क्वापि, भवतो भवतोयधेः । षणिमेन्द्रदयप्रायो, यस्य नासीन्मनागपि ॥ ७० ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥
 मायैण ब्रह्मवः सन्ति, द्रव्यावश्यककारिणः । सन्तीह कतिचिद्भ्राजावश्यकेषु स्ताः पुनः ॥ ७१ ॥ स्तुत्यैः बहुमानेन, नमस्कृत्य पुन-
 पुनः । श्रीर्जगाम निजं धाम, तद्गुणग्रामरञ्जिता ॥ ७२ ॥ चारित्रधर्ममाराध्य, क्रमाद्राजर्षिरुत्तमम् । देवोऽभूद् द्वादशे स्वर्गे, स्वर्गेश
 इव संपदा ॥ ७३ ॥ ततश्च्युतो विदेहेऽसौ, पदवीमर्हतोऽब्रुताम् । आसाद्यावद्यमुक्तात्मा, परमात्मा भविष्यति ॥ ७४ ॥ पुनं
 निशम्पारुणदेवमभूतो, वृत्तं जिनाधीशपदाभिभासुरम् । आवश्यकेष्वादितिरात्मशक्त्या, सदा विधेया विधियोपयोगान् ॥ ७५ ॥

॥ इत्येकादशस्थानकेऽरुणदेवकथानकं संपूर्णं ॥

अथ द्वादशस्थानके विवेकिना निर्मलं शीलं पालनीयं, यत-नृपु चक्री सुरेष्विन्द्रः, षड्वेषु श्रीजिनेश्वरः । यथा मुख्य-
 स्तथा ब्रह्मवतं सर्ववतेश्वपि ॥ १ ॥ चिन्तामणि- करे तस्य, तस्य कल्पद्रुमो गृहे । कामधुग् सविधे तस्य, यस्य शीलं
 समुज्ज्वलम् ॥ २ ॥ तद्याष्टादशभेद, यथा-दिव्यौदारिकामाना, कृतानुमतिकारितैः । मनोवाक्यायतस्त्यागो, ब्रह्माष्टादशवा मतम्

॥ ३ ॥ अथवा त्रिविध शील, यथा-सदाचारशील अष्टादशमहत्स्वालक्षण नवब्रह्मगुणिसनायनब्रह्मवतपालन च, यतः-+शुद्ध समा-
यामनिन्दणिज्जं, सहस्रसद्व्यसलक्षण च । वंभाभिधान च महाव्यति, सीलं तिहा केवलिनो वयंति ॥ ४ ॥ तच्च यतिमिः
सर्वाङ्गनापरिहाररूप दृष्टान्तचर्यसमाधिसहित मनोवाक्यायै कृतकारितानुमोदनावर्जनेन यावज्जीवं पालनीयं, गृहमेधिमिरित्वापरिगृ-
हीतविधवापणाङ्गनादिपरिहारेण स्पर्शरसनोपरूप यावज्जीवं पञ्चपर्यादौ स्वदारःनमिगमनं च पालनीयं, तथा शीलं त्रिविधधर्म-
साररूप सकललोकपूजनीय च, यतः-प्राणभूत चरितस्य, परब्रह्मकारणम् । समाचरन् ब्रह्मचर्यं, प्रजितैरपि पूज्यते ॥ ५ ॥ हरति
कुलकलङ्कं लुम्पते पापपङ्क, सुकृतमुपचिनोति श्लाघ्यनामातनोनि । नमयति सुरार्गं हन्ति दुर्गोपसर्गं, रचयति शुचि शीलं स्वर्ग-
मोक्षौ सलीलम् ॥ ६ ॥ * जो देइ कणयकोटिं, अहवा करेइ कणयजिणभवनं । तस्य न तत्तिय पुत्र, जत्तिय वंभएण
धरिण ॥ ७ ॥ † काएण वमचेरं, धरंति सथाउ जे अ सुद्धमणा । कप्पंमि उंभलोए ताणं नियमेण उव्वाओ ॥ ८ ॥ द्वादशे
निरतीचारं, तद्धार्यं पिशदं बुधे । जिनेन्द्रपदवी येन, प्राप्यते चन्द्रवर्मवत् ॥ ९ ॥ इहैव भरतक्षेत्रे, पवित्रजनसङ्घानि । माक-
न्दीपुरि पुण्यात्मा, चन्द्रवर्मा नृपोऽभवत् ॥ १० ॥ बद्धमुष्टिपि स्वर्गश्रियं सर्वेषु वैरिषु । रणे पच्छन् कृपाणोऽस्य, गतौकारो

+ शुद्ध समाचारोऽनिन्दनीय सहस्राष्टादशलक्षण च । द्वाभिधान च महाव्यति शीलं त्रिधा केवलिनो वदन्ति ॥ ४ ॥

* यो ददाति कतककोटी अथवा कारयति वनरजिनभवनम् । तस्य न तावत्पुत्रं, यावद्ब्रह्मभवे घृते ॥ ७ ॥

† तापो द्रष्टव्यं धारयन्ति गर्वायुषे ये च शुद्धमनसः । करुणे ब्रह्मलोके तेषां नियमेनोपपात ॥ ८ ॥

१ रत्न २ कृष्ण

वमूव न ॥ ११ ॥ विनयेन सम विद्या, साकं दानेन सपदः । निवासं विदधुर्यस्मिन्, भूभुजि ज्यायसि श्रिया ॥ १२ ॥ तस्य
 चन्द्रायली देवी, तिलोक्तीतिलकोपमा । आसीच्चिरसीमसौभाग्या, श्रीरामस्येव जानकी ॥ १३ ॥ तथा दयितेया भूमान्, श्रियेन
 पुरुषोत्तमः । प्रीतिमान् विरतो नित्य, नारीष्वन्यास्वजायत ॥ १४ ॥ तनान्यदा चतुर्ज्ञानजगच्चैश्वर्यः समागतः । श्रीमांश्चकेश्वरः
 सूरिस्तन्वन्नानातपै स्थितिम् ॥ १५ ॥ तुङ्गं सिंहासनं हैमं, मेरुशृङ्गमिवोज्ज्वलम् । तस्यासनकृते देवैर्मुदितैस्तन निर्ममे ॥ १६ ॥
 तमानन्तुं महीनेता, वनपालगिराऽगमत् । भक्तिमान् श्रेष्ठिसामन्तप्रमुखैर्नागरैर्वृतः ॥ १७ ॥ तनागच्छन् भुवः स्वामी, नयनानन्ददा-
 यिनौ । कायोत्सर्गासनौ साधू, सिन्धू इव शमश्रियः ॥ १८ ॥ निरीक्ष्य कनकाम्भोजदीर्घिती गुरुसन्निधौ । नत्वा सविस्मयस्वान्तः, मूरि-
 राजं व्यजिज्ञपत् ॥ १९ ॥ युग्मं ॥ अमुना मुनियुग्मेन, तिग्मांशूपमतेजसा । यौजने हेतुना केन, गृहीतं दुस्कर व्रतम् ? ॥ २० ॥
 गुरुः स्माह महाराज !, शृणु वैराग्यकारणम् । अनयोर्दधतोः साधुगुणानां सप्तविंशतिम् ॥ २१ ॥ कुशस्थलपुरे श्रेष्ठा, गदनः सदनं
 श्रियः । अजायत गुणश्रेणिसज्जसज्जनमण्डनः ॥ २२ ॥ आद्या चण्डा प्रचण्डा च, द्वितीया दयिते उमे । तस्याभूतां महापापमत्सरग्रस्त-
 चेतसौ ॥ २३ ॥ ययोरासीन्मनःप्रीत्यै, सततं कलहे लयः । न पुनः क्वापि सत्तेहं, स्वभर्तुः कलहेल्यः ॥ २४ ॥ चत्वारस्तनयास्तस्य, वेदमा-
 लङ्कृतिकौस्तुभाः । ताम्यां जाताः क्रमादासन्, मनोविश्राममूमयः ॥ २५ ॥ क्रमेण निर्ययौ लक्ष्मीस्तद्गृहाच्चिरसंचिता । कल-

॥५७॥

१ श्रिया २ भास्वान् ३ विविधतपोमर्यादम् ४ समुद्रौ ५ सुवर्णमन्तेजसौ ७ सूर्यं ८ आमनिति
 क्रिया उपचारोऽर्थो वा.

विशति-

॥५८॥

त्रयोस्तपोनित्यकैलहोद्रेजिता किमु ॥ २६ ॥ प्रचण्डासुखमृतात्मा, प्राप्नोऽपौ बहुमिर्दिनैः । चण्डालयेऽन्यदा श्रेष्ठी, यन्नवं स्वद-
तेऽधिकम् ॥ २७ ॥ चण्डा चण्डाशयोत्पाद्य, मुशलं विकटकृतिः । मुमोच सहसा हन्तुं, तं भर्तारमपि मुघा ॥ २८ ॥
तद्भयैव पुनः श्रेष्ठी, नष्टः पश्चाद् द्रुतं क्रमैः । तत्पृष्ठौ पन्नगीमूयायासीन्मुशलमप्यहो ॥ २९ ॥ समीपं स प्रचण्डाया, आगा-
क्षाकुलमानसः । ऊर्वशीव पुरुद्वर्त्त, साऽपीति स्माह तं तदा ॥ ३० ॥ आर्यपुत्र ! मृशं श्वासपूरितानननासिकः ॥ स्वेदवान्
श्लथस्त्रस्त्वं, वेगादेवागतः कथम् ? ॥ ३१ ॥ सोऽभ्यधान्मुशलं मुक्तं, हन्तुं मां कोपचण्डया । चण्डया पन्नगीमूर्य, पृष्ठावार्याति-
सत्वरम् ॥ ३२ ॥ ततोऽहं वैश्मनस्तस्याः, पापाया द्रुतमागमम् । जवाद्भयाकुलः पाहि, पाहि मां प्राणवल्लभे ! ॥ ३३ ॥ पुं-
वदत एवास्य, स भोगी मीषणाकृतिः । फुत्कारभोपयन् घोरैः, सर्वं यावदुपापयौ ॥ ३४ ॥ अङ्गोद्वर्त्तनसंजातमलसंभारवर्तिकाः ।
निर्मुक्ताः संमुखं तस्य, पन्नगस्य समन्तत ॥ ३५ ॥ दयितं रक्षितुं तावद्वलक्षतया तया । अवधैकपदं विद्यां, पठित्वा तत्क्ष-
णादपि ॥ ३६ ॥ युग्मं ॥ सहसा नकुलीमूर्य, प्रसर्पन्ते जवोद्धतम् । सर्पं च भक्षयामास, अहो चित्रं तयोर्महत् ॥ ३७ ॥
स्पृश्यमृतस्ततः श्रेष्ठी, निशि तस्या गृहे स्थितः । दध्यौ स्वान्ते प्रिये ! पृते, उमे अपि दुराशये ॥ ३८ ॥ मन्त्रतन्त्रौषधश्रेणि-
परिते सुकृतोज्झिते । पृते करिष्यतः कोपं, साकं यदि मयोपरि ॥ ३९ ॥ तदा मे धर्मयुक्तस्य, मरणं शरणं विना । अकार्ण्डेऽपि
समायातं, लोकद्वयसुखापहम् ॥ ४० ॥ युग्मम् । तस्मादहमितः स्थानादास्पमादाय वेगतः । क्वचिदन्यत्र गच्छामि, यत्र स्यात्सुकृतागमः
॥ ४१ ॥ इति निध्याय शुद्धात्मा, त्यक्त्वा ते दयिते स्यात् । ततो देशान्तरं गच्छन्, स सांकाश्यपुरं गम्यौ ॥ ४२ ॥ भान्दनामा

स्थान०

रमाधामे, श्रेष्ठी तत्रास्ति नैगमं । भार्या भानुमती तस्य, चत्वारश्च तयोः सुताः ॥ ४३ ॥ पुत्रा विशुल्लता विशुल्लतव शुतशालना ।
नानाविज्ञाननिष्णाता, तथा प्राणप्रिया पितुः ॥ ४४ ॥ युग्मं ॥ तस्मै तां ॥ ददौ श्रेष्ठी, गोत्रदेव्या निदेशतः । प्रागेण हि
सुवृत्तस्य, न चिरं स्थापिनी विपत् ॥ ४५ ॥ नवोदया तथा साकं, स भुञ्जन् पञ्चधा सुखम् । मदनः सदनं तस्यास्तस्यो
वर्षाणि कानिचित् ॥ ४६ ॥ अन्यदा मदनश्रेष्ठी, प्राचीनसदनद्वयं । स्मृत्वा पुनकलत्रादिचिन्ताविवशमानसः ॥ ४७ ॥ विशुल्लतां
प्रियां पृष्ठा, जगाम स्वपुरं प्रति । तस्मै कर्म्यक सापि, पथि पौषेयमर्पयत् ॥ ४८ ॥ युग्मम् । एकाकी स ततो मोहात्, सपाथेयः
पथि व्रजन् । तापसातिथये प्रादात्तदद्भं भोजनक्षणे ॥ ४९ ॥ अन्नदानं सदा देयं, सत्पात्रेषु विशेषतः । स्ववित्ताद्यनुसारेण, धीमता
सुकृतार्थिना ॥ ५० ॥ अतिथीनर्थिनो दुःस्थान्, भक्तिशक्त्यनुकम्पने । कृत्वा कृतार्थानौचित्याद्भोक्तुं युक्तं महात्मनाम् ॥ ५१ ॥
उपाविशत्सरस्तीरे, भोजनार्थं स यावता । प्रतीक्षस्व क्षणं तावन्नभोगीरित्यजायत ॥ ५२ ॥ विवेकी स क्षणं तस्यो, यावताऽकृन्-
भोजनः । मेपीम्य समायासीत्तावत्तत्र स तापस ॥ ५३ ॥ स तं तादृग्विधं दृष्ट्वा, दध्यौ विस्मितमानसः । किमेतदथवा स्त्रीणां,
चरित्रं गहनं यत् ॥ ५४ ॥ * रविचरित्रं गहचरित्रं, ताराचरित्रं च राहुचरित्रं च । जाणन्ति बुद्धिमता, महिलाचरित्रं न जाणन्ति

१ श्रेष्ठीभानुम् २ श्रेष्ठी ३ कुशला ४ शत्रुघ्न

* रविचरित्रं गहचरित्रं, ताराचरित्रं च राहुचरित्रं च । जानन्ति बुद्धिमन्तो महिलाचरित्रं न जानन्ति ॥ १ ॥ माम्भोजनं जगत्ति आकाशं
पक्षिणां पश्यन्ति । महिलानां दृढमार्गं शीघ्रपि गच्छेन्न दृश्यते ॥ २ ॥

विंशति-
॥५९॥

॥ ५९ ॥ मच्छपय जलपये, आगासे पंखिपाण पयपती । महिलाण हिययमगो, तिनि वि लोए न दीसंति ॥ ५६ ॥ इति,
ब्रजत्रप ततो येय, सांकाश्यं पत्तनं प्रति । विबुल्लतागृहं प्रापदहो कार्मेणसुत्कटम् ॥ ५७ ॥ मदनोऽपि रहोवृष्या, समं तेन
कुतूहली । आगरय बहिरेवास्थाद्वेदमनो विजने क्वचित् ॥ ५८ ॥ विबुल्लता गृहापातं, तं मेघं वीक्ष्य यश्मिनिः । निर्दयं ताड-
यामास, स्तम्भे बद्ध्वा दुराशया ॥ ५९ ॥ वारिना सा जनैर्दुष्टा, नैव तिष्ठति वक्ति च । यो भक्षति कर्म्यं हि, विडम्बं स
सहिष्यनि ॥ ६० ॥ सोपशान्ता सखीवाचा, ततस्तं मन्त्रवारिण । यथावस्थितरूपं तं, तापसं निर्ममे क्षणात् ॥ ६१ ॥ भय-
भान्तमनाः श्रेष्ठी, ततश्चिन्तामिति व्यधात् । ताम्यामप्यधिका योपिरहो एषा विशेषतः ॥ ६२ ॥ अयासी तामपि त्यक्त्वा, राक्ष-
सीमिध साहसी । हसन्ती स्वश्रिया स्वर्गं, हसन्ती नगरीं ययौ ॥ ६३ ॥ तत्र श्रान्तमभस्वानिचैत्ये चन्द्रांशुनिर्मले । आर्हतीं
प्रतिमां नत्वा, परमां प्रीतिमाप सः ॥ ६४ ॥ तत्रागतेन पूजार्थं, धनदेवेन धीमता । पृष्टोऽवद् मदनश्रेष्ठी, स्वस्वरूपं यथा-
स्थितम् ॥ ६५ ॥ धनदेवोऽब्रवीद् , किमेतत्कौतुकं तव । यज्रवन्ति स्त्रियः प्रायः, कौटिल्येऽनिकेतनम् ॥ ६६ ॥ यतः—
आवर्त्तः संशयानामविनयमवर्त्तनं पत्तनं साहसानां, दोषाणां संनिधानं कपटशतगृहं क्षेपमप्रत्ययानाम् । अग्राञ्चं यन्महद्भिर्नरवर-
पभैः सर्वमायाकण्डं, स्त्रीयन्त्रं केन लोके विषममृतमयं शर्मनाशाय सुष्टम् ? ॥ ६७ ॥ आकर्णय सकर्ण ? त्वं, स्वरूपं मा
वेदमनः । तापोपशान्तितः खान्तं, यत्ते शीतलतां येत् ॥ ६८ ॥ इभ्यो धनपतिर्नागा, पुराऽनैवाभवत्कृती । धनसारो
धनदेवश्च, तस्यामृतां सुताबुभौ ॥ ६९ ॥ क्रमाद्धनपतौ जाते, स्वर्नारीनयनातिरौ । सम्पदोऽपि ततो नेशुस्तस्त्रेहादिव
वेदमतः ॥ ७० ॥ मातरौ तु नतो जातौ, पथगु पथग्रहे स्थितौ । न भवेत्त्यजनस्त्रेहः, प्राग्यो यन्मपदं विना ॥ ७१ ॥

स्यान०

धनदेवः पुनः कन्यां, धन्यामन्यामुद्वहन् । सपत्न्या सह तत्प्रीतिमपेत्य स व्यचिन्तयत् ॥ ७२ ॥ प्रायः परस्परं वैरं, सपत्नीनां
 स्वभावतः । नागानामिव गेहेषु, वीक्ष्यते श्रीमतामपि ॥ ७३ ॥ अनयोरुभयोरस्ति, परा प्रीतिः परस्परम् । केनचिद्वेतुना भाव्यं,
 ततोऽत्राहं विलोकये ॥ ७४ ॥ घ्यात्वेति कैतवात् कृत्वा, स्वदेहापाट्यं मनाक् । सकालेऽपि स सुध्याप, दृढवस्त्रावृताननः ॥ ७५ ॥
 निद्रायमाणं तं वीक्ष्याचक्षे दयिताऽऽदिमा । सज्जीभव जवाज्जामे !, यथावस्तत्र साम्प्रतम् ॥ ७६ ॥ सापि शृङ्गारमादाय,
 तदुक्तिपेरिता सती । गन्तुं समुत्सुका जज्ञे, सपत्न्या समुदा सह ॥ ७७ ॥ ततः पुराद्वहिर्गत्वा, ते स्वमन्त्रानुभावतः । याव-
 दाग्रं समारुह्य, जग्मतुर्नभसि द्रुतम् ॥ ७८ ॥ तावत्स कौतुकी भर्ता, समं ताम्यां शनैः शनैः । संघर्षानेन निजं बध्वा,
 चूतमूलेऽगमद्रहः ॥ ७९ ॥ आमोऽपि दक्षिणाम्भोर्धि, वेगादुल्लङ्घ्य तद्विरा । रत्नद्वीपपरिष्कारे, पुरे रत्नपुरे ययौ ॥ ८० ॥
 तदुद्याने विमुच्यग्रं, ततरते श्रेष्ठिनः प्रिये । उत्तीर्य प्रापतुर्मध्ये, पुरं सोऽप्यनुजग्मिवान् ॥ ८१ ॥ तस्मिन्नवसरे तत्र, पाणिग्रहमहो
 महान् । श्रीदत्तस्य कुमारस्य, वसुदेवाङ्गजन्मनः ॥ ८२ ॥ श्रीपुञ्जश्रेष्ठिनः पुत्र्या, श्रीमत्या सह वर्तते । स्फूर्जच्चूर्णप्रतिध्वान-
 वाचालितदिगाननः ॥ ८३ ॥ शुग्मम् । विस्मितस्तद्गृहद्वारे, तदुत्सवदिदृक्षया । धनदेवस्तदा तस्यौ, त्यक्त्वा तदयिताक्षयम् ॥ ८४ ॥
 संप्राप्तः सपरीवारस्तोरणद्वारि यावता । कुकर्मोदययोगेन, तावता मृतिमाप्तवान् ॥ ८५ ॥ सशोकः स्वजनैः सार्कं, वसुदेवोऽय
 दुःखवान् । पश्चात्स्वगृहमायासीद्वैचित्र्यं कर्मणामहो ॥ ८६ ॥ ततस्तां देवतादेशाद्धनदेवः स दैवतः । उपैयेमे हि सर्वत्र, भाग्यं

॥५९॥

वैशदि-

॥६०॥

जागर्त्यभद्रगुरम् ॥ ८७ ॥ श्रान्त्वा स्वैर पुरस्यान्तरते उभे अपि लीलया । द्रष्टुं तदुत्सवश्रेणि, तवायाते दुराशये ॥ ८८ ॥
 धनदेव पतिं वीक्ष्य, तदाऽन्योऽन्यमजल्पताम् । आर्यपुत्रः समायापीदयमत्र कथञ्चन ॥ ८९ ॥ अथवाऽत्र कथं प्राप्तिस्तस्य द्वीपेऽ-
 विमध्यगे । मय प्रकौरे सादृश्यं, परमस्मिन्निरीक्ष्यते ॥ ९० ॥ इत्याकूताकुलस्वान्ते, तदुत्सवपरम्पराम् । चिरं नेत्रातियीकृत्य,
 जगत्पुरते पुराद्वहिः ॥ ९१ ॥ सिचयस्याञ्चले तस्याः, कुदकुमेन तदाऽलिखत् । निजस्वरूपबोधार्थं, श्लोकमेकं सुधीर्यथा
 ॥ ९२ ॥ क्व हसन्ती स्तनपुर, क्व क्वासौ गगनमण्डनम्भूत । धनपतिगुतधनदेवो, विधेर्वशात्सुखकृते वृत्तः ॥ ९३ ॥ विनिर्मा-
 येत्यभिज्ञान, कायचिन्तामिषेण स । रहोवृत्त्या समं ताभ्यां, प्रियाभ्यां बहिराययो ॥ ९४ ॥ तथैवाप्रयोगेण, श्रेष्ठी प्राप्य
 निज पुरम् । स्वशय्याया निशाशये, निद्रया सुखमन्वभूत् ॥ ९५ ॥ प्रभातेऽथ तमालोक्य, सकङ्क्षुणकरं प्रियम् । उददः क्वा-
 प्यसौ रात्रावित्याह स्म ततो मिय ॥ ९६ ॥ ततो दवरकं लब्ध्वाऽमिमन्थ दक्षिणे करे । निचन्थ स शुकीचने, वृद्धादेशेन
 दृष्टया ॥ ९७ ॥ अथोच्चार्यचया वाचा, स ताभ्या तर्ज्यतेऽन्वहम् । वामश्रुवाऽथवा को न, सुधीरप्यभिभूयते ? ॥ ९८ ॥ श्रीपुञ्जः
 प्रातरालोक्य, श्रीमत्याः सिचयाञ्चले । आर्या तां वर्णकन्यैक्तगर्णा निर्णीतवानिति ॥ ९९ ॥ हसन्तीनगरीवासी, जामाताऽसौ
 कथञ्चन । अत्रागत्य सुतामेतां, पाणौ कृत्वा गत पुनः ॥ १०० ॥ तस्यां सागरदत्तेन, व्यवसायार्थं गच्छता । लेखं संप्रेषयामास,
 तस्मै हारेण संयुतम् ॥ १०१ ॥ सोऽपि तस्यां क्रमात्प्राप्तः, कुशली तत्कलत्रयो । लेखं हारसमं दत्त्वा, श्रीपुञ्जोक्तं न्यवेदयत् ॥ १०२ ॥

१ उच्चनीत्या

२ वर्णने निगणानि जगतामे गम्याम

स्थान०

विंशति-

॥६१॥

अपि । निजित्य सेवकीभावं, कारिते किल कौतुकम् ॥ १८ ॥ तासां समानशीलानाममूलीतिः परंपरम् । भयभ्रान्तमनाः श्रेष्ठी,
 तथैवाजनि दुःखितः ॥ १९ ॥ स चाहमस्मि भो बन्धो !, गृहबन्धविडम्बितः । ताः परं विपदः साक्षात्त्यक्तुं शक्नोमि न प्रियाः
 ॥ २० ॥ न दुःखं भयना कार्यं, भवतापार्तचेतसा । न करको वञ्चितो यस्मान्नारीमिः कुटिलात्ममिः ? ॥ २१ ॥ यतः—वाचि
 भयोर्दृष्टि गताबलकारलीपु, यासां मनःकुटिलतातटिनीतरङ्गाः । अन्तर्न मान्त इव दृष्टिपथं प्रयाताः, कर्ताः करोतु सरलास्तरलायताक्षीः ?
 ॥ २२ ॥ तदुक्तं मदनः श्रुत्वा, दक्ष्यौ वैराग्यधूमनाः । धन्यः स एव लोकेऽस्मिन्, योषिद्भिर्यो न मोहितः ॥ २३ ॥ यतः—
 चलति गलितधैर्यः को न मोक्षान्तरालात्, झगिति गवलनीला यूपुरो वक्रिताङ्गी ? । इयमुपशमरूपं मार्गमाखण्डयन्ती, चलति कुवलयक्षया
 भ्रूलता सर्पिणीव ॥ २४ ॥ तस्मिन्नवसरे तत्र, देववन्दनहेतवे । प्राप्ता वयं महाराज !, यतिराजिपुरस्कृताः ॥ २५ ॥ श्रुत्वोपदेशमस्माकं, रङ्गसं-
 वेगमानसौ । मदनो धनदेवश्च, दीक्षामाददतुरतदा ॥ २६ ॥ शमशीलदयावन्तौ, तावेतौ मुनिपुङ्गवौ । अधीत्यैकादशाङ्गानि, प्राप्तौ गीतार्थतां
 गणे ॥ २७ ॥ नृपोऽथावक् मुनिस्वामिन् !, श्रीपूज्यैः केन हेतुना । तपस्या जगृहे मुक्त्वा, यौवनेऽपि गृहाश्रमम् ॥ २८ ॥ गुरुः स्माह
 महाराज, ! त्रिविधत्रिविधात्मना । रक्षायै सर्वजन्तूनां, शिष्रिये मुनिचारिता ॥ २९ ॥ यतः—धर्मार्थं गृह्यते दीक्षा, धर्मः पदकाय-
 रक्षणान् । पद्मजीवरक्षणं नारित, गृहवासे कथञ्चन ॥ ३० ॥ खण्डिनी पेयणी कुल्ही, जलकुम्भी प्रयार्जिनी । पञ्च सूना
 गृहस्थस्य, ततो जीवदया कथम् ? ॥ ३१ ॥ गृहस्थधर्मसेवायां, भवेज्जीवबन्धो महान् । दृष्टः केवलमिः गृहस्थप्राणिनां रक्तज-
 न्मिनाम् ॥ ३२ ॥ स्त्रीणामेकैकसंपोगे, नयलक्षाणि तत्क्षणम् । संसक्तयोनिसंजातप्राणिनां हन्ति कामुकः ॥ ३३ ॥ * अरांख-

इत्थीनरमेदुणाओ, समुच्छिपंचिदियमाणसा उ । नसिसअंगाण विभत्तिचंगे, भणइ जिणो पणवणाउवंगे ॥ ३४ ॥ १ पुरिसेण सहग-
याए तेसिं जीवाण होइ उद्वणं । वेणुगदिद्वन्तेणं, तत्तायसिलगनाणुणं ॥ ३५ ॥ मीताभयप्रदानाय, निरताः सन्ति मूरयः ।
भुवने मैथुनत्यागास्तोका एवाभयप्रदाः ॥ ३६ ॥ एवं तद्देशनां श्रुत्वा, प्रबुद्धः पृथिवीपतिः । चन्द्रसेनसुतं राज्ये, न्यस्य
न्यायचुरन्धरम् ॥ ३७ ॥ अर्हद्वेशमसु निर्माय, प्रौढरूजामहोत्सवान् । शिआय संयमं चन्द्रवर्मा श्रीगुरुसन्निधौ ॥ ३८ ॥ युग्मं ॥
पठतेकादशाङ्गानि, सूत्रार्थोभययोगतः । अन्यदा देशनामेवमश्रौषीद् गुरुणोदिताम् ॥ ३९ ॥ त्रिंशतिस्वानकानां यो, विधत्तेऽन्य-
तरत्सुधीः । तीर्थकृतपदवीं प्राप्य, मोदतेऽसौ क्षिवश्रिया ॥ ४० ॥ नृगतावेव जीवेन, सम्यग्दर्शनशालिना । तदज्यते परं पुंसा,
स्त्रिया वाऽन्यतमेन वा ॥ ४१ ॥ तत्रापि द्वादशे स्थाने, त्रिधा शुद्धं निरन्तरम् । पालनीयं पुनः शीलमक्षोभ्यं निदशैरपि
॥ ४२ ॥ पामरैरपि दीयन्ते, दानानि विविधान्यपि । परं पालयितुं शक्यं, शीलं वीरपुरन्दरैः ॥ ४३ ॥ सर्वेषामपि दानानां,
शीलं संजीवनौषधम् । शीलं चूडामणिप्रायं, तपःसीमन्तवर्त्मनि ॥ ४४ ॥ श्रुत्वेति शुभलेश्यात्मा, राजर्षिर्निर्मलं त्रिधा । शील-
माराधयामास, तीर्थकृद्भक्तिभावितः ॥ ४५ ॥ निद्राप्रमादमुक्तात्मा, रूक्षाहारपरो मुनिः । दृष्टिं न्यवर्तयन्नित्यं, स्त्रीरूपाद्भास्करादिव
॥ ४६ ॥ स्त्रीकथां वर्जयामास, तज्जातिकुलवर्णनम् । स्त्र्यादिससंक्तवसतौ, निवासं स महामुनिः ॥ ४७ ॥ मनोज्ञेषु मनो नैव,
कुर्यात् स्त्रीहसितादिषु । दृष्टिं तद्दृष्टिभिः साकं, न बबन्ध कदाचन ॥ ४८ ॥ तस्य पालयतो जिह्वेतैरं ब्रह्म महामुनेः ।

॥ ६१ ॥

१ पुरुषेण मह गतायां तेषां जीवानां यवत्युपद्रवणं । वेणुदृष्टान्तेन, तत्तायःशलाकाज्ञातेन ॥ ३५ ॥

१ यथास्थितं.

शब्दरूपरसस्पर्शगन्धेषु विषयेष्वथ ॥ ४९ ॥ न कदाप्यभवत् तृष्णा, न मोहो न स्पृहापि च । सदैव सावधानस्य, नवसु
 ब्रह्मगुप्तिषु ॥ ५० ॥ युग्मे ॥ अन्यदा तस्य राजर्षेर्वास्वः स्वर्गिसंसदि । प्रशंसामकरोदेवं, नमस्कृतिपुरस्सरम् ॥ ५१ ॥ चन्द्र-
 वर्मा नरेन्द्रर्षिर्जीयाद्यतिमत्तल्लिङ्ग । यस्य ब्रह्ममयं वर्म, दुर्भेद्यं त्रिदशेरपि ॥ ५२ ॥ इत्याकर्ण्य वचस्तस्य, विजयो नाम निर्जरः ।
 आगत्य भरतक्षेत्रे, तत्परीक्षां व्यवादिति ॥ ५३ ॥ दिव्यं देवाङ्गनाचन्दममन्दानन्दसादरम् । निर्ममेऽवर्ण्यमेतेन, नर्मकर्मनोरमम्
 ॥ ५४ ॥ तत्कलाकुशलं दिव्यैर्हाविभावैर्नरेनैवै । क्षोभयामास राजर्षिं, गृहीतप्रतिमं वने ॥ ५५ ॥ आत्मारामैकविश्रामं, स्वान्तं
 तस्य महात्मनः । दुर्वातैरिव तैः क्षुब्ध, न परं मेरुमच्छ्वत् ॥ ५६ ॥ ततस्तुष्टमना, स्पष्टभक्तिमृदमृताशनः । चकारेति स्तुतिं
 तस्य, सद्भूतगुणगर्भिताम् ॥ ५७ ॥ दानवीरारतपोवीराः, विद्यावीराः परे पुनः । तृणवत्सुलभाः सन्ति, ब्रह्मचारी सुदुर्लभः
 ॥ ५८ ॥ यतः-अह्माय बह्वो बहवो विशन्ति, शस्त्रैः खगात्राणि विदारयन्ति । कृच्छ्राणि चित्राणि समाचरन्ति, मारारिवीर
 विरला जयन्ति ॥ ५९ ॥ मत्तेभकुम्भदलने भुवि सन्ति शूराः, केचित् प्रचण्डपृगराजवधे प्रसक्ताः । किंतु ब्रवीमि भवतो बलिनः
 पुरस्तात्, कन्दर्पदर्पदलने विरला मनुष्याः ॥ ६० ॥ इति ॥ गुम्फत्वा ततो नकी, पृष्ठवानिति विस्मितः । शीललीलायितैरेतैः,
 किं प्राप्तं साधुना फलम् ? ॥ ६१ ॥ गुरुरारूढत् सुरपृष्ठ, तीर्थक्रत्कर्मे निर्मलम् । राजर्षिणाऽमुना लेभे, द्यौललीलोज्ज्वलात्मना
 ॥ ६२ ॥ भक्त्या राजर्षिमानम्य, ततो नाकी दिव ययौ । सोऽप्यासीत् क्रमतो ब्रह्मलोके त्रिदशपुङ्गवः ॥ ६३ ॥ ततश्च्युत्वा
 लिनो भावी, विदेहे विश्ववत्सलः । विजये पुष्कलावत्या, चन्द्रवर्मा यतीश्वरः ॥ ६४ ॥ इत्ये लसच्छीलमहानुभावं, ये द्वादशं

स्थानकमाश्रयन्ति । ते चन्द्रवर्मैव जिनेन्द्रलक्ष्मीमासाद्य नित्योदयमाप्नुवन्ति ॥ ६५ ॥

इति द्वादशस्थानके श्रीचन्द्रवर्मनरेन्द्रकथानकं समाप्तम् ॥

अथ त्रयोदशस्थानकाधिकारः, तत्र निरुपमतमशमरसाम्भोधिमग्नमनसा मुनिना सदा शुभध्यानं विधेयं, यतः—शुणे शुभध्यानं, विधातव्यं लवे लवे । समतायां स्वमारोप्य, प्रमादपरिवर्जनात् ॥ १ ॥ दुरन्तदुःखपरम्परानिमित्तमार्तैरौद्रध्यानद्वयं परित्यज्य समग्रध्वेयः परम्पराहेतुमूले धर्मध्यानशुक्लध्यानरूपे शुभध्याने मनो विधेयं, यतः—⁺ अद्वेष्टां तिरियगई, रुद्रज्ज्ञाणेण गम्मए निरयं । धम्मेण देवलाए, सिद्धिगई सुक्कझाणेणं ॥ तद्दुष्णं यया—सदाइविसयगिज्जो, सद्धम्मपरंमुहो पमायपरो । जिणमयमण-विस्खंतो, वट्टइ अट्टमि झाणंमि ॥ ३ ॥ परवसणं अभिनिंदिय, निरविक्खो निरदओ निरणुतावो । हरिसिज्जइ कयपावो, रुद्रज्ज्ञाणोवगयचित्तो ॥ ४ ॥ जिणसाहुगुणकित्तणपसंसणा दाणविणयसंपुण्णो । सुअसीलसंयमरओ, धम्मज्झाणी मुणेयव्वो ॥ ५ ॥ अह खंतिमद्वज्जवमुत्तीओ जिणमयप्पहाणाओ । आलंणोहिं जेहिं, सुक्कज्झाणं समारुहइ ॥ ६ ॥ चतुर्धा तु शुभ-

+ आर्त्तैर्न तिर्यग्गतिः रौद्रध्यानेन गच्छति नरकम् । धर्मेण देवलोके, सिद्धिगतिः शुक्लध्यानेन ॥ २ ॥ शब्दादित्यगृहः सद्धर्मपरार्द्धमुक्तः प्रमादपरः । निमग्नमनपेक्षमाणो वर्त्तते आर्ते ध्याने ॥ ३ ॥ परव्यसनमभिनन्दयित्वा निरपेक्षो निर्दयो निरनुतापः । हृष्यति कृतपापो रौद्रध्यानोपगतचित्तः ॥ ४ ॥ निममाधुगुणोत्कीर्त्तनप्रशंसनः दानविनयसंपूर्णः । श्रुतशीलसंयमरतः धर्मध्यानी ज्ञातव्यः ॥ ५ ॥ अथ क्षान्तिमार्दवानेवमुक्तयो निमग्ने प्रधानाः । आलम्बनैर्यैः शुक्लध्यानं समारोहति ॥ ६ ॥

विंशति-
॥६३॥

ध्यानं, पिण्डस्थादिविभेदतः । निश्छद्वासाभ्यसंभृतं, भवकोटिरजोऽपहम् ॥ ७ ॥ यतः— । ज्ञाणं चउच्चिहं होइ, तत्थ पिण्डत्थयं पयत्थं च । रूक्त्थं रूपाईय, एणसिमिमं च कक्खाणं ॥ ८ ॥ देहत्थं गयक्कम्मं, चंदाभं नाणिणं विऊ जत्थ । परमेसरीयं अप्पं, पिच्छइ तं होइ पिण्डत्थं ॥ ९ ॥ मन्तक्खराणि शारीरपउमपत्तेसु चित्तए जत्थ । जोगी गुरूवएसा, पयत्थमिह पुच्चए तं तु ॥ १० ॥ पणतीस सोल छप्पण, चउ दुग्गेमं च जाव झाएह । परमेष्ठिवाययाणं, अन्नं च गुरूवएसेणं ॥ ११ ॥ तत्र पञ्च-परमेष्ठिपदैः ३५, अरिहंतसिद्धआयरियउवज्झायसाहू १६, अरिहंतसिद्ध ६, असिआउसा ५, अरिहंत ४, सिद्ध २, अ० १, अथवा ॐ, तत्र अकारो लक्ष्ययोजनप्रमाणः सुवर्णाभोऽमृतश्चावी स्वभावस्यो ध्येयः, ॐकारः काञ्चनाभो लोकालोकप्रमाणः विद्या-सहस्रस्थानं सर्वदेवपूज्यः सर्वशान्तिकरः पञ्चपरमेष्ठिप्रथमाक्षरसंभवः सर्वदा ध्येयः, जं पुण सपाडिहेरं, समुसरणत्थं जिणं परम-नाणिं । पडिमाइसमारोविय, झायइ तं होइ रूक्त्थं ॥ १२ ॥ जं परमाणंदमयं, परमप्पाणं निरंजणं सिद्धं । झाएइ परमयोगी,

- ध्यानं चतुर्विधं भवति, तत्र पिण्डस्थे पदार्थं च । रूक्स्थं रूपातीतं एतेषामिदं च व्यख्यानम् ॥ ८ ॥ देहस्थं गतरुर्माणं चन्द्राभं ज्ञानिनं विद्वान् यत्र । परमैश्वर्यभात्मानं प्रेक्षतं तद्वदति पिण्डस्थम् ॥ ९ ॥ मन्त्राक्षराणि शारीरपञ्चपत्रेषु चिन्तयेद्यत्र । योगी गुरूपदेशात् पदम्यमिहोच्यते तत्तु ॥ १० ॥ पञ्चत्रिंशत् पौडश षट् पञ्च चत्वारि द्वे एकं च यावच्छयायत । परमेष्ठिवाचकानामन्यच्च गुरूपदेशेन ॥ ११ ॥ यत्पुनः संप्रातिहार्यं समवसरणस्य जिनं परमज्ञानिनम् । प्रतिमादिसमारोपितं ध्यायति तद्वदति रूपस्थम् ॥ १२ ॥ यत्परमानन्दमयं परमात्मानं निरञ्जनं सिद्धम् । ध्यायति परमयोगी, रूपातीतं तद्विह ध्यानम् ॥ १३ ॥

स्थान०

रुवाइयं तमिह द्वाणं ॥ १३ ॥ ध्यानं विधित्सता ज्ञेयं, ध्याता ध्येयं तथा फलम् । सिद्ध्यन्ति न हि सामर्थ्या, विना कार्याणि
 कर्हिचित् ॥ १४ ॥ इन्द्रियैः सममाकृष्य, विषयेभ्यः स्वमानसम् । धर्मध्यानकृते तस्मान्मनः कुर्वीत निश्चलम् ॥ १५ ॥ विरतः
 कामभोगेभ्यः, स्वशरीरेऽपि निःस्पृहः । संवेगद्वन्द्वनिर्गमः, सर्वत्र समतां श्रयेत् ॥ १६ ॥ सुमेरुरिव निष्कम्पः, शशीवानन्ददायकः ।
 समीर इव निस्तब्धः, सुधीर्घ्याता प्रशस्यते ॥ १७ ॥ आत्मनश्चिन्मयं रूपं, परब्रह्मैकतां गतम् । स्वदेहस्यं सदा ध्येयं, सुधि-
 योपाधिर्वर्जितम् ॥ १८ ॥ निवेश्य हृदयाम्भोजे, पदानि परमेष्ठिनाम् । तद्वर्णं लयलीनात्मा, ध्यायेतानन्दमेदुरः ॥ १९ ॥ अर्हन्तं
 कर्मनिर्मुक्तं, केवलज्ञानभास्करम् । आसीनं समवसृतौ, प्रातिहार्यविराजितम् ॥ २० ॥ ध्यानालम्बनतां नीत्वाऽयथा मूर्तीर्जिने-
 शितुः । मनसः स्थिरतां कुर्यान्निर्विकल्पं समाधिमान् ॥ २१ ॥ क्रमेणाम्यासयोगेन, सम्यग्योगविदग्रणीः । संध्यायेत्परमात्मानं, निराकारं
 निरञ्जनम् ॥ २२ ॥ प्रच्छन्नपाप्मनः शुद्धिरिहाधिव्याधिनिर्गमः । परत्र परमैश्वर्यं, पदस्यध्यानसिद्धितः ॥ २३ ॥ अतीतानागतार्थानां,
 वेदिताऽष्टसमृद्धयः । बिन्दुनादवपुःशुद्धिः, पिण्डस्थध्यानयोगतः ॥ २४ ॥ रूपस्यध्यानलीनात्मा, क्लिष्टकर्मक्षयात् शमी । लभते केवल-
 ज्ञानं, प्राणी पुण्याढ्यभूपवत् ॥ २५ ॥ रूपातीतपदं ध्यायन्निष्कपायो विकल्पमुक् । ध्याता रूपविनिर्मुक्तश्चिदानन्दमयो भवेत्
 ॥ २६ ॥ तथा सुश्रावकेणाप्येतत्स्थानकं कुर्वता प्रमादपरिहारार्थं रागद्वेषपरिहाररूपं बहुशोऽपि सामायिकव्रतं विधेयं. यतः- *

* जीवः प्रमादबहुलो बहुशोऽपि बहुविधेष्वर्गेषु । एतेन कारणेन बहुशः सामायिकं कुर्यात् ॥ २६ ॥ यः समः सर्वभूतेषु व्रतेषु
 स्यादेषु च । तस्य सामायिकं भवति इति केवलिभाषितम् ॥ २६ ॥

विशति-
॥६४॥

जीवो पमायबहुलो, बहुसोवि य बहुविहेसु अत्येसु । एण कारणेणं, बहुसो सामाइयं कुज्जा ॥ २७ ॥ जो समो सब-
मूपसु, तसेसु थावरेसु अ । तस्स सामाइयं होइ, इइ केवलिभासियं ॥ २८ ॥ जन्मलक्षवतैरुपैर्पन्नैव क्षीयते क्वचित् । मनः
शमरसे लग्नं, तत्कर्म क्षपयेत्क्षणात् ॥ २९ ॥ शुक्लेश्याविशुद्धात्मा, शुभध्यानसमाधिमान् । लभते तीर्थकृच्छ्रक्ष्मी, हरिवा-
हनभूपवत् ॥ ३० ॥ श्रीसाकेतपुरे पुण्यनृपोऽमूर्छरिवाहनः । विस्वानिव तेजस्वी, सच्चक्रानन्दिमण्डलः ॥ ३१ ॥ युवराजोऽभव-
न्मेघवाहनस्तस्य सोदरः । विदुषां विद्विषां चक्रे, स वीरः सर्वदादरम् ॥ ३२ ॥ नानाक्रीडारसास्वादविवशात्मा विशांपतिः । प्रमा-
दपरवान् धर्मं, न करोत्यर्हतोदितम् ॥ ३३ ॥ यतः- * आलस्यमोहोऽवन्ना, यंभा कोहा पमाय किविणत्ता । भयसोगा अत्राणा,
ववखेवकुज्जलारमणा ॥ ३४ ॥ एणहिं कारणेहिं, लङ्घण सुदुल्लहं पि मणुअत्तं । लहइ सुइं हियकरिं, संसारुत्तारिणिं जीवो
॥ ३५ ॥ तत्रान्यदा चतुर्जानी, भव्याम्भोरुहभास्करः । शीलभद्राङ्गयः सूरिप्रवरः सम्वासरत् ॥ ३६ ॥ युवराजस्तमानन्तुं,
विनीतः समुपागमत् । स श्राद्धश्रेष्ठिसामन्तव्यवहारिपुरस्कृतः ॥ ३७ ॥ निर्माय द्वादशावर्तवन्दनां विधिना पुरः । गुरुस्तस्योपवि-
ष्टस्य, यावज्जर्म प्रकाशयेत् ॥ ३८ ॥ भवितव्यतया तावन्नेन्द्रो वाजिकेलये । व्रजंस्तत्रागतोऽश्रौषीद्विरं तेषां सुधाश्रवाम् ॥ ३९ ॥
वाजिक्रीडां परित्यज्य, विस्मितात्मा नरेश्वरः । तत्रागत्य पदाम्भोजं, ववन्दे विनयी गुरोः ॥ ४० ॥ यतः-विनयं राजपुत्रेभ्यः,

१ विद्वत्पक्षे शश्वदादरं द्विष्टपक्षे नित्यं भयं. * आलस्यं १ मोहः २ अवज्ञा ३ स्तम्भः ४ क्रोधः ५ प्रमादः ६ कृपणत्वम्
७ । भयं ८ शोकः ९ अज्ञानं १० व्याक्षेपः ११ कुतूहलं १२ रमणम् १३ ॥३२॥ एतैः कारणैर्लब्ध्वाऽपि सुदुर्लभं मनुजत्वम् । न लभते श्रुतिं
हितकरीं संमारोत्तारिणीं जीवः ॥ ३३ ॥

पण्डितेभ्यः सुभाषितम् । अनृतं द्यूतकारेभ्यः, स्त्रीभ्यः शिक्षेच्च कैतवम् ॥ ४१ ॥ प्रतिध्वनिविधायिन्या, सुधासोदरया गिरा ।
 तदग्रे विदधे धर्मदेशनां श्रीगुरुस्तदा ॥ ४२ ॥ आर्यदेशकुलरूपबलायुर्बुद्धिचन्द्रमवाप्य नस्त्वम् । धर्मकर्म न करोति जडो यः,
 पोतमुज्झति पयोधिगतः सन् ॥ ४३ ॥ येन प्रभुस्वजनैवभवदेहगेहे, विन्तातुरेण सुकृतं न कृतं कदाचित् । वैवाहिकव्यतिक-
 राकुलितस्य तस्य, नो पाणिपीटनविधिः स्मृतिमाजगाम ॥ ४४ ॥ आदित्यस्य गतागतैरहरहः संक्षीयते जीवितं, व्यापारैर्बहुभार-
 कर्मगुरुभिः कालो न विज्ञायते । दृष्ट्वा जन्मजराविपत्तिमरणं त्रासश्च नोत्पद्यते, पीत्वा मोहमयीं प्रमादमदिरामुन्मत्तमृतं जगत्
 ॥ ४५ ॥ विषयाः पञ्च निद्राश्च, चतस्रो विकथास्तथा । कषायाः षोडश द्वेधा, मयं चेति जिनोदितैः ॥ ४६ ॥ द्वारेर्द्रा-
 निशतोत्सिक्तं, प्रमादं हन्ति यो रिपुम् । सोऽत्र मगधवेशेव, लभते विजयध्वजम् ॥ ४७ ॥ युग्मं ॥ अमृताजगृहे पुण्यलक्ष्मीलीलागृहे
 पुरे । वेश्या मगधसेनारूपा, विख्याता रूपसंपदा ॥ ४८ ॥ अन्या विज्ञाननृत्यादिकलानां कुलमन्दिरम् । सुरेन्द्रसुन्दरीतुल्या, नाम्ना
 मगधसुन्दरी ॥ ४९ ॥ परस्परं तयो रूपसौन्दर्याखर्वगर्वयोः । निजानेककलाम्पासे, विवादोऽमूढिवानिशम् ॥ ५० ॥ ततो मृपा-
 दिभिः प्रोचे, तयोर्दर्पाभिमतयोः । दर्शयतां कलां स्वां स्वां, संसदः पुरतोऽधुना ॥ ५१ ॥ ततो मगधसेना रवं, गीतनृत्यादि-
 कौशलम् । संसदोऽदर्शयत्तस्या, विस्मयो नाभवत्परम् ॥ ५२ ॥ सर्वाङ्गाद्भुतसौभाग्या, कलां दर्शयितुं निजात् । रङ्गमण्डपमाया-
 सीत्ततो मगधसुन्दरी ॥ ५३ ॥ रत्नस्वर्णाद्यलङ्कारस्फारोदास्वपुःश्रियम् । उत्फुल्ललोचनः करको, नापश्यद्विरमयेन ताम् ॥ ५४ ॥
 विपमिश्रमहासूचिसंयुतायां तु तद्भुवि । कर्णिकान्द्रपुष्पाणि, न्यग्मुखानि दुराशया ॥ ५५ ॥ कलिकाः सहकाराणां, तेषामुपरि
 सर्वतः । गोपिता गुरुणा रवेन, तथा मगधसेनया ॥ ५६ ॥ विमृच्य कर्णिकाराणि, सौरभ्यनिगृतान्यपि । पतन्ती धमरश्रेणि,

विंशति-

॥६५॥

प्रत्याप्रकलिकोत्करम् ॥ ५७ ॥ माता भगवसुन्दर्या, विदग्धाऽऽवलिमण्डनम् । निधाय कथयामास, गीतमध्येन तद्यथा ॥ ५८ ॥
 भ्रमराः कर्णिकाराणि, द्रातः सुरभीण्यपि । विमुच्य सहकाराणां, मञ्जरां समुपासते ॥ ५९ ॥ अर्थतः त्रिभिर्विशेषकम् ॥ विज्ञाय
 तदभिधाय, माऽपि चक्रोत्तिकोविदा । अग्रयत्ततया तानि, परित्यज्याखिलान्यपि ॥ ६० ॥ सृजन्ती चरणन्यासं, गीतनृत्यकलां नि-
 जाम् । अदर्शयत्तया तत्र, दक्षा भगवसुन्दरी ॥ ६१ ॥ अमन्दानन्दनिरपन्दमग्ना राजादयो यथा । हेममाणिक्यरत्नानि, ददुस्तस्यै
 ययोविनम् ॥ ६२ ॥ त्रिभिर्विशेषक कल्यवतीषु सर्वासु, तथा पण्याङ्गनाम्बसौ । छत्रचामरसंयुक्तां, लेभे जयपताकिकाम् ॥ ६३ ॥ लोके
 भगवमेना तु, भूमृताद्यपमानिता । खनाट्यगुरुणा साकं, लेभे सर्वत्र लाववम् ॥ ६४ ॥ एवं यः पुण्यकार्येषु, न प्रमादं सृजे-
 ज्जनः । सोऽमीष्टां लभते सिद्धिं, सुखसंभारशालिनीम् ॥ ६५ ॥ निशम्येति गुरोः पार्श्वे, संवेगससागरः । शिश्राय संयमं राजा,
 निजान्त पुरसंयुतः ॥ ६६ ॥ युवराजस्ततो राज्येऽभिषिक्तः सचिगादिभिः । राजेन्द्रलक्षणश्रेणिलक्षितो मेघवाहनः ॥ ६७ ॥
 नरवाहनराजार्पि, वन्दित्वा मेघवाहनः । सदृशनसखं श्राद्धधर्ममार्गमशिश्रियन् ॥ ६८ ॥ अधीत्य द्वादशाङ्गानि, राजर्षिस्त-
 त्त्यविद् गुरोः । श्रीभद्राख्यमुनीन्द्रस्य, समीपे श्रुतवानिति ॥ ६९ ॥ विंशतिस्थानकान्येव, तीर्षकृत्पदसंपदः । आश्रया (वा)
 मुनिभिः ख्याता, अर्हद्भक्तिमयात्मनः ॥ ७० ॥ तेषु त्रयोदशस्थाने, गुभध्यानं निरन्तरम् । विधेयं श्रीमता सम्यग्, साम्य-
 वासितचेतसा ॥ ७१ ॥ रुद्ध्वा योगी कपायप्रसरमतित्रलानिन्द्रियाश्चान्नियम्य, त्यक्त्वा व्यासद्वयमन्यं परमसुखपदप्राप्तये
 बद्धबुद्धिः । कृत्वा चित्तं स्थिरं स्वं शमरसकलितं सत्त्वमालम्ब्य गाढं, ध्यानं ध्यातुं यतेत प्रतिदिनममल शुद्धधर्मा मुनीन्द्रः ॥ ७२ ॥
 आत्मन्येव मनो निगुज्य विषयद्वाराणि सर्वात्मना, योगेन प्रतिरुद्धय शुद्धयति पुनर्योगीश्वरः कोऽपि यः । तस्य स्यादमनस्क-

तापरिचयात् पञ्चेन्द्रियरयाप्यहो, स्पष्टानिन्द्रियता मनः स्थिरतरं तत्त्वावबोधोदयः ॥ ७३ ॥ ध्यानाभ्यासाद्विषयविमुखोद्भूतसाम्यो-
 पयुक्तादात्मारामस्तदनु तनुते शाश्वतं स्वस्य तेजः । तस्य ज्ञानं प्रभवति विषयव्याधयो वा न जन्तोः, देहैर्मुक्तः स भवति ततः
 कोऽपि लोकोत्तरश्रीः ॥ ७४ ॥ इत्याकर्ण्य गुरोर्वाच, स्थानं कुर्वस्वयोदशम् । अप्रमत्तः शुभध्यानं, विदधे सर्वदापि सः ॥ ७५ ॥
 निष्कषायमना मौनी, निस्पृहैकशिरोमणिः । सर्वसङ्गविमुक्तात्मा, कायोत्सर्गासनोऽनिशम् ॥ ७६ ॥ शुक्ललेश्यान्वितो योगी,
 सुखदुःखसमाश्रयः । इहापि परमानन्दवर्णिकामन्वभूदसौ ॥ ७७ ॥ अन्यदा त्रिदशस्वामी, प्रशसा तस्य निर्ममे । अक्षोभ्योऽयं
 मुनिर्ध्यानान्वृतं नाकिशतैरपि ॥ ७८ ॥ पौलोमी भुवमायाताऽश्रद्धधाना हरेर्वचः । ततो देवाद्भनापृन्दं, मोहसैन्यमिवोत्कटम् ॥ ७९ ॥
 गीतनृत्यकलाकेलिं, दर्शयदर्शनप्रियम् । आविष्कृत्य मुनेस्तस्य, पुरः स्फुरदुरुद्युति ॥ ८० ॥ षण्मासी क्षोभयामास, स्वाङ्गोपाङ्गप्रकाशनैः ।
 दुष्प्रापैर्देहिनामल्पसत्त्वानां च स्पृहावहैः ॥ ८१ ॥ त्रिमिर्विशेषकं । नासाग्रन्यस्तनेनरय, न परं तस्य सन्मुनेः । क्षणमानमपि स्वान्तं,
 क्षोभमाप मनागपि ॥ ८२ ॥ इन्द्राग्रमहिषी प्रादुर्गृय भूयः स्वशक्तितः । ततो राजर्षिमानस्य, ययौ धाम सुधाभुजाम् ॥ ८३ ॥
 स्वसर्त्तकृत्य तीर्थेशकर्म शर्माद्भुतं ततः । सनत्कुमारे देवोऽमृत, राजर्षिर्वासरोपमः ॥ ८४ ॥ ततश्च्युतो विदेहोर्व्या, कल्पनाकल्प-
 पादपः । भावी जिनेश्वर. श्रीमान्, राजा श्रीहरिवाहनः ॥ ८५ ॥ निर्जराया निमित्तेषु, समता स्याद्गरीयसी । यया मुहूर्त्तमात्रेण,
 जन्तुर्याति पवित्रताम् ॥ ८६ ॥ यतः—प्रणिहन्ति क्षणाद्धेन, साम्यमालम्ब्य कर्म तत् । यन्न हन्यान्नरस्तीव्रतपसा जन्मशोचिभिः
 ॥ ८७ ॥ श्रुत्वेति वृत्तं हरिवाहनस्य, सम्यक् शुभध्यानफलोज्ज्वलस्य । तीर्थकरश्रीसुखसाधनेषु, पदेषु चेतो रमयत्वमीषु ॥ ८८ ॥

इति त्रयोदशस्थानकाधिकारे हरिवाहननृपकथानकं समाप्तम् ॥

अथ चतुर्दशस्थानकस्वरूपं, तत्र पूर्वोक्तस्वरूपे द्वादशप्रकारे तपसि विशेषतो यत्र विधेयः, यतः—यस्माद्विघ्नपरम्परा विघटते दास्यं सुराः कुर्वन्ते, कामः शाम्यति दाम्पतीन्द्रियगणः कल्याणमुन्मीलति । उत्सर्पन्ति महर्क्षयः कलयति ध्वंसं च यः कर्मणां, स्वाधीनं सिद्धिं शिवं भवति च श्लाघ्यं तपस्तत्र किम् ? ॥ १ ॥ अपेति तपसा कर्म, निकाचितमपि क्षयम् । यदागमे गणधरेः, प्रोक्तमेवं तपःफलम् ॥ २ ॥ कर्म निर्जरयत्यन्नग्लायकः संयतो हि यत् । नरके नारका वर्षशतेनापि न तत्खलु ॥ ३ ॥ प्रातरेव शुद्धा ग्लायन्, यः स्यात् पर्युषिताऽशनः । अथवा निःस्पृहः प्रातर्भोज्यन्नग्लायकः स्मृतः ॥ ४ ॥ तथा चतुर्थभक्तेन, यत्कर्म क्षपयेन्मुनिः । न तन्नैरयिका वर्षसहस्रेणापि दुःखिताः ॥ ५ ॥ षष्ठभक्तेन या साधोर्निर्जरा कर्मणां भवेत् । लभन्ते नारका वर्षलक्षेणापि न तां द्रुवम् ॥ ६ ॥ मुनेरष्टमभक्तस्य, निर्जरा क्लिष्टकर्मणः । या भवेद्दर्पकोट्यापि, न सा नरकवासिनः ॥ ७ ॥ दशमाहारिणो यावान्, क्षयो दुष्कर्मणां भवेत् । कोटाकोट्यापि वर्षाणां, न तावन्नारकाग्निः ॥ ८ ॥ * अष्टमभक्ते कोटी कोडाकोटी य दसमभक्ते । अओपां बहुनिज्जादेऊ नूनं तपो भणिओ ॥ ९ ॥ दुष्कर्मद्रुमभद्राय, द्विरदोपमविक्रमे । त्रिविधे तपसि प्राज्ञः, प्रमादं मा कृथा यथा ॥ १० ॥ तप्यमानस्तपस्वीन्द्रं, मुनिः प्रशमशीतलः । धृण्ते तीर्थकृद्भस्मी, गृभृत्कनकतेतुवत् ॥ ११ ॥ अग्न्याद्विपरितापेन, निर्विवेकतया पुनः । क्रियते सनिदानैर्यत्, पुण्यं पापाद्युचान्धि तत् ॥ १२ ॥

* अष्टमभक्ते कोटी कोडाकोटी च दशमभक्ते । अतः परं बहुनिर्जरादेव नूनं तपो भणिम् ॥ ९ ॥

* अविराहियजिणधम्मा निरवाये निरुवमं विगयसायं । भरहव लहंति जओ, पुण्णं पुण्णानुबंघि तयं ॥ १३ ॥ नीरोगादियुणञ्जुआ महडिठ्या कोणियव पावरया । पावाणुबंघिपुत्ता हवंति अज्ञाणकट्ठेणं ॥ १४ ॥ जं पुण पावस्सुदया दरिदिणो दुक्खियावि पावंति । जिणधम्मं तं पुत्ताणुबंघि पावंति दयाइल्लवां ॥ १५ ॥ पावा पयंडकम्मा निद्वम्मा निग्घिणा निरुच्छाहा । दुहिया य पावनिरया पावणुबंघित्तयं लहइ ॥ १६ ॥ तथाहि भरतक्षेत्रे, क्षमाऽलङ्कारिसंपदि । काम्पिल्ये नगरे नाकलोकवज्जोगशालिनि ॥ १२ ॥ आसीद्विश्वंभराभर्ता, मतिकर्त्ता प्रजाऽऽपदाम् । नाम्ना विश्वंभरस्तस्य, मिया च कनकावली ॥ १३ ॥ सूत्रामेव पवित्रोऽमृतयोः सूत्ररत्नरुक् । विनीतः कनककेतुः, केतुवद्वैरिणां कुले ॥ १४ ॥ स क्रमात् यौवने सर्वकलासु कुशलोऽजनि । मोहनीयोदयादेय, परं धर्मपराङ्मुखः ॥ १५ ॥ न रोधते नरेन्द्राय, सदा सुकृतशालिने । सम्यग्धर्मकलातीतः, स्वाङ्गजोऽपि मना-
गसौ ॥ १६ ॥ अन्यदा नगरोद्याने, सूर्याभः श्रुतकेवली । श्रीशान्तिसुरिरायासीद्विश्वजीवहितावहः ॥ १७ ॥ तत्रागत्य नरेन्द्रस्तं, सुनीन्द्रं सूनुना समम् । प्रणम्य भक्तितोऽश्रुपीन्मुदितो धर्मदेशनाम् ॥ १८ ॥ परोपकारिणां धुर्यो, धर्म एव श्रितेषु यः । ददाति निर्वृतिं

✽ अविराहजिनधर्मा निरपायं निरुपमं विगताभातम् । भरत इव लभन्ते यतः पुण्यं पुण्यानुबन्धि तत् ॥ १३ ॥

नीरोगादिगुणयुता महर्षिणाः कोणिकवत् पापरताः । पापानुबन्धिपुण्यात् भवन्ति अज्ञानकट्टेन ॥ १४ ॥

यत्पुनः पापस्योदयात् दरिद्रा दुःखिता अपि प्राप्नुवन्ति । जिनधर्मं तत् पुण्यानुबन्धि पापं दयाया लवात् ॥ १५ ॥

पापाः प्रचण्डकर्माणः निर्धर्माणो निर्दृष्टा निरुत्साहाः । दुखिताश्च पापनिरता, पापानुबन्धिपापांश्च लभन्ते ॥ १६ ॥ १ इन्द्रवत् २ पूर्णकान्ति-

स्वयं, सत्तायामपि निःस्पृहः ॥ १९ ॥ ये धर्मेण विना सौख्यं, समीहन्तेऽतिवर्जितम् । पानीयमथने ते हि, सिद्धिं वाञ्छन्ति
सर्पिषः ॥ २० ॥ यः प्राप्य दुष्प्राप्यमिदं नरत्वं, धर्मं न यत्नेन करोति मूढः । क्लेशप्रवन्धेन स लब्धमव्ययौ, विन्तामणिं पात-
यति प्रमादात् ॥ २१ ॥ इत्यादिदेशनाप्रान्ते, पृथ्वीपृष्ठं गुरुमत्रवीत् । असौ यमाद्भजः स्वामिन् !, सद्गुणश्रेणिवानपि ॥ २२ ॥
सम्यग्जिनेश्वरप्रोक्ते, न धर्मं कुरुते मतिम् । निदाने संपदामत्र, कदा साऽस्य भविष्यति ? ॥ २३ ॥ ततो यतिपतिर्व्याज-
हारेति पृथिवीपतिम् । अनया विन्तया राजन्नलं तव दुस्तया ॥ २४ ॥ जीवाः संसारिणः सर्वे, स्वकर्मवशावर्तिनः । शवि-
तव्यतया धर्माधर्मभाजो भवन्ति हि ॥ २५ ॥ कोऽपि लङ्घयितुं नेष्टे, नरेन्द्र ! भवितव्यताम् । येन यत्रास्ति गन्तव्यं, तस्य
चेष्टाऽपि तादृशी ॥ २६ ॥ अलङ्कूलो यदा कर्मपरिणामनृपो भवेत् । तदा धर्मं सुखेनैव, समीहा जायतेऽङ्घ्रिन् ॥ २७ ॥ राजा
स्माह मुनिं स्वामिस्तर्हि नैव कदाचन । चिकित्सां रोगवान् कुर्यात्, क्षुधार्तो भोजनाक्रियाम् ॥ २८ ॥ श्रुत्वेति मूढतो वाचं,
वाचंयमपतिर्जगौ । द्रव्यक्षेत्रादिसामग्र्या, येषां योगः कृताहसाम् ॥ २९ ॥ निर्वृत्तिर्भाविनी यत्र, काले तत्रैव भूयते ! तेषां निर्वृ-
त्त्युपायेषूपक्रमः प्रायशो भवेत् ॥ ३० ॥ युग्मम् दृष्टान्तः श्रूयतामत्र साधुभिस्त्रिमिरन्यदा । स्वमुक्तिप्राप्तये पृष्टः, सर्वविद्भगवान् जगौ
॥ ३१ ॥ अस्मिन्नेव भवे मुक्तिर्भाविनी भवतामिति । निश्चले वचनं ज्ञात्वा, साधवः सर्ववेदिनः ॥ ३२ ॥ प्रवज्यां ते परि-
त्यज्य, संश्रिय गृहमेधिताम् । चिरं बुभुजिरे भोगात्रारीभिः सह लीलया ॥ ३३ ॥ युग्मं ॥ पुनः शान्ते निजे भोगकर्मणि

क्षयमागते । स्वपापकर्म निन्दन्तः, संवेगामृतशीतलाः ॥ ३४ ॥ त्रयोऽपि प्राप्तचारित्र्याः, शुक्लध्यानैकशालिनः । आसाद्य केवल-
 ज्ञानं, मुक्तिमीयुर्मुनीश्वराः ॥ ३५ ॥ कोटाकोटिमिता जन्तोः, सप्तानामपि कर्मणाम् । स्थितिर्यदा भवेद्धर्मं, रुचिः स्यादार्हते
 तदा ॥ ३६ ॥ यतः—* सत्तण्हं पयडीणं, अन्धितरओ अ कोडाकोडीणं । काऊण सागराण जइ लहइ चउण्हमन्नयरं
 ॥ ३७ ॥ तवाप्ययं तनूजन्मा, क्रमादत्रैव जन्मनि । भूयोभावमले क्षीणे, भावी सद्धर्मतत्परः ॥ ३८ ॥ ततः पुण्यानुभावेन,
 भवे राजन् ! तृतीयके । भविष्यति विदेहोर्वामण्डनं श्रीजिनेश्वरः ॥ ३९ ॥ एवं गुरोर्गिर श्रुत्वा, प्रबुद्धः पृथिवीपतिः । प्रदाय
 सूतवे राज्यं, निजं तस्मै कृतोत्सवम् ॥ ४० ॥ जग्राह संसृतिग्राहमुक्तां मुक्ताफलोज्ज्वलाम् । तपस्यां तपसा प्राज्यां, भवको-
 रिरजोऽपहाम् ॥ ४१ ॥ प्रपद्यमानश्चारित्र्यं, पवित्रो भूपातिस्तदा । बभूव केवलज्ञानी, शुक्लध्यानानुभावतः ॥ ४२ ॥ युग्मं ॥
 राजापि कनककेतुः, यतापमथितप्रभः । न्यायेन पालयामास, प्रजा इव निजप्रजाः ॥ ४३ ॥ दावज्वरेण तीव्रेणान्यदा तप्तव-
 पुर्नृपः । निद्रादरिद्रः शुश्राव, श्लोकं दुःखातुरो निशि ॥ ४४ ॥ सुखाय सर्वजन्तूनां, प्रायः सर्वाः प्रवृत्तयः । न धर्मेण विना
 सौख्यं, धर्मश्चरम्भवर्जनात् ॥ ४५ ॥ ततः संजातसंवेगो, हृद्येवं ध्यातवान्नृपः । प्रातर्व्रतं गृहीष्यामि, मुक्त्वा मोहं भवोद्भवम्
 ॥ ४६ ॥ एवं विदधतस्तस्य, धर्मकर्ममनोरथम् । सखी सुखरय निद्राऽऽगात्सर्वरोगोपशान्तितः ॥ ४७ ॥ ततः प्रातः पवि-
 त्रात्मा, कृतपथ्यक्रियाविधिः । निवेद्य सचिवादीनां, वृत्तान्तं रजनीभवम् ॥ ४८ ॥ हेमकोटिव्ययं कृत्वा, सुपात्रेषु प्रमोदतः । तनूजं

॥६७॥

* सप्तानां प्रकृतीनां अग्न्यन्तराश्च कोटीकोट्याः । कृत्वा सागरोपमाणां यदि लभते चतुर्णामन्यतरम् ॥३७॥ . १ भवप्रतिष्ठादिरहितां

मलयकेतुं, निजे राज्ये निवेश्य च ॥ ४९ ॥ शान्तिस्त्रिगुरोः पार्श्वे, स संवेगनरुद्धितः । दीक्षामुपाददे सार्वार्वा, राजन्यसचिवा-
दिभिः ॥ ५० ॥ निमिर्विशेषकं ॥ स पठन् द्वादशाङ्गानि, जितानङ्को मुनीश्वरः । गुरोर्गिराऽन्यदाऽश्रौषीत्, स्थानकारुण्यतपःफलम्
॥ ५१ ॥ विंशतिस्थानकान्यहंन्द्रक्त्या निर्निक्त्याऽन्वितेः । विधत्ते विधिवत्सम्यग्दृष्टिर्विशिष्ट्यहेतवे ॥ ५२ ॥ चतुर्दशपदे तत्र, सर्वा-
शास्त्रहितं यदि । तपो विधीयते तीर्थंरूपदं प्राप्यते तदा ॥ ५३ ॥ यतः—यथैवोपचितो दोषः, शोषमायाति लङ्घनात् । तथैव
तपसा कर्म, क्षीयते पूर्वसंचितम् ॥ ५४ ॥ श्रुत्वेति स मुनिप्रवृत्तपसि द्वादशात्मनि । जग्राहामिग्रहं घोरं, वैराग्यव्यवसायवान्
॥ ५५ ॥ ततश्चतुर्थादारभ्य, षण्मासावधिपुद्गिमत् । विरहद्वन्द्वनापूर्वं, विधेयं विधिवन्मया ॥ ५६ ॥ उच्छ्वस्या यथाप्राप्तैर्निर्दोषै-
र्भक्तपानकैः । आचामाम्लं तथा कार्यं, प्राणान्तेऽपि हि पारणे ॥ ५७ ॥ युग्मं ॥ ततस्तीव्रं तपः कुर्वन्, संतोषानन्दवान् मुनिः ।
स्थूल एवाभवद्भूतो, ग्रीष्मे मीष्मे यथाम्बुधिः ॥ ५८ ॥ अथ शङ्खपुरोपान्ते, तपस्यै तप्तभूतले । आतापनां वितन्वानं, कर्मणां
तनुताकृते ॥ ५९ ॥ निर्माय तद्गुणश्चावामस्तावां मघवो दिवि । प्रणनाम नमन्मौलिर्भक्तितस्तं महामुनिम् ॥ ६० ॥ युग्मं ॥
तद्गुणस्तुतिमाकर्ण्य, सौम्यो वरुणामिधः । लोकपालः परीक्षार्थमाययौ भारतावनौ ॥ ६१ ॥ विधायानेपणादोषान्, शुद्धोऽञ्छे
प्रतिसन्नसु । खदिराङ्गारसंकाशा, रण्यायां वालुकास्तथा ॥ ६२ ॥ षण्मासी क्षोभयामास, राजर्षि रोपणादोषः । मनागपि न चुक्षोभ,
स पुनः सत्त्वसागरः ॥ ६३ ॥ अथास्ति नगरे तन, व्यवहारी धनञ्जयः । धन्यानामग्रणीः सर्वपीरलोकप्रियङ्करः ॥ ६४ ॥

तस्य गृहे त्रिषा शुद्धशालमाहात्म्यत सुराः निर्मातुं नेशते कूरा, उपसर्गं मनागपि । ६५ । देवोपसर्गसंसर्गं, ज्ञात्वा ज्ञानोपयोगतः । तदीयवेश्मनि
 प्रैषि, गुरुणा पारणाय सः ॥ ६६ ॥ तत्र शुद्धान्नसंप्राप्तौ, पारणं विद्महे मुनिः । दैमर्ष्ये तदाऽकार्षद्, हृष्टोऽथ बरुणस्तदा ॥ ६७ ॥ प्रत्यक्षी-
 भूय संभूयस्तपोभिस्तपनप्रभम् । लोकपालो नमस्तृप्त्य, राजर्षिं स्तुतवानिति ॥ ६८ ॥ घन्यस्त्वमसि राजर्षे !, वन्धोऽसि मरुतामपि । यस्येदृशी
 मनोवृत्तिर्निष्कपाया निरन्तरम् ॥ ६९ ॥ इन्द्रस्वरूपमाख्याय, स नत्वा गुरुमजवीत् । सुदुस्तपस्य तपसो, महर्षेस्त्व किं फलम् ? ॥ ७० ॥ चतु-
 र्देशपदं शुद्धं, तपसा कुर्वताऽमुना । अर्जितं तीर्थकृतकर्म, साधुना शमसि-धुना ॥ ७१ ॥ गुरुणेति तरादिष्टे, प्रणम्यासौ ययो दिवम् । राजर्षिरपि
 माहेन्द्रे, देवोऽगृह्णासुर. क्रमात् ॥ ७२ ॥ ततो विदेहे जैनेन्द्रपदं प्राप्य गुणोत्तमम् । चिदानन्दपदस्वाभी, स राजर्षिर्भविष्यति ॥ ७३ ॥
 इति चतुर्दशमार्हतभक्तिः, पदमनन्तसुखोदयदायकम् । कनककेतुनरेन्द्र इयानिश, सृजति यः ॥ भवेत्त्रिजगत्पतिः ॥ ७४ ॥

॥ इति चतुर्दशस्थानकाराधनाविषये कनककेतुनरेन्द्रकथानकं संपूर्णम् ॥

॥ अथ पञ्चदशस्थानकस्वरूपं ॥ तत्र विवेकिना सुगात्रेषु निर्णिक्तभक्तिरागपुरस्परं सर्वधेयोनिदानं दानं विधेयं, यतः—धर्मस्य मूलं
 पदवी महिम्नः, पदं विवेकस्य फल विभूने. । प्राणाः प्रभुत्वे प्रणिभूष्य सिद्धेर्दानं गुणानामिदमेकमेव ॥ १ ॥ स्वर्गापवर्गयोस्तस्य,
 पदवी न दवीयसी । प्रदत्तेः यः सुपात्रेषु, दानं श्रीशालिभद्रवत् ॥ २ ॥ स्मृतानि तत्र पात्राणि, द्रव्यभावविभेदतः । द्विविधं नि
 प्रधानादिरूपाणि तत्त्ववेदिभिः ॥ ३ ॥ रत्नगङ्गेयरूप्यादिपात्राणि व्यवहारिणाम् । सर्वोत्तमोत्तमानि स्युर्द्रव्यपात्राणि वेदमपु ॥ ४ ॥
 ताम्रादिधातुपात्राणि, मध्यमानि यथा भुवि । लोहादिधातुरूपाणि, जघन्यानि गृहे गृहे ॥ ५ ॥ मृन्मयादीनि पात्राणि, गृहस्थाभासशालिनाम् ।
 कुपात्रापात्ररूपाणि, भवन्ति व्याप्तौ सदा ॥ ६ ॥ अमूनि भावपत्राणि, रूपातानि जिनशामने । प्रदत्तं त्रिविधद्वयेषु, प्रायोऽनन्तगुणं भवेत् ॥ ७ ॥

नरवाहनी एवाभूवस्य स्वरमोपमा ॥ २४ ॥ तस्याऽभूत् प्रतिमाम्बोधिविराष्टिः सचिवप्रणीः । गम्भीरिमपदं श्रीमान्, धीवरैःपरितो वृतः
 ॥ २५ ॥ अथभस्वमिनश्चैत्य, सत्यंकारं शिवशिवः । मन्त्रिणा निर्मितं तेन, तत्र चित्रोयितामरम् ॥ २६ ॥ आगच्छन्नन्यदा भूमांस्तदालोकनकौ-
 तुकी । धनेश्वरमहेभ्यस्य, पुर्णपुष्ट्य वेदवनि ॥ २७ ॥ दृष्ट्वा महोत्सवभेषी, प्रीणितास्त्रिमार्गणाम् । पपच्छ सचिवं केन, हेतुनाऽत्र महो महान् !
 ॥ २८ ॥ मन्त्र्युवाच विभो ! पुत्रजन्माभूदस्य वेदवनि । जायते स्वत्रनानन्दी, तेनात्रायं महोरगवः ॥ २९ ॥ नरेन्द्रोऽथ जिनेन्द्रस्य, नैस्यं चन्द्रा-
 शुनिर्मलम् । दृष्ट्वा दृष्टिकलं लेभे, बोधिवीजं च हर्षतः ॥ ३० ॥ नमस्कृत्य जिनेन्द्रस्य, प्रतिमां रत्ननिर्मिताम् । तत्र भक्तिपवित्रात्मा, वेदमा-
 गान्मुपतिष्ठतः ॥ ३१ ॥ द्वितीयेऽथ दिने द्युता, पुनस्तत्रैव भूषतिः । अकस्मात्स्वजनश्रेष्ठिं शोकाक्रन्दपरम्पराम् ॥ ३२ ॥ उवाच सचिवं कस्माद्,
 दुस्तद्वः करुणध्वनिः ? । सोऽप्याख्यस्त सुत. स्वामिन्नामश्रेष्ठोऽजनि क्षणात् ॥ ३३ ॥ अपुत्रस्य ततः श्रेष्ठिपुङ्गवस्य गृहेऽधुना । निर्भरं सन्ति
 शोकार्चजना कन्दन्त्युरस्तुदाः ॥ ३४ ॥ निशम्येति वचस्तस्य, राजा संवेगपूरितः । अनित्योऽयं भवोभोगः, सर्वो हि ध्यातवान् हृदि ॥ ३५ ॥
 तस्मिन्नवसरे तत्र, श्रीश्वेश्वरसूयः । आयुर्जगद्भोजराजीरानीववन्धवः ॥ ३६ ॥ मुनीन्द्रांस्तान्नेन्द्रोऽथ, नमस्कृत्तुं तदाऽगमत् । तदग्रे गुरुभिर्धर्म-
 देशनां निर्भमे यथा ॥ ३७ ॥

भागे रोगभयं सुखे क्षयभयं विचेऽमिभूमृद्वरं, माने म्लानेभयं जने रिपुभयं वंशे कुयोपिद्वयम् । दासे स्वामिभयं गुणे खलभयं देहे कृता-

५. वैश्रमण.

६ बुद्धिशालिनि.

७ आश्रयं गमिता अमरा येन.

८ पुरोचमस्य.

१ मृतः

२ जाताः सन्ति.

३ भवविस्तार

॥६९॥

२

वार्त्ति-
स्थान०

॥६९॥

९

क्षीणमोहयथाख्यातचारित्रगुणभूषितम् । स्तनपात्रोपमं पात्रं, प्राहुः सर्वोत्तमं शुभाः ॥ ८ ॥ सम्यग्ज्ञानक्रियोपेतं, प्रज्ञान्तमनगारिणम् । लाभ-
लाभसमस्वान्तं, स्वर्णपात्रोपमं उगुः ॥ ९ ॥ सम्यग्दर्शनसंशुद्धद्वारादशमृतभूषिताः । रूप्यपात्रोपमां भेजु, सर्वेऽपि गृहमेधिनः ॥ १० ॥ चतुर्थे
ये गुणस्थाने, विशुद्धे सर्वदा स्थिताः । ते श्रेणिः इवाख्यातास्ताम्रपात्रोपमाः सताम् ॥ ११ ॥ मृदादिपात्रतुल्यवधः । मिथ्यादाष्टैर्जनोऽखिलः ।
गुणेन केनचिद्युक्तो, धर्ममार्गानुसारिणा ॥ १२ ॥ सरा यथाशवासका, अजिताक्षा मदीदृशाः । अपात्राणि भवन्त्यत्र, तत्त्वमार्गपराङ्मुखाः
॥ १३ ॥ परं ये प्राणिनो दीनाः, क्षुरिगासादिपीडिताः । दातव्यं कृपया तेषु, यथाशक्ति विवेकिना ॥ १४ ॥ तथा—उत्तमपत्रं साह मज्झिमपत्रं
तु सावया भणिया । अविरतसम्यग्दृष्टी जहन्नपत्रं मुण्यव्यं ॥ १५ ॥ अन्यत्राप्युक्तं—मिथ्यादाष्टिमहसेषु, वरमेको जणुवती । अणुवतिसहस्रेषु,
वरमेको महावती ॥ १६ ॥ गदावतिसहस्रेषु, वरमेको जिनापिपः । जिनाधिरसमं पात्रं, न भूतं न भविष्यति ॥ १७ ॥ इति । ज्ञानाभयसुपात्रा-
दिभेदैर्दानमनैरुधा । तथापि पात्रदानेनाधिकारोऽत्र निवेदितः ॥ १८ ॥ वस्तुतो यतयः सर्वसावधारम्वर्जकाः । सर्वोत्तमतया पात्रं, निगदन्ति
मनीषिणः ॥ १९ ॥ सद्बोधिज्ञानचारित्रतपोभिर्विमलात्मनाम् । मुनीनां संविभागो यो, विशुद्धैरक्षणानकैः ॥ २० ॥ विधत्ते प्रत्यहं भक्त्या, नरवाहनम्
पवत् । तीर्थकृत्तरदयी प्राप्य, मोदतेऽसौ शिवाश्रिया ॥ २१ ॥ तथाहिः—देशः कलिङ्गनामास्ति, भरतक्षेत्रभूषणम् । प्रजास्वीतिरनीतिश्च, यस्मिन्नास्ति विद्युते
॥ २२ ॥ काञ्चनाचलवत्तत्र, पुरं काञ्चनमित्यभूत् सन्नन्दनैश्रियोपेतं, सुवैर्णव्येतिपेशलम् ॥ २३ ॥ तत्रासीत्सीरभृतेजा, राजा श्रीनरवाहनः ।

+ उत्तमपात्रं साधुर्मध्यमपात्रं तु श्रायका भणिताः । अविरतसम्यग्दृष्टयः, जघन्यपात्रं क्षातव्यम् ॥ १५ ॥

१ ईतय उपद्रवाः अनीतिश्च व्यसनं । २ शोभननन्दनाख्यवनलक्ष्म्या सत्पुरुषानन्दनसमृद्ध्या च । ३ काञ्चनम् शोभनवर्णश्च ४ चलदेवः

पञ्चदेश
स्थानके
पात्रापा-
त्रे विचा-
रणा

त्रिंशति-
स्थान-
॥७०॥

स्ताद्भय, सर्वं नाम भय भवेदिदमहो वैराग्यमेवाभयम् । ३८ । यथा कुमारी स्वपनान्तरेषु, जातं च पुत्रं च मृतं च पश्येत् । जातेति हृष्टा विगतेति
खिन्ना, तथा जना जानत सर्वभावान् ॥ ३९ ॥ इति । मृषोऽप्यवसरं प्राप्य, त पश्यच्छ मुनिश्चरम् । धनेश्वरमृदे हर्षा, विषादश्च कथं विभो । ॥
४०॥ गुरुर्नगाद राजेन्द्र !, कलं प्राचीनकर्मणः । सर्वोऽपि लभते प्राणी, मोहमूढमनाः स्रुतु ॥ ४१ ॥ धर्मार्थं त्यागवानेष, श्रेष्ठो प्राचीन-
जन्मनि ॥ जन्तुन् सन्तापयामास, तस्येदं कर्मणः फलम् ॥ ४२ ॥ मिथ्यात्वमानशोकारुमोहस्य सुभटैश्चिभिः । सर्वोऽपि पीडितो जन्तु-
हन्पत्त इव चेष्टते ॥ ४३ ॥ मिथ्यात्वमोहितः प्राणी, कृत्यादृश्यवाहेर्भुखः पशून्कतरुश्रेणार्देवमुद्रया नमस्यति ॥ ४४ ॥ मोहिततामा मवा-
वर्त्ते, मिथ्यादर्शनमन्त्रिणः । सम्भवेवादिस्त्रेपु, भवेत्प्रायः पराङ्मुखः ॥ ४५ ॥ यतः—जन्मन्येकत्र दुःखाय, रोगोऽन्धत्वं विंरिपुः । अपि
जन्मसहस्रेषु, मिथ्यात्वमचिकित्सितम् ॥ ४६ ॥ न सर्वज्ञा न नीरागाः, शङ्करब्रह्माविष्णवः । प्राकृतेभ्यो मनुष्येभ्योऽप्यसमञ्जसवृत्तयः ॥ ४७ ॥
अब्रह्मचारिणः शश्वत्, पट्पायारम्भिणश्च वे । मूढात्मा तान् गुरुन् कृत्वा, भवाम्भोधिं तिनीर्षति ॥ ४८ ॥ रङ्गोऽपि देहभृद्राजन्मभिमानेन
पूरितः । आरमानं मन्यते मूढो, गरीयासं नृपादपि ॥ ४९ ॥ यतः—शौर्यमदो भुजदधी, रूपमदो दर्पणादिदर्शी च । काममदः स्त्रीदर्शी विभ-
वमदश्चैव आरयन्धः ॥ ५० ॥ अस्तोकशोकसंश्रुतचैतन्यो निर्विवेकहृत् । इष्टे स्वल्पेऽपि नष्टे तु, रङ्गवद्वेदिति ध्रुवम् ॥ ५१ ॥ स एव मुच्यते
मोहभटैरेभिः शरीरभाक् यो जिन शरणीकृत्य, तपस्तपति दुस्तपम् ॥ ५२ ॥ यतः—इष्टे नष्टे सुखअष्टे, कष्टे निकटवर्तिनि । भ्रमदमेनसां युक्तं,
वैराग्याभरण तपः ॥ ५३ ॥ इति तद्देशना श्रुत्वा, मोहमृतो नरेश्वरः । भवभोगविरक्तात्मा, दीक्षामादत्त तत्क्षणे ॥ ५४ ॥ राजर्षिर्निरतीचार,
चारित्रं प्रतिपालयन् । अध्वेष्ट द्वादशाङ्गानि, विनीतप्रतिमाद्युतः ॥ ५५ ॥ विंशतिस्थानकतपःफलोद्भवविभाविनीम् । देशनामन्यदाऽश्रौषीत्, स
मुनिर्गुरसन्निधौ ॥ ५६ ॥ अज्ञानैर्निजानां तैर्विशुद्धैर्भक्तिनिर्गमम् । संविभागं वितन्वानो, मुनीनां गुणशालिनाम् ॥ ५७ ॥ लभते

पञ्चदशे
स्थानके
नरवाह-
ननृप-
दृष्टान्तः

संयमी भवो सम्यक्करणसाधुः, कार्यभिद्वौ हि साधनम् । १८॥ यय रत्नचपानाद्यैरनिन्दैः सर्वसाधुषु । संविभागं विधायैव शेषं भोक्तव्यमात्मना
 ॥१९॥ गुरोर्गिराऽथ राजर्षिः, जगदेत्यभिप्रदम् । असंविभागिनः सिद्धिर्यतो नैव मुनेर्भवेत् ॥२०॥ यः-भैक्षांशदानं भिक्षुभ्यो, यद्विश्वेभ्यो नवध-
 कम् । जिनैरतद्दानमैकं, धर्मे मुख्यं प्रगीयते ॥२१॥ असंविभागिनो गच्छन्वाप्तिनो नोदरंमरेः । जगदे जगदेकाच्यैर्नैष्टकैस्तपि निर्वृतिः ॥२२॥
 इति । निर्विशेषं ततस्तस्य, गच्छन्वाप्तिषु साधुषु । संविभागं मन शुद्ध्य, कुर्वतः प्रतिवासरम् ॥२३॥ प्रशंसा त्रिवैश्वर्यं, चमरेन्द्रस्य संसदि ।
 विनाऽमुं संविभागेऽस्ति, न मुनिः कोऽपि तत्परः ॥२४॥ साधुरूपं विनिर्माय, मायया दययोज्जितः । सुरः सुवेळनामाऽऽगात्निर्मातुं तत्परि-
 णम् ॥ २५॥ नैपेधिर्नैविधायालौ, तत्र तावद्भुक्षितः । कच्छन्वाप्तिं राजर्षिरपि श्रीपुरपत्तने ॥ २६॥ विद्वत्स्य भक्तपानादि, समायात उपाश-
 यम् । विशुद्धं रत्नं मायासाधवे अद्वयाऽस्तिरम् ॥२७॥ यावच्चान्नमानीय, भक्तादि मुनिसत्तमः । गुरुभ्यो विधिनाऽऽनोच्य, पारणाय निवि-
 ष्वान् ॥ २८॥ निर्ममे वेदना तावत्तस्य देहेऽतिदुस्सहा । साधोर्मायाविना तेन, निर्विवेकेन नाकिना ॥ २९॥ युग्मम् । विज्ञाय वेदनावेगमद्गे-
 तस्य महागुणेः । गुरवो विदधुः स्वेदं, मानसे मुनिभिः समम् ॥ ३०॥ गुर्वदिष्टं ततो वैद्योपदिष्टं भैषजं जवात् । प्रायोऽयं तस्य राजर्षेः गानीतमनगा-
 रिभिः ॥ ३१॥ राजर्षिर्नैव गृह्णाति, कथमम्यौषधं हि तत् । विज्ञप्तं च व्यधाद्रक्त्या, गुरूणांमिति साज्जलिः ॥ ३२॥ कस्मैचन सुपात्राय,
 पुण्यगात्राय साधवे । अदत्त्वा भैषजं नैव, मम कर्तुं हि युज्यते ॥३३॥ संविभागव्रतं स्वाभिन्, प्राणान्ते न त्यजाम्यहम् । अवदं नश्वरस्यास्य,
 शरीरस्य कृतेऽधुना ॥ ३४॥ संविभागं सुखामोमनिदानं मुनिष्वन्वदम् । धन्या एव वितन्वन्ति, दशधा धर्मधाणिषु ॥ ३५॥ संविभागव्रतो
 जज्ञे, बाहुनामा मुनीश्वरः । भरतो भरतक्षेत्रे, सार्वभौमाग्रणीर्नृपः ॥३६॥ तदाधिकाधिका तस्य, शरीरे वेदनाऽजनि । असुरेण कृता तेन, कृतान्त-

१ जिनकल्पिकादेः

कूरचेतसा ॥ ७७ ॥ परं राजर्षिणा तेन, सविभागवत् निजम् । न मुक्तं सर्वशक्त्या हि, विनयं तन्वता गुरां ॥ ७८ ॥ तद्भावं तादृशं ज्ञात्वा,
संविभागे विपद्यते । प्रशान्तात्मा पुरः साक्षाद्भूदद्भुतवैभवः ७९ ॥ ततः सुधामयीं वृष्टिं, तस्योपरि व्यधादसौ । शशाम तत्क्षणादेव, तत्कृता
तद्गुर्व्यथा ॥ ८० ॥ ततः प्रणम्य राजर्षिं, सुरः सूरिं त्यजिञ्जत् । सविभागवत्स्यैर्यात्, किं फलं प्राप्तवानयम् ॥ ८१ ॥ स आत्यर्चीर्ध-
नृत्तम, वदन्ने साधुनाऽमुना । ततः सोऽपि निजं धाम, जगाम नतिपूर्वकम् ॥ ८२ ॥ आराध्य तादृशं साधुसंविभागवत् पुनः । राजर्षिरपि
वेधोऽभूदच्युताख्ये तिविष्टपे ॥ ८३ ॥ ततऽयुतो धिदेहोर्वाभूषणं दूषणोऽपि हतः । भार्वा तीर्थकरः श्रीमान्, नरवाहनभूपतिः ॥ ८४ ॥
श्रुत्वोति वृत्तं नरवाहनस्य, भूपस्य तीर्थपरशर्मसारम् । भवत्या गुनीनां श्रुतशीलभाजां, सृजन्तु भव्याः । किल सविभागम् ॥ ८५ ॥

इति श्रीपञ्चदशमस्थानके पानदानोपरि नरवाहनकथानकं संपूर्णम् ॥

॥ अथ षोडशस्थानकव्याख्या विधीयते ॥

तत्रार्हदाचार्योपाध्यायसाधुवाल्गुनान्तपरिवर्चैत्यश्रितमणसद्धादिषु सम्यग्दर्शनपूतात्मना मुनिना सुश्रावणेन वा विशुद्धाशयपूर्वं
वैयावृत्यं विधेयं । यत् ऋ-वेयादच्च निज्यं, परेह उत्तमगुणे धारंताणं । सर्व्वं किर पडिवाई, वेयावच्चं अपडिवाई ॥ १ ॥
पडिभगस्स गयस्स य नासइ चरण सुअं अगुणणाए । न हु वेयावच्चक्यं, सुहोदयं नासए कम्मं ॥ २ ॥ वेयावृत्यं मनःशुद्ध्या,

ॐ वेयावृत्यं नित्यं कुरुतोत्तमगुणान्धारयताम् । सर्व्वं किल प्रतिपाति वेयावृत्यमप्रतिपाति । १ । प्रतिभस्य मृतस्य च नश्यति
परणं श्रुतमगुणनया । नैव वेयावृत्यं न श्रुतोदयं नश्यति कर्म । २ ।

विधेय यो जिनादिषु । गृणुतेऽसौ जिनेन्द्रस्य, श्रिय जीमूतेकेतूवतः ॥ ३ ॥ तथाहि—जम्बुद्वीपाभिधे द्वीपे, क्षेत्रे दक्षिणभारते । पुरं पुष्प-
 पुरं नाम, धामासीदद्भुतधियाम् ॥ ४ ॥ जयकेतुः पतिः पृथ्व्याः, पृथुवत्प्रथितप्रभः । तत्ताऽजनि मिया तस्य, जयमाळा च विश्रुता
 ॥ ५ ॥ तदङ्गजो रजोऽस्तीतगुणभिधिराजितः । जीमूतकेतुनामाभूद् गूमारधरणे क्षमः ॥ ६ ॥ लावण्यपुष्पं यद्रूपं, दर्शं दर्शं मृगेक्षणाः
 । निजेक्षणविनिर्माणं, मेनिरे सफलं न काः ॥ ७ ॥ पितुः प्रसादतः प्राप्य, यौवराज्यं स यौवने । जगती रजयामास, निर्मलैरपि
 सद्गुणैः ॥ ८ ॥ अथ क्षितितलारुह्यते, रत्नस्थलपुरेऽभवत् । सूरसेनः क्षमापालः, पद्मवत्सपद्मसम्पदाम् ॥ ९ ॥ यशोमती सुता तस्य,
 विश्वैरवधौमुदी । आसीत्ति.सीमसौभाग्या, कलाभिरिव भारती ॥ १० ॥ जीमूतकेतुसौन्दर्यातिशयं विश्वविश्रुतं । उद्याने किन्नरैर्गायमानमा-
 नन्ददायिनम् ॥ ११ ॥ श्रुत्वा तत्क्षरमहणसभीहापूरिताधिरम् । नृपाङ्गजा वरं नान्यं, बुवूर्पति कथञ्चन ॥ १२ ॥ युग्मम् ॥ तस्यास्तदाशयं ज्ञात्वा,
 ततो मन्त्रिविचारतः । स्वयंवरे समाहूतो, जीमूतो भुभृतादरात् ॥ १३ ॥ स सेनया समागच्छन्, तत्पुरं प्रति गूषम् । प्राप्तः सिद्धिपुरोपागते
 मूर्छामासेदिबानय ॥ १४ ॥ मन्त्रौपधादिभिर्मन्त्रिप्रमुखैर्मुख्यपूरयैः । उपचारः कृतास्तस्य, भूयासोऽपि स्वशक्तितः ॥ १५ ॥
 नृपात्रे दानवस्तर्षे, तेऽभूवन्निष्फलाः परम् । सम्यग्ज्ञानं विना यस्यास्त क्रिया फलदायिनी ॥ १६ ॥ तदाऽकलकदेवाख्यः, सूरि-
 र्भूरिगुणोदधिः । तेषां पुण्योदयादागात्तत्र श्रीश्रुतकेवली ॥ १७ ॥ तस्यानुभावतो मूर्छापगमादुत्थितः क्षणात् ॥
 तत्राऽऽगाद्य नमस्कृत्य, राजसूनु प्रमोदतः ॥ १८ ॥ तस्य प्रबोधमाधातुं, गुरणा करुणाञ्चिना । विदधे देशना सम्यक्तत्त्वमार्ग-
 प्रकाशिनी ॥ १९ ॥

मूर्चेतसां ॥ ७७ ॥ परं राजर्षिणा तेन, संविभागवत् निजम् । न मुवतं सर्वशक्त्या हि, विनयं तन्वता गुरां ॥ ७८ ॥ तद्भावं तादृशं ज्ञात्वा,
संविभागे विपद्यते । प्रशान्तात्मा पुरः साक्षाद्भूदद्भुतवैभवः ७९ ॥ ततः सुधामयी वृष्टिः, तस्योपरि व्यधादसौ । शशाम तत्क्षणादेव, तत्कृता
तद्गुर्व्यथा ॥ ८० ॥ ततः प्रणम्य राजर्षि, सुरः सूरिं न्यजिज्ञप्त् । संविभागवत्तस्यैर्यात्, किं फलं प्राप्तवानयम् ॥ ८१ ॥ स आख्यतीर्थ-
कृत्कर्म, बबन्धे साधुनाऽमुना । ततः सोऽपि निजं घाम, जगाम नतिपूर्वकम् ॥ ८२ ॥ आराध्य तादृशं साधुसंविभागवत् पुनः । राजर्षिरपि
देवोऽभूच्च्युताख्ये त्रिविष्टपे ॥ ८३ ॥ ततश्च्युतो विदेहोर्वाभूषणं दूषणोऽज्ज्ञतः । भार्वा तीर्थकरः श्रीमान्, नरवाहनभूपतिः ॥ ८४ ॥
श्रुत्वाति वृत्तं नरवाहनस्य, भूपस्य तीर्थवरशर्मसाम् । भवत्या मुनीनां श्रुतशीलभाजां, सृजन्तु भव्याः । किल संविभागम् ॥ ८५ ॥

इति श्रीपञ्चदशमस्थानके पात्रदानोपरि नरवाहनकथानकं संपूर्णम् ॥

॥ अथ षोडशस्थानकव्याख्या विधीयते ॥

तत्रार्हदाचार्योपाध्यायसाधुचारवृद्धग्लानतपरिव्रैत्यश्रीश्रमणसङ्घादिषु सम्यग्दर्शनपूतात्मना मुनिना सुश्रावकेण वा विशुद्धाशयपूर्वं
वैयावृत्यं विधेयं । यत् ऋ-वेयावृत्तं निजयं, वरेह उत्तमगुणे धारताणं । सर्व्वं किर पडिवाई, वेयावृत्तं अपडिवाई ॥ १ ॥
पडिभगस मयस्स य नासइ चरणं सुअं अमुणणाए । न ह वैयावृत्तकयं, सुदोदयं नासए कम्मं ॥ २ ॥ वैयावृत्यं मनःशुद्ध्या,

॥ वैयावृत्यं नित्यं कुरुतोत्तमगुणान्धारयताम् । सर्व्वं किल प्रतिपाति वैयावृत्यमप्रतिपाति । १ । प्रतिभगस्य मृतस्य च नश्यति
चरणं श्रुतमगुणनया । नैव वैयावृत्यकृतं शुभोदय नश्यति कर्म । २ ।

विषेष्ट यो जिनाविपु । वृणुतेऽसौ जिनेन्द्रस्य, श्रियं जीमूतेकतूवत ॥ ३ ॥ तथाहि—जम्बुद्वीपाभिधे द्वीपे, क्षेत्रे दक्षिणभारते । पुर पुष्प-
 पुरं नाम, धामासीदद्भुतश्रियाम् ॥ ४ ॥ जयकेतुः पतिः पृथ्व्याः, पृथुवत्पथितममः । तताऽजनि प्रिया तस्य, जयमाळा च विश्रुता
 ॥ ५ ॥ तदङ्गजो रजोऽस्तीतगुणजिविराजितः । जीमूतकेतुनामाभूद् गूमारधरणे क्षमः ॥ ६ ॥ लावण्यपुण्यं यद्रूपं, दर्शं दर्शं मृगेक्षणाः
 । निजेक्षणविनिर्माणं, मेनिरे सफलं न काः ॥ ७ ॥ पितुः प्रसादतः प्राप्य, यौवराज्यं च यौवने । जगतीं रजयामास, निर्मलैरपि
 सद्गुणैः ॥ ८ ॥ अथ क्षितितलारुह्यते, रत्नस्थलपुरेऽभवत् । सूरसेनः क्षमापालः, पञ्चवत्सपञ्चसम्पदाम् ॥ ९ ॥ यशोमती सुता तस्य,
 विश्वैरवकौमुदी । आसीनिःसीमसौभाग्या, कलाभिरिव भारती ॥ १० ॥ जीमूतकेतुसौन्दर्यातिशयं विश्वविश्रुतं । उद्याने किन्नरैर्गोपमानमा-
 नन्ददायिनम् ॥ ११ ॥ श्रुत्वा तत्स्वरमहणसभीहापूरिताधिरम् । नृपाङ्गजा वरं नान्यं, बुवूर्पतिकथञ्चन ॥ १२ ॥ युग्मम् ॥ तस्यास्तदाशयं ज्ञात्वा,
 ततो मन्त्रिविचारतः । स्वयंवरे समाहूतो, जीमूतो भुभृतादरात् ॥ १३ ॥ स सेनया समागच्छन्, तत्पुरं प्रति गूप्सुः । प्राप्तः सिद्धिपुरोपान्ते
 मूर्छामासेदिवानथ ॥ १४ ॥ मन्त्रौषधादिभिर्मन्त्रिप्रमुखैर्मुख्यपूरयै । उपचाराः कृतास्तस्य, गूयांसोऽपि स्वशक्तितः ॥ १५ ॥
 कुपात्रे दानवत्सर्वे, तेऽभूवन्निष्फलाः परम् । सम्यग्ज्ञानं विना यस्मान्न क्रिया फलदायिनी ॥ १६ ॥ तदाऽकलंकदेवाख्यः, सूरि-
 र्भूरिगुणोदधिः । तेषां पुण्यादयादागात्तत्र श्रीश्रुतकेवली ॥ १७ ॥ तस्यानुभावतो मूर्छापगमादुत्थितः क्षणात् ॥
 तन्नाऽऽगाद्य नमस्कृतुं, राजसूनुः प्रमोदतः ॥ १८ ॥ तस्य प्रबोधमाधातुं, गुरणा वरणाब्धिना । विदधे देशना सम्यक्तत्त्वमार्ग-
 पताशिनी ॥ १९ ॥

वपानविषयैः रौद्रार्चनान्देतुभिः । भ्रमन्ति प्राणिनः प्रायो, विवेकाः सर्वयोनिषु ॥ २० ॥ यतः-× न
सा जाइ न सा जोणी, न तं ठणं न तं वुलं । न जया न मुया जत्थ, सज्जे जीवा अणतसो ॥ २१ ॥ तथा-पापी
रूपविजितो रतकूपो यो नारकादागतस्तिर्यग्यो निमगागतश्च वपटी नित्यं बुभुक्षातुरः । मानो ज्ञानविवेकबुद्धिकलितो यो मर्त्य-
लोकागतो, यस्तु स्वर्गसमागतः स सुभगः प्रज्ञा कविः श्रीयुतः ॥ २२ ॥ गौद्रध्यानमयः वपायविषयासक्तः सदा मत्सरी, बहु रम्भपरिग्रहाकु-
लमनिः पञ्चाक्षरिसारतः । मासाशी नरकं व्रजेत्तिल पुमान् कूटप्रयोगोद्यतो, मायावी वटुवागतात्मविरतिस्त्रिभगतिं गच्छति ॥ २३ ॥
निर्दम्भः सद्यो दानी, सदाचारपरायणः । रज्जुतभापी सर्वत्र, नृगतिं जन्तुगप्नुयान् ॥ २४ ॥ सुपात्रदानी मधुरैवभापी, सद्देवपूजा
रचिमन् विनीतः । सम्पत्क्रियो बोधकृताभियोगः, स्वर्गाश्रया क्रीडति सर्वदाऽग्री ॥ २५ ॥

इत्यादिदेसनामान्ते, गुरु विज्ञप्तवानिति अचिवित्त्वा कुतो मूर्छा, ममाऽमृतकर्मणो विभो ! ॥ २६ ॥ तत्स्वरूपगुवाचैवं, गुरुर्गुरुगुणाकरः ।
भूय घातकीरुण्डे सारसाकेतपत्तने ॥ २७ ॥ अगर्वस्वर्बतुङ्गात्मा, दुर्वासाः केपनो मुनिः । प्रमादी यातिचर्यायां, गारवत्यमन्धरः ॥ २८ ॥ युष्मम् ॥
अन्यदा गुरुभिः साकं, सान्नेस पतनं प्रति । व्रजन् विषये मार्गे, तृपाधान्तेषु साधुषु ॥ २९ ॥ अदिष्टो विधिनासज्जे, ग्रामे गत्वा समानय ।
पानीयं त्वं मुने ! वाग्वानादिमुनिदेतवे ॥ ३० ॥ सुगुरोर्हपरि क्रोधं, सदाकर्ण्य दधद् हृदि । वचास्युच्चावचान्माइ, यतीनां ॥ पदे
पदे ॥ ३१ ॥ मूर्ध्नि फामृदुभिर्वाक्यैः, स्थविरैर्वारितोऽपि सः । न शश्याम मनामैव, विदधे च गुरुनितम् ॥ ३२ ॥ रुद्रुणश्रेणिमाणिक्य पूरिते
गुणनागरे । भवत्येवविधाः वेचित्कर्कश इव कर्कशाः ॥ ३३ ॥ ततो गच्छोपरि द्वेषं, विप्राणः क्रूरमानसः । निर्गत्य स गणात्तस्माद्भजे

× न सा जातिर्न सा योनिर्न तत्स्थानं न तत्कुलम् । न जाता न मृता यत्र सर्वे जीवा अभ्यन्तस्त ॥ २१ ॥

ववापि दुधीमृतः ॥ ३४ ॥ सप्तम्यां नरकाचर्यो, नारकोऽभून्महार्चिभृत् । त्रयस्त्रिंशत्सागरासुः, साधुद्वेपकुर्मणा ॥ ३५ ॥ युग्मम् ॥ ततो
 मूयो भवान् आमं, आमं दुःखभरार्दितः । सत्कर्म्मोपशमादेय, ग्रामे कोटुम्बिकोऽजनि ॥ ३६ ॥ श्रीनिदानं तदा दानं, दत्त्वा मासोपवा-
 सिने । तत्प्रभावाद्भवानार्त्ताचेजस्वी राजसूः सुखी ॥ ३७ ॥ न्यायवृत्त्या श्रिय प्राप्ताः, सुपात्रे च नियोजिताः । पुण्यानुबन्धिपुण्यत्वाज्जायते
 शर्महेतवः ॥ ३८ ॥ अधुना शेषमात्रेण, गुरुविद्वेषकर्मणा । मूर्च्छया तेऽभवद्देहे, व्यथोदयमुपेयुषा ॥ ३९ ॥
 तत्कर्म साम्प्रतं क्षीणं, निःशेषं मुनिवन्दनात् । तत्तत्त्वं दिनमात्रेण, नीरग् गावी शुभोदयात् ॥ ४० ॥ निश-
 म्येति गिरं तस्य, प्रबुद्धो नृपसूततः । सस्मार प्राक्तनीं जार्ति, बभूव च निरामयः ॥ ४१ ॥ मन्त्रौषधाद्यसाध्यानां, वदधीनां प्राणिना-
 मिह । तद्वेतौ कर्मणि प्रयः, क्षीण एव क्षयो भवेत् ॥ ४२ ॥ अर्हद्भक्तिदयादानतपोभिर्निमितैः । कुर्म क्षीयते जन्तोः, सद्गुरो-
 र्वचनेन च ॥ ४३ ॥ जीमूतकेतुरुर्ध्वशसूनुः संवेगमागतः । ततो लोचं विनिर्माय, पद्मभिर्मुष्टिभिः स्वयम् ॥ ४४ ॥ सन्निधौ सद्गुरोस्तस्य,
 तपस्या शिथिलेऽनयाम् । कुंसारसागरोच्चारे, तरणीव गुणान्विताम् ॥ ४५ ॥ युग्मम् ॥ संयमश्रीपतिं श्रुत्वा, कुमारं तं मनोवृत्तम् । यशोमत्यपि
 चारित्रं, सती राजसुता ललौ ॥ ४६ ॥ अधीत्यैकादशाज्ञानि, राजर्षिर्योगवास्ततः । पदानुसारिणीं प्रज्ञा, विभ्रद्विनयतत्परः ॥ ४७ ॥ अश्रौ-
 षीदन्यदा पूर्वाण्यर्धावानः समाधिमान् । विंशतिस्वानकतपःकर्ममेवं गुरोर्गिरा ॥ ४८ ॥ युग्मम् ॥ पदेषु बहुमानेन, जिनेन्द्रादिषु विंशतौ । सदर्शन-
 स्थिरत्वान्तो, लभते तीर्थकृत्यदम् ॥ ४९ ॥ गुरुपाध्यायशिष्येषु, बालवृद्धनपस्विषु । सङ्घगलानकुलगणेष्वाक्षरेण दशस्त्वपि ॥ ५० ॥ भक्तपा-
 नौपधवस्तासनविश्रामणादिभिः । वैद्यावृत्त्यं सृजंस्तत्र, विशुद्धया षोडशे परे ॥ ५१ ॥ जिनेन्द्रपदवीं मौढां, लभते विश्वतोऽद्भुताम् । सुरासुरन-
 रेन्दाणां, श्रियो यत्रादपांसरः ॥ ५२ ॥ विषेयं दशधा वैद्यावृत्त्यं नित्यं मयेति सः । ततोऽर्हद्भक्तिपूतात्मा, घोराभिग्रहममहीत् ॥ ५३ ॥ वैद्यावृत्त्यं

त्रिंशति-
स्थान०

॥७३॥

त्रिषा शुद्धः ॥ अर्पेस्त्वन्वत् सत् । चारुशालादिमाधूना । गुरुणा च विलेखतः ॥ ५३ ॥ प्रशंसा त्रिंशत्स्वामिनिर्मिता देवमंसदि ॥ श्रुत्वा सोमाह्वयो
लोकपाल उत्तलमानसः ॥ ५५ ॥ तस्य ह्य वृत्तचित्तस्य, वैद्यावृत्त्ये दिवानिदम् । परीक्षां भुवमागत्य, निर्ममे निर्ममेशितुः ॥ ५६ ॥ त्रिभिर्विशेषका
वमहो निर्मितो गानसाधुः कः स्वमावथा । भसीव कृशतां प्राप्नो, दायज्वग्ज्वलत्पु ॥ ५७ ॥ द्वितीयस्तु मुनेस्तस्य, गोचर प्रमुपेयुष । विलोकनार्थं
लोकोक्तिनिष्ठो विकृत कृतिः ॥ ५८ ॥ भानुश्रेष्ठिगृहे प्र स, निरीह मुनिमण्डम् । गुरुपायेभ्यस्तद्रोषप्राप्तये तं विलोक्य सः ॥ ५९ ॥ राजर्षि
तीक्ष्णवचसा, तुतोदाऽदयमानस । न चुकोप परं क्वापि, स पुन ज्ञानसागर ॥ ६० ॥ उपाध्वं ततः प्राप्य, तद्विग शशिमेव सः ॥ वैय पृत्त्यं
व्यधात्तम्य, त्रिगृह्या श्रीगुरोर्गिरा ॥ ६१ ॥ तदा ग्लानमुनेर्वैद्यैः, सहकारकलद्रवः । उवगेषशान्तये प्रोचं, मारिचाज्याधीभिर्भितः ॥ ६२ ॥ गुर्वा-
देष्टने राजर्षिस्तदानयनहेतवे । ममाम नगरे तत्र, श्रेष्ठिमात्रिगृहाणि ॥ ६३ ॥ नाऽसौ प्राप्तः परं क्वापि, देवताभानुमावतः । मुनिना विधिना
तेनाऽऽलोक्यमानोऽपि सर्वत ॥ ६४ ॥ ततो ग्लानमुनिः कोप टोपताममुख्युतिः । राजर्षिं तर्जयामास, दुर्वाक्यैरतिदुस्सहैः ॥ ६५ ॥ सोऽपि
शान्तममास्तस्य, प्रणम्यऽद्विह्य सुदा । अकार्षितो स्वनां मामधर्माभिरमृतयैः ॥ ६६ ॥ सोमोऽथ तन्मनोभाय, ज्ञास्वैकान्तहितावहम् । प्रत्यक्षी-
भूय तुष्टास्मा, सं तुष्टाव कृताञ्जलिः ॥ ६७ ॥ स्वमेव मुनि राजर्षे !, मामणीरनगारिणाम् । विपत्ते स्वर्णिना स्वाभी, यस्य ते सङ्गुणस्तुतिम्
॥ ६८ ॥ सा पुनः प्रत्यता नीता, भवता तन्वता स्वयम् । मायामयमुनेस्तस्य, वैद्यावृत्त्यं गतस्पृहम् ॥ ६९ ॥ शतशोऽर्धातिनः सन्ति, सन्त्यनेके
तपस्विनः । न कोऽपि तादृशो भ्लानवैद्यावृत्त्यकरः परम् ॥ ७० ॥ ग्लानानां प्रतिजागर्ता, भक्तपानौपचादिभिः । ममासौ प्रतिजागर्तस्यूचे
तीर्थकृता स्वयम् ॥ ७१ ॥ देवमायां ततोऽशेषा, परित्यज्य रयादयम् । प्रणिपत्य समित्वा च, लोकपालो दिवं ययौ ॥ ७२ ॥ दशस्वपि पदेपूज्यै-
वैद्यावृत्त्यं सजन् सदा । राजर्षिरर्जयामास, तीर्थकृत्कर्म निर्मलम् ॥ ७३ ॥ आराध्य संयमे सम्यग्, वैद्यावृत्त्यैकस्तपरः । स मुनिः कगतो । जज्ञे,

पौडशके
स्थानके
जीमूतके
तोश्वरि
नेहलता

वैजयन्ते सुराग्रणीः ॥ ७४ ॥ ततो जग्मूराजार्पिण्युत्वा तत्सकृत्तोदयात् । श्रीकच्छविजये मायी, जगत्पूज्यो जिनेश्वरः ॥ ७५ ॥ निरंशो चारि-
चारिणा, यथोक्तमपि संयत्नी । तत्रैवाऽऽसाधो-देवत्वं, तद्गणभृद्विष्यति ॥ ७६ ॥ जीमूतकेतुप्रविवापासिधृत्तमेतत्, श्रुत्वा जिनेन्द्रपदकर्मनिबन्ध-
स रत् । यत्नं सृजन्तु विधिना मुनिवर्गवैभाष्ये जगद्गुरुमरिष्ठसुखस्पृहा चेत् ॥ ७७ ॥

॥ इति धैयाष्टक्यकरणोपरि नृपश्रीजीमूतकेतुक्रिया योऽष्टस्थानके समाप्ता ॥

अथ सप्तदशस्थानकस्वरूपं.

सप्त सप्तगुणसंज्ञाकरस्य 'त्रिभुवनजनमहनीयस्य' चतुर्विधाविदुद्वर्गाधाररूपस्य श्रौतमणस्यस्य निर्भरभक्तिभरगर्भसमाधिर्विवेकिना
विधेयः, यतः—यः संसारनिरासकालसमर्पितुं च यथैवातिष्ठते, यं तर्हि कथयन्ति पावनतया येनाऽस्ति नान्यः समः । यस्मै तीर्थपतिर्नमस्यति सतां
यस्माच्चतुर्भं जायते, रक्षार्थं च यः । वसन्ति च गुणा यासिन् सप्तदशोऽर्च्यताम् ॥ १ ॥ नार्हः परमो देवो, न, मुक्तेः परमं पदम् । धीमद्व्याज
परं क्षेत्रं, नास्ति नास्ति जगत्त्रये ॥ २ ॥ रुमाधिरातु द्रव्यभावाभ्यां, द्विविधः, यतः—*मणवांछियवस्थूणं, वाणेणं, वाणिदुदियजीवाणं । जं
किञ्चिद् संतोषो, द्रव्यसमाप्तिं द्रव्यं एतौ ॥ ३ ॥ स्मरणवारणचोभनवाणेण संतोषेद् विधिपूर्वकं । जं नाणादगुणेष्ट, मावसमाप्ति
द्रव्यं एतौ ॥ ४ ॥ तपः कुर्वन्ति दुःस्वार्था, नीचा अपि यथा तथा । परं समाधिमाधातुं, गरीयासो भवन्त्यलम् ॥ ५ ॥ इति । यः समाधिं
द्विर्भा सज्जे, विधत्ते विश्वपूजिते । स तीर्थकृत्यर्दं पुण्यं, पुरन्दर इवाऽऽश्नयन् ॥ ६ ॥ तद्यथा—वाराणस्यां पुरि मीढविजयश्रीविराजितः । राजा

* मनोव्याप्यस्यस्तूनां दानेन दीनदुःखितजीवानाम् यः क्रियते संतोषो द्रव्यसमाधिर्भवत्येवः । ३ । स्मरणवारणचोदनादानेन
मंशापयति विनिर्मुक्तम् । यत्र मानादिगुणेषु भावसमाधिर्भवत्येव । ४ ।

विशति-
स्थान०
॥७४॥

विजयसेनोऽभूद्भूयसां महसां पदम् ॥ ७ ॥ तस्याऽयमहिर्षी पञ्चमाः रादुमुत्तमोरभा । सद्य निष्ठञ्चवर्मस्य, पञ्चमालाभिघाऽभरत् ॥ ८ ॥
पुन्दरस्तयोः पुलः, पवित्रः सुमनोऽग्नीः । आसीत् गोत्रमिहपि, दानवोर्वीव विभ्रुतः ॥ ९ ॥ क्रमेण प्रतिभाशाली, सोऽर्धात्य सकलाः
कलाः । कामिर्नाहृदयोन्मादजननं यौवनं ययौ ॥ १० ॥ सोऽन्यदा सन्निधौ जैनमुनीनां वनवासिनाम् । अघौर्षादेशनामेव, सम्यग्धर्म-
सुधाध्वाम् ॥ ११ ॥ इणमेव धम्मर्थाय, इणमेव धम्मकणयकसवष्टो । इणमेव दुष्करं जं, कीरह परदारविरह्वयं ॥ १२ ॥ धन्ना ते धिय
पुरिसा, रूवं दद्रूण परकलत्ताणं । धाराहयस्व वसहा, वञ्चंति मही पलोअंता ॥ १३ ॥ यस्तु स्थदारसन्तोपी, परलीपु विरक्तिमान् ।
गृहस्थोऽपि स्वशीलेन, यतिकल्पैः स उच्यते ॥ १४ ॥ श्रुत्वेति नृपतेः सूनुरनूनसुकृतोन्नतिः । परदारपरित्यागव्रतं जग्राह निश्चलम्
॥ १५ ॥ मुनयस्ते पुनः प्राहुर्वत्स ! सदृशान्निवितम् । शीरन्नतमिदं प्रायो, वस्तुतः कलदायकम् ॥ १६ ॥ सदृशनं भवेन्मूलं, यतो धर्म-
महीरुहः । तत्त्वथद्वानरूपं तजिसर्गाधिगमोद्भवम् ॥ १७ ॥ देवे गुरौ धर्मविधौ विशुद्धे, शृङ्गादिदोषाकलुषीकृतस्य । सम्पद्यते या रुचिर-
न्तरङ्गा, सम्यक्प्रवृत्तः मुनयो वदन्ति ॥ १८ ॥ यथा यथा जिनेन्द्रेषु, भक्तिः स्यान्निर्निभाश्रया । सम्यग्दर्शनसंशुद्धिर्जायते च तथा तथा
॥ १९ ॥ यतः—जिनेषु कुशलं चित्तं, तन्नमस्कार एव चा तत्प्रणमादि संशुद्धं, धर्मबीजमनुत्तरम् ॥ २० ॥ अङ्गीकृत्य ततो राजसूनुः

१ तेजसाम् २ सुमनसो देवाः पण्डिताश्चः ३ गोत्रभेदकः ४ दाननिषेधकः असु रिपुश्च ।

* इदमेव धर्मबीजमिदमेव धर्मकनककणपट्टः इदमेव दुष्करं यत्कियते परदारविरतिव्रतम् ॥ १२ ॥ धन्यास्त एव पुरुषा रूपं
दद्रा परकलत्राणाम् । धाराहता इव वृषभा प्रजन्ति महीं प्रलोकयन्तः ॥ १३ ॥

५ असाधारणशुभाध्यवसायवर्त्ता

सप्तदश
स्थानके
पुरन्दर-
कथा

सुख्यस्त्वमुत्तमम् । चित् तारक्षमिवानर्घ्यं, मुदितो गृहमासदत् ॥ २१ ॥

परदारपरीहारव्रत सद्दर्शनान्वितम् । तस्य पालयतः शश्वत्रिविधत्रिविधात्मना ॥ २२ ॥ अन्द्रेद्युरपरा माता, मातृती भुवनादुत्तमम् । निरूप्य
रूपसौन्दर्यं, सरागहृदयाऽजनि ॥ २३ ॥ यथा यथाऽभवत्तस्या, कलाभाजोऽस्य दर्शनम् । भूयस्तथा तथा भेने, वृद्धि हृद्रागसागर ॥ २४ ॥
साऽयदा तद्वद्यथापेगनातस्तन्नापरीडिता । अशोकवानिका मध्य, सौदर्णकदलीगृहे ॥ २५ ॥ सुगौरव तमाह्वय, स्वगात्रा पण्डिताख्यया । उवाच
सस्मितोत्थास, रोदमन्धरया गिरा ॥ २६ ॥ कुमार वीरकोटीर । कदलीदललीतक । मारापस्मारसन्नापरन्तस मेभृशवपु ॥ २७ ॥ निर्वापय
तृपाधार, पुण्डरीकप्यसागर । मनोरथशतप्राप्यसयोगसौख्यसगमात् ॥ २८ ॥ युगम् ॥ चन्द्रमाश्चन्दन चिन्तामणिश्च सुजन पुमान् । भूतार्चि
ज्ञान्तये जाता, यथा विधे भवास्तथा ॥ २९ ॥ इत्याकर्ण्य गिर मातुर्नृपसू पाप्मन पदम् । सुधाद्रवमुचा वाचा सलज्जस्ताममोधयत् ॥ ३० ॥
परास्तिपा रतिमार्तिर्नरद्वारदुःखिका । सर्वाधर्मतरोर्मूल, निषिद्ध तत्तवेदिभि ॥ ३१ ॥ परस्तीसगमोद्भूतपापपुञ्जफलक्षित । इहाऽपि लपुता
याति, श्वभ्र त्वागामिजनमनि ॥ ३२ ॥ अनन्यजन्यसौजन्यजननी जननी पुन । भस्मसात्कुरुते वज्रज्वालावत्पौवसगमात् ॥ ३३ ॥ गुरोर्जाया
पितुर्जया, मातृनाया स्नुषा सुताम् । नरकातिथयो नून, कामयन्त नराधमा ॥ ३४ ॥ इत्याकृत निवेद्याशु, तस्या न्या पदाम्बुजम् । स जगाम
निज स्थान, साऽपि तस्मिन् रूपदधौ ॥ ३५ ॥ तद्व्यर्थेति ततो राज्ञे, किञ्चित्तुक्त्वा दुराशया । सा तदा मेपयामास, विदेश त शुभाशयम् ॥ ३६ ॥
एहगपाणिर्मज्जप, रद्वेकेन द्विजन ना । पलाश पथि निर्जित्य, दुर्जय दुर्नयोदभिम् ॥ ३७ ॥ पापत्रन्दिपुरोद्याने, सर्वर्ततरुचारणि । ऋषभस्यामिन-
श्वेत्ये चञ्चकाञ्चननिमिते ॥ ३८ ॥ युगम् ॥ सात्वा वापिजले तत्र, पवित्रस्मेरपङ्कजे । जिनेन्द्र पूजयामास, निवास राजसू श्रिय ॥ ३९ ॥ यत्त -

१ चन्द्रस्य कलापुच्छश्च २ स्वकीयमगागमा ३ अभिषायकम् ४ विन्दुम्

राज्यश्रियः सारं, केनापि वेयामचोरणा ॥९९॥ युगम् । रूपयोवनसौभाग्यशालिनी ललनामिह । कस्कौ नेत्रातिथीकृत्य, कृत्याकृत्य विचारयत् ॥१०॥ तां भटा नृपतेः पुत्रीं, प्रत्याहर्षुं समुत्सुकाः । परस्परकृतोत्सादाः, कुर्वन्ति तुमुलं गृहम् ॥११॥ इत्पुनीर्य तदादेशान्नृपधाम
 जगाम सः । तं व्याजहार राजापि, सुतेयं कथमेव्यति ॥१२॥ सोऽपि विज्ञायागास, प्रणतो भूमिवासधम् । आनयिष्यति राजेन्द्र ! कन्यामेतां
 सुहृन्मम ॥१३॥ आहूय वदुमानेन, समुर्वपतिनन्दनम् । उर्वपतिरुवाचैवं, वाचा प्रतिसुधामुचा ॥१४॥ कन्यां धन्यामिमा वीर ! यद्यान-
 यसि सन्मते । तदौचित्यपरे देया, तदैषा सुसमाधनम् ॥१५॥ राजन् ! सप्तदिनं मध्ये, मयाऽऽनेया तवाङ्गजा । इत्युक्त्वा नृपतेरग्रे, सप्रतिज्ञम-
 सौ ययौ ॥१६॥ विमानं निर्मितं विधत्स्वाभिन्वाथ प्रपन्नया । विद्ययाऽऽरुह्य तत्कन्यास्थानं मापज्जवेन सः ॥१७॥ वैताड्यपर्वने गन्धसमृद्धे
 नगरे ततः । मणिचूडामिधानेन, खेचरेण दुरात्मना ॥१८॥ द्वीपे नन्दीधरे यात्रां, विधायऽऽगच्छता सता । तद्दधुनवपूरूपसौभाग्याकृष्टचेतसा
 ॥१९॥ दृष्ट्वा बन्धुवतीं राजसुतामानीय तत्क्षणात् । चकार स्फारमानन्दं, नृपादीनां नृपात्मजः ॥२०॥ युगमम् ॥ उपयेमे ततो राजसुतां
 तां नृपशासनात् । पुरन्दरः स्फुग्द्वाग्धर्कं ता कान्तिमिवाद्भुताम् ॥२१॥ सप्तमौमे ततः सौने, स िष्ठन् भभुजापिते । सर्वांगसुखसा-
 मप्रौसममे प्रिया समम् ॥२२॥ गुञ्जानः पञ्चधा भोगानभङ्गमुकृताश्रयः । लोकानां पूज्यामास, प्रीतिदानैर्मनोरथान् ॥२३॥ बभूव
 मणिचूडोऽपि, नमोगामिनृपामणीः । सुखावहः सखा तस्य, प्रार्थनसुहृन्नोदयात् ॥२४॥ पुरन्दरः स्फुग्द्वाग्धर्मासुरः स्वपराक्रमात् । कमा-
 द्विधापरश्वेणौ, दिधत्तोऽजीन विध्रुतः ॥२५॥ नन्दीधरादितीर्थेषु, मणिचूडान्वितः सुधीः । शान्धतीः प्रतिगा नत्वा, स जन्म सफलं व्यधात्
 ॥२६॥ अन्यदा समवासार्यान्, सूरिभूरिगुणोदधिः । अवधिज्ञानवाँस्तत्र, पुरे श्रीमलयप्रभः ॥२७॥ चवन्दे तं नृपस्तत्राऽऽगत्य सतकृत्यतत्तरः ।

नैशति-
थ.न.
॥६॥

पुर.दरकुमारंण, सम सम्भुध.सवम् ॥ ७८ ॥ आचर्यो ॥ क्षमास्वाभी, धर्म क्षमपदं तदा । आसीनः कनकाम्भोजे, वचा माधुपधुयया
॥ ७९ ॥ युगम् । विष्व द्विपमं पापं, मुनत्वा हिंसादिसमवम् । सुधोपमं बुधा । धर्म, सेवध्वं शिवशर्मदम् ॥ ८० ॥ सम्यग्धर्मविशुक्तम्, कूरकर्म ह-
कारिणः । नृजन्म गदितं जन्तोर्विष्वक्षोपमं बुधैः ॥ ८१ ॥ यत् - अवचेक्षीतरु. केपां, वेपान्चिद्विषयादपः । किम्पाकृतहरन्धेगां, परेषा कल्प
पादपः ॥ ८२ ॥ नृभवः दुष्टलभ्योऽयं, भवकोट्याऽपि दुर्लभः । तत्तत्कर्मानुसारं, प्रणीतः प्राणिनां किल ॥ ८३ ॥ युगम् । सुकृतं न कृतं
किञ्चिदयैः प्रगादपरायणैः । तेषां त्रिवर्गशून्यानामवचेक्षीरूपमाः ॥ ८४ ॥ तमोमयैः पुनर्बद्धं, पापं पापानुबन्धि यैः । तत्तेषां शैनिवादीनां,
विषत्रुवि वृत्तदम् ॥ ८५ ॥ मिथ्यात्ववशाद्वैक्ये, पुण्यं पापानुबन्धि यैः । तत्तेषां म्लेष्टपादीनां, किम्पाकृतकरसन्निभम् ॥ ८६ ॥
पुण्यानुबन्धि यैः, सुकृतानि कृतानि यैः । तेषां मनुष्यजन्मेदं, मदेत्स्वल्पतल्पनम् ॥ ८७ ॥ कृपा सर्वेषु जीवेषु, शिषिर्वैजिनपूजनम् ।
विशुद्धा न्यायवृत्तिश्च, पुण्यं पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ८८ ॥ समता सर्वभूतेषु, दानं पात्रेषु भक्तितः । सम्यग्ज्ञानक्रियायोगः । पुण्यं
पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ८९ ॥ परोपतापविरतिः, पडावश्यकपालनम् । शुक्ललेदया शुभध्यानं, पुण्यं पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ९० ॥ अयान्निपरि-
तापेन, निर्विषेकतया पुनः । क्रियते सनिदानैर्यत्पुण्यं पापानुबन्धि तत् ॥ ९१ ॥ अविरादियजिणधम्मा, निरवयं निरुवामं न गयासाय । भरद्वाज
लहंति जयो पुनं पुनानुबन्धि तयं ॥ ९२ ॥ नीरोर्गादृगु जुआ महदिदया कोणियव्य पावरया । पावाणुबन्धिपुन्ना, दवंति अज्ञाणवेदुण
॥ ९३ ॥ जं पुण्यं पावस्तुदया, दशिहिणो दुक्खिआवि पावंति । जिणधम्मं तं पुनानुबन्धिपावं दयादलवा ॥ ९४ ॥ पापा पयंडा
निद्धम्मा निधिणा निरणुतावा । दुहिया य पावानेरया, पावं पावाणुबन्धि तयं ॥ ९५ ॥ इति । स धर्मः स्याद् द्विषा सम्यक्, साधुश्रावक-
भेदतः । तस्याष्टभिर्गुणैः शुद्धं, मूलं सम्यक्त्वमीरितम् ॥ ९६ ॥ यावत्सम्यक्त्वमैर्मलं, तावद्धर्मफलं शुभम् । वातानुकम्बतः जस्यसमृद्धिः

सप्तदशे
स्थानके
पुरन्दर
कथा

कृपिकर्मणि ॥ ९७ ॥ इत्यादिदेशनां श्रुत्वा, गुरोस्तस्य मजागुरुः । तदा सम्यक्त्वसंयुक्तां, प्रपदे द्वादशव्रतीम् ॥ ९८ ॥
त्रिजिनेन्द्रार्चनापूर्तं, श्राद्धधर्मसुरदुमम् । आरोपयत्कुमारोऽपि, निजे हृदि गुरोर्गिरा ॥ ९९ ॥

ततो गुरुन्ममस्कृत्य, राजाऽगान्निजमंदिरम् । पुरंदरकुमारेण, समं सद्धर्मवासितः ॥ १०० ॥ समुद्रदत्तनामागाह-
न्यदा नगरात्ततः । श्रेष्ठी वाराणसीपुर्या, वाणिज्यायाऽऽर्हताग्रणीः ॥ १ ॥ एकदा श्रेष्ठिना तेन, नृपस्याग्रे सविस्मयम्
। पुरंदरकुमारस्य, वृत्तांतो निखिलोऽकथि ॥ २ ॥ ततो विजयसेनोर्वापतिः प्रणयपूरितः । जनं लेखसखं प्रैषीत्, पु-
त्रानयनहेतवे ॥ ३ ॥ कुमारोऽपि पितुर्भ्रात्वा, लेखार्थं भ्रमपूरितम् । शूरोर्वापतिमापृच्छथ, स्वस्थात्मा दयितासखः
॥ ४ ॥ त्रैलोक्यस्वामिनीविद्याप्रभावात्वेचरैर्वृतः । दिव्यं विमानमारुह्य, नमस्यंस्तीर्थसंततिम् ॥ ५ ॥ वाराणसीपुरं
प्राप्य, पितुः पादौ नमोऽकरोत् । कुलीना ऋद्धिमंतोऽपि, न त्यजंति विनीतताम् ॥ ६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् । यतः—'साली भरेण
तोषणं जलधरा फलभरेण तरुसिहरा । विनयेन च संपुरिता नमंति न ह्यु कस्तपि भवेण ॥ ७ ॥ निवेश्य स्वपदे
राजा , तं क्रमाग्निर्मितोत्सवम् । मलयप्रभसूरीणां, पार्श्वे शिश्राय संयमम् ॥ ८ ॥ अथ विद्यानुभावेन, पुरंदरनरेश्वरः ।
राजाधिराजपदवीमाससाद महोदयाम् ॥ ९ ॥ प्रतिग्रामं प्रतिपुरं, स पृथिवीममंडयत् । प्रासादैः पूरिताहादैर्जिनेन्द्रमातिमाञ्जु-
तैः ॥ १० ॥ श्रीसंघानववात्सल्यं, प्रत्यहं स नृपो व्यधात् । परोपकारैः सर्वेषां, समाधिं च पदे पदे ॥ ११ ॥
आगच्छन्तीं क्रमाद्वीक्ष्य, जरां तेजोऽपहारिणीम् । पुरंदरनराधीशः, संवेगरसपूरितः ॥ १२ ॥ ,

॥७६॥

यशानि-
मान-
॥६॥

पुरन्दरमुखाय, सम साम्प्रतुप सयम् ॥ ७८ ॥ आचरया स क्षमास्वामी, धर्म शर्मपदं तदा । आसीनः कनकाम्बोजे, वचा गाधुयधुर्यया
॥ ७९ ॥ युग्मम् । विषय द्विपमं पापं, मुक्ता हिंसादेसगवम् । सुधोपम नुधा । धर्म, सेवध्वं शिवशर्मदम् ॥ ८० ॥ सम्यग्धर्मविमुक्तम्, कूरकर्मक-
राणिः । नृजन्म गदित जन्तोर्विषयक्षोपमं बुधे ॥ ८१ ॥ यत - अवच्छेदोत्तरु. केपा, केपान्चिद्विषयादयः । किम्पाकृतस्त्वेषा, परोपा कल्प
पादय. ॥ ८२ ॥ नृध्वः पुण्यलभ्योऽयं, भवसंश्रयाऽपि दुर्लभः । तत्तत्कर्मानुसारेण, प्रणीतः प्राणिना किल ॥ ८३ ॥ युग्मम् । सुकृतं न कृतं
क्षिप्रिदयः प्रमादपरायणैः । तेषा त्रिधर्मशून्यानामवच्छेदितः स्वधर्माः ॥ ८४ ॥ तमोमयैः पुनर्भूतं, पाप पापानुबन्धि यैः । तत्तेषा शौनिकादीना,
विषयैव नृगरम् ॥ ८५ ॥ मिथ्यात्ववशाच्चैके, पुण्यं पापानुबन्धि यैः । तत्तेषा स्नेहपादीना, किम्पातत्कसन्निभम् ॥ ८६ ॥
पुण्यानुबन्धवर्धूनि, सुकृतानि कृतानि यैः । तेषां मनुष्यजन्मेदं, भवेत्स्वरूपतरुपपम् ॥ ८७ ॥ कृपा सर्वेषु जीवेषु, निधिर्नैजिजनपूजनम् ।
विशुद्धा न्यायवृत्तिश्च, पुण्यं पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ८८ ॥ समता सर्वभूतेषु, दानं पात्रेषु भक्षितः । सम्यग्ज्ञानाक्रियायोगः । पुण्यं
पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ८९ ॥ परोपतापरिश्रितः, पडावश्यकपालम् । शुक्ललेदश्च शुभध्यानं, पुण्यं पुण्यानुबन्धि तत् ॥ ९० ॥ अःयाज्ञिपरि-
तापेन, निर्विषयतया पुनः । क्रियते सनिदानैर्येषु पुण्यं पापानुबन्धि तत् ॥ ९१ ॥ जैविराद्वियजिणधम्मा, निरवयवं निरुवामं च गयासाय । भरहृव
लहंति ज्ञो पुन पुन पुनं धि तयं ॥ ९२ ॥ नीरोर्मादुगुणजुभा महद्दिश्या कोणियव्य पावयया । पावाणुबन्धिपुन्ना, द्वयंति अन्नाणकेदुग
॥ ९३ ॥ तं पुणं पावस्तुदया, दशिद्विणो दुर्विस्त्रावि दयंति । जिणधम्मं तं पुजाणुबन्धिपावं दयाद्वया ॥ ९४ ॥ पाँवा पयड्वम्मा
निद्वम्मा निषिणा निरुणुतावा । दुद्विषा य पावनिरया, पाव पावाणुबन्धि तय ॥ ९५ ॥ इति । स धर्मः स्याद् द्विधा सम्यक्, साधुश्चावक-
मेदत । तस्याष्टाभिर्गुणैः शुद्धं, मूलं सम्यक्त्वमीगितम् ॥ ९६ ॥ यावत्सम्यग्गतनैर्महं. तावद्धर्मफलं जगम् । यातानुकृत्यतः शस्यमशुद्धिः

सप्तदशे
स्थानके
पुरन्दर
कथा

कृपिकर्मणि ॥ ९७ ॥ इत्यादिदेशनां श्रुत्वा, गुरोस्तस्य प्रजागुरुः । तदा सम्यक्त्वसंयुक्तां, प्रपेदे द्वादशव्रतीम् ॥ ९८ ॥
त्रिजिनेन्द्रार्चनापूर्तं, श्राद्धधर्मसुरद्वयम् । आरोपयत्कुमारोऽपि, निजे हृदि गुरोर्गिरा ॥ ९९ ॥

ततो गुरुत्रयंस्कृत्य, राजाऽगान्निजमंदिरम् । पुरंदरकुमारेण, समं सद्धर्मवासितः ॥ १०० ॥ समुद्रदत्तनामागाद-
न्यदा नगरात्ततः । श्रेष्ठी वाराणसीपुर्यां, वाणिज्यायाऽऽर्हताग्रणीः ॥ १ ॥ एकदा श्रेष्ठिना तेन, नृपस्याग्रे सविस्मयम्
। पुरंदरकुमारस्य, वृत्तांतो निखिलोऽकथि ॥ २ ॥ ततो विजयसेनोर्वापतिः प्रणयपूरितः । जनं लेखसखं प्रैषीत्, पु-
त्रानयनहेतवे ॥ ३ ॥ कुमारोऽपि पितुर्गतां, लेखार्थं भ्रमपूरितम् । शूरोर्वापतिमापृच्छच्च, स्वस्यात्मा दयितासखः
॥ ४ ॥ ब्रैलोक्यस्वामिनीविद्याप्रभावात्स्वचैरर्हतः । दिव्यं विमानमारुह्य, नमस्यंस्तीर्थसंततिम् ॥ ५ ॥ वाराणसीपुरं
प्राप्य, पितुः पादौ नमोऽकरोत् । कुलीना ऋद्धिमंतोऽपि, न त्यजंति विनीतताम् ॥ ६ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् । यतः—'साली भरेण
तोषणं जलधरा फलभरेण तरुसिहरा । विणयेन च सत्पुलिता नमंति न ह्यु कस्तपि भयेन ॥ ७ ॥ निवेक्ष्य स्वपदे
राजा , तं क्रमान्निर्मितोत्सवम् । मलयप्रभसूरीणां, पार्श्वे शिथाय संयमम् ॥ ८ ॥ अथ विद्यानुभावेन, पुरंदरनरेश्वरः ।
राजाधिराजपदवीमाससाद महोदयाम् ॥ ९ ॥ प्रतिग्रामं प्रतिपुरं, स पृथिवीममंडयत् । प्रासादैः पूरिताहादैर्जिनेन्द्रमातिमाञ्जु-
तैः ॥ १० ॥ श्रीसंघानववात्सल्यं, प्रत्यहं स नृपो व्यधात् । परोपकारैः सर्वेषां, समाधिं च पदे पदे ॥ ११ ॥
आगच्छंतीं क्रमाद्वीक्ष्य, जरां तेजोऽपहारिणीम् । पुरंदरनरार्धाशः, संवेगरसपूरितः ॥ १२ ॥ ,

॥७६॥

शक्ति-

स्थान०

॥७७॥

सुतं बंधुपतीनां, जयंतं जयशालिनम् । स्वपदे सोत्सर्गं न्यस्य, निरस्य भद्रांजरम् ॥ १३ ॥ द्विधा गुरोश्च-
तुःश्रुत्या, नरेन्द्राणां समं सुधीः । समीपे स्वपितुर्दीक्षां, जग्राह दयितासखः ॥ १४ ॥ युग्मम् । अर्धैकैकादशांगानि, राजर्षि-
र्षिधिपूर्वकम् । स्थानकाभिग्रहं घोरं, चक्रे गुरुगिरा यथा १५ ॥ संघस्य भोज्यवस्त्रादिदानैरापान्निवारणैः । तीर्थयात्रा-
दिकार्येषु, प्राज्यसहाय्यपूरणैः ॥ १६ ॥ भक्ताद्यैः साधुसाध्वीनां, श्राद्धश्राद्धीयप्रसन्नस्य च । कृत्यैर्यथोचितैः कुर्वन्, स-
माधानं त्रिशुद्धितः ॥ १७ ॥ स्थानं सप्तदशं तीर्थकरकर्मनिबंधनम् । आराध्य पुरंदरर्षिर्यावज्जीवं पराक्रमी ॥ १८ ॥
यतः—श्रीसंघात्सन्ध्यमुदारचित्तता, कृतज्ञता सर्वजनेष्वनुग्रहः । प्रपन्नधर्मं दृढताऽर्च्यपूजनं, तीर्थकरैश्चर्यनिबंधनानि । १९ ।
राजर्षिहृदयस्थैर्य—परोक्षार्थं विद्वीजसा । आद्येन पुंडरीकाद्रि—यात्रायां विधिना व्रतन् ॥ २० ॥

सम्यग्ज्ञानक्रियाशाली, सत्पात्रेषु धनव्ययी । श्रीसंघो दर्शितो भूयान्, पादगामी चतुर्विधः ॥ २१ ॥ किंचि-
न्म्लानमुख्यांशजः, पथि पाथेयमंतरा । श्रीमलयप्रभमुरीमत्त्वा संघो व्यजिह्वपत् ॥ २२ ॥ निवेदय मुनिस्वामिन् !,
मुनिसंघसमाधिदम् । गुरुणा दर्शितस्तस्य, स राजर्षिहृदारहत् ॥ २३ ॥ ततो राजर्षिमानस्य, श्रीसंघस्तीर्थमार्गगः ।
विनयं दर्शयन् सम्यग्, निजगाह समद्वन्द्वम् ॥ २४ ॥ चौरै रुद्धस्य संघस्य, पाथेयं नास्ति सन्नुने । भवता भ-
वतापार्श्वितायिना देयमंजसा ॥ २५ ॥ भूयस्यो लब्धयः संति, भवतोऽतितपस्विनः । निर्व्याजं संघात्सत्यसद्ब्रतैकावे-
धायिनः ॥ २६ ॥ श्रीमान् श्रमणसंघस्तु, माननीयोऽर्हतामपि । ततस्त्वयाऽपि सान्निध्यं, विधेयं तस्य संप्रितम् ॥ २७ ॥ यतः—
देव'गुरुसंघरुज्जे, सुत्रिजा चक्राद्विसेत्रंपि । कुत्रिओ मुणी मदप्या पुत्रागलद्दीह संपन्नो ॥ २८ ॥ गुरोरादेशमासाद्य,

ततः साधुः समाधिमान् । श्रीसंघपद्ममायातः, कल्पद्रुखिर्जगत् ॥ २९ ॥ सुवर्णवृष्टिं निर्माण, निर्माणनिजलब्धितः । तीर्थ-
यात्रिकलोकानां, यथेच्छं शंवलं ददौ ॥ ३० ॥ साधूनां संवतीनां च, भक्तपानादि शुद्धिपत् । ग्रामांतरादुपानीय, ॥ भक्ति
शक्तितो व्यधात् ॥ ३१ ॥ संघोपतापिनः सर्वे, चौराः क्रूरशयास्ततः । स्तंभिता मुनिना तेन, विमुक्ताः प्रतिबोध्य च
॥ ३२ ॥ तीर्थगात्री ततः संघः, प्रयोदं परमं दधत् । तमान्म्याग्रनोऽचालीद्विधिना निरुपद्रवम् ॥ ३३ ॥ संघं संप्रेष्य राज-
र्षिः, पश्चात् श्रीगुरुसन्निधौ । आगच्छन् भावनामेवं, विदधे पथि शुद्धधीः ॥ ३४ ॥ त एव मुनयो मान्यास्तेषां जन्म फले-
ग्रहि । निर्माणं निर्मिता संघभक्तिर्यैर्निजशक्तितः ॥ ३५ ॥ यतः—

२ आसन्नसिद्धियाणं लिंगमिणं जिणवरेहिं पञ्चत्तं । संघमि चेव पूजा सामन्नेणं गुणनिहीणं ॥ ३६ ॥ संघे तित्थयरं-
मि य सूरिसूरिसौसगुणमहागंधेषु । जेसिं चिय बहुमाणो तेसिं चिय दंसणं सुद्धं ॥ ३७ ॥ इत्येवं भावनां तस्य, कुर्वतस्त्रिदशे-
श्वरः । स्वांतशुद्धिं परिशाय, प्रादुरासीत्पसन्नदत् ॥ ३८ ॥ नत्वा स्तुत्वा च राजर्षिं, तं भक्त्या स्वर्गिणां पतिः । मलयप्रभ-
नूरींद्रं, तद्गुरुं पृष्टवानिति ॥ ३९ ॥ सृजता संघवात्सल्यं, साधुना गुणसिधुना । मुनींद्रि ! किं फलं प्रापि, सुसाराख्यदिवस्प-
तिम् ॥ ४० ॥ अनेन तीर्थकृत्कर्म, शर्मथ्रेणिमयं मद्दत् । अर्जितं संघवात्सल्यं, साधुना कुर्वता सत्ता ॥ ४१ ॥ निशम्येति,
दिवः स्वामी, मुदितात्मा निजं पदम् । आसत्ताद ग्रणम्यांघ्री, सुगुरोस्तस्य वत्सणात् ॥ ४२ ॥ आराध्य स्थानकं सप्तदशं

दवगुरुसपचार्य, चूणयत् चपवर्तिसंन्यमपि । कुपितो मुनिमहात्मा, पुलाकल्ब्या सपप्र ॥ २८ ॥

२ आसन्नसिद्धिराना लिङ्गमिद जिणवरे प्रज्ञस । समे एव पूजा सामान्येन गुणनिधनाम् ॥ ३३ ॥ यथे तीर्थकरे च सूरिसूरिशिष्यगुणमहागंधेषु । येषामेव
बहुमानो तेषामेव दर्शनं शुद्धम् ॥ ३७ ॥

राजर्षिरात्मसात् । कपाचक्रे महाशुक्रत्रयं शुक्लपदोपमाम् ॥ ४३ ॥ बंधुमत्यपि तत्रैव, देवलोके सुरोऽभवत् । मायाशल्यावि-
निर्मुक्तः, शुद्धसयमपालनात् ॥ ४४ ॥ विदेहे तीर्थकृद् भावी, राजर्षिस्तु ततश्च्युतः । तथा गणभृतामाद्यो, भावी बधुमतीसु-
रः ॥ ४५ ॥ विश्वत्रयोत्कृष्टगुणानलोके, श्रीसंघलोके विलसद्विवेके । द्विषा समाधिं कुरुते सुधीर्यः, स एव लोके पुरुषोत्तमः
स्यात् ॥ ४७ ॥ एवं पुरंदरनरेश्वरपुंगवस्य, श्रीसंघलोकगुरुभक्तिसमाधिसारम् । वृत्तं निश्चय्य शुचिदृष्टिविशुद्धिभानः, श्री
स्थानकान् विरचयतु तपोभिरग्नैः ॥ ४८ ॥ इति सप्तदशस्थानकं समाप्तम् ॥

अष्टादशस्थानकाधिकारः—तत्र विवेकिना विशेषतोऽपूर्वश्रुतग्राहिणा निरंतरं भवितव्यं, श्रुतं चांगानंगभेदाभ्या द्वि-
मकारं, तत्रांगानि श्रीआचारांगादीनि, अनगानि च चतुर्दशपूर्वा(औपपातिकाद्यु)पांगावश्यकोत्तराध्ययनश्रीकल्पायध्यनादी-
नि, सूत्रार्थोपयत्तस्य ग्रहणं सावधानतया पठनपाठनवाचनाविलोकनैकाग्रता च, यतः—अपूर्वज्ञानग्रहणे महती कर्मनिर्जरा ।
सद्यःदर्शनैर्यस्याच्चरातत्त्वप्रबोधतः ॥ १ ॥ अज्ञानी यत्कर्म क्षपयति बहुवर्षकोटिभिः प्राणी ॥ तद् ज्ञानी गुप्तात्मा क्षपयत्यु-
त्पृयासमाप्रेण ॥ २ ॥ 'छद्मदसमदुबालसेहि अरहुसुअस्स जा सोही । इत्तो अ अणंतगुणा सोही निमियस्स नाणिस्स
॥ ३ ॥ नाणमकारणं बंधू नाणं मोहययादिणअधू । नाणं संसारसमुदो ॥ ४ ॥

१ पञ्चमदशमश्चादौ बहुप्रकारेण या पुद्गलः । इति तत्तुल्यं पुद्गलमित्यत्र शान्ति ॥ ३ ॥ ज्ञानमकारणं कथं ज्ञानमादायकारादिनाधु । ज्ञानसं-
सारमुदात्तारणे बंधुरजानंति ॥ ४ ॥

सारणे बधुरं जाण ॥४॥ नाणेण सर्वभावां, नञ्ति सुहुमवापरा कोप । तस्मात् नाणं कुशलेण, सिक्खियन्-पयसेण ॥५॥ अपूर्वज्ञानप्रदणा-
 र्थिकृतावमुत्तमम् । लभते भुवनानन्दि, प्राणी सागरचन्द्रवत् ॥६॥ तथाहि-इहैव भरतक्षेत्रे, मलयदिग्दत्तुरे । आसीदमृतचन्द्रारुणः, क्षिति-
 सीमन्तिनीपतिः ॥७॥ स्वान्ते तस्य भुवो मूर्तुर्द्वयमेवातिवल्लभम् । पराङ्मनापरित्यागः, परप्रार्थितपूरणम् ॥८॥ तस्य चन्द्रकला, चन्द्रकले-
 बाजनि निर्मला । पद्मेनैव पवित्राङ्गा, प्रिया पीयूषशीतला ॥९॥ तयोः सागरचन्द्रोऽभूत्तन्त्रं कुवलयोन्नतिम् । विश्वातिशायिसौन्दर्यवर्धनी-
 वसतिः सुतः ॥१०॥ नर्चक्य इव नृत्यन्ति, यस्याङ्गे रज्जमण्डपे । फला अविकलाः शश्वत्, पृथुलक्षणशालिनि ॥११॥ वर्द्धमानः क्रमोदय,
 प्राचीनसुकृतोदधात् । यौवनं प्राप्तवान् विश्वदृष्टिसारङ्गकाननम् ॥१२॥ नवीनोद्भूतसौभाग्यामृतसागरसन्निभम् । सागरेन्दुं तदालोक्य, न कस्को
 विस्मयं ययौ ? ॥१३॥ प्रसन्नान्नृपतेः प्राप्य, युवराजपदामयम् । फस्योपकारं नाऽकार्षीदसौ सुकृतिपुङ्गवः ॥१४॥ हेमपञ्चशतदिनात्, स
 मनस्वी महाशयः । विद्याविदोऽन्यदा कस्मादार्यामेतामुपाददे ॥१५॥ “अप्रार्थितमेव यथा, समेति दुःखं तथा सुखमपीह । तस्य क्त्वा, संमोहं,
 प्रयतध्वं धर्म एव बुधाः ॥१६॥ ” पठन्नार्यामिमां मन्त्रवर्णावलिमयीमिव । प्रमोदगाससादाऽसौ, युवराजः पदे पदे ॥१७॥ लीलोद्यानेऽन्यदा
 प्राप्तः, क्रीडायै सर्वयोऽन्यितः । प्राग्जन्मवैरिणा हृत्वा, नाकिना केनचित्क्षणात् ॥१८॥ सागरः सागरेऽक्षेपि, कोलकलोलभीषणे ।
 क्रियोज्जितेन गुरुणा, प्राणीव भवसागरे ॥१९॥ युगम् । आसीद्य फलकं तत्र, सम्यक्त्वमिव सुस्थिरम् । सप्तभिर्वासरैस्तीर्त्वा, संसारमिव
 सागरम् ॥२०॥ अमरद्वीपमायातो, निर्वाणमिव निश्चलम् । सूर्यातपफलस्वादादिभिः स्वस्थीबभूव सः ॥२१॥ अन्तःस्वान्ते, सरस्वायां, सुखी

१ सारणे बन्धुरं जानीहि ॥४॥ ज्ञानेन सर्वभावाः क्षायन्ते सूक्ष्मवादरा लोके । तस्मात् ज्ञानं कुशलेन शिक्षितव्यं
 प्रयत्नेन ॥५॥ २ मित्रम्

जटाद-
दश-
स्थान-
के मा-
गर च-
न्द्र हेम-
मालयोः
पाणि-
ग्रहणं

तत्र ममशयो । मदकारं सदाकार, ददर्श फलेत ततः ॥२२॥ तच्छायीमायया यावत्, सागरेन्दुः पुलेप्तया । इष्टिद्वन्द्वस्तत्र तावत्, कन्या-
मिष्ट ॥२३॥ तस्मिन्तरे मरविहारमर्याडिता । निक्षिपन्ती गले पाशं, वदन्ती नैवमुच्चरैः ॥२४॥ उद्यानदेवताः सर्वा,
मर्त्यो गमिनी दिशाम् । शृणुन्तु ताम्, तं तस्यां, सावधाना गिरं मम ॥२५॥ मर्त्या सागरचन्द्रो मे, पुण्यभावप्रमाणः । न स्थवि-
भने चण्डूपाशग विजम्भने ॥२६॥ चतुर्भि वल्लभम् । स्वनामध्वनोद्भूतमश्विनः । सङ्कराश्रयः । ततोऽपि विस्मितो दध्यौ, कैषा विधविभो-
दिनी ॥२७॥ त पाशं तूर्णमुच्छिद्य, सुषामधुरया गिरा । प्राह चात्मवधं मत्ने । , निमर्षं कुरुषे वने ? ॥२८॥ लज्जा-
ननयती तस्यां, यादवकमललाचना । तावद्व्यापारः कश्चित्त्र ऽऽस्य न्यवेदयत् ॥२९॥ पतस्मिन्नमरद्वीपे, पुरे सुरवराभिधे । राजाऽस्ति
सुरमभानुर्मानुमानिष तेजसा ॥३०॥ चन्द्रानना मिया तस्य, हेममाला च तस्मिन् । रक्ता सागरचन्द्राख्येऽमृतचन्द्रनुपाशनमे ॥३१॥ हृता
लीगारने मत्ता, सुसन्ध्योपचारिणा । भोवनोन्मादमतेन, कामाग्नेन दुःखमना ॥३२॥ द्वन्द्वयुद्धेन सम्प्रेष्य, यमसन्नि तं भवात् । मातुलेन
या मेघमानीताऽपि तेजसा ॥३३॥ नक्षत्रयोगिना तस्या, कैषा चन्द्रमुखी स्ते । । मवता रक्षिता पाञ्चच्छेदतो मृतिमिच्छती ॥३४॥ उमा-
कैलिः तमादप्यं, वन्यायाः स्थितिर्मदभीम् । रश्मिप्याद्यादि वृत्तन्त, निजं वीरपुरन्दर ॥३५॥ स्वावरूपं स्वयं वस्तुं, युक्तं नैव
मदस्तनाम् । निजे स्वान्ते विचिरेते, तस्यो भौनेन सागरः ॥३६॥ सागरेन्दुरसानेव हेममाद्येति चेतति । रश्मिप्यादिनाक्षिप्यैर्विजुपी नि-
धाय ता ॥३७॥ अत्रान्तरे तमायत्त, तरिदक्षमितेजसः । माता विद्युत्तनानाम, धाम सन्ध्यावसम्पदः ॥३८॥ पवित्रं मूर्तेः पुत्रं, तमालोक्य
जगौ तदा । मदा नन्दीश्वरो द्वीपे, पान्दिस्वा श्रीजिनावलीम् ॥३९॥ आगच्छन्त्या निजं स्थानमसौ सौन्दर्यगर्भितः । मलयविपुरे दृष्टो, दृष्टे-

१ सदाभिप्रायः २ निगुणः

विंशति
स्थान०

॥७९॥

मृतपृष्ठिभृत् ॥४०॥ युग्मम् । सागरेन्दुः स एवायं, नूनमत्र महाधने । केनचिद्देतुनाऽऽयासीत्, कन्याभाम्यमोदयात् ॥४१॥ ततोऽरमे दीय-
तोमेपा, वत्साऽतुच्छगहोत्सवम् । अनुरूपवरप्राप्तिर्यक्षायाः श्रेयसा मवेत् ॥४२॥ पाणिग्रहोत्सवं तत्राऽमिततेजानमश्वरः । ततस्तयोर्विनिर्माणे,
शर्मागन्मुखाम्बुदम् ॥४३॥ अमरादिपुरे तौ च, नीतवानुच्छ्रितध्वजे । दृष्टो सुवनभानुस्तु, जामातुर्भक्तिमातने च ॥४४॥ युग्मम् । सप्तभौमे
ततः सौधे, समं वनयमालया । स तथौ मुदित्तवान्तो, दिलाससुखमालया ॥४५॥ सुप्तो निद्रयन्या केनचिदुपाय्य दुःखरमना । प्रक्षिप्तः
श्यापदाक्रान्ते, सागर पर्वतोपरि ॥४६॥ पुण्यानुभावतस्तत्र, पतितोऽसौ सरोवरे । तरात्वा बहिरायातो विवेकी राजहंसवत् ॥४७॥ अथ
भानूदये तत्र, जमन् मूभृति सागरः । हेममालावियोगातो, विमर्शं चिरं हृदि ॥४८॥ यावदेकस्य दुःखस्य, पारं नैव यजाम्यहम् ।
तावद् द्वितीयमायातं, तदहो गुरुकर्मता ॥४९॥

यतः—यदुपार्जितमन्यजन्मनि, शुभमशुभं वा स्वकर्मपरिणत्या । तत् शक्यमन्यथा नैव, कर्तुं देवासुरैरपीह ॥५०॥

ये वज्रमयदेहास्ते, शलाकाः पुरुषा अपि । न मुच्यन्ते विना भोगे, स्वनिकाचितकर्मणः ॥५१॥ इति.

मद्वियोगेन सा बाला, कथं प्राणान् धरिष्यति? । क्रोमला कदली नेवाशनिर्पातक्षमा भवेत् ॥५२॥ यद्वाऽऽर्षाया ममाऽऽत्यर्थः, सुखदुःखे तस्या
परः । ध्यादंति स पठन्त्या, फलेर्धृतिं विनिर्ममे ॥५३॥ ततो गच्छन्नसावमे, ददर्श सुकृतोदयात् । प्रसन्नप्रतिमं विद्याधरं निर्मथपुङ्गवम् ॥५४॥
सागरो बहुमानेन, तं ननाम मुनीश्वरम् । मुनिनापि तदाकारि, तदमे धर्मदेशना ॥५५॥ मवेपु नृमयः स ध्यस्तास्मिन्नुच्चकुलोदयः । तस्मि-
न्प्रपार्दतो धर्मेस्तत्रापि श्रुतदेवता ॥५६॥ शरीराद्वाङ्मयो धर्मो, बाष्पयान्मानसो महान् । जघन्यमध्यमोत्कृष्टः, पाणिनः शर्मकारणम् ॥५७॥

अष्टाद-
दश-
स्थान-
के सा-
गर च-
न्द्र हेम-
मालयोः
पाणि-
ग्रहणं

तथ ग्रमस्तसौ । सहकारं सदाकारं, वदर्थं फलितं ततः ॥२१॥ तच्छायौमायया यावत्, सागरेन्दुः सुखेष्टया । दृष्टिद्वन्द्वस्तत्र तावत्, कन्या-
मैक्षिष्ट ॥२२॥ तस्मिन्महारे मारविचारमर्याडिता । निशिपन्नी गले पात्रं, यदन्ती नैवमुच्चक्रे ॥२३॥ उद्यानदेवताः सर्वाः,
सर्वेऽपि स्वामिनो दिशाम् । शृण्वन्तु साम्प्रतं तव्यां, सारधाना गिरं मन ॥२४॥ मर्त्ता सागरचन्द्रो मे, पुण्यनामप्रमागरः । न स्पष्टिह
भवे चण्डूपादागमिजन्मनि ॥२५॥ चतुर्भिः पलापहं । स्वनामधनोद्भूतमोदः सकृदभूवः । ततोऽपि विस्मितो दध्नी, कैषा विश्वविमो-
हिनी ॥२६॥ तं पाशं तूर्णमुच्छिद्य, सुधानधुरया गिरा । माह चात्मवधे भद्रे ! , किमर्थं कुरुषे वने ? ॥२७॥ लज्जता-
मानवती तस्या, मायस्कललाचना । तावद्विधाधरः कश्चित्त्र'स्य न्यवेदयत् ॥२८॥ पतस्मिन्मरद्दीपे, पुरे सुरवरामिधे । राजाऽस्ति
मुयनभानुमानिय तेजसा ॥२९॥ चन्द्रानना भिया तस्य, हेममाला च सस्रुता । रक्ता सागरचन्द्राख्येऽमृतचन्द्रनृपात्मने ॥३०॥ हृता
लीलावने प्राप्ता, सुसेनव्योमचारिणा । यौवनोन्मादमत्तेन, कामान्धेन दुरात्मना ॥३१॥ द्रुद्रयुद्धेन सम्प्रेष्य, यमसन्निधिं तं जवात् । मातुलेन
मया सेवयानीताऽमिततेजसा ॥३२॥ तद्वियोगाग्निना तप्ता, कैषा चन्द्रमुखी सखे ! । भवता रक्षिता पाशच्छेदतो मृतिमिच्छती ॥३३॥ उभा-
कैर्णिः समावर्ष्य, वन्यावः स्थितिमीदृशीम् । स्वमप्याख्याहि वृत्तान्तं, निजं वीरपुरन्दर ॥३४॥ स्वस्वरूपं स्वयं वक्तुं, युक्तं नैव
महात्मनाम् । निजं स्वान्ते विचिन्त्येति, तस्यौ मौनेन सागरः ॥३५॥ सागरेन्दुरसावेव हेममालेति वेतति । स्वजाविनयदाक्षिण्यैर्विदुषी निश्चि-
षाय सा ॥३६॥ अत्रान्तरे समायाता, तरिद्वजमिततेजसः । माता विद्युत्तनानाम, धाम सम्यक्तुवसम्पदः ॥३७॥ पवित्रं मूलेः पुत्रं, तमालोक्य
जगौ तदा । मया नन्दीश्वरे द्वीपे, बन्दिता श्रीजिनावलीम् ॥३८॥ आगच्छन्त्या निजं स्थानमसौ सौन्दर्यगर्भितः । मर्यादिपुरे दृष्टो, दृष्टे-

१ सदयाभिप्रायः २ निपुणः

विंशति
स्थानं

॥७९॥

मृतपृष्टिभृत् ॥४०॥ युग्मम् । सागरेन्दुः स पयसं, नूनमत्र महावने । केनचिद्देवतुनाऽऽयासीत्, कन्याभाग्यमोदयात् ॥४१॥ ततोऽस्मै दीप्त-
तामेवा, वरताऽतुच्छदोत्सवम् । अनुरूपवरमाप्तिर्यक्षायाः श्रेयसा भवेत् ॥४२॥ पाणिग्रहोत्सवं तत्राऽमितेजोऽनमश्चरः । ततस्तयोर्विनिर्माय,
शर्माणां सुरांश्चुम् ॥४३॥ अमरादिपुरे तौ च, नातवानुच्छिन्नध्वजे । हृष्टो मुखनभानुस्तु, जामातुर्भक्तिमातनेत् ॥४४॥ युग्मम् । सप्तमीमे-
ततः सौधे, समं वनयमारया । ॥ तथौ मुदितरचान्तो, पिलाससुखमारया ॥४५॥ सुप्तो निश्यन्वा केनचिद्दुपात्य दुःखारगता । प्रक्षिप्तः
श्यापदाक्रान्ते, सागरं पर्वतोपरि ॥४६॥ पुण्यानुमायतस्तत्र, पतितोऽसौ सरोवरे । तस्मात् बहिरायातो विवेकी राजहंसवत् ॥४७॥ भग-
वान्मूढये तत्र, ग्रमन् भूभृति सागरः । हेममालावियोगातो, विमर्शं चिरं हृदि ॥४८॥ यावदेकस्य दुःखस्य, पारं नैव प्रजान्यहम् ।
सावद् द्वितीयमायातं, तदहो गुरुकर्मता ॥४९॥

यतः—यदुपाजितमन्यजन्मनि, शुभमशुभं वा स्वर्गपरिणत्या । तत् शक्यमन्यथा नैव, कर्तुं देवासुरैरपीह ॥५०॥

ये यज्ञमयदेहास्ते, शलाकाः पुरुषा अपि । न मुख्यन्ते विना भोगे, स्वनिकानितकर्मणः ॥५१॥ इति.

मद्वियोगेन सा बाला, कथं प्राणान् धरिष्यति ? । कामला कदली नेवाशनिर्पातक्षमा भवेत् ॥५२॥ यद्वाऽऽर्शवा मगाऽत्यर्थः, सुखदुःखे तस्या-
परः । ध्यातरेति स पठन्नापी, फलेर्भूतिं विनिर्भमे ॥५३॥ सतो गच्छन्नसावमे, ददर्श सुकृतोदयात् । प्रसन्नप्रतिभं विद्यापरं निर्मग्नपुङ्गवम् ॥५४॥
सागरो बहुमानेन, सं ननाम मुनीश्वरम् । मुनिनापि तदाकारि, तदमे धर्मदेशना ॥५५॥ मवेपु नृपयः स व्यस्तास्मिन्नुद्यकुलोदयः । तस्मि-
न्प्रपार्ततो धमेस्तथापि श्रुतवेषता ॥५६॥ शरीराद्वाङ्मयो धर्मो, बाष्पयान्मानसो महान् । अघन्यमघ्यमोत्कृष्टः, प्राणिनः शर्मकारणम् ॥५७॥

त्रिंशति-
स्थान

॥७०॥

दानशीलतपोभावैर्धर्मोऽय स्याच्चतुर्विध । एकैकोऽपि भवेद्भैरवैरिषा सत्त्वादिभिः पुनः ॥१८॥ धृष्ट्या परया शुद्धे, मनोवाक्कायकर्मभिः ।
मन्त्राणाञ्च क्षनिर्धर्मः, कृतोऽय सात्त्विकः स्मृतः ॥१९॥ सत्कारमानपूजार्थं, धर्मोऽय उभया भवेत् । एतावतोऽयं राजसो राजद्रव्यदयादि-
फलकाङ्क्षिणाम् ॥२०॥ मिथ्याग्रहेण यच्चत्तमपोहया क्रियते क्रिया । परस्योच्छेदनायै च, तामसं सुकृतं मतम् ॥२१॥ सत्त्विकं सुकृतं सर्वो-
त्तमं सर्वसुखावहम् । त्रिधा शुद्धेन भावेन, निर्मितं क्षान्तिभद्रवत् ॥२२॥ राजसं सुकृतं क्रिधत्, शुद्धं स्यात्सर्वगसम्पदे । पापानुबन्धिपुण्यामं,
तामसं तदुदाहृतम् ॥२३॥ जिनेन्द्रपूजनं पात्रदानं सन्मानवन्दनम् । सत्त्वतो निर्मितं धर्मयुक्तं स्याच्चिद्वशमणे ॥२४॥ मध्यम्यदर्शनसशुद्धा-
क्रिया स्यात्समफलाऽक्रिया । मिथ्यात्तदूषिता सा तु, दुर्मगाऽऽमरणोपमा ॥२५॥ निश्चयं देशनामेव, सागरः प्रत्यक्षतः । तन्मत्तवशुद्ध-
सुखादधर्मं श्रीगुरुसन्निधौ ॥२६॥ यत्ताऽद्र तं नमस्कृत्य, धनसमे नृपकृत् । आगच्छःसीं विरक्षिष्ट, सैनां कस्यापि मृशुज ॥२७॥
गजवाजिरथारूढे, मरुदान्तरमस्तरैः । उदायुधैस्ततो वीरकुञ्जरवारकेसरी ॥२८॥ सहसा सागरः प्रोषे, वेष्टयित्वा समन्ततः । शस्य गृहाण
रे दुष्ट ! ; सूर्यगंगाचवाधुना ॥२९॥ ॥युग्मम्॥ सर्वतः सैन्यमालोक्य, कल्पान्तानलवज्ज्वलत् । वत्सल्युत्थाऽऽयुधसम्पूर्णे, निविष्ट कस्याचिद्भये
॥३०॥ सागरोऽपि रथी श्रीमान्, हत्वा तद्भद्रमारभी । बध्वा परिकर युद्धकर्मणे सज्जतां दधौ ॥३१॥ युग्मम्॥ युद्धं विधाय तैः सार्द्धं,
कुद्धोऽसौ विविधाऽऽयुध । दूरोचक द्विपत्सैन्यं, भानुरतिमिरात्कम् ॥३२॥ ततः पुण्यानुभावेन, द्वन्द्वयुद्धविधानतः । मूर्धं समरविजयं तं
जिगायाऽऽजौ ज्वनं सः ॥३३॥ तस्मिन्नवसरे तत्राऽऽगत्यैका विनयान्विता । वृद्धा पयोऽपणाऽऽचर्या, सागरं नतिपूर्वकम् ॥३४॥ मूमान् कमल-
चन्द्रोऽस्ति, नगरे कुशवर्द्धने । प्रिया समरकान्ता च, तस्य वामाङ्गमण्डनम् ॥३५॥ तयोर्भुवनकान्ताऽस्ति, नन्दना विश्वनन्दना । जिनेन्द्र-
धर्मनिष्ठाता, पूताङ्गी जिनपूजया ॥३६॥ कथञ्चिद्भवतः श्रुत्वा, सौभाग्यगुणसम्पदम् । सानुरागेयमिच्छन्ती, स्वत्पाणिमणोरसवम् ॥३७॥

अष्टाद-
शो स्थान-
के सा-
गरचन्द्र-
कथा

शैलेनगरस्वामिपुद्गलनागजन्मना । संग्रामविजयाख्येनानीता हत्वाऽत्र कानने ॥ ७८ ॥ युग्मं ॥ स त्वया
 निर्जितो वीरः, स्वौजसा समरांगणे । तेनोद्बुध सुतामेतां, गुणक्रीतां नृपात्मजां ॥ ७९ ॥ अहं चंद्रानना तस्या, धात्री
 तत्प्रोषिता सती । इडागमं विलंबं मा, तद्विधेहि मयोदिते ॥ ८० ॥ पाणौ चक्रे ततस्तेन, सा तदैव तदुक्तितः । सं-
 ग्रामविजयप्रार्थनेर्द्रौर्निर्मितोत्सवम् ॥ ८१ ॥ सत्कृतो भूभृता पुत्रमीतिस्फीतिपुरस्सरम् । रथारूढा विनिर्माय, सागरस्तां
 सधर्मिणीम् ॥ ८२ ॥ सुकृतीव ध्रियं हृष्टो, व्रजत्रिजपुरं प्रति । रत्नमंदिरमसिष्ठ, प्रभामंदलमंडितं ॥ ८३ ॥ रथ एव
 प्रियां मुक्त्वा, कौतुकाकुलमानसः । तन्मध्ये प्रविशेशसौ, साहसी साहसाधिकः ॥ ८४ ॥ वेणुवीणामृदंगाढ्या, गीतनृत्य-
 परायणाः । अद्राक्षीद्वर्णिनीः पंच, वर्णनीयवपुर्विभाः ॥ ८५ ॥ तास्तत्र चित्रकूट्रूपा, दृष्ट्वा दृष्टिमुधास्रवाः । उत्कल्लो-
 मना आसीत्सागरः कौमुदीनिभाः ॥ ८६ ॥ प्रतिपत्तिस्तदा ताभिरभ्युत्थानासनार्पणैः । सौंदर्यशालिनस्तस्य, विदधे
 विनयाद्भुता ॥ ८७ ॥ तासु ज्येष्ठा गुणैर्ज्येष्ठं, तमाख्यद्रचितांजलिः । कोऽसि स्व सुकृती कस्य, तच्च जश्च निवेदय
 ॥ ८८ ॥ न्यवेदि तेन निःशेषं, स्वरूपं स्वं यथास्थितम् । तन्निरुद्धं पुनः प्राह, सा विस्मेरमुखांघ्रिजा ॥ ८९ ॥ वै-
 ताढ्यपर्वते रत्नपुरे विशाधरप्रभुः । सिंहवर्त्तिहनादोऽस्ति, विभ्राणो नर्त्तावक्रियाम् ॥ ९१ ॥ तस्य भद्रा जया गौरी,
 नारा रंमेति विश्रुताः । सुतास्तवागमं ज्ञात्वा, नैमित्तिकगिरा वयम् ॥ ९२ ॥ विद्याशक्त्या विनिर्माय, रत्नमंदिरमुन्न-
 तम् । स्थापिता जनकेनात्र, पाणिग्रहणहेतवे ॥ ९३ ॥ ततः प्रसादमाधाय, कृपाधाम विधेहि नः । मनोरथानां सर्व-
 पां, पूरणं नृपनंदन ! ॥ ९४ ॥ तदैव निर्भये तेन, कुमारेण प्रमोदतः । गंधर्वाविधिना तासां, युगपत्पाणिपीडनम्

॥ ९५ ॥ ततस्ताभिः समं तत्र, सुस्वादा मोदकावलीः । आस्वाद्य स सुखं भेजे, प्रियासंयोगजं क्षणम् ॥ ९६ ॥ क्षण-
मात्रं रतिर्युक्ता, सौख्ये सांसारिके सताम् । ध्यात्वेति स ततस्ताभिरलक्षणे रथं सुधीः ॥ ९७ ॥ ततो व्रजन्नसौ
मार्गे, रथस्थपदवधूयुतः । आल्लोकोऽर्हतथैत्य, विभ्रत्कांचनसंपदम् ॥ ९८ ॥ प्रविश्य विधिना तस्मिन्नसौ चंद्रांशुनिर्भ-
लाः । ननाम प्रतिमा जैनीः, पंचांगनतिपूर्वकम् ॥ ९९ ॥ तत्प्रिया अपि निष्पापाः, प्रणम्य श्रीनिनेश्वरान् । भाव-
नां भावयामासुः, सुधामधुरया गिरा ॥ १०० ॥ कुमारः कौतुकी चैत्यगुणमारुढवास्तदा । पश्यन् प्रासादसौंदर्य, के-
नचित्पातितोऽवनौ ॥ १ ॥ अखडिताखिलांगोऽसौ, परं पुण्यानुभावतः । तस्यौ यन्न चिरस्थायि, दुःखं सन्न्याय-
शालिनः ॥ २ ॥ भार्याविलोकन यावत्सृजत्वर्द्धदृष्टे ततः । तावदालोकते नैव, ताः पुनः कापि सागरः ॥ ३ ॥
प्रिया मे जैनवेषस्याः, केनचिद् द्विषता हताः । इति ध्यायन् सणं तस्यौ, चिंतालांतमना असौ ॥ ४ ॥
ततः सर्वाचिंशाल्यर्थ, शुचीभूय जगत्पतिम् । अर्हत पूजयामास, स सुधीः स्मेरवारिजैः ॥ ५ ॥ यतः—याति दु-
ष्टदुर्गतानि दूरता, कुर्वते सपादे सपदः पदम् । भूषयंति भुवनानि कीर्त्तय, पूजया विहितया जगद्गुरोः ॥ ६ ॥
तस्मिन्नवसरे तत्रामृतचंद्रमहीभुजः । वयस्यः श्रीपुरस्वामी, भार्यया सुतया समम् ॥ ७ ॥ धर्मनामा भुवो भर्ता,
प्राप्तवान् सपरिच्छदः । नैमिचिकगिरा स्नात्वा, सागरैर्दुं समागतम् ॥ ८ ॥ युग्मं ॥ सुताभिः पचभिः साक,
सिंहनादोऽपि खेचरः । तत्रायातोऽर्हता मूर्त्तिर्दिष्ट्वा निजगाद तम् ॥ ९ ॥ कुमारः भवता दृष्टोऽमिततेजा न-
मश्चरः । यः प्राग् कनकमालाया, पातुलो जलधेस्तटे ॥ १० ॥ पद्मोत्पलौ सुतौ तस्य, दुर्विनीतौ महोद्धतौ ।

हृता भुवनकोता ते, प्रिया पद्मेन तत्र सा ॥ ११ ॥

पातयित्वा जिनागारशृंगाच्चासुत्पलेन तु । भंक्त्वा हेमशृङ्गे भार्योपंचकं जगृहे तव ॥ १२ ॥ मया निर्माप
संग्रामं, घोरं विद्यावञ्चात्ततः । प्रियापंचकमानीतं, निहत्योत्पलस्त्रेचरम् ॥ १३ ॥ पद्मस्तु पाप्मनः सन्न, रुदती
मुदती तव । गृहीत्वा दयितां प्राप, वैताढ्ये तरसा गिरौ ॥ १४ ॥ भवद्विषो गरो गार्चा, निराहारा निराश्रया ।
तत्र सा युवती नूनं, प्राणत्थगं करिष्यति ॥ १५ ॥ इत्याकर्ण्य कुमारोऽभूद्दुःस्वार्तस्तद्वियोगतः । प्रियापंचकम-
लोक्य, मनाग् भीतमनाः पुनः ॥ १६ ॥ ततो धर्मात्मजां तत्र, परिणीयाय सागरः । भूयसीं जगृहे विद्यां, सिं-
हनादनभधरात् ॥ १७ ॥ पाठसिद्धास्ततो विद्यास्तस्य पुण्यप्रभावतः । सर्वा जयवरं प्रादुर्भूय प्रददिरे रपात् ॥ १८ ॥
ततोऽभ्यर्च्य जगद्भुक्तुः, प्रतिमा भक्तिभाषितः । सिंहनादादिभिः साकं, पाकशासनसन्निभः ॥ १९ ॥ वैताढ्यपर्वते
नाकपुरे सुरपुरोपमे । विद्याविमानमारुह्य, सागरः प्राप्तवान् क्षणात् ॥ २० ॥ युग्मं ॥ आदादमिततेजास्तु, भवो-
ध्य तनयं निजम् । तस्मै भुवनकांताख्यां, प्रियां पुण्यवतीं सतीम् ॥ २१ ॥ आनाय्य फनकमालां, तत्रासौ त-
स्थिवांश्चिरम् । प्रियाभिरष्टभिः साकं, हृदयंगमशर्मभाक् ॥ २२ ॥

दत्ता विद्याधराधीशैः, स तत्र परिणीतवान् । विद्याधरसुता अन्या, अपि रूपगुणान्विताः ॥ २३ ॥ रूपं वयः परि-
करः पद्मता मभूत्वमारोग्यमाप्स्यति शयश्च कलाकलापे । तज्जन्म ते च विभवा भवमर्दनस्य, भक्तौ व्रजंति विनियो-
गमिहार्हतो ये ॥ २४ ॥ ध्यात्वेति सागरः स्वाति, विवेकविरुसन्मनाः । सिद्धकृदादिचैत्येषु, नित्यं स्नातोत्सवं

वपत् ॥ २४ ॥ अथ विद्याऽग्नेषिसेव्यमानो निजे पुरे । सागरेंदुः समायासीत्पितृपादनिनंसया ॥ २५ ॥ अथो
विमानादुत्तीर्य, पितरौ मणनाम सः । सकलं द्विधा पुत्र, दृष्टा दृष्टौ च तौ भृशम् ॥ २६ ॥ उच्छ्रितध्वजशोभाढ्ये,
पुरे पोरैः प्रमोदिभिः । विदधे वसुधाधीश्वरश्चादेशार्धपनोत्सवः ॥ २७ ॥ अन्येद्युराययौ तत्र, केवलालोकभास्करः ।
भुवनचोपनामा, सूर्योद्याने मुनीश्वरः ॥ २८ ॥ वदिहे तं समायासीन्पितृपादनिनंसया । मुनीन्द्रोऽपि पुरस्तस्य, ध-
र्ममार्गं न्यवेदयत् ॥ २९ ॥ तथा—

लक्ष्मीर्विष्मन्ति भारती च वदने शौर्यं च दोष्णोद्युगे, त्यागः पाणितले मुधीश्च हृदये सौभाग्यशोभा तनौ ।
कीर्तिर्दिक्षु सुपत्नता गुणिभने यस्माद्भवेदेहिनां, सोऽयं बालितमंगलावलिकृते धर्मः सदा सेव्यताम् ॥ ३० ॥ 'पूआ
जिणिदेसु रई वपसु, जत्तो अ सामायपोसहेसु । दाणं सुपचे सवणं सुतत्थे, सुसाहुसेवा सिवलोगमग्गो ॥ ३१ ॥
आसाद्यावसरं राजा, साजलिस्तं व्यजिज्ञपत् । हतः केन कुतो हेतोः, सुतोऽयं सुकृती मम ? ॥ ३२ ॥ सुहरा
रूपदिदेहे द्वौ, भ्रातरौ स्नेहमंधरौ । अभूता दयिता सासीज्येष्ठस्य स्नेहला सती ॥ ३३ ॥ न कदापि बहिर्गतुं,
महत्सुपि प्रयोजने । दत्ते साऽनुमतिं भर्तुः, प्रेमस्येवमशीकृता ॥ ३४ ॥ अन्यदा गृहकार्यार्थं, प्रेषितो लघुबंधुना । ज्येष्ठो
ग्राभांतरे भ्राता, प्रतिबोध्य च तत्प्रियाम् ॥ ३५ ॥ अनुजेन परीक्षार्थं, सा न्यगादि रहस्यदः । तीव्ररोगेण ते
भर्ता, मृतो ग्राभांतरे पुनः ॥ ३६ ॥ देवरोक्तं तदारुण्यं, कर्णकृच्छ्रसन्निभम् । मृता साऽपि क्षणादेव, स्नेहस्या-

हो दुरंतता ॥ ३७ ॥ पश्चात्तापं ततश्चक्रे, लघुभ्राता चिरं हृदि । परासोरागतिर्नैव, परं कस्यापि दृश्यते ॥ ३८ ॥
 कतिभिर्दिवसैर्ज्येष्ठो, बंधुरागान्निजं गृहम् । अनुजेनोदितां वाचं, श्रुत्वा शोकातुरोऽजनि ॥ ३९ ॥ चिरं रुरोद त-
 न्मोहाधीनदुःखार्चमानसः । लघुबंधूपरि द्वेपं, बभार च निरंतरम् ॥ ४० ॥ न तेन सपमाख्याति, न भुंक्ते च
 कथंचन । विधत्ते नैव विश्वासं, क्वापि कोपकरालहृत् ॥ ४१ ॥ क्रमेण मोहवैराग्यात्, तपस्यां तापसीमसौ । ज्येष्ठो
 जग्राह मिथ्याहम्, दधत् कोपं लघूपरि ॥ ४२ ॥ समाराध्य तपस्तीव्रं, स क्रमादसुरोऽजनि । सम्यग्दृष्टिर्लघुभ्रा-
 ताऽप्याश्रयत्संप्रमथियम् ॥ ४३ ॥ स तपस्यंस्तपस्तीव्रं, निष्कपायो जितेंद्रियः । एकादशागमधैष्ट, विनयी गुरुस-
 न्निधौ ॥ ४४ ॥ पूर्वजन्मजवैरेण, ज्येष्ठभ्रात्राऽसुरेण तु । स मुनिर्मारितः स्वर्गे, सुरोऽभूत्प्राणताभिधे ॥ ४५ ॥
 ततश्च्युतो भवत्पुत्रो, जातोऽयं सुकृताकरः । ज्येष्ठबंधुरपि च्युत्वा, ततो भ्रातो भवावलीम् ॥ ४६ ॥ नृभवं पु-
 नरासाध, तापसव्रततोऽभवत् । देवो बह्मिकुमारेण, मिथ्याहृष्टिर्दयोऽजितः ॥ ४७ ॥ प्राग्जन्मवैरतस्तेन, कुमारोऽयं महा-
 र्णवे । उत्पात्य सहसा सिस्रो, निद्रया मुद्रितो निशि ॥ ४८ ॥ प्राग्भवे निरतीचारचारित्राराधनादयम् । प्रापन्न
 क्वापि दुःखानि, तीव्राणि विषमेऽप्यहो ॥ ४९ ॥ असस्यावरजंतूनां, रक्षां यः कुरुते त्रिधा । तस्य दुःखमपि प्रायः,
 सौख्याय किल कल्पते ॥ ५० ॥ उभाकर्णिः समाकर्ण्य, सद्गुरोरिति देशनाम् । जातजातिस्मृतिः स्माद्, साग-
 रंदुर्गुर्नाभरम् ॥ ५१ ॥ संसारे भ्रमतो जंतोर्योनयो दुःखस्वानयः । कियत्यः सरूलाः संति, कुलानां कोटिभिर्विभोः
 ॥ ५२ ॥ अवादीत्केवलज्ञानी, शृणु भूपालनन्दन ! । योनानां च कुलानां च, सारूपं गदितं जिनैः ॥ ५३ ॥ 'पुढ-

वाइभेयभिन्ना, जेण भवे हुंति बहुविहा जीवा । तत्थवि य बहुविगप्पा जोनी य कुलाणि य तद्वा य ॥ ५४ ॥ पु-
दवीदगभगणिमारुअ इक्किं सत्तजोणिलक्खा य । वणपत्तेय अणंते दस चउदस जोणिलक्खा य ॥ ५५ ॥ विगल्ल-
दिएसु दो दो चउरो चउरो य नारयमुत्तु । तिरिएसु हुंति चउरो चउदस मणुएसु लक्खा य ॥ ५६ ॥ वारस
सत्त य तित्ति य सत्त य कुलकोडिसयसहस्साइं । नेया पुदवीदगभगणिवाऊणं चेव पत्तेयं ॥ ५७ ॥ लवीसा पणवी-
सा छुरनेरइयाणं सयसहस्साइं । वारस य सयसहस्सा कुलकोडीणं मणुस्साणं ॥ ५८ ॥ सचट्ट नव य कमसो वेइंदितेइं-
दिचउरिंदियाणं तु । सट्ठा वारहलक्खा कुलकोडीउ जलयराणं ॥ ५९ ॥ सट्ठा वारहलक्खा कुलकोडीउ हवंति ख-
यराणं । दस लक्खा कुलकोडी पन्नत्ता थलयरानंपि ॥ ६० ॥ दस नव उरभुजसणे लक्खा अडनोस वणस्सईसु
भवे । कमसो कोडी कुलकोडीणं सट्ठा सत्ताणवइलक्खा ॥ ६१ ॥ इत्थ य नरवर ! जोनी कुलं च इक्किंयं
च पत्तेयं । दुहिण्हिं भइयं अणंतसो सवुजीवेहिं ॥ ६२ ॥ जम्हा अणाइकालो अणाइ जीवो अणइ कम्माइं
। इय चित्तिऊण मोहो न कस्स केणावि कायवो ॥ ६३ ॥ जीवा कसायवसगा विसयपसत्ता पणासवनिउत्ता ।
एगिंदियमाईसुं सहंति जोणीसु दुक्खाइ ॥ ६४ ॥ जया मोहोदओ तिवो, अन्नानं सु महभयं । कोमल वेय-
णिज्जं तु , तथा एगिंदियत्तणं ॥ ६५ ॥ जं नरण नेरइया दुक्खं पावंति गोयमा ! तिक्खं । तत्तो अणंतगुणियं
निगोयमज्जे मुण्यवुं ॥ ६६ ॥ भपिओ अणंतवारं जोणीसु इमासु विविहरूवासु । जीवो जिणभणिणं धम्मेण
विवज्जिओ दुहिओ ॥ ६७ ॥ नाणाइभेयभिन्नो चउहा धम्मो जिणेहिं पन्नत्तो । निवृणममणमगो दुग्गइगुमणं निवा-

रेड ॥ ६८ ॥ जओ—नाणं च दंसणं चेन, चरित्तं च तओ तहा । मोक्खमग्गत्ति पन्नत्तो, जिणेहिं वरदंसि-
 हिं ॥ ६९ ॥ इत्यादि तद्वचः श्रुत्वा, प्रबुद्धः सागरोऽग्रहीत् । तपस्यां श्रीगुरोः पार्श्वे, प्रियाभिरष्टाभिः समम् ॥ ७० ॥
 अयामरनरेन्द्रोऽपि, सागरैर्दुमुतं निजे । पदे श्रीसूरनामानमारोप्योत्सवपूर्वकम् ॥ ७१ ॥ अर्हैश्चैतेषु सर्वेषु, निर्मा-
 याष्टादिनोत्सवम् । भवार्णवतरीतुल्यां, प्रव्रज्यामाददे तदा ॥ ७२ ॥ पठन्नेकादशभागानि, राजर्णिः सागरः पुनः ।
 शुभ्रायाष्टादशस्थानविचारं गुरुसन्निधौ ॥ ७३ ॥ निद्राविरुधया मुक्तस्त्रिगुप्तो भक्तिमान् गुरौ । उष्टुक्तं पठन् साधुः,
 सिद्धांतं विधिपूर्वकम् ॥ ७४ ॥ असंख्यभवदुष्कर्म, क्षिपते क्षणमात्रतः । यतो ज्ञानोपयोगोऽन, निर्जराहेतुरादिभः
 ॥ ७५ ॥ किंचोक्त तीर्थकृत्नामबंधस्थानेषु विंशतौ । जिनैरष्टादशस्थानमपूर्वज्ञानसंग्रहात् ॥ ७६ ॥ वाचना प्रच्छन्ना स-
 म्यग्, धर्माख्यानार्थचितनम् । कुर्वन्पूर्वशास्त्राणां, शुभकर्मार्जयेद् दृढम् ॥ ७७ ॥ निश्चम्प्येनं गुरोर्वाणीं, सर्वांगीण-
 यत्नवान् । सोऽप्यपूर्वश्रुतज्ञानपाठाभिग्रहमग्रहीत् ॥ ७८ ॥ प्रथमायां स पौरुष्या, स्वाध्यायं विधिना व्यधात् । द्विती-
 यस्यां पुनस्तस्यां, सम्यगर्थानुचितनम् ॥ ७९ ॥ गुरोर्गिरा तृतीयस्यां, भक्तपानगन्धेषणम् । अपूर्वस्य श्रुतस्याथ,
 चतुर्थ्यां पाठमातनोत् ॥ ८० ॥ युग्मं ॥

इत्यपूर्वश्रुतज्ञानपाठैकोद्यतचेतसः । निभ्रतो निरतीचारं, ज्ञानाचारं जिनायथा ॥ ८१ ॥ स्वामी चपरचंचागा,
 अन्यदा तस्य सन्मुनेः । चपरैर्द्रः स्थिरीभावमश्लाधिष्टात्मसंसदि ॥ ८२ ॥ सागरैर्दुमुनेः सहग, श्रुतज्ञानोपयोगवान् ।
 नान्योऽस्ति भरतावन्यां, साधुः सिधुः शर्मानुनः ॥ ८३ ॥ देवो हेमांगदः श्रुत्वा, वासवम्येत्युदीरितम् । अश्रद्धानं

परं विभ्रन्मिध्यात्पोदयदुर्मतिः ॥ ८४ ॥ जवाञ्जनयपुरं प्राप्य, राजपेर्गुरुसान्निधौ । अपूर्वापूर्वसिद्धांतपाठोद्युक्तस्य सं-
तनम् ॥ ८५ ॥ अस्वाध्यायं व्यधात्सोमसंरंभांश्च दिवानिशम् । प्रकीर्णकादिमूत्राणि, सोऽर्घ्यं प्रयतः पुनः ॥ ८६ ॥
भंगवानैः ध्रुवाभीनी, सोभयामास तं सुरः । न प्रयादं परं साधुः, क्षणमात्रमापि व्यधात् ॥ ८७ ॥ ततः प्रमो-
दवाप्ताकी, मत्पक्षीभूय तं मुनिम् । वंदित्वा विधिनाऽप्रासीत्, प्रांजलिः श्रीगुरुनिति ॥ ८८ ॥ राजर्षिः किं फलं
स्वामिषपूर्वश्रुतपाठनः । प्राप्तवांस्तीर्थकृतकर्मैत्यवादीत्तं गुरुः पुनः ॥ ८९ ॥ ततः केवलिनं नत्वा, सराजर्षिं सुराग्रणीः
। समित्वा बहुमानेन, निजं धाम जगाम सः ॥ ९० ॥ आराध्याष्टादशस्थानं, नित्यशः श्रुतपाठतः । विमाने विनये
देवः, सागरंदुरजायत ॥ ९१ ॥ ततश्च्युतो विदेहेऽसौ, प्राप्य तीर्थकरथियम् । सागरंदुमुनिः श्रीमान्, सिद्धिसौधं
भविष्यति ॥ ९२ ॥ अपूर्वापूर्वसिद्धांताधीतिः कार्या विवेकिना । सम्पगृष्टिमता श्रमत्, साधुना श्रावकेण वा ॥ ९३ ॥
रात्रिर्दुष्कर्षणां येन, श्रुतज्ञानोपयोगतः । लीयते तत्क्षणदेव, घ्रासितितयंशालिनः ॥ ९४ ॥ एवं निश्चम्य चरितं दुरिताप-
हारि, श्रीसागरंदुष्टपतेर्गुणसागरस्य । अष्टादशे नवनवश्रुतपाठरूपे, यत्नः पदे निरूपमे मुनिभिर्विधेयः ॥ ९५ ॥ इत्य-
ष्टादशस्थानके सागरचंद्रकपानकं संपूर्णं ॥

भवेकोनविंशतिस्थानकं—तत्र सकलधेयोनिदाने स्वपरोपकारितया निखिलघनगरिष्ठे श्रीश्रुतज्ञाने विभुद्धाशयपूर्व-
कं भक्तिर्विधिना विधातव्या, श्रुतं चार्पितोऽर्हत्प्रणीतं सूत्रतस्तु गणभृदादिभिः संदृब्धं, यतः—'अत्थं भासइ अरिहा

सुत्तं गुंपंति गणहरा निजणं । सासणस्स हियद्वाए नओ सुत्तं पवत्ते ॥ १ ॥ सुत्तं गणहररइयं तहेव पत्तेयबुद्धरइ-
यं च । सुअकेवल्लिणा रइयं अभिन्नदसपुविणा रइयं ॥ २ ॥ तच्चोगानंगभेदैरनेकेषा, अंगानि श्रीआचारांगादीनि, अ-
नंगं बद्धावद्धभेदाभ्यां द्विधा, तत्र वद्धं (नोनिशीयं) श्रीद्वादशांगरूपं, अवद्धं (निशीयं) श्रीमहानिशीयादि, तत्रांग-
पदसंख्या यथा—^१आचारगेऽष्टारसपदसहस्रा दुगुण दुगुण सेसेसु । वियतियचउ च्छतीसो विसयरिलक्खे-
गचोआला ॥ २ ॥ पंचमि दुलक्ख अडसी छे पण लक्ख सहस्सछस्सयरी । सत्तमि लक्ख इगार दुवन्न
अट्ठमि तेवीसलक्ख चऊ ॥ ४ ॥ नवमे छचत्तलक्ख अड विणवइ लक्ख सहस सोल पेय दसमे । एगारसग-
कोडी चुलसीलक्ख सहस्स वत्तीसा ॥ ५ ॥ सवंग पेय तिकोडी लक्खा अडसहि सहस वायाला । उवसग्गिअनेवा-
इयनामक्खाइअमिस्सपया ॥ ६ ॥ अथ पूर्वपदसंख्या—पूर्वमुत्पादपूर्वारूपं, पदकौटीप्रमाणकम् । द्रव्यध्रौव्यव्ययोत्पादन-
यव्यावर्णनात्मकम् ॥ ७ ॥ लक्षः पणवतिर्यत्र, पदानां तेन दृष्टयः । वर्ण्यतेऽग्रायणीपेन, स्वमत्याऽग्रपदानि च
॥ ८ ॥ पदानां सप्ततिलक्षा, यत्र वर्णयति स्फुटम् । तद् श्रीवीर्यप्रदादाख्य, वीर्य वीर्यवतां सताम् ॥ ९ ॥ अस्तिना-

१ सूत्र गणहररचित तपेव प्रत्येकबुद्धरचित वा श्रुतकवल्लिना रचित अभिन्नदसपूर्विणा रचित ॥ २ ॥

२ आचाराणि पदानि अष्टादश सहस्राणि शेषेषु द्विगुणद्विगुणानां द्वितीये तृतीये चतुर्थे पञ्चमि सहस्राणि द्वादशसप्ततिश्चतुश्चत्वारिंशत्सहस्रानि ॥ ३ ॥ पय-
ने द्वे लक्षे अष्टासीति सहस्राणि पठे पंच लक्षा पेट्ससति सहस्राणि । सप्तमे एकादश लक्षा द्विपञ्चाशत्सहस्राणि । अष्टमे त्रयोविंशतिलक्षा-रुवारि सहस्राणि ॥ ४ ॥
नवमे पञ्चत्वारिंशलक्षा अष्टसहस्राणि दशमे द्वात्रिंशत्सहस्राणि पदाना एकादश एका काटी चतुरसीति लक्षाद्वात्रिंशत्सहस्राणि ॥ ५ ॥ सर्वेषामप्येतां
पदानि तिस्र कोट्योऽष्टाष्टलक्षा द्वे त्रिंशत्सहस्राणि औपमिन निपातिरुनामिराख्यातसामेभ्यानि पदानि ॥ ६ ॥

स्तिमरादे च, यत् पट्टिपदलक्षणम् । जीवाद्यस्तित्वनास्तित्वं, स्वपरादिभिराह तत् ॥ १० ॥ एकोनपदकोटीकं, यत्तद्वर्णयति ध्रुवम् । पूर्वं ज्ञानप्रवादाख्यं, ज्ञानं पञ्चविधं गुणैः ॥ ११ ॥ पूर्वं सत्यप्रवादाख्यं, पदकोट्यंरूपदम् । भाषाद्वादगधा ग्राह, दशधा सत्यभाषणत् ॥ १२ ॥ कोट्यः षड्विंशतिर्यत्र, पदानां परिवर्णिताः । आत्मप्रवादपूर्वेष्वपि, भूयोयुक्तिपरिग्रहेः ॥ १३ ॥

तत्र कर्तृत्वभोगतृत्यनित्यताऽनित्यतादयः । आत्मधर्मा निरूप्यन्ते, तज्ज्ञेदाश्च सयुक्तिकाः ॥ १४ ॥ माशीति पदलक्षणरूपदकोटीप्रमाणकम् । पूर्वं कर्मप्रवादाख्यं, कर्मबंधस्य वर्णकम् ॥ १५ ॥ लक्षार्चचतुरशीतिश्च, पदानां यत्र वर्णिताः । पूर्वं नवप्रमाख्यातं, प्रत्याख्यातं तदाख्याया ॥ १६ ॥ प्रणिमाप्रतिपत्तत्र, द्रव्यभावसमाश्रयम् । प्रत्याख्यातं तदाख्यातं, यद्यप्रामाण्यवर्द्धकम् ॥ १७ ॥ कोटी च दश लक्षाश्च, यत्पदानां प्रवर्णिताः । तत्सद्विद्याप्रवादाख्यं, पूर्वं दशममुच्यते ॥ १८ ॥ लक्षयोःशृंगुस्रनोद्या, विद्याः सप्त शतानि च । रोहिण्याद्या महाविद्याः, प्रोक्ताः पञ्च शतानि च ॥ १९ ॥

कोट्यः षड्विंशतिर्यत्र, पदानां सुप्रतिष्ठिताः । कल्याणनामधेयं तत्, पूर्वमन्वर्थनामकम् ॥ २० ॥ ज्योतिर्गणस्य विस्तारं, त्रिपट्टिपुरुषाश्रितम् । सुरासुरस्य कल्याणं, वर्णयन्ति सुचिस्तरम् २॥ १ ॥ यन्नयोदशकोटीभिः, पदानां संमर्षिष्ठितम् । प्राणानायाख्यपूर्वं तत्, प्राणानां द्वादशं परम् ॥ २२ ॥ यत्र कायचिकित्सादिरायुर्वेदोऽष्टधोदितः । प्राणायामविभागादिभूतकर्मविधिस्तथा ॥ २३ ॥ क्रियाविशालपूर्वं तु, नवकोटीप्रमाणकम् । छंदःशब्दादिशास्त्राणि, तत्र शिल्पकल्पा गुणाः ॥ २४ ॥ पञ्चाशत्पदलक्षाणि, कोट्यो द्वादश यत्र च । पूर्वं चतुर्दशे लोकाविंदुसारे तु तत्र च ॥ २५ ॥

अक्षरादिविधिधाष्टव्यरदारिविधिस्तथा । परिकर्माविधिः प्रोक्तः, समस्तश्रुतसंपदाम् ॥ २६ ॥ इत्यादि श्रीजिनागमस्य
 द्रव्यभावाभ्यां द्विप्रकारा भक्तिः, तत्राद्या श्रीजिनागमद्वयपुस्तकलेखननानाविधज्ञानोपकरणनिर्माणदिना श्रुतवतां वस्त्रपात्र
 पुस्तकदानविधुद्धाख्यानार्पणविश्रामणाभ्युत्थानबहुमानदानादिना च भवति, एषाऽपि सम्यग्भावागतया महते लाभाय
 भवति, यतः—पुस्तकेषु विचितेषु, श्रीजिनागमलेखनम् । तत्पूजावस्तुभिः पुण्यैर्द्रव्याराधनमुच्यते ॥ २७ ॥ पापामयो-
 पधं शास्त्रं, शास्त्रं पुण्यनिबन्धनम् । चक्षुः सर्वत्रंगं शास्त्रं, शास्त्रं सर्वार्थसाधनम् ॥ २८ ॥ लौकिका अप्याहुः—याव-
 दक्षरसंख्यानं, विद्यते शास्त्रं च ये । तावदर्पसहस्राणि, स्वर्गे विद्याप्रदो भवेत् ॥ २९ ॥ श्रीजिनागमपूजेयं, भवजाड्य-
 विप्रातिनी । केवलज्ञानजननी, कृता भवति भाविनाम् ॥ ३० ॥ भारभक्तिस्तु विधिना श्रीजिनागमपठनपाठननदर्थ-
 विलोकनवाचनदानतत्पुस्तकलिखनशोधनजीर्णोद्धारादिना भवति, यतः—श्रवणं श्रवणं च, पठनं पाठनं तथा ।
 तद्विदा बहुमानय, भावभक्तिः प्रकीर्तिता ॥ ३१ ॥ क्रियते येन निर्व्याजं, द्रव्यभावप्रकारतः । श्रुतज्ञानस्य सद्भक्तिः
 सम्यग् श्रुतवतां तथा ॥ ३२ ॥ तीर्थकरैर्भयं, मोदते मुक्तिसंपदा । असौ विश्वातिशायिन्या, रत्नचूडनैर्द्रवत् ॥ ३४ ॥
 युगं ॥ तथाहि—अस्ति स्य भरतेश्वरे, पवित्रे जैनवेडमाभिः । तामूलिणीपुरी पौरगुणसौरभशालिनी ॥ ३५ ॥ य-
 स्यामुन्नतयंशाढ्याः, करिणो व्यवहारिणः । मदवारिश्रियोपेताः, श्रयंति संपदं सदा ॥ ३६ ॥ रत्नशेखरनामाऽऽसी-
 तस्यां राजा कलालयः । श्रीमान् कुवलयोद्धासी, सदा गृधुकरस्थितिः ॥ ३७ ॥ प्रिया रत्नावली तस्य, बभूव
 गुणसंश्रया । धनुर्भवेव सद्गता, नमदाकारधारिणी ॥ ३७ ॥ तयोः मृनुरनूनश्री, रत्नचूडभिधोऽजनि । निजोदयेन

यः सोमवंशलक्ष्मीमभूषयत् ॥ ३८ ॥ वर्द्धमानः क्रमात्प्रापयौवने सहकारवत् । सञ्जायतनुसौरभ्यप्रीणिताखिलरभूयम्
॥ ३९ ॥ सुमतिः सुमतिस्तस्य, सुबुद्धेर्मित्रिणः सुतः । श्रीपुञ्जसार्थवाहस्य, नन्दनो मदनस्तथा ॥ ४० ॥ नैगम-
थोधस्यापि, गजो नामांगजोऽरजाः । अभूवन् सुहृदो देहञ्चायावत्सहचारिणः ॥ ४१ ॥ युग्मं ॥ तुल्यांगभोगशृंगारा-
स्तुल्यसौभाग्यसंपदः । न कस्य विस्मयं कुर्युस्ते पुनर्निजलीलया ॥ ४२ ॥ उद्याने तेऽन्वदा प्राप्नुर्निष्पापस्वांतवृत्तयः
। समीपे सिंहसूरीणां, विज्ञातजिनशासनाः ॥ ४३ ॥ वरस्य पंचकं दाक्ष्यं, सौंदर्यं शक्तिं पुनः । बुद्धिः साह-
सिकी पुण्यं, शतसाहसिकं विदुः ॥ ४४ ॥ श्रुत्वेति श्लोकमस्तोकविस्मयास्तत्परीक्षणे । चलिताः कलितोत्साहा,
विदेशं प्रति सत्वरम् ॥ ४५ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ चत्वारोऽपि व्रजंतस्ते, सुहृदः सौहृदोज्ज्वलाः । अगृहीतात्मपाथे-
पाः, प्रथमतः कथाः पथि ॥ ४६ ॥ नानावनफलाहारैः, सृजंतः प्राणधारणम् । आयाताः कुत्रचिद् ग्रामेऽभिरामे
दशभिर्दिनैः ॥ ४७ ॥ युग्मं ॥ लब्धलक्षे फलादक्षं, जगुस्ते श्रुतिनंदनं । त्वयाऽन भोजनं देयं, निजचातुर्यसंपदा
॥ ४८ ॥ मध्येग्रामं ततः प्राप्य, श्रेष्ठिसूखतुराग्रणीः । प्रणम्य श्रीजिनाधीशप्रतिमां त्रैत्पसंस्थिताः ॥ ४९ ॥ जंरीयसो
महेभ्यस्य, कस्मिंश्चित्पर्ववासरे ॥ कस्यचिद्वणिजो भूयोऽग्राकाकुलचेतसः ॥ ५० ॥ लघुहस्ततया दत्त्वा, साहाय्यं
उद्यतां विना । चतुर्णां भोजनं भव्यं, पंचद्रमव्ययाद्दौ ॥ ५१ ॥ त्रिभिर्विशेषकं ॥ द्वितीयेऽहनि सार्थं व्रतनयो
विनयोदधिः । अनंगाभंगसौंदर्यवर्यश्रीरद्भुतद्युतिः ॥ ५२ ॥ ग्रामांतः प्राप्य दुष्प्रापरूपसौभाग्यसंपदा । विस्मापयन्
जनं सर्वं, तस्यो वेशपाटुहावनी ॥ ५३ ॥ युग्मं ॥ सोऽनंगसेनया पण्यांगनयाऽथ सगौरवम् । आनीय सरसैर्भोज्यै-

भोजितस्तैः समं गृहे ॥ ५४ ॥ तेषां सद्भोजनस्थानोवलेपनमुखैः मुखैः । सा तद्रूपविमोहेन, शतद्रव्यव्ययं व्यधात् ॥ ५५ ॥ तृतीयेऽथ दिने पुत्रो, मंत्रिणः प्रतिमान्वितः । काञ्चनाख्यपुरे प्रापत्तदादेशेन भुक्तये ॥ ५६ ॥ तत्र राजगृहे प्राप्तः, समामध्ये निपेदुषाम् । संवादं श्रुतवानेव, जायमानं परस्परम् ॥ ५७ ॥ तद्यथा—

को देवः शिवदायी ? कथं गुरुर्भवसमुद्रसेतुसमः ? । को धर्मो विश्वहितः ? सर्वेषां किं प्रियं परमम् ? ॥ ५८ ॥ श्रुत्वैवं सुमतिः स्माह, तानिति प्रददाति यः । अस्पोत्तरं कियत्तस्य, भवद्भिर्दीयते धनम् ? ॥ ५९ ॥ तैरुच्ये दीयते द्रम्मसहस्रं तस्य तत्क्षणम् । ततो मंत्रिसुतोऽर्वादीददीनवदनद्युनिः ॥ ६० ॥ देवोऽर्हन् शिवदायी निग्रंथगुरुश्च भवति भवभेदी । धर्मः पाणिषु कुरुणा जीवितमिह बल्लभं परमम् ॥ ६१ ॥ निश्चम्येति समस्यां तां, मंत्रिपुत्रेण पूरिताम् । तदा संवादमासाद्य, तत्पुण्येन नमोगिरा ॥ ६२ ॥ हेमप्रभमजापालादेशान्मुदितमानसः । ततस्तस्मै ददुर्द्रम्मसहस्रं ते मुदारायात् ॥ ६३ ॥ युग्मं ॥ तस्मिन् दिनेऽभवत्तेषां, सर्वेषां तद्दनव्ययात् । सर्वांगभोगसामग्री, कीर्त्तिदानपुरस्सरम् ॥ ६४ ॥ चतुर्थे दिवसे मोक्षः, सुहृदस्ते नृपात्मजम् । त्वयाऽथ भोजनं देयमम्माकं सुखसाधकम् ॥ ६५ ॥ अनाकर्ण्यैव तद्वाचं, तस्थौ मौनेन राजसूः । चक्रे नोपक्रमं किञ्चिद्भोजनानयनाय च ॥ ६६ ॥ धर्मो जयति सर्वत्रेत्युत्त्वाऽशोकतरोस्तले । तत्रैव च पुरोपाति, सुप्वाप सुखनिद्रया ॥ ६७ ॥ तस्मिन्नेव दिने देवादपुत्रेऽथ मृते नृपे । अभिषिक्तः पञ्चदिव्यै, रत्नचूडः श्रुभोदयात् ॥ ६८ ॥ राज्येऽनेकसुखपाज्ये, न्यवेश्यानन्दसंपदि । माक्तनं सुष्ठवं जंतोर्यतः सर्वातिशायकम् ॥ ६९ ॥

समवासाप्रीतिं केवलज्ञानभानुमान्, ॥ ८४ ॥ तमानंतुं समायासीन्, रत्नचूडो नृपाग्रणीः । विद्वद्भिस्तैः समं भीमान्,
पौरश्रेणीसमान्वितः ॥ ८५ ॥

सुरैर्विनिर्मिते हैमकमले विमलमये । आसीनः स मुनिर्धर्म, पुरस्तेषां न्यवेदयत् ॥ ८६ ॥ लक्ष्मी रूपं भुतं
शीलं, विवेको विनयः शमः । औदार्यं नाप्यते चाल्पपुण्यैरित्यद्भुताष्टकम् ॥ ८७ ॥ यो भीमान् कुलजः क्षमी विन-
यवान् सत्यव्रतः शीलवान्, रूपैर्धर्मयुतो दयालुहृदयः श्रीमान् शुचिः सत्रयः । सद्भोगी गुरुदेवभक्तिकालितो दाता
कृतज्ञः कृती, सौजन्यस्य युद्धं नृजन्म सफलं तस्येह चायुत्र च ॥ ८८ ॥ इत्यादिदेशनापत्ते, गुरुः पृष्टो महीभुजा
। जिनेन्द्रः पाकृते स्वामिन्नागमो निर्ममे कुतः ? ॥ ८९ ॥ उवाच केवलज्ञानी, सुखोचारार्थमंगिनाम् । संत्यर्द्धमागधी-
भाषारूपाः श्रीअर्हतो गिरः ॥ ९० ॥ यतः—

बालस्त्रीमन्दमूर्खाणां, नृणां चारितकांक्षिणाम् । अनुग्रहार्थं तत्त्वज्ञैः, सिद्धान्तः प्राकृतः कुतः ॥ ९१ ॥
अनन्तार्थं वचः सर्वं, जिनेन्द्रागमसंगतम् । अगोचरं सदा पुंसां, मिथ्यात्वांधितचेतसाम् ॥ ९२ ॥ नो पात्रं परमा-
र्हतोऽस्ति सुकृतं नान्यज्जिनेदार्चनादौचित्याचरणानुणोऽस्ति परमो बंधुर्न धर्मात्परः । नान्यः कर्मरिपो रिपुस्त्रिभुवने

१ चारित्रशब्देन चारित्रशुद्धिमाणा, तथा चासचारित्राणां तत्त्वाध्येयः सिद्धान्त इति फलितोऽर्थः; स्वरूपविशेषण चेद, अन्यथा प्राप्तचारित्रशुद्धीनां घयाधुनाधत्वं
च प्राप्तचारित्राणां न योग्यता स्यात् सिद्धान्तपाठस्य, चारित्रे चान्न देशसर्वान्यतमविरातीरूप आश्रयकादीनामगोपांकादीनां प्राप्तत्वात्, योग्यता चागमात्तेषां
नुसारिण्यय न स्वकल्पिता ।

रत्नचूडस्ततो जज्ञे, राजा राजन्यपूजितः । सुमतिस्तस्य मंत्री च, राज्यभारधरोऽजनि ॥ ७० ॥ काशोधपद सार्थ-
चाहसूनोर्ददौ नृपः । श्रेष्ठिस्मृतोः पुनः श्रेष्ठिपदवीं प्रौढसंपदम् ॥ ७१ ॥ तत्र ते सत्यतानीतगाथार्थाः प्रभुताजुषः ।
धर्ममेवोत्तमं लोके, मेनिरेऽखिलवस्तुषु ॥ ७२ ॥ स्वसंपत्संविभागेन, यः परेषूपकारकः । देवेभ्योऽपि गरीयांसं, तं पुमांसं
जगृर्भनाः ॥ ७३ ॥

इत्यालोच्य स्वयं धीमान्, धर्मज्ञः पृथ्वीपतिः । संपदं स ददौ शश्वत्, सर्वेषां सुकुतात्मनाम् ॥ ७४ ॥ युग्मं ॥
रत्नशेखरभूभर्ता, रत्नचूडं निजांगजम् । श्रुत्वाऽथ प्राप्तसाम्राज्यं, कांचनादिपुरे पुरे ॥ ७५ ॥ आजूहवत् सुहृद्युक्तं,
शिवधर्मपुरोधसा । पितुरादेशमासाद्य, सोऽपि तत्ताययौ जवात् ॥ ७६ ॥ रत्नचूडं ततो न्यस्य, स्वराज्ये रत्नशेखरः ।
स्वीचक्रे नृपतिश्रंगां, संवेगात्संयमाश्रियम् ॥ ७७ ॥ रत्नचूडनरेन्द्रस्य, शूरसोमाद्वयौ सुतौ । अजायेतां जगत्पूजयौ,
व्यायोधर्मनयधिया ॥ ७८ ॥ शूरस्य प्रददौ यौवराज्यं तत्र पदं नृपः । कांचनादिपुरे सोमं, नृपश्रीदयितं व्यधात्
॥ ७९ ॥ अन्येषुः सुधियस्तत्र, संगता नृपसंसदि । मिथ्यादृशो व्यधुः शास्त्रविचारं स्थूलमेधसः ॥ ८० ॥ वेद-
स्मृतिपुरणादिशास्त्राणि निखिलान्यापि । श्रूयते संस्कृतान्वेव, श्रेष्ठोऽर्थ सर्वधीमताम् ॥ ८१ ॥ नानागमान्विता
जैनागमाः प्राकृतभाषया । दुर्गयाः संति सर्वेषां, न तत्पाठस्ततः शिवः ॥ ८२ ॥ मिथ्यादृशिमितामेवं, निर्दां श्रुत्वा
जिनागमे । किंचिद्गुणमना मौनी, तस्यौ राजा स तत्त्ववित् ॥ ८३ ॥ तस्मिन्नावसरे तत्रामरचंद्रमुनिश्वरः । उद्याने

समवासाप्रीतिं केवलज्ञानभानुपान, ॥ ८४ ॥ तमानंतं समायासीत्, स्तनचूडो नृपाग्रणीः । विद्वद्भिस्तैः समं श्रीमान्,
पौरश्रेणीसमान्वितः ॥ ८५ ॥

सुरैर्विनिर्मिते हैमकमले विमलप्रभे । आसीनः स मुनिर्धर्म, पुरस्तेषां न्यवेदयत् ॥ ८६ ॥ लक्ष्मी रूपं श्रुतं
शीलं, विवेको विनयः शमः । औदार्यं नाप्यते चाल्पपुण्यैरित्यद्भुताष्टकम् ॥ ८७ ॥ यो धीमान् कुलजः क्षमी विन-
यवान् सत्यव्रतः शीलवान्, रूपैश्वर्ययुतो दयालुहृदयः श्रीमान् शुचिः सत्रपः । सद्भोगी सुखदेवभक्तिकालितो वाता
कृतज्ञः कृती, सौजन्यस्य गृहं नृजन्म सफलं तस्येह चामुत्र च ॥ ८८ ॥ इत्यादिदेशनामाने, गुरुः पृष्टो महीभुजा
। जिनेन्द्रः पाकृते स्वामिन्नागमो निर्ममे कुतः ? ॥ ८९ ॥ उवाच केवलव्रानी, सुखोच्चारार्थमंगिनाम् । संत्यर्द्धमागधी-
भाषारूपाः श्रीअर्हतो गिरः ॥ ९० ॥ यतः—

बालस्त्रीमंदमूर्त्तीणां, नृणां चारित्रिकांतिनाम् । अनुग्रहार्थं तत्त्वज्ञैः, सिद्धांतः प्राकृतः कुतः ॥ ९१ ॥
अनंतार्थं वचः सर्वं, जिनेन्द्रागमसंगतम् । अगोचरं सदा पुंसां, मिथ्यात्वांधितचेतसाम् ॥ ९२ ॥ नो पात्रं परमा-
र्हतोऽस्ति सुकृतं नान्यज्जिनेदार्चनादौचित्याचरणाद्गुणोऽस्ति परमो बंधुर्न धर्मोत्पन्नः । नान्यः कर्मरिपो रिपुस्त्रिभुवने

१ चारित्रशब्देन चारित्रशुद्धिमांशा, तथा चास्तचारित्राणां तत्त्वाध्येयः सिद्धान्त इति फलितोऽर्थः, स्वरूपविशेषण चेद, अन्यथा प्राप्तचारित्रशुद्धीनां यथाश्रुत्यात्वे
च प्राप्तचारित्राणां न योग्यता स्यात् सिद्धान्तपाठस्य, चारित्रे चात्र देशमवर्णयितव्यमविरतिरूप आकस्मादीनामगोपांमादीनां प्राकृतत्वात्, यथापत्तौ चागमात्तत्र
नुसारिण्यथ न स्वकल्पिता ।

ज्ञानान्न चक्षुः परं, सिद्धांतान्न परं गभीरममृतं नान्यद्गुरोर्भाषितात् ॥ ९३ ॥ सतः सर्वविदा नेन, मुनिना ते म-
नीषिणः । नृपाभिप्रायतः पृष्टा, रूपं लोकस्य तद्यथा ॥ ९४ ॥ नित्यो वाऽस्त्ययवाऽनित्यो, लोकोऽयं सचराचरः ।
नित्यधेत्केन रूपेणाऽनित्यो वेति निगद्यताम् ॥ ९५ ॥ असमर्थाः परं तस्य, दातुं प्रतिवचस्तदा ५ विद्वासस्ते व-
भूवांसः, सम्यग्दृष्टिभूभाषयाः ॥ ९६ ॥

आदिदेश मुनिस्वाधी, ततस्तेषामपि स्फुटम् । श्रुतभक्तिः श्रियो मूलमर्हतस्त्रिजगद्गुरोः ॥ ९७ ॥ ज्ञानानामिह सर्वेषां,
श्रुतज्ञानं गुरु स्मृतम् । स्वपरावबोधकारि, प्रदीप इव विश्वगम् ॥ ९८ ॥ आधारो द्विविधस्यापि, धर्मस्याऽऽर्हत-
शासने । अंगोपांगमयं सम्यग्, श्रुतज्ञानं निगद्यते ॥ ९९ ॥ यतः—योहं श्रियो इराति कापथमुत्तिष्ठन्नाति, संवेगमुन्नमयति
प्रशमं तनोति । स्वर्गापवर्गवदवीप्सुदमाननोति, जैनं वचः श्रवणतो किमु नो तनोति ? ॥ १०० ॥ न ते नरा दुर्गति-
माप्नुवन्ति, न मूकतां नैव जडस्वभावम् । न चांधतां बुद्धिचिहीनतां च, पठन्ति भक्त्याऽऽमममार्हत ये ॥ १ ॥
धृतस्याशातनां कुर्वन्, माणी प्राप्नोति दुर्गतिम् । सम्यग् तद्वद्वुमानेन, जगत्पूज्यं पदं पुनः ॥ २ ॥ इत्याकर्ण्य स-
कर्णात्मा, केवलज्ञानिनो गिरः । रत्नचूडोऽवनीनेता, श्रुतभक्तिव्रतं लली ॥ ३ ॥ द्रव्यभाष्यकाराभ्यां, श्रुतभक्तिं ततो
नृपः । विधिना विदधे नित्यं, क्षिणाष्टकविधातिनीम् ॥ ४ ॥ श्रुतज्ञानवनां धृदां, वस्त्रपात्रान्नदानतः । चितन्यानो
नृपो भक्तिं, विरराम नहि कश्चित् ॥ ५ ॥ ततो विशेषतः श्रौतज्ञानभक्तिचिकीर्षया । राज्ये न्यस्य मुतं उपेष्टुं शूर-

नामानमात्मयित् ॥ ६ ॥ अपरेन्द्रगुरोः पार्श्वे, रत्नचूडनेश्वरः । तपस्यामात्मसात्कृत्य, समार्पि भेजिवान् पराम् ॥ ८ ॥
 पठित्वैकादशांगानि, सूत्रार्थोभययोगतः । गीतार्थोऽजानि राजार्पेरादर्श इव निर्मलः ॥ १ ॥ यावज्जीवं मया कार्या,
 श्रुतभक्तिः स्वशक्तिः । इत्यभिग्रहमुर्वीशमुनिश्चक्रे दृढं हृदि ॥ १० ॥ सततं बहुमानेन, श्रुताधारेषु साधुषु । श्रुतेष्वर्था-
 तित्वध्यापकेष्वपि भावशुद्धितः ॥ ११ ॥ वस्त्रान्नपानभेषज्यादिभिर्भक्तिं वितन्वतः । मुनेस्तस्यागमत्कालः, कियान्मुदित-
 चेतसः ॥ १२ ॥ सोऽन्यदा गुरुभिः साकं, श्रुतभृद्भक्तिभावितः । भारतीपत्तने प्रापन्मुनिर्गुप्ततर्पेन्द्रियः ॥ १३ ॥ विप्ररूपं
 विनिर्माय, कौतुकादेव मायया । ईशानेन्द्रः सुरस्वामी, पुरे तस्मिन्स्तदाऽऽगतः ॥ १४ ॥ श्रुतभक्तिपवित्रस्य, तस्याशयपरी-
 क्षणम् । प्राकृतत्वादिदोषाणां, कथनेन विनिर्ममे ॥ १५ ॥ युग्मं ॥ प्राकृतं मुकृतव्रातघाति प्रातरुदीरितम् । तेन जैना-
 गमस्याहो, पाठः श्रेयान्न तेऽधुना ॥ १६ ॥ श्रुत्वेत्यासीन्मनाग् नास्य, श्रुतभक्तावनादरः । श्रुतवत्सु मुनीन्द्रेषु, नाव-
 हेला च चेतसि ॥ १७ ॥ शम्भैकगर्भया वाचा, तमुवाच यतिस्ततः । मा पापं चिनु भो विप्र !, श्रीजिनागमनिन्दया
 ॥ १८ ॥ अंधतां मूकतां तीव्रां, हीनयोनिं च दुर्गतिम् । सिद्धांतावर्णवादेन, ब्रजंति प्राणिनो द्विज ! ॥ १९ ॥
 आशातना जिनेन्द्राणां, तद्गिरां वा विकल्थनाम् । मिथ्यात्वमूलबीजाभां, दत्ते दुःखपरंपराम् ॥ २० ॥

तित्ययरं पवयणसुखं आयरियं गणहरं महर्द्वयं । आसायंतो बहुसो अणंतसंसारिभो होइ ॥ २१ ॥ कुर्वन्ना-
 शातनामर्हद्वाचां सत्यसुधामुचाम् । प्राप्नुयादधिकं पापमाचार्यादेर्वधादपि ॥ २२ ॥ महामोहतमोऽन्धानां, भ्रमतां भववर्त्मनि

। श्रीजिनागमदीपोऽयं, प्रकारं कुस्तेऽग्निनाम् ॥ २३ ॥ यतः—' अंशपारे दुरुत्तारे, घोरे संसारसागरे । एतो चेव महादीवो, लोपालोपविलोअणो ' एतो नाहो अणाहाणं, सबुभूआण भावओ । भाववंधू इमो चेव, सबुमुक्खाण कारणं ॥ २४ ॥ इत्यादि सद्भवः भुत्वा, श्रुतभक्तिप्राप्तवम् । ईशानेन्द्रस्ततो ह्यष्टः, प्रादुरासीन्महोदयः ॥ २५ ॥

पित्रः परीयाय राजर्षिं, प्रणम्य परमादरात् । वज्री विज्ञपयामास, प्रांजलिर्मुनिनायकम् ॥ ३६ ॥ निर्णिक्तां तत्त्वता तेन, श्रुतस्य बहुमानताम् । साधुना किं फलं लेभे, दुर्लभं भवकोटिभिः १ ॥ २७ ॥ गुरुः स्माह सुरस्वामिस्ति-र्थकृत्पदमद्भुतम् । श्रुतभक्त्यनुभावेन, समासादि महात्मना ॥ २८ ॥ निश्चम्येति सुरस्वामी, सगुरुं तं मुनिं ततः । वंदित्वा स्वपदं प्रापत्, तद्गुणभोगेभाविनः ॥ २९ ॥ एकोनविंशमाराध्य, स्थानं राजर्षिरात्मवित् । प्राणते त्रिदशो विंशत्युदध्यापुरजायत ॥ ३० ॥ ततश्च्युतो विदेहेऽसौ, प्राप्य तीर्थकरभियम् । रजोरानीविमुक्तास्मा, मुक्तिमेष्यति शाम्ब-सीम् ॥ ३१ ॥ श्रीरत्नचूडावनिपालहृत्, श्रुत्वेति सम्यग्श्रुतभक्तिसारम् । एकोनविंशं विधिना विदध्वं, स्थानं निदानं, जिनराजलक्ष्म्याः ॥ ३२ ॥ इति श्रीभुतभक्तिरूपैकोनविंशतिस्थानकाधिकारे श्रीचंद्रनरेंद्रकथानकं समाप्तम् ॥

अथ विंशतिस्थानकाधिकारः—परमपदशाश्वतसुखप्राप्त्यवंधवोषिबीजरूपसम्यग्दर्शनार्थपरत्ननैर्मल्यकारि श्रीपदार्ह त्रिकालपूजापुरस्सरपंचशक्रस्तवदेववदनादिविधितत्परेण श्रमणेन श्रावकेण वा विश्वत्रयपावने श्रीसर्वज्ञशासने निर्मिता-

१ अन्धकारं दुरुत्तारे घोरे संसारसागरे । एष चेव महादीव । द्रौप] लोकालोकावेलाकेन ॥ २२ ॥

२ एष नाहोऽनायासी मर्कभूताना आवत । भावबन्धुरयमेव सर्वसौख्याना कारण ॥ २४ ॥

खिलजंतुजातानंदाविर्भावना प्रभावना विधेया, यतः—^१अलक्ष्म्यपूर्वे भवोदयांमि, लहंति तित्थस्स पभावणाए । तित्थेसरत्तं
अपरिंदपूज्जं, दसारसीहो इव सेणिओ वा ॥ १ ॥ सा च जिनेंद्रमासादमौढप्रतिमातीर्थयात्रास्नात्रोत्सवाचार्यादिपदप्रतिष्ठा-
मौदसार्मिकवात्सल्यशासनप्रत्यनीकोच्छेदनादिनानाविधलाब्धिदर्शनादिमौढपुण्यकार्यकरणैर्भवति, तथा जिनेंद्रशासने अष्टधा
प्रभावका भवन्ति, यतः—

^१ पावयणी धम्मकही वाई नेमिचिओ तवस्सी य । विज्जा सिद्धे अ कवी अहेव पभावगा भणिया ॥ १ ॥
प्रभावनां यो जिनशासनस्य, करोति पुण्योत्सवकारिकार्यैः । मेरुप्रभोर्वीपतिवत्प्रतिष्ठां, प्राप्नोत्यसौ विश्वजनार्चनीयाम्
॥ २ ॥ तथाहि भरतक्षेत्रे, पुरे सूर्यपुराभिधे । अरीणां दमनौजस्वी, राजाऽरिदमनोऽजनि ॥ ६ ॥ तस्याग्रमहिषी जज्ञे,
नाम्ना मदनसुंदरी । तयोः सूतुरभून्मेरुप्रभो मेरुरिवोन्नतः ॥ ४ ॥ प्राणेभ्योऽपि प्रिया राज्ञः, पराऽऽसीद्रत्नमंजरी ।
तदंगजे महासेननामा धामाधिकः पुनः ॥ ५ ॥ पापपात्रेण तन्मात्रा, स्वमूनो राजाळिस्सया । घात्र्याऽदापि रहो मेरु-
प्रभस्य विषमं विषम् ॥ ६ ॥ परं पुण्योदयात्तस्मै, तत्स्वरूपं निवेद्य सा । विषं नैव ददौ दैवं, प्रायो जागर्त्ति देहिनाम् ॥ ७ ॥

यतः—वने रणे शत्रुजलाग्निमध्ये, महार्णवे पर्वतमस्तके वा । सुप्तं प्रसन्नं विषमस्थितं वा, रक्षन्ति पुण्यानि पुरा
कृतानि ॥ ८ ॥ अपरं रूपमादाय, ततोऽंजनप्रयोगतः । असिपाणिः सुधीर्मेरुप्रभो देशांतरं ययौ ॥ ८ ॥ प्रतीच्यां स

^१ अलक्ष्म्यपूर्वे भवोदके लभन्ते तीर्थस्य प्रभावनाया । तीर्थभरतवर्ममरेन्द्रपूज्यं दशारसिंह इव धेनिक इव वा ॥ १ ॥

^२ प्रायचनिको धर्मकण्ठो वादी नैमित्तिकस्तपस्वी च विद्यासिद्धः मन्त्रसिद्धश्च कविरष्टैव प्रभावका भावेताः ॥ ४ ॥

जनन् प्रापत्क्रमाच्छांतिपुरं पुरम् । तन्मध्ये चार्हत्यैत्यं, श्रीशक्तिः कांतिमासुरम् ॥ ९ ॥ प्रविश्य विधिना तत्र, पवित्रः
 पुण्यवारिणा । आनर्च्य प्रतिष्ठां तस्य, पुण्यैः सौरमधारिभिः ॥ १० ॥ प्रणिपत्य ततो भक्त्या, विचित्रस्तोत्रपाठतः ।
 स्तौति स्म विस्मितस्त्वांतः, प्रतिष्ठां तां कृतांजलिः ॥ ११ ॥ ततोऽसौ जगतीशोभा, बहिरेत्य विलोकयन् । ददर्शभय-
 घोषाल्पं, यतींद्रं दुरितापहम् ॥ १२ ॥ तं प्रणम्य समानांय, स समायां तदतिके । निविष्टः शुश्रुवे धर्म, शर्मद्रुमसुधास-
 धम् ॥ १३ ॥ यथा—जिनधम्मो अ जीवाणं, अपुवो कप्पपायवो । समापवग्गसुक्खाणं, फलाणं दाययो जए ॥ १४ ॥
 अइवा चिंतामणी एसो, सवुत्थ सुहदायगो । निहाणं सवुसुक्खाणं, धम्मो सवुन्नुदेसिभो ॥ १५ ॥ धम्मेण धणम-
 णंतं धम्मेण नरामरिंदवरकामा । धम्मेण होइ सुक्खो तम्हा धम्मज्जमं कुणह ॥ १६ ॥ इत्यारूपाय गुरुः श्राद्धवर्गायेति
 न्यवेदयत् । द्रव्यतीर्थकरः शोणीपालसुनुरयं महान् ॥ १७ ॥ भविष्यति जितेन्द्रस्य, शासनस्य प्रभावकः । ततः संगोप्य
 पुष्पाभी, रत्नगीयोऽत्र कुत्रचित् ॥ १८ ॥ युग्मं ॥ समेध्याति कियत्सैन्यमस्योपद्रवहेतवं । प्रेषितं परमा मात्रा, सांपतं
 पापरूपया ॥ १९ ॥ गुरोर्गिरा ततो हृषीकृत्य भूमिगृहे निज । तं ररसार्हतः श्रीमान्, भेष्टिमुख्यो धनेश्वरः ॥ २० ॥
 मध्याह्नेऽथ समागत्य, कियत्सैन्यं गुरुदितम् । संशोध्य नगरे तत्र, तं जगाम यथाऽऽगतम् ॥ २१ ॥ प्रीतो मेरुपः
 मोचे, नमस्कृत्य ततो गुरुम् । श्रीप्रतीक्ष्यप्रसादेन, भवतां भवतामिणाम् ॥ २२ ॥

२ जिनधर्मश्च जीवानामपूर्वं कल्पपादय । स्वर्गापवगसौख्याना फलाना दावको जगति ॥ १४ ॥ अथवा चिन्तामणिरयं सत्र सुहदायक । निधान सवसौहृदा-
 नो धनः सर्वहृदयित ॥ १५ ॥ धम्मेण भनमनन्तं धम्मेण नरामरेन्द्रवरकामा । धम्मेण भवति मोक्षस्वस्मात् धर्मोयम कुस्त ॥ १६ ॥

जीवितं मयका लेभे, जीवानां वल्लभायधिः । तदानृण्यमहं कर्तुं, नालं वो विश्वतायिनाम् ॥ २२ ॥ गुरुरारुण्यन्म-
हाभाग !, तदानृण्यं भवेत्तव । विपत्ते त्वं यदा धर्मं, शृद्धं सदृशं नान्वितम् ॥ २३ ॥ यः प्राप्य सम्यग् जिनधर्ममार्गं,
प्रभावयत्यद्भुतपुण्यकार्यैः । असौ कृतज्ञः सुकृतांगभाजां, वात्सल्यमुच्चैर्विदधेऽसिलानाम् ॥ २४ ॥ यतः—धर्मादाधिग-
तैश्वर्यः, सेवते धर्ममेव यः । सत्यं शुभायतिर्भावी, स कृतज्ञशिरोमणिः ॥ २५ ॥ द्विविधस्यापि धर्मस्य, ततो निर्घृति-
दायिनः । पृच्छन् स्वरूपं श्रीमेरुप्रभस्तत्रैव तस्थिवान् ॥ २६ ॥ अथारिदपनो राजा, रुजाकांततनुः सुतम् । तत्रस्थं
तं समाहूय, सत्याभिज्ञानपूर्वकम् ॥ २७ ॥

मातुर्पुनःप्रमोदाय, महासेनाय दीपनाम् । राज्यं तत्सेवकोऽस्मीति, वदंतमपि निर्निभम् ॥ २८ ॥ तं कृतो-
त्सवसंभारमभिषिच्य पदे निजे । यौवराज्ये महासेनपुत्रं तं प्रवरप्रभम् ॥ २९ ॥ समशीलदयादानैः, पंचाश्रवनिरोध-
वान् । स्वजन्म सफलीकृत्य, स्वर्गलोकमशिश्रियत् ॥ ३० ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ मेरुप्रभमहीजानिः, कुरुराजनृपात्मजाम्
। उपयेमे मनोहारिरूपां तेलोक्यमुदरीम् ॥ ३१ ॥ निश्छिन्नौचित्यसौंदर्यवर्षया प्रियया तया । कल्पद्रुः कल्पवल्ग्वेव, सर्वतः शुश्रू-
भेतराम् ॥ ३२ ॥ अन्यदैश्वर्यसौंदर्यलीलां विश्वातिशायिनीम् । आलोक्यासूयया माता, ज्वलन्ती रत्नमंजरी ॥ ३३ ॥
हेमार्पणवशीभूतमालाकारेण केनचित् । मध्ये कुसुममालाया, निर्मायागम्यमायया ॥ ३४ ॥ विपभावितमंभोजं,
जर्जरेतरसौरभम् । प्राभृतीकारयामास, मेरुप्रभमहोपतेः ॥ ३५ ॥ तिभिर्विशेषकं ॥ तामादाय शुभो भर्त्ता, स्वसमीपे

२० तीर्थ
पदे मेरु-
प्रभकथा

॥ ९० ॥

निपेदुषः । यौवराज्यवतो भ्रातुः, कंठे प्रथमतो न्यषात् ॥ ३६ ॥ तथोगान्मूर्ध्या सोऽपि, पपात पृथिवीतले । तत्ता-
गतस्ततः सर्वोऽप्यरोदीत्तत्परिच्छदः ॥ ३७ ॥ तत्स्वरूपं परिज्ञाय, राजा स्वाजन्यमोदतः । तदुःखप्रतिविंबेन, दुःखि-
तात्माऽभवद्भृशम् ॥ ३८ ॥ विद्याविद्धिस्ततो वैद्यैः, सज्जीचक्रे नृपानुनः । उल्लासोत्सवैः साकं, नृपानंदेन सर्वतः ॥ ३९ ॥
मालाकाराननाद् शात्वा, तन्मातृश्रेष्ठितं क्रमात् । शकबहिकमाढ्योऽपि, न विरूपमहो व्यषात् ॥ ४१ ॥ दीयमानं तदा
राज्यं, मयेदं तव सूनवे । नादाय हेतुना केनाधुना तु स्थितिरीदृशी ? ॥ ४२ ॥ तस्या दत्त्वेत्युपालंघं, शुभंयुर्जगती-
पतिः । विवेकविकसत्स्वांतः, संवेगामृतसागरः ॥ ४३ ॥ अनुजे निजसाभ्राज्यं, महासेने निधाय च । शिघ्रापाभय-
घोषस्य, संयमं सन्निधौ गुरोः ॥ ४४ ॥ चतुर्भिः कलापकं ॥ अर्धातद्वादशांगोऽसौ, क्रमेण गुरुणा मुनिः । स्वपदे
स्थापितो जप्ते, जिनज्ञासनभानुमान् ॥ ४५ ॥ ग्रामानुग्रामपातन्यन्, विहारं त मुनीश्वरः । चित्रकूटं पुरं प्रापत् ,
पृथिव्यामकलोचनम् ॥ ४६ ॥ तत्र प्राच्यां पुरद्वारे, यज्ञवेष्टमनि संस्थितः । धर्मं दिदेश पीयूषमुचा वाचा पुरांगिनाम्
॥ ४७ ॥ निश्चम्य देशनां तस्य, सद्गुरोरमृतस्त्रवाम् । प्रत्यक्षीभूय यज्ञोऽपि, सम्पत्त्वं प्रत्यपद्यत ॥ ५१ ॥ विस्था-
लादकरं नाट्यविधिं विविधभंगिभिः । ततः प्रीतमना नाट्यं, पुरस्तस्य विनिर्भमे ॥ ५० ॥ जितारिस्तत्पुरस्वामी, श्रुत्वा
तद्भुवनाद्भुतम् । तत्रागत्यावृतः पौरैर्भक्तितस्वं नमोऽकरोत् ॥ ५१ ॥ नाकिना निर्भिते तेनासीनः कनकनीरजे ।
सोऽपि, तेषां विवोधाय, देशनां विदधे यथा ॥ ५२ ॥ दुर्गः संसारमार्गो मरणमनियतं व्याधयो दुर्निवार्या, दूष्पापा
कर्मभूमिर्न खलु निपततामस्ति हस्तावलंबः । इत्येवं, संप्रधार्य प्रतिदिनसनिशं मानसे शुद्धशुद्धया, धर्मे चित्तं निधेयं नि-

यतमतिगुणं वाञ्छता मोक्षसौख्यम् ॥ ५३ ॥ स सर्वदेशभेदाभ्यां, द्विविधोऽभिदधे जिनैः । आगारिणां भवेदाद्यो, द्वि-
 तीयस्त्वनगारिणाम् ॥ ५४ ॥ श्रुत्वेति देशनां तेषां, प्रबुद्धः पृथिवीपतिः । अग्रहीदाहेतं धर्मं, द्वादशव्रतभूषितम् ॥ ५५ ॥
 बोधिबीजप्ररोहकहेतुर्भिष्यादृशामपि । जिनैर्द्रशासनस्याचैरासीद्विश्वे प्रभावना ॥ ५६ ॥ स सूरिः समवासार्षीत्, ततो
 वेलापुरे पुरे । प्रबोधयन् प्रतिग्रामं, भव्यजंतूननेकशः ॥ ५७ ॥ उपदेशैः सुधादेश्यैस्तत्र संतोष्य सूरिराद् । लक्ष्मीदेवीं
 व्यधाच्छुद्धसम्यग्दर्शननिर्मलाम् ॥ ५८ ॥ रत्नवृष्टिस्तदा चक्रे, पुरस्तस्य मुनीशितुः । सर्वज्ञशासनौन्नत्यहेतवे प्रीतया
 तया ॥ ५९ ॥ श्रियाऽर्पितैस्तदा रत्नैः, श्राद्धश्रेणिगृहावली । सत्यं रत्नवतीनाम, वषार वत सर्वतः ॥ ६० ॥ श्रुत्वा-
 ऽरिदमनो भूमान्, तत्प्रभावमहोदयम् । तत्रागत्य नमश्चक्रे, तं गुरुं गुरुभावतः ॥ ६१ ॥ गुरुणा देशना चक्रे, पुरस्त-
 स्य सुधास्रवा । हेर्षाभोजे श्रिया दत्ते, निवदयाद्भुतसारेभ्ये ॥ ६२ ॥ यथा—श्रद्धाभोजनिताऽत्र चित्तविपिने सम्यक्त्व-
 मूला व्रतश्रेणीकदालिताऽन्विता समरसोद्भासेन पूर्णातरा । लोकाचारगहिस्त्वचा सह बुधैः एतादि हत्वाऽऽदिमैर्भुक्ता धर्म-
 मयीक्षुयष्टिरसुकौ ससारतापच्छिदे ॥ ६३ ॥ इत्यास्वाद्य गुरोर्धर्मदेशनाममृतोपमाम् । राजा सदृशेनोपेतामाददे द्वादशव्र-
 तीम् ॥ ६४ ॥ तस्मिन् कवीश्वरश्रेणीं, प्रमाणनयतत्त्ववित् । दृष्टिवादप्रकाशेन, स गुरुः प्रत्यबोधयत् ॥ ६५ ॥ ततो-
 ऽतिमहती जैनमतस्यासीत्प्रभावना । मेरुप्रभमुनीन्द्रस्य, सपं सौंदर्यसंपदा ॥ ६६ ॥ महिमान्विस्तृतः सूरिः, मतिष्ठा-
 नपुरे पुरे । आयासीत्सिद्धिभिः साकं, वज्रनागमरीतितः ॥ ६७ ॥ महाकावितया रूपातिस्तत्रासीन्नगरेऽखिले । गुणिनो
 मुनिराजस्य, चित्रपात्रं मनस्विनाम् ॥ ६८ ॥ निर्मलध्वजनामाय, तत्र वादीश्वराग्रणीः । अवादीन्वृपतिं विद्याखर्वग-

२० तीर्थ
 पदे मेरु
 प्रभकथा

॥९१॥

वैकुण्ठतः ॥ ६९ ॥ भारतीभवने गत्वा, समक्षं विदुषां मया । जैनाचार्यैः समं वादः, कार्यो मेरुप्रभाह्वयैः ॥ ७० ॥
 तेषामाह्वानमाधाय, ततोऽसौ मदमेदुरः । वाग्देवीवेश्मनि प्रापद्वादादंवरपूर्वकम् ॥ ७१ ॥ सूरयोऽपि नृपाद्वृतास्तत्रायाता
 मदोज्झिताः । आर्हतैः कालिता मंत्रिश्रेष्ठिसामंतनागरैः ॥ ७२ ॥ भगवंतं तमालोक्य, लोकपृणगुणाकरम् । स्ववेश्मनि
 समायातं, नृदेवामरवेदितम् ॥ ७३ ॥ भारती सहसोत्थाय, भक्तिरागेण भूयसा । नमस्कृत्य पुरस्कृत्य, हेमपद्म न्यवे-
 शयत् ॥ ७४ ॥ माहात्म्यं तादृशं वीक्ष्य, गुरोस्तस्य महात्मनः । वार्दीन्द्रोऽजानि निःपृष्टव्याकरणः क्षणादपि ॥ ७५ ॥
 मिथ्यात्वमोहनीयस्यापगमात्कर्मणस्ततः । वार्दीन्द्रः प्राप्य सम्यक्त्वं, तस्याति व्रतमाददे ॥ ७६ ॥ महेंद्रोऽप्यार्हतीभावं,
 भेजे सम्पूज्यभावितः । भारत्याऽपि पुनर्लभे, सदृष्टिर्विष्टपोत्तमा ॥ ७७ ॥ शासनस्योन्नतिर्भूमौ, बभूव जगदीशितुः ।
 उल्लास मुनीशस्य, कीर्तिः कार्ष्णिकसोमरूक् ॥ ७८ ॥ निष्पापवृत्तयः प्राप्नुस्ततस्ते पाटलीपुरे । कुबेराख्यो धनी तत्र,
 तद्विरा श्रावकोऽजनि ॥ ७९ ॥ यशोवर्धनैर्द्रव्य, तस्य दर्शनतो ययौ । तृतीयस्तु महाघोरो, ज्वरस्त्रक्षणमात्रतः ॥ ८० ॥
 श्राद्धधर्म समासाय, विधुद्धं गुरुसन्निधौ । यशोवर्माऽभवद्राजा, ततः पौढमभावकः ॥ ८१ ॥ अथ मेरुप्रभः सूरिः, मातो
 गोगपुरे पुरे । चतुर्धाभिः शृङ्गं चक्रे, चतुर्मासीमुपोषितः ॥ ८२ ॥ द्रव्यतो मोदकप्राप्तिः, क्षेत्रतोऽत्र पुरे यदा । कालतोऽत्र
 चतुर्मास्यामशेषायामपि ध्रुवम् ॥ ८३ ॥ भावतो हि भवेदाता, गोचराग्रं गतस्य मे । पट्टहस्ती नैर्द्रस्य, स्वयमेव पदो-
 त्पन्नः ॥ ८४ ॥ तदाऽहं तपसः पूतिं, विधास्ये नान्यथा पुनः । न घोरकर्मणो मुक्तिर्यतस्तोव्रतपो विना ॥ ८५ ॥

त्रिभिर्विशेषकं ॥ ततोऽतिदुष्करं तेषामित्यग्रहपूर्वकम् । द्विभासी कुर्वता जाता, गताभिमतसा ततः ॥ ८६ ॥ सयोपशम-
 तस्तेषामंतरायस्य कर्षणः । आलानस्तंभमुन्मूल्य, राजहस्ती मदोद्धुरः ॥ ८७ ॥ विशालस्थालभादाय, स्थूलमोदकपूरि-
 तम् । पश्यत्सु पौरलोकेषु, स्तोकेतरशुभोदयात् ॥ ८८ ॥ ददौ दयालुहृदयो, भिषां दक्षाग्रणीस्तदा । ततोऽपि प्रयच्छं-
 ति, यत्फलं मुक्तोदयात् ॥ ८९ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् । पंचाथर्ये सुरैश्चके, तत्रानंदवशंवदैः । पदे पदे स्फुरद्गन्ध्रेणिव-
 प्त्वा मनोहरम् ॥ ९० ॥ मिथ्यादृशोऽपि केऽप्यापुर्वोधिर्त्नं सुदुर्लभम् । अर्हन्मतोन्नतिश्चासीच्च सर्वतिशायिनी ॥ ९१ ॥
 ततस्ते मधुरां प्राप्नुमंजतो विधिबलक्रमात् । तत हेमध्वजो राजा, प्रशास्ति निखिलाः प्रजाः ॥ ९२ ॥ स बौद्धमतरक्तात्मा, नार्हतं
 मन्यते मतम् । तदाक्षिण्याज्जनाः सर्वे, प्रायः सौगतदृष्टयः ॥ ९३ ॥ न ते यच्छति साधूनामन्नपानानि कर्हिचित् । गुणेष्वसूयां कुर्वाणा,
 जल्पत्येवं मुनीन् प्रति ॥ ९४ ॥ सौगता गुरवोऽस्माकं, गरीयोमाहिमाद्भुताः । भिषां दक्षस्ततो नैव, जेतानामनगा-
 रिणाम् ॥ ९५ ॥ ज्ञात्वेनद् गुरुभिर्विद्याप्रभावात्स्तंभितास्तदा । सौगताः पदमप्येकं, वक्तुं गंतुं न च क्षमाः ॥ ९६ ॥
 तत्पेरिता नरेद्रस्य, चतुरंगचमूः पुनः । आगच्छन्ती गुरुन् वक्तुं, स्तंभिता विदशोत्तमैः ॥ ९७ ॥ नभोवाणी तदेत्यासी-
 द्यदि वो जीवितस्पृहा । तदानीं सद्गुरोरस्य, भजध्वं पदपंकजम् ॥ ९८ ॥ ततोऽजनि महीपालः, आतकः सौगते-
 सपम् । सपग्रांगिकारूपं, माप्य धर्म शिवावहम् ॥ ९९ ॥ मुनीनामन्नपानादिभासिरासीद् गृहे गृहे । शासनस्योन्नतिस्त-
 स्मिन्, पुरेऽभूत्सर्वतोमुखी ॥ १०० ॥ प्रापन्मेरुमसुरिहस्तिनागपुरं ततः । तत्र हेमं नभःपद्मं, त्रिदशैर्विदपैः महत् ॥ १०१ ॥
 निविष्टोऽसौ ततस्तत्र, साधुश्रेणिसमन्वितः । धर्म दिदेश पौरेभ्यः, सुधासोदरया गिरा ॥ १०२ ॥ तदा कण्ठे पतिः पृथ्व्या,

२० तीर्थ

पदे मेरु

प्रभकथा

॥९३॥

विस्मयस्मेरमानसः । वन्दे तं गुरुं भक्त्या, तत्रागत्य कुतोत्सवम् ॥ ३ ॥ नृपातिर्देशनां श्रुत्वा, गुरोस्तस्य गरीपसीम् ।
 सम्यक्तवं प्रतिपद्याथ, चक्रे धर्मप्रभावनाम् ॥ ४ ॥ म्लेच्छसैन्यं समायातमन्वदा तत्र दुर्जयम् । कल्पांतानलवद्रौद्रं, दृष्ट्वा
 राजा जगौ गुरुम् ॥ ५ ॥ प्रभो ! कृपाप्रपापाय !, मम साम्राज्यसंपदः । सांपतं गमयिष्यन्ति, संहारं प्रजया समम् ।
 ॥ ६ ॥ सूरिः स्माह ततो राजन् !, जयः पुण्यवतां ध्रुवम् । भावीति मा भयं कार्पाः, कुरु धर्मे विशेषतः ॥ ७ ॥
 एवंवादिनि सूरिंद्रे, राजानं पुण्यशालिनम् । चरा वर्द्धापयामासुः, सानंदा रचितांजलि ॥ ८ ॥ म्लेच्छसैन्याग्रणीः
 स्वामिन् !, रजन्यां मृतिमाप्तवान् । यावनी जवतः सेना, ततः पश्चात्पलायिता ॥ ९ ॥ तत् श्रुत्वा नृपतिः प्रीतः,
 प्रणम्य श्रीगुरुत्तमम् । वर्द्धापनं पुरेऽकार्पाज्जिनघर्षोन्नतिप्रदम् ॥ १० ॥ ततो भोगपुरे सूरिभूरिमाहात्म्यपूरितः । आयासी-
 द्विषावित्तीर्थं, भास्वानिव प्रकाशयन् ॥ ११ ॥ आद्यस्वर्गपतिस्तत्रागत्य नत्वा च तं गुरुम् । निर्मायं निर्ममे भक्त्या,
 तद्गुणावलिसंस्तुतिम् ॥ १२ ॥ जिनेन्द्रगासनौघ्रत्यं, कुर्वन् सर्वांगिसौख्यभृत् । अयं तीर्थकरो भावी, गुरुः मुकृतसागरः
 ॥ १३ ॥ एतदंशी नमस्कृत्य, जन्मकोटिकृतान्यपि । दुष्कृतानि विलीयन्ते, महावाताययांबुदाः ॥ १४ ॥ इत्याख्याय स्वयं
 वज्री, पुरस्तान्मुनिसंततैः । तं प्रणम्य पदं प्राप, निर्जं जन्मफलं श्रयन् ॥ १५ ॥ सम्प्रेतश्चित्तरं प्राप्य, विधायानशनं
 गुरुः । ब्रह्मलोके सुरो जग्रे, क्रमेण युतिमासुरः ॥ १६ ॥ ततश्च्युतो जिनो भावी, मेरुप्रपट्टनीश्वरः । विदेहे विहि-
 तानेकलोकास्तोकमुखोदयः ॥ १७ ॥ एवं जिनेश्वरमतोन्नतिप्रदुतां ये, कुर्वन्ति सर्वजनबोधिविधानहेतुं । ते तीर्थराजप-
 दवीं कलयन्ति सम्यग्, हर्षप्रकर्षकलितां सततानुभावाम् ॥ १८ ॥ इति श्रीविंशतिस्थानकविचारामृतसंग्रहाख्ये

वैशति-

स्थान०

१९३॥

२० तीर्थ
 पदे मेरु-
 प्रभकथा

ग्रंथे श्रीतपागच्छेशश्रीजयचंद्रसूरिराजशिष्येण जिनहर्षगणिना निर्मिते विंशतिस्थानककथानकं संपूर्णम् ॥

अथ प्रशस्तिः—अर्हत्कर्माप्तवाणां यो, विंशतैरेकमप्यदः । पदमाराधयत्येवं, सम्यग्विधिपुरस्सरम् ॥ १ ॥ भूयसीर्वर्गणाः क्रिष्टा, निरस्याशुभकर्मणाम् । प्राप्योच्चैःकुलगोत्रादि, स भवेत्त्रिजगद्गुरुः ॥ २ ॥ पुरा श्रीवज्रनाभेन, सार्वभौमेन भूभुजा द्वादशांगविदा सम्यक्, चारित्र्योज्ज्वलचेतसा ॥ ३ ॥ कृतानि विंशता भक्त्यागैरेतान्यनंतरम् । तत्र पुण्यानुभावेन, सोऽभूदाद्यजिनेश्वरः ॥ ४ ॥ युग्मम् । श्रीवीरतीर्थनाथेन, प्राच्ये नंदनजन्मनि । संलग्नैः क्षपणैस्त्रिंशन्मितीरेकांतनिःस्पृहैः ॥ ५ ॥ अमूने विंशतिस्थानकानि दुष्कर्मशांतये । विधिनाऽऽराधितान्यर्हद्ध्यानधौतांतरात्मना ॥ ६ ॥ ततो देवपदं प्राप्य, दशमे देवसद्यनि । ततश्च्युतो जगन्नेता, वर्द्धमानाभिधोऽजनि ॥ ७ ॥ त्रिभिर्विशेषकम् ॥ यतः—'पदमो ति-
त्ययरत्तं वीसहिं ठाणेहिं कासीय ॥ इति ॥ पवृज्ज पुट्टिले सयसहस्स सबुत्थ मासभत्तेणं ॥ ८ ॥ इत्यादि, तद्विंशति-
स्थानाधिकारसंग्रहो यथा—तत्रैकमर्हदर्चाणां, विधानेन च पूजया । अवर्णवादव्यापेधैः, सदभूतार्थस्तवैरापि ॥ १ ॥ सिद्धानां सिद्धिस्थानेषु, प्रतिजागरणोत्सवैः । यथावास्थितसिद्धत्वकीर्त्तनाच्च द्वितीयकम् ॥ २ ॥ बालग्लानशैक्षादीनां, य-
तीनां यस्त्वनुग्रहः । प्रयचनस्य वात्सल्यं, स्थानकं तत्तृतीयकम् ॥ ३ ॥ आहारौषधवस्त्रादिदानादंजलियोजनात् । गुरु-
णामपि वात्सल्यकरणं तु तुरीयकम् ॥ ४ ॥ विंशत्यब्दपर्यायाणां, पष्टिवर्षायुषां तथा । समवायभृतां भक्तिः, स्यविराणां
तु पंचमम् ॥ ५ ॥ अथ व्यपेक्षया स्वस्माद्बहुश्रुतभृतां सदा । अन्नवस्त्रादिदानेन, पष्टे वात्सल्यनिर्मितिः ॥ ६ ॥ सुविकृष्टतपःकर्मनिर्माणानां तपस्विनाम् । भक्तिविश्रामणादानैर्वात्सल्यभिः सप्तमम् ॥ ७ ॥ द्वादशांगे श्रुते प्रश्नवाचना-

२० तीर्थ
पदे मेरु
प्रभकथा

॥९३॥

दिभिरन्वहम् । सूत्रार्थोपयोगो ज्ञानोपयोगो यस्तदष्टमम् ॥ ८ ॥ शंकादिदोषरहितं, स्वैर्यादिगुणभूषितम् । समादिलक्षणं
सम्यग्दर्शनं नवमं पुनः ॥ ९ ॥ ज्ञानदर्शनचारित्र्योपचारैश्च चतुर्विधैः । कर्मणां विनयनतो, विनयो दशमं पुनः ॥ १० ॥ इच्छामिथ्या-
करणादियोगेष्वा वश्यकेष्वलम् । अनीचारपरिहारो, यत्तदेकादशं तु तत् ॥ ११ ॥ अहिंसादिसमित्यादिमूलोत्तरगुणेषु या । प्रवृत्तिर्निर्-
तीचारा, स्थानकं द्वादशं तु तत् ॥ १२ ॥ शुभध्यानस्य करणं, क्षणं क्षणे लब्धे लब्धे । प्रमादपरिहारेण, स्थानमेतत्रयो-
दशम् ॥ १३ ॥ अनावाधेन मनसो, वपुषश्च निरंतरम् । यथाशक्ति तपःकर्म, स्थानमेतच्चतुर्दशम् ॥ १४ ॥ अन्नादीनां
संविभागो, यथाशक्ति तपस्विषु । मनोवाक्यशुद्ध्या यः, स्थानं पंचदशं हि तत् ॥ १५ ॥ आचार्यादीनां भक्तिवो,
भक्तपानासनादिभिः । वैयाहृत्यस्य करणं, स्थानकं षोडशं तु तत् ॥ १६ ॥ चतुर्विधस्य संग्रहस्य, सर्वापायनिषेधनात् ।
मनःसमाधिजननं, स्थानं सप्तदशं हि तत् ॥ १७ ॥ सूत्रस्यार्थस्फोभयस्याप्यपूर्वस्य, प्रयत्नतः । अन्वहं यदुपादानं, स्था-
नमष्टादशं हि तत् ॥ १८ ॥ अद्वानेनोद्भासनेनाऽवर्णवादच्छिदादिना । श्रुतज्ञानस्य भक्तिस्तत्, स्थानमेकोनविंशकम् ॥ १९ ॥
विद्यानिमित्तकवितावादधर्मकपादिभिः । प्रभावना शासनस्य, तद्विशतितमं पुनः ॥ २० ॥ इत्याश्रया जिनवरेन्द्रपदोदयस्य,
कुर्वति विंशतिमिता अमितानुभावाः । चेतांसि दर्शितनिदर्शनसत्फलान्, श्रीतीर्थनयपपदवीमुखसस्पृहाणि ॥ १ ॥ विमो-
हमूढेन मया यदुक्तमर्हद्वचोऽतीतमिह प्रमादात् । मयि प्रसादं कृपणे विधाय, तत् शोधनीयं कृपया महद्भिः ॥ २ ॥
योऽर्हत्पदानंदविधायिपुष्पप्रकाशकं ग्रंथमस्तु शृणोति । सोऽभीप्सितानेकसमृद्धिशास्त्रे, अयेत्पदं शाश्वतहर्षसौख्यम् ॥ ३ ॥
तपोगच्छेऽभवद्भूम्ना, महिम्ना विश्वविश्रुतः । जगच्चंद्रगुरुः श्रीमान्, सम्यग्शास्त्रक्रियानिधिः ॥ ४ ॥ आदेवेन्द्रगुरु-

२० तिर्थ

पदे मेरु

प्रभ कथा

स्तस्य, पदेऽभूत्प्रकटप्रभः । यदेशनासमाजेऽभूद्दस्तुपालः सभापतिः ॥ ६ ॥ तच्छिष्याः क्षितिर्विरूपाता, विद्यानंदमुनिश्चराः ।
अजायन् जगत्पूज्या, व्यायोज्ञानक्रियागुणैः ॥ ६ ॥ तत्पद्मेदयभास्वानासीन्नेःसीमतेजसां राशिः । श्रीधर्मघोषगणभृत्
सद्यक्रान्दिगुणविभवः ॥ ७ ॥ ततश्च—श्रीसोमप्रभ इत्यासीत्सूरिः सीमा महात्मनाम् । व्यधाद्वीतमवद्वीरशासनं यो युगो-
त्तमः ॥ ८ ॥ ततः शतक्रतुस्तुल्यः, श्रीसोमतिलकादयः । सूरिभूरियशः जज्ञे, विज्ञेयु प्रथितो घुरि ॥ ९ ॥ श्रीदेवसु-
ंदरगुरुर्गिरिमाधुराशेर्विज्जासितारिभवद्बुवनातिशायी । तत्पट्टपंकजराविः पविपाणितेजा, भूजानिर्वंदितपदः शिवमार्गदर्शी
॥ १० ॥ सूरियुगोत्तमसमोऽजनि तस्य पदे, श्रीसोमसुंदरगुरुर्गुरुभाग्यशाली । यं श्रीसुधर्मगुरुणा गणभृत्पुरोगं, सर्वांगि-
चंगिमगुणैस्तुल्यंति संतः ॥ ११ ॥ तच्छिष्यः प्रथमः समर्पमाहिमा तैविद्यगोष्ठीगुरुः, सूरिः श्रीसुनिर्मुंदरः घुरगुरुख्यातिः
क्षितौ प्रभया । अस्ति प्रास्ततमोभरस्तदपरः सूरिस्तु भूरिप्रभाशाली श्रीजयचंद्र इत्यभिधया सर्वत्र लब्धोदयः ॥ १२ ॥
यो विश्वाद्भुतलब्धिभिः सुपनसामाश्रयकृद्भिः कलौ, सोभाग्यांघुरिराससाद पदवीं श्रीगौतमस्वामिनः । स श्रीमद्गुरुसोम-
सुंदरपदांभोजाकरार्हपतिर्जीयात् श्रीजयचंद्रसूरिरवनौ सूरिश्चरप्रापणीः ॥ १३ ॥ विंशतिस्त्र्यानकाचाराविचारामृतसंग्रहः ।
गच्छेशश्रीजयचंद्रसूरिशिष्येण निर्मितः ॥ १४ ॥ वीरमारुषपुरे रम्ये, युग्मव्योमैदुपंचभिः [१५०२] । प्रमिते वत्सरे
हर्षाज्जिनहर्षेण साधुना ॥ १५ ॥ ग्रंथस्यास्य पवित्रस्य, वाचनश्रवणादिभिः । लभेते प्राणिनः प्रौढां, श्रीजिनेश्वरसंप-
दम् ॥ १६ ॥ ग्रंथोऽष्टाविंशतिशतानुमितः सर्वसंख्यया । जीयादयं बुधश्रेणीवाच्यमानो निरंतरम् ॥ १७ ॥ यस्मिन्
दृष्टपथमागेतऽपि सहसा नश्यंति विश्वार्चयो, लेभे सर्वजनातिशायिविभवा येनोपमा गौतमी । जीयात् श्रीगुरुसोमसुंदरप-

दधिर्नैरुमान्दयः, स श्रीमान् जयचंद्रमूरिभगवान् पूज्यस्त्रिलोकीवले ॥ १८ ॥ शुभगगनतिपिमितेऽन्दे नानाग्रंथार्थ-
सार्यपादाय। श्रीपञ्जिनेद्रपदवीपुण्यालोकाय लोकानाम् ॥ १९ ॥ गच्छापिपर्धीजयचंद्रमूरिशिष्याग्रणीरार्हतभाक्तिशाली।
श्रीविंशतिस्थानकपोविनारग्रंथं व्यापार्यजिनहर्षनामा ॥ २० ॥

२०तिर्थ

पदेमेरु

प्रभकथा

एतदाकर्णनात्मापः, प्राणिनां दुष्कृतालयः। क्षीयंते तत्क्षणादेव, सम्यग्दर्शनशालिनाम् ॥ २१ ॥
पाज्यामानो बुधैः सम्यग्, ग्रंथोऽयं सुकृताकरः। पावक्षरविभोस्तीर्थं, तावन्नंदतु नंदति ॥ २२ ॥ इति
श्रीविंशतिस्थानविचारामृतसंग्रहः संपूर्णः।

इति श्रोत्रिदेवचन्द्र लालभाट्ट जैनपुस्तकोद्धारे
श्रीविंशतिस्थानविचारामृतसंग्रहः समाप्तः
अन्धाक्षः